

2006

Yhteiskuntavastuun raportti

Sisällysluettelo

Raportin sisällön esittely.....	1	Konsernin hiilidioksidipäästöt.....	49
Pääjohtajan katsaus.....	3	Materiaalien käyttö.....	50
Perustietoja Kesko-konsernista.....	4	Jätehuolto ja kierrätys.....	50
Yhteiskuntavastuun keskeiset tunnusluvut 2004–2006.....	6	Kehitys tuotekaupassa.....	50
Yhteiskuntavastuun visio.....	8	K-ympäristökaupat.....	52
Riskit ja mahdollisuudet.....	10	Sidosryhmäyhteistyö ja -viestintä.....	52
Sidosryhmäanalyysi.....	13	Ympäristöriskit, -vahingot ja -onnettomuudet.....	53
Raportin tietojen olennaisuuden määrittäminen.....	18	Sosiaaliset tulokset.....	54
Hallintoperiaatteet ja organisaatio.....	19	Henkilöstöjohtaminen.....	55
Yhteiskuntavastuuta Keskosssa ohjaavat politiikat, periaatteet ja johtamisjärjestelmät.....	22	Tavoitteet ja tulokset.....	56
Arvot.....	22	Työsuhteet ja vaihtuvuus.....	56
Henkilöstön eettiset periaatteet.....	22	Keski-ikä ja työsuhteen pituus.....	57
Yhteiskuntavastuun yleiset periaatteet.....	23	Rekrytointi ja työkierto.....	57
Konsernin tavoitteet vuodelle 2007.....	23	Keskon kiinnostavuus työpaikkana.....	57
Johtamisjärjestelmät.....	24	Johtaminen ja esimiestoiminta.....	58
Johdon koulutusohjelma.....	24	Työtyytyväisyys.....	58
Raportointi.....	25	Tasa-arvo.....	60
Verkkopohjainen tiedonkeruu- ja raportointijärjestelmä.....	25	Osaamisen kehittäminen ja koulutus.....	60
Taloudellisen vastuun tulokset.....	26	Terveys ja turvallisuus.....	61
Taloudellisen vastuun hallintajärjestelmä.....	27	Palkat ja muut edut.....	63
Kesko pörssiyrityksenä.....	27	Eläkkeet.....	64
Investoinnit ja kauppaverkosto.....	30	Toiminta työnantajajärjestöissä.....	64
Työpaikkojen kehitys.....	31	Yhteistyö henkilöstön edustajien kanssa.....	64
Maksetut palkat, henkilösivukulut ja verot.....	31	Tavarantoimittajien sosiaalisen laadun valvonta.....	66
Työeläke- ja sairausvakuutusjärjestelmät.....	31	Sosiaalisten riskien mittasuhteet.....	67
Tavaroiden ja palvelujen toimittajat.....	31	Ostotoiminnan periaatteet.....	67
Taloudellisen hyödyn jakautuminen.....	33	Valvonnan työkalut.....	67
Taloudellinen tukeminen.....	35	Sosiaalisen laadunvalvonnan tulokset.....	70
Ympäristötulokset.....	38	Kehityshankkeet.....	71
Ympäristöjärjestelmä.....	39	Muita vastuullisuuden osa-alueita.....	72
Tavoitteet ja saavutetut tulokset.....	39	Tuoteturvallisuus.....	72
Kiinteistötoiminnot.....	40	Yksityisyyden suoja.....	73
Rakennuttaminen ja ylläpito.....	40	Markkinointi- ja kilpailusäännökset.....	74
Rakenteellinen turvallisuus.....	41	Suhteet politiikkaan.....	75
Kiinteistöjen PromisE-luokitus.....	41	Suhtautuminen lahjontaan.....	75
Maankäytön ympäristöriskit.....	43	Raportin vertailu GRI-suositukseen.....	76
Energian ja veden kulutuksen seuranta.....	43	Yhteiskuntavastuun yhteyshenkilöitä.....	81
Energian ja veden kulutus 2006.....	44	Riippumaton varmennuslausunto, csrnetwork ltd.....	82
Energian ympäristöprofiili.....	45	Riippumaton varmennusraportti, PricewaterhouseCoopers Oy.....	84
Kuljetukset.....	46	Termien selitykset	
Kuljetusten päästöt.....	48		

Kesko on Global Reporting Initiative'n (GRI) rekisteröity yhteisöjäsen. Tuemme GRI:n työtä sen kehittäessä maailmanlaajuisesti hyväksyttyä kestävä kehityksen raportointisuositusta yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa.

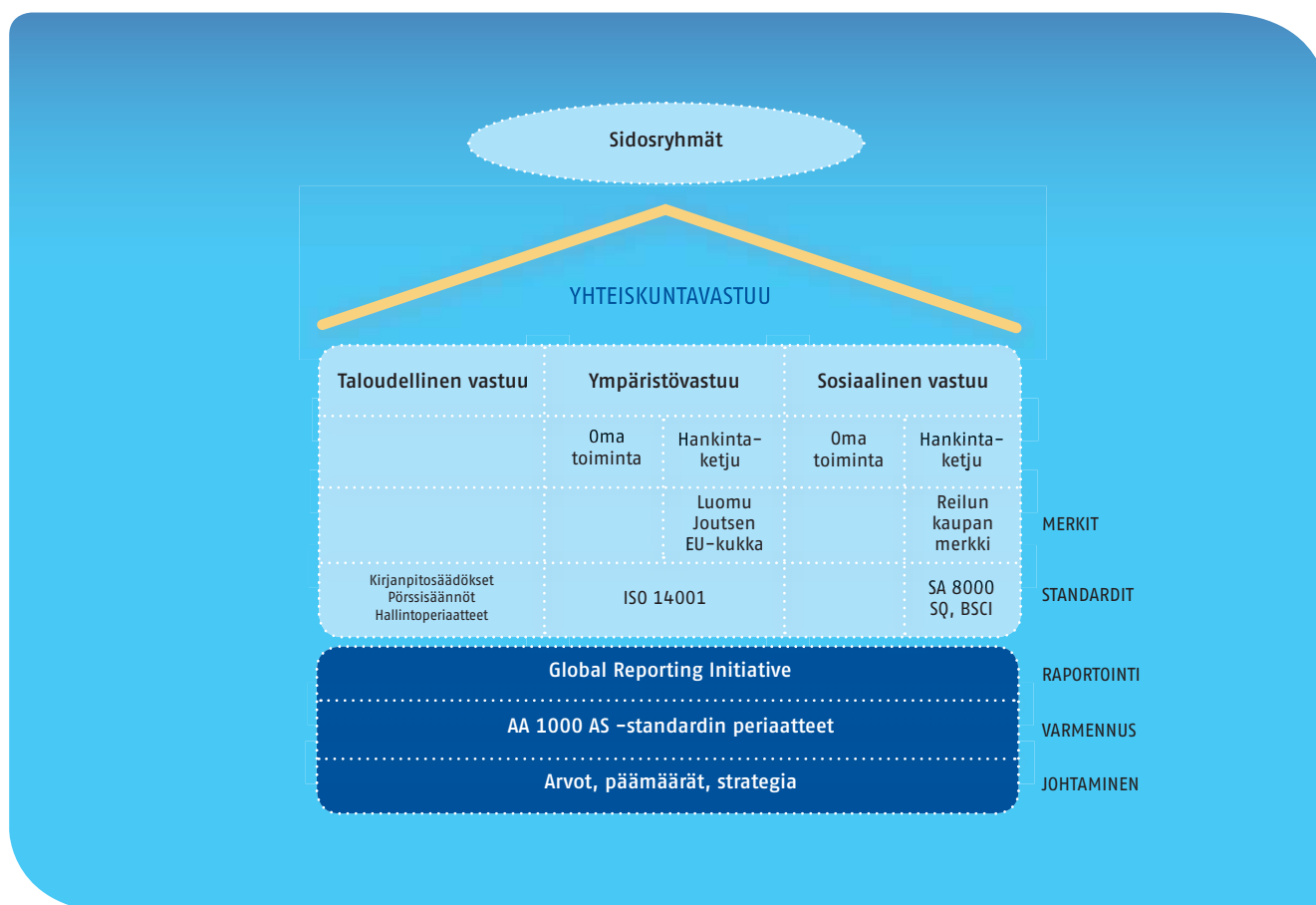
Raportin sisällön esittely

Keskon seitsemäs yhteiskuntavastuun raportti noudattaa aikaisempien vuosien tapaan Global Reporting Initiative (GRI) laatimaa kestävän kehityksen raportointisuositusta. GRI-suosituksen kolmas versio (G3) julkaistiin lokakuussa 2006, mistä johtuen raportin sisältö rakenne on hieman muuttunut. Suosituksen myöhäinen julkaisuaikakohta aiheutti sen, että Keskon raportoidut tunnusluvut noudattavat edelleen suosituksen toisen version (G2) määritelmiä. Raportointiperiaatteet, raportoitavat asiakokonaisuudet - mukaan lukien hallintajärjestelmien kuvaukset - noudattavat kuitenkin soveltuvin osin G3-version vaatimuksia. Tekstissä ei täysin noudateta G3-version mukaista esitysjärjestystä eikä otsikointia. Poikkeamat GRI:n suosituksesta ja puutteet G2-version perustunnuslukujen (Core Indicators) esittämisessä selvitetään raportin lopussa julkaistavassa vertailussa. Koska Kesko ei noudata GRI-suosituksen kolmannen version vaatimuksia kokonaisuudessaan, emme myöskään tee suosituksen mukaista itse-arviointia siitä, miten täydellisesti olemme ohjeistusta noudattaneet. Emme myöskään ota kantaa G2-version vaatimusten mukaisesti siihen, onko raportti suosituksen mukainen. Keskon mielestä tällaisen kannan voisi ottaa vain puolueeton, GRI:n hyväksymä ja ohjeistama varmentaja. Tämä järjestely ei kuitenkaan ole nykyisellään mahdollista.

Raportin rakenne

Raportin alussa esitellään perustiedot Keskosta sekä kuvaus raportoivasta organisaatiosta. Sen jälkeen kerrotaan Keskon johdon näkemys yhteiskuntavastuun visiosta ja strategiasta sekä raportointivuoden keskeiset saavutukset ja kehittämiskohteet, mukaan lukien käsityksemme tulevaisuuden kehityssuunnista. Raportissa esitellään Keskon suorituskyky tavoiteasetantaan verrattuna, samoin kuin kaupan alan avainriskit ja mahdollisuudet. Myös hallintotapa, Keskon sitoumukset, yleiset johtamisjärjestelmät, sekä yhteiskuntavastuuta ohjaavat arvot, politiikat, periaatteet sekä hallintajärjestelmät on esitelty.

Loppuvuodesta 2006 Keskon sisäinen työryhmä määritteli yhteiskuntavastuun näkökulmasta oleellimmat asiakokonaisuudet, joista kerrotaan raportin sivulla 18. Nyt tehty analyysi ei huomionnut Keskon sidosryhmien näkökulmia oleellisuuden arvioinnissa, mistä johtuen määrittelyn tuloksia ei ole tässä raportissa käytetty siten, että ei-oleelliset asiakokonaisuudet olisi jätetty raportoinnin ulkopuolelle. Tulevaisuudessa -sidosryhmien osallistuttua oleellisuuden arviointiin - Keskon painettu yhteiskuntavastuun raportti tulee keskittymään vain Keskon ja tärkeimpien sidosryhmien kannalta oleellisiin asiakokonaisuuksiin. Keskon suorituskyky muiden kuin oleellisten tunnuslukujen osalta siirtyy raportoitavaksi Keskon verkkosivuille osoitteeseen www.kesko.fi/vastuullisuus.

Tänä vuonna G2-version 50 perustunnusluvusta raportissa on mukana 42, ja lisätunnusluvuista 9. Tunnusluvuista laadittu yhteenvetotaulukko on esitetty sivuilla 6-7. Raportin lopussa on kuvattu muita vastuullisuuden osa-alueita kuten tuoteturvallisuus ja yksityisytydensuoja. Mukana on myös tärkeimpien termien selitykset ja luettelo keskeisistä yhteyshenkilöistä.

Ulkomaisten toimintojen kattavuus lisääntyi

Kesko noudattaa raportointikokonaisuuden ja raportoitavien tietojen määrittelyssä GRI:n Boundary Protocolin suosituksia. Ulkomaisten tytäryhtiöiden osalta tunnuslukujen kattavuus ei vielä ole kotimaan toimintojen tasolla. Ensimmäiset yhteiskuntavastuun tunnusluvut konsernin ulkomaisista tytäryhtiöistä raportoitiin vuodelta 2002 ja kattavuus on parantunut vuosittain. Raportointivuonna saatiin energiankulutus, jäte- ja kuljetustilastoinnit lähes kaikista toiminnoista, lukuun ottamatta Rautakeskon Venäjän toimintoja.

Tämä vuosi on viimeinen vuosi, jolloin Rimi Baltic AB:n tiedot ovat mukana Keskon raportoinnissa Keskon myytyä 50% omistusosuutensa yhtiöstä ICA Baltic AB:lle 18. joulukuuta 2006. Keskon vuosikertomus 2006 käsittelee Rimi Baltic AB:tä lopetettuna toimintona ja tilinpäätöstiedot vuosille 2005 ja 2006 on esitetty sen mukaisesti. Myös tässä raportissa taloudelliset tiedot on esitetty IFRS-säännösten mukaisesti. Muilta osin Rimi Balticin tunnuslukujen käsittely on kerrottu tekstissä. Kotimaassa ympäristötiedot puuttuvat vuonna 2005 ostetusta Indoor Groupista.

Myös K-kauppiasta tietoja

Kesko toimii tiiviissä, ketjusopimuksiin perustuvassa yhteistyössä K-kauppioiden kanssa. Raportissa esitetään myös K-kauppoja koskevia tietoja silloin, kun ne olennaisesti liittyvät Keskon raportointiin ja täydentävät kokonaiskuvaa Keskon ja K-kauppioiden suhteista yhteiskuntaan ja muihin sidosryhmiin.

Accountability Rating™ -tulokset varmennuksen osalta:

Varmennuksen osalta vertailu arvioi, pystyykö valittu varmennuksen suoritustapa varmentamaan riittävällä luotettavuudella yrityksen julkisessa raportoinnissaan esittämät väitteet.

- Keskon pistemäärä vuoden 2005 varmennusprosessista on 21. Varmennus on osoittautunut vaikeaksi alueeksi Accountability Rating -vertailussa, sillä vain 27 G-50+ -yrityksistä on varmennuttanut raporttinsa. G-50+ -yritysten keskiarvo oli 10 pistettä ja TOP10 -yritysten 34 pistettä.
- Yhteenvedo tärkeimmistä havainnoista:
Keskon vuoden 2005 yhteiskuntavastuun raportin varmennuslausunto ei kerro selvästi, saiko varmennuksen suorittaja valita vapaasti varmennuksen kohteet ja haastattelut. Lausunnon ei myöskään arvioida Keskon prosesseja oleellisten asioiden tunnistamiseksi, sidosryhmien odotusten huomioon ottamista tai suoritusta suhteessa tavoitteisiin.

The Accountability Rating™ -vertailututkimuksen tulokset mukana

Kesko tilasi loppuvuodesta 2006 konsultointiyritys AccountAbility'ltä sekä Keskon raportin varmentajana toimivalta csrnetwork'ltä vertailututkimuksen, jossa Keskon yhteiskuntavastuun tasoa arvioitiin vuosina 2005-2006 julkaistun materiaalin perusteella. Tämä raportti ei ollut osa arvioitavaa materiaalia eivätkä vertailututkimuksen tulokset ole vaikuttaneet tämän raportin sisältöön, lukuun ottamatta itse tutkimuksen tuloksia, joita esitellään tällä sivulla sekä sivuilla 9, 14, 17, 19 ja 24.

Vertailututkimuksessa Keskon yhteiskuntavastuun tasoa verrattiin The Accountability Rating™ -työkalua käyttäen maailman 50+ suurimpaan yritykseen liikevaihdolla mitattuna*) sekä Euroopan johtaviin kaupan alan yrityksiin. Tutkimus mittasi Keskon suorituskykyä kuudella eri osa-alueella: sidosryhmäyhteistyö, hallintotapa, strategia, suorituskyvyn hallintajärjestelmät, varmennus ja julkinen raportointi.

Keskon vertailututkimuksesta saama pistemäärä oli 55, tutkimuksen maksimipistemäärän ollessa 100. Tällä pistemäärällä Kesko ylitti G-50+ -yritysten keskiarvon 34 pistettä 21 pisteellä ja olisi sijoittunut kansainvälisellä The Accountability Rating -listalla kymmenen parhaan yrityksen joukkoon sijalle 8. Keskon pistemäärä oli myös korkein eurooppalaisten kaupan alan yritysten saamista pistemääristä analyysin tekoheikellä.

Sekä painettu että Internet-raportti varmennettu

Painetusta raportista on laadittu Keskon Internet-sivuille sähköinen versio, joka sisältää joillakin osa-alueilla painotuotetta täydentävää tietoa. Tällaisesta lisätiedosta on maininta painetun raportin vastaavassa kohdassa. Kunkin vuoden sähköinen raportti tallennetaan Internet-sivuille varmennetussa, julkaisuhetken mukaisessa muodossaan. Tekstiä ei jälkikäteen päivitetä, vaan mahdollisia muutoksia edellisen vuoden tietoihin esitetään seuraavan vuoden raportissa.

Sekä painetun että sähköisen raportin molempien kieliversioiden (suomi ja englanti) asianmukaisuus on vuodesta 2002 alkaen varmennettu. Vuonna 2006 Kesko on käyttänyt kahta varmentajaa. Englantilainen konsultointiyritys csrnetwork on varmentanut Keskon raportin lukuun ottamatta taloudellista informaatiota, jonka varmennustyön on tehnyt Keskon tilintarkastusyhtiön PricewaterhouseCoopers Oy:n Sustainable Business Solutions -yksikkö. Molemmat varmennuslausunnot on julkaistu raportin lopussa. csrnetworkin varmennuslausunnon perustana on käytetty raportin englanninkielistä versioita, ja Kesko on kääntänyt lausunnon suomeksi.

Raportti kertoo vuoden 2006 tuloksista. Joitakin tietoa on tammi-maaliskuulta 2007. Edellinen, vuoden 2005 raportti julkaistiin huhtikuussa 2005. Tätä seuraava, vuoden 2007 raportti julkaistaan keväällä 2008.

*) Vertailu kattoi Fortunen Global 50 -listalta maailman 50 suurinta yritystä liikevaihdolla mitattuna. Lisäksi vertailuun oli otettu mukaan vuoden 2005 Accountability Rating™ -listalta 10 parasta yritystä.

Pääjohtajan katsaus

Vuosi 2006 oli Keskolle menestyksellinen: konsernin myynti kasvoi yli 10% ja liikevoitto ennen kertaluonteisia eriä oli ennätysellisellä tasolla. Kaikki konsernin toimialat olivat kannattavia, ja Keskon osakkeen kurssi nousi sen 45-vuotisen pörssihistorian korkeimmalle tasolle.

Taloudellinen tulos tulee saavuttaa vastuullisin keinoin. Kansainvälisissä pörssiyrityksien vastuullisuutta mittaavissa vertailuissa Kesko on vakiinnuttanut asemansa edelläkävijänä. World Economic Forum valitsi Keskon jo kolmannen kerran 'The Global 100 Most Sustainable Corporations' -listalle ja Dow Jonesin kestävä kehityksen indekseissä Kesko jatkaa toimialansa parhaina maailmassa kaudella 2006/2007. Avoin ja puolueettomasti varmennettu viestintä toimintamme tuloksista ja kyvystämme vastata eri sidosryhmien odotuksiin on oleellinen osa keskolaista vastuullisuusajattelua. Kun Kesko valittiin maailman parhaaksi kaupan alan vastuullisuuden raportoijaksi jo kolmannen kerran peräkkäin YK:n ympäristöjärjestö UNEP:n teettämässä arvioinnissa, voimme katsoa onnistuneemme myös tässä erinomaisesti.

Olemme ylpeitä siitä arvostuksesta, jota vastuullisuuden kansainväliset asiantuntijat ovat työtämme kohtaan osoittaneet. Samalla kuitenkin itse tunnistamme, millaisia vaateita erityisesti Keskon nopea kansainvälistyminen meille tuo. Emme ole edistyneet ulkomailla ympäristöhallintajärjestelmien rakentamisen osalta haluamamme tavalla eikä suorituskykymme mittaaminen täytä kaikilta osin laadullisia vaatimuksiamme. Emme myöskään ole edistyneet riskimaiden tavarantoimittajien sosiaalisen laadunvalvonnan osalta tavoitteidemme mukaisesti. Näiltä osin emme voi olla tyytyväisiä.

Vastuullisuuden toteutumisen ja suorituskykymme tulee kaikissa toimintamaissamme olla korkealla tasolla. Vuosi sitten perustettu yhteiskuntavastuun ohjausryhmä on kuluneen vuoden aikana työskennellyt konserninlaajusten ohjauskeinojen ja tavoiteasetannan luomiseksi. Konsernin johtoryhmä hyväksyi tammikuussa 2007 yhteiskuntavastuun yleiset periaatteet, uudistetun ympäristöpolitiikan sekä konsernin vastuullisuustyön painopisteet vuodelle 2007. Uskon, että nyt tehdyt linjaukset parantavat erityisesti ulkomaan toimintojen vastuullisuustyön tasoa.

Vuosi 2006 oli Euroopassa ennätyslämmin. Keskon vaikutus ilmaston lämpenemiseen on kaupan alan yrityksenä ilman omaa tuotannollista toimintaa kansallisella tasolla mitattuna vähäinen: osuutemme Suomen kokonaissähkön kulutuksesta on noin 0,8% ja kasvihuonekaasupäästöistä noin 0,2%. Hiilidioksidipäästöt - runsaat 270 000 tonnia vuonna 2006 - ovat kuitenkin merkittävin ympäristöpäästöemme ja asia, jonka vähentämiseen meidän tulee aktiivisesti vaikuttaa. Yhtenä painopisteenämmä on vuoden 2007 aikana laatia Keskon ilmastonmuutoksen tavoiteohjelma ohjaamaan energiankulutusta ja ostettavan energian tuotantomenetelmiä. Haluamme olla mukana ratkaisemassa maailmanlaajuisia ongelmia.

Asiakkaiden kiinnostus kulutuksen ympäristö- ja sosiaalisiin vaikutuksiin kasvaa koko ajan. Samoin kuin kiinnostus terveellisten elämäntapojen, ravitsemustottumusten ja hyvinvoinnin edistämiseen: tutkimuksem-

me mukaan noin puolet suomalaisista kuluttajista lukevat itsestään huolta pitävien ja terveellisyyttä korostavien ryhmään. Keskon tehtävänä on varmistaa, että myymämme tuotteet täyttävät alkuperämaasta riippumatta tuotteen fyysiselle, sosiaaliselle ja ympäristölaadulle sekä tuoteturvallisuudelle kulloinkin asetetut vaatimukset. Keskon toiminnan monialaisuudesta johtuen työ on erittäin vaativaa ja vie aikaa, mutta olemme vakuuttuneita siitä, että vastuulliset toimintatapamme varmistavat tulevaisuuden kilpailukykyämme ja pitkän aikavälin kannattavuuden. Johdolla on tässä merkittävä rooli. Ylemmän johdon ja johtopotentialin koulutusohjelmamme keskittyikin tänä vuonna oman vastuullisen johtajuuden kehittämiseen ja liiketoiminnan tuloksellisuuden mittaamiseen myös vastuullisuusmittareilla.

Vastuullinen yritystoiminta on kiinteä osa Keskon arvoja, toimintastrategioita, johtamista ja jokapäiväistä työtä. Suhtaudumme siihen vakavasti. Meille on tärkeää säilyttää edelläkävijän asemamme myös tulevaisuudessa.

MATTI HALMESMÄKI

pääjohtaja
Kesko Oyj

Perustietoja Kesko-konsernista

Kesko yrityksenä

Kesko on suomalainen vähittäiskaupan osaaaja, joka tarjoaa kuluttajien arvostamia tuotteita ja palveluita Pohjoismaissa, Baltiassa ja Venäjällä. Tytäryhtiö Kauko-Telko Oy toimii lisäksi mm. Puolassa ja Kiinassa.

Konsernin toimialayhtiöt Ruokakesko Oy, Rautakesko Oy, Maatalouskesko Oy ja Keswell Oy[®] johtavat K-kaupaketteja ja yhdistävät niiden ostovoiman, järjestävät hokkaan logistiikan, hankkivat kauppapaikat ja takaavat K-kaupoille vahvan markkinointi- ja kehitystuen. Keskolle on myös omia vähittäiskauppoja - katso www.kesko.fi (Kuluttajat). Tytäryhtiö VV-Auto Oy toimii autojen maahantuojana. Se harjoittaa myös autojen vähittäiskauppaa ja tarjoaa jälkimarkkinointipalveluja pääkaupunkiseudulla ja Turussa.

Joukukuussa 2006 Ruokakesko myi 50 %:n osuutensa Rimi Baltic AB:stä ICA Baltic AB:lle, joka on osa ruotsalaista ICA Groupia. Rimi Baltic osti myös Kesko Oyj:n virolaisen tytäryhtiön Fiesta Real Estate AS:n omistamat ruokakauppakiinteistöt. Kiinteistökauppa saatiin päätökseen tammikuun alussa 2007.

Konsernin liikevaihdosta, joka vuonna 2006 oli 8,7 miljardia euroa, 41 % tuli ruokakaupasta. Ulkomaisten toimintojen osuus oli 20,6 % (20,0 % vuonna 2005).

Suomessa Kesko toimii tiiviissä ketjuyhteistyössä K-kauppiaiden kanssa, joita oli vuoden 2006 lopussa 1 294. Lisäksi Keskolle oli noin 250 muuta kauppiasyhteyttä Askon-, Sotkan-, Tähti Optikon-, Byggnätker- ja Senukai-ketjuissa. K-ryhmän vähittäiskauppoja oli Suo-

messä 1 860 ja muissa maissa 187, ja niiden myynti oli yhteensä 10,5 miljardia euroa (9,5 miljardia euroa vuonna 2005), josta ulkomailla 2,3 miljardia euroa.

Keskon omistajat

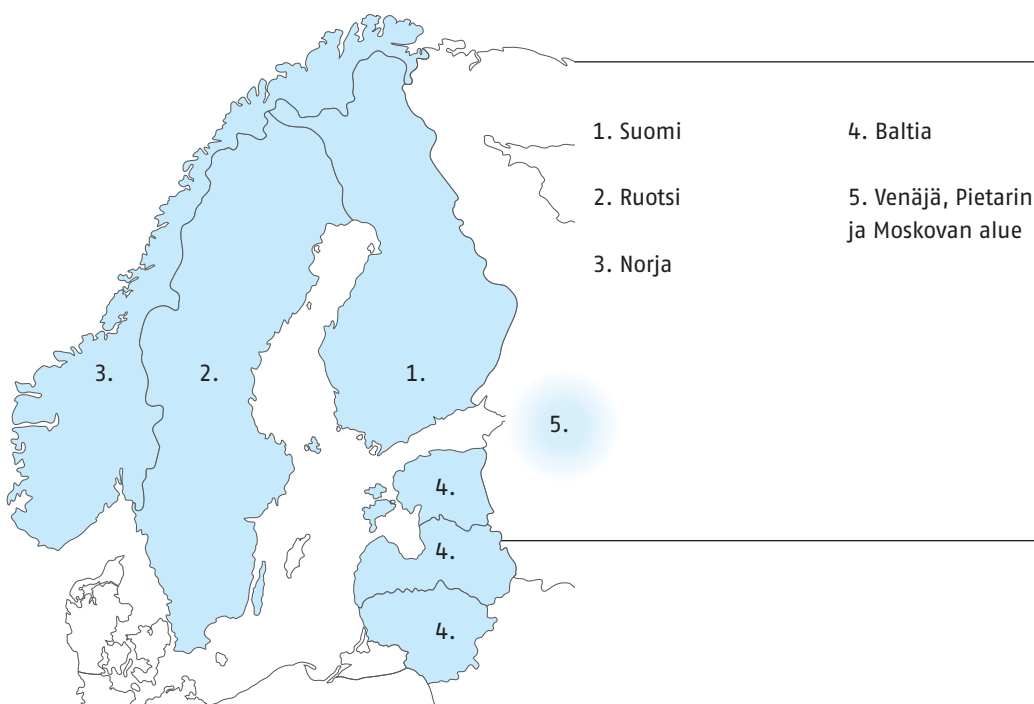
Kesko Oyj on pörssiyhtiö, jolla oli vuoden 2006 lopussa 28 414 omistajaa. A-osakkeiden osuus koko osakekannasta oli 32,5 % ja äänimäärästä 82,8 %, B-osakkeiden vastaavasti 67,5% ja 17,2 %. Äänimäärän perusteella lasketuna 20 suurimman omistajan osuus oli äänimäärästä 35,8 % ja osakemäärästä 20,9 %. Ulkomaisten omistajien osuus nousi vuoden aikana 27%:sta 33 %:iin, jonka tuottama äänimäärä oli 7,1 % koko äänimäärästä.

A-osakkeiden markkina-arvo oli vuoden 2006 lopussa 1 220 miljoonaa euroa ja B-osakkeiden 2 633 miljoonaa euroa, eli koko yhtiön markkina-arvo oli yhteensä 3 852 miljoonaa euroa, jossa oli kasvua vuoden aikana 1 534 miljoonaa euroa.

Henkilökunta

Konsernin henkilökuntamäärä oli vuonna 2006 keskimäärin kokoaikaisiksi työntekijöiksi muutettuna 23 756 henkeä. Yhteisyritys Rimi Baltic AB:stä on mukaan laskettu puolet. Lisäystä edelliseen vuoteen oli Suomessa 618 henkeä ja Suomen ulkopuolella 1 833 henkeä. Vuoden lopussa työsuhteita oli 23 755 (26 608), joista Suomessa 14 149 (14 377) ja Suomen ulkopuolella 9 606 (12 271). Koko henkilökuntamäärästä työskenteli vähittäiskaupassa noin kolme neljäsosaa.

KESKON MARKKINA-ALUEET

Kiinteistöt

Kesko-konsernin hallinnoimien kiinteistöjen ja osakehuoneistojen yhteinen huoneistoala oli vuoden 2006 lopussa 3 503 000 m² eli 2 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Luvut eivät sisällä Rimi Baltic AB:tä. Keskon omistuksessa oli Suomessa 810 000 m² ja muissa maissa 185 000 m². Neliömetreillä viitataan tässä huoneistopinta-alaan. Varasto- ja toimistotilojen osuus on tästä runsas neljännes, loput ovat myymälätilaa. Vuokrattuja tiloja - pääasiassa myymälöitä - oli Suomessa 2 012 000 m² ja muissa maissa 496 000 m². Valtaosa Suomessa omistetuista ja vuokratuista myymälätiloista on vuokrattu K-kauppiaille.

Tavaran- ja palveluntoimittajat

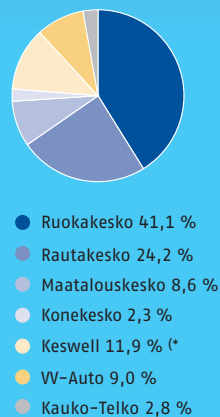
Kesko osti vuoden 2006 aikana tavaroita ja palveluja yhteensä noin 7,3 miljardilla eurolla.

Aktiivisia tavarantoimittajia oli noin 24 400. Näistä Suomessa toimivia yrityksiä on noin 11 800, joiden osuus koko konsernin ostoista oli 70 %, ja konsernin muissa toimintamaissa toimivia yrityksiä yli 6 300. Tärkeimmät tuontimaat Suomeen olivat Saksa, Kiina, Ruotsi, Ranska ja Hollanti.

Tärkeimpiä ostoyhteistyöliittymiä, joissa Kesko on mukana ovat AMS Sourcing B.V. ja Agentrics LLC päivittäistavara-kaupassa, EuroMat rautakaupassa, Intersport International Corporation urheilukaupassa ja Electronic Partner International kodintekniikkakaupassa.

* Keswell Oy fuusioitiin osaksi Kesko Oyj:tä syyskuussa 2006.

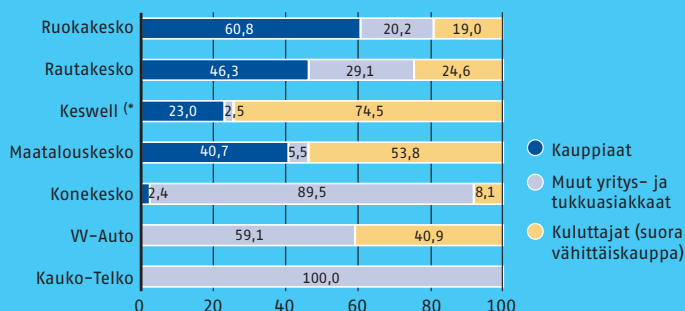
KESKON LIIKEVAIHDON JAKAUMA 2006

Asiakkaat

Kauppiat ostivat Keskon myynnistä 43 %. K-kauppiaiden ostokeskitysaste Keskoon oli keskimäärin 87,9 % (88,0 % vuonna 2005) ja päivittäistavara-kaupassa 90,6 % (90,4 %). Yritysasiakaskaupan - asiakkaina suurkeittiöitä, rakennusliikkeitä, VV-Auton jälleenmyyjäiä, maatalousyrittäjiä, teollisuutta jne. - osuus Keskon myynnistä oli 26 %. Suoran kuluttajamyynnin osuus omien vähittäiskauppojen kautta oli 31 %.

KESKO-KONSERNIN MYYNIN JAKAUTUMINEN 2006, %

Yhteiskuntavastuun keskeiset tunnusluvut 2004–2006

TALOUDELLISEN VASTUUN MITTARIT

	2004	2005	2005	2006
	IFRS	IFRS	IFRS ¹⁾	IFRS
Liikevaihto (milj. €)	7 509	8 322	7 922 ¹⁾	8 749 ¹⁾
Voitto ennen veroja (milj. €)	241	239	236 ¹⁾	358 ¹⁾
Sijoitetun pääoman tuotto (%)	14,3	12,5	12,5	22,6
Maksetut osingot (milj. €)	274	95	95	107
Investoinnit (milj. €)	192	454	367 ¹⁾	251 ¹⁾
Omavaraisuusaste (%)	44,2	42,3	42,3	47,0
Maksetut palkat (milj. €)	353	419	400	460
Tuloverot (milj. €)	56	50	49	107
Henkilökunnan määrä (keskimäärin)	17 257	21 305	21 305	23 756
Ostot toimittajilta (milj. €)	6 514	7 103	7 103	7 347
Yleishyödyllisten yms. yhteisöjen tukeminen (milj. €)	2,4	2,2	2,2	2,3

¹⁾ Vuosi 2005 jatkuvien toimintojen osalta esitettynä. Korjaus tehty vain taloudellisen vastuun tunnusluvuille.

¹⁾ Luku kattaa vain jatkuvat toiminnot.

YMPÄRISTÖVASTUUN MITTARIT

Kiinteistöjen sähköenergian kulutus (GWh) ¹⁾	719	919 ^{**)}	962
Kiinteistöjen lämpöenergian kulutus (GWh) ¹⁾	296	299	316
Kiinteistöjen veden kulutus (1000 m ³) ²⁾	669	650	682
Käytetyn sähkö- ja lämpöenergian tuotannon päästöt			
ilmastonmuutos (tn CO ₂ -ekv) ¹⁾	263 117	254 367 ^{***)}	250 252
happamoituminen (tn SO ₂ -ekv) ¹⁾	824	1 353 ^{***)}	1 398
ostosähkön tuotannon radioaktiivinen jäte ¹⁾	0,54	0,79	0,88
Jakelukuljetukset			
kuormia ³⁾	109 278	117 571	117 000
kilometrejä (1 000 km) ⁴⁾	20 126	16 149	17 020
tonneja ³⁾	576 000	579 800	586 600
hiilidioksidipäästöt tn ⁵⁾	23 438	25 360	22 240
Materiaalien käyttöjätteet (tn)			
maahantuotujen pakkausten materiaali	33 448	29 331	30 812
jakeluvaretojen jätteet Suomessa	9 647	8 916	8 545
joista hyötykäyttöön (%) ⁶⁾	89,4	89,8	89,2
jakeluvaretojen jätteet ulkomaisissa yhtiöissä ¹⁾		18 358	35 300

¹⁾ Kaikissa ulkomaisissa kiinteistöissä (ml. Rimi Baltic) ei ole voitu erotella sähkön ja lämmön kulutusta, jolloin kaukolämpö ja oman lämmön tuotanto on kirjattu lämpöön ja kaikki muu sähköön.

²⁾ Kaikista ulkomaisista kiinteistöistä ei ole veden kulutustietoja.

³⁾ Kuorma- ja tonnitilastoja ei ole ulkomaisista eikä Suomessa ulkoistetuista kuljetuksista. Keslogin kuljetetut tonnit ilmoitettu väärin yhteiskuntavastuun raportissa 2005, luku nyt korjattu.

⁴⁾ Suomessa ulkoistetuista ns. lavakuljetuksista ei ole km-tietoja. Ulkomaan kuljetusten päästöt on laskettu polttoaineenkulutuksesta, lukuunottamatta Senukaita, joka on raportoinut km-tiedot. Keslogin kilometrit ilmoitettu väärin yhteiskuntavastuun raportissa 2005, luku nyt korjattu.

⁵⁾ Laskennassa vuosina 2004–2006 mukana olevat yhtiöt on eritelty taulukossa 'Jakelukuljetusten CO₂-päästöt' raportin sivulla 47.

⁶⁾ Biojäte laskettu mukaan hyötykäyttöön.

¹⁾ Tietoa ei ole tai se on epätarkka.

^{**)} Rimi Baltic Viron sähkönkulutus väärin raportoitu vuonna 2005. Luku nyt korjattu.

^{***)} Energian tuotannon ympäristöprofiili päivitetty vastaamaan vuoden 2005 todellisia tuotantoprofiileja.

SOSIAALISEN VASTUUN MITTARIT

	2004	2005	2006
Työtyytyväisyys Suomessa (skaala 1-5)			
- oma työ	3,79	3,82	3,82
- esimiestoiminta	3,80	3,84	3,81
- yksikön toiminta	3,76	3,78	3,76
- Keskon toiminta	3,60	3,58	3,58
Työntekijöiden vaihtuvuus			
- uusia	7 247	8 568	10 790
- lähteneitä	5 943	7 055	8 050
- eläkkeelle siirtyneitä	169	177	140
Työntekijöiden keski-ikä (vuotta)			
- Suomessa	*)	*)	35,8
- ulkomaisissa toimipaikoissa	*)	*)	*)
Työsuhteen keskipituus Suomessa (vuotta)	9	9	9
Sairauspoissaolot (työpäiviä/henkilö)			
- Suomessa	9,9	9,7	9,6
- ulkomaisissa toimipaikoissa ¹⁾	10,5	8,0	8,6
Terveystieteiden käyttöön käytetyt varat/henkilö (€) ²⁾	402	427	420
Keskimääräinen vuosiansio (/henkilö, €)			
- Suomessa	29 411	28 944	29 383
- ulkomaisissa toimipaikoissa	8 102	9 081	13 964
Koulutuspäiviä/henkilö			
- Suomessa	1,2	1,8	1,5
- ulkomaisissa toimipaikoissa ³⁾	2,9	1,0	0,5
Sijoitus koulutukseen/henkilö (€) ⁴⁾	448	370	254
Ostojen sosiaalinen laadunvalvonta			
- kehitysmaiden tavarantoimittajia tilastoinnin piirissä	300	350	350
- ko. yritysten yhteinen työntekijämäärä	280 000 **)	300 000 **)	300 000 **)
- SA 8000 -sertifioituja yrityksiä	24	24	28
- sertifioitujen yritysten työntekijämäärä	54 000	54 000	60 000
- tavarantoimittajia BSCL-auditointiprosessissa	31	42	27

¹⁾ Byggnätkerens tiedot puutteelliset.

²⁾ Tieto koskee vain Keskon omaa työterveyshuoltoa.

³⁾ Ei sisällä Rautakesko AS:n (Viro), K-rauta AB:n (Ruotsi) eikä Byggnätkerens (Norja) tietoja.

⁴⁾ Ei sisällä Byggnätkerens tietoja.

*) Tietoa ei ole kerätty.

**) Arvio, koska uudesta eurooppalaisesta auditointitietokannasta ei vielä ole tilastoja.

Yhteiskuntavastuun visio

Keskossa yhteiskuntavastuu on arvoihin, päämääriin ja strategiaan pohjautuvaa omaehtoista, mitattavaa työtä, jolla suorituskykyä taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun alueella kehitetään keskeisten sidosryhmien odotusten mukaisesti. Vaikka yhteiskuntavastuu -käsite on yleisesti käytössä, sen sisältö ei ole kaikissa yhteyksissä riittävän selkeä. Keskossa puhutaankin mieluummin vastuullisesta yritystoiminnasta tai vastuusta sidosryhmille.

Vielä 1990-luvun lopulla vastuuta arvioitiin maineriskien hallinnan ja sen myötä myönteisen yrityskuvan varmistamisen kannalta. Kokemusten karttuessa vastuullisuus on muodostunut olennaiseksi osaksi jokapäiväistä työtä ja johtamista. Vastuullisuuden tuloksia tulee mitata ja niiden kehittymiselle tulee asettaa tavoitteita jatkuvan parantamisen varmistamiseksi. Tarkentunut mittaminen auttaa myös järjeistämään toimintatapoja ja alentamaan kustannuksia erityisesti ympäristö- ja sosiaalisen vastuun alueella.

Tulosten läpinäkyvä julkinen raportointi on tärkeää erityisesti suurille, kansainvälistä kauppaa tekeville pörssiyrityksille. Globalisaatiokehitys on saanut monet sidosryhmät tarkkailemaan entistä tiiviimmin yritysten vastuullisuutta. Jos yritysten koetaan hankkivan voiton vastuuttomien keinoin, sidosryhmät vaativat yhteiskunnalta tiukempaa säätelyä tai painostavat yrityksiä haluamiinsa parannuksiin omilla voimakeinoillaan. Vapaaehtoinen, proaktiivinen eteneminen ja vähimmäisnormien ylittäminen antavat edelläkävijäyrityksille mahdollisuuden välttää tällaisia konflikteja ja samalla saada etumatkaa hitaasti reagoiviin, reaktiivisiin yrityksiin, jotka odottavat, että lainsäätäjä määrää tahdin.

Vastuullisuuden motiivit

Vastuullinen toiminta on Keskolla tärkeää useasta erisyydestä:

- sidosryhmät haluavat arvioida yrityksen toimintaa muillakin kuin taloudellisilla mittareilla
- vastuullisuus on osa kilpailukykyä, sillä käydään kilpailua sijoittajista, henkilökunnasta ja asiakkaista
- vastuullisuus on maineriskien hallintaa, jolla turvataan myynnin, kannattavuuden ja osakkeen arvon vakaata kehitystä
- vastuullisuus parantaa yrityskuvaa, jos yritystä pidetään edelläkävijänä
- vastuullisuus on parempaa johtamista, jolla tähdätään hyvään työyhteisöön ja jossa ympäristötehokkuus tukee kustannustehokkuutta
- hyvät ympäristö- ja sosiaalisen vastuun tulokset parantavat taloudellista tulosta
- hyvä taloudellinen tulos antaa mahdollisuuksia kehittää ympäristö- ja sosiaalista vastuuta
- edelläkävijäyys yhteiskuntavastuun alueella tuo mahdollisuuksia vaikuttaa alan kansalliseen ja kansainväliseen kehittämiseen.

Visio yhteiskuntavastuun keskeisistä tekijöistä

Keskon yhteiskuntavastuutyön perustana ovat konsernin arvot ja yhteiskuntavastuun visio. Konsernijohtoryhmä käsittelee visiota noin kahden vuoden välein. Allaoleva visio, joka on laadittu Suomen markkinoiden näkökulmasta, on hyväksytty maaliskuussa 2005.

Yleistä

Globalisaation vaikutus yritysten toimintaympäristöön kansainvälisessä kaupassa ja ulkomaisissa investoinneissa kasvaa edelleen. Kansainvälisten järjestöjen - niin valtioiden välisten kuin yrityksiä, ammattiyhdistysliikettä ja kansalaistoimintaa edustavien - merkitys elinkeinoelämän ohjailussa korostuu. Monet tahot kannattavat pakottavia säännöksiä, mutta niitä koskeva päätöksenteko on kansainvälisillä foorumeilla hidasta ja vaikeaa. Normeja on ennestäänkin runsaasti, mutta niiden soveltaminen kansalliseen lainsäädäntöön ja noudattamisen valvonta on erityisesti kehitysmaissa puutteellista. Edelläkävijäyritykset johtavat kehitystä omilla vapaaehtoisilla toimenpiteillään, suositukset ja lainsäädäntö seuraavat perässä. Kesko kuuluu edelläkävijöihin, eikä näköpiirissä ole sellaisia uusia normeja, joilla olisi olennaista vaikutusta Keskon yhteiskuntavastuutyöhön.

Omistajat/sijoittajat

Keskon valtteja ovat tasaisesti kasvava liikevoitto ja hyvä osingonmaksukyky. Hyvän tuloksen saavuttaminen vastuullisin keinoin on entistä tärkeämpää sekä sijoittajille että muille sidosryhmille. Kesko tavoittelee listausta merkittävässä kestävässä kehityksen indekseissä, jotka ovat tärkeitä puolueettomia todistuksia vastuullisesta tuloksenteosta. Listaukset luovat vanhoille omistajille turvallisuudentunnetta ja helpottavat vastuullisuutta arvostavien sijoittajien päätöksentekoa. Erityisesti suurten institutionaalisten sijoittajien piirissä Keskon kiinnostavuus sijoituskohteena kasvaa. Vastuullisuusmittareita painottavien sijoittajien määrä on kuitenkin edelleen vähäinen. Vastuullisuuden vaikutuksia on vaikea erottaa osakkeen arvon kehityksessä muista tekijöistä, huonojen suoritusten vaikutus negatiiviseen suuntaan näkyy selkeämmin.

Henkilökunta

Ulkomaisten toimintojen osuus Kesko-konsernin liikevaihdosta kasvaa edelleen. Suomessa henkilökunnan määrä lisääntyy lähinnä yrityshankintojen myötä, ja kilpailu uusista työntekijöistä kiristyy merkittävästi suurten ikäluokkien siirtyessä eläkkeelle. Kilpailussa menestyvät yritykset, joissa työtyytyväisyys on hyvä ja jotka tarjoavat monipuolisia työtehtäviä ja uralla etenemisen mahdollisuuksia. Myös arvot ja vastuullisuuden näytöt kiinnostavat - nuoret työnhakijat suosivat hyvämaineisia yrityksiä. Keskon maine vastuullisena yrityksenä hel-

pottaa rekrytointia niin Suomessa kuin sen lähialueilla. Uhkaava työvoimapula vaatii kasvavaa panostusta myös ikääntyviin työntekijöihin, joiden jaksamispaineita on edelleen helpotettava. Työterveyshuollossa on painotettava ennaltaehkäisyä, tavoitteena vähentää työkyvyttömyyseläkkeiden määrää ja nostaa keskimääräistä eläkeikää.

Tavaran- ja palveluntoimittajat

Monimuotoinen verkostoituminen niin tavaran- ja palveluntoimittajien kuin K-kauppiain kanssa edellyttää kaikilta osapuolilta yhteisten arvojen ja päämäärien hyväksymistä. Keskon vastuullisuudelle on tärkeää, että liikepaikkarakentamisessa, kiinteistönhoidossa, tavara-hankinnassa, jakelussa ja vähittäiskauppatoiminnoissa noudatetaan Keskon arvoja ja periaatteita. Tavoitteena on, että vastuullisuus näkyy viime kädessä vahvasti K-ryhmän kuluttajabrändeissä. Se edellyttää tarkkaa kumppanien valintaa, selkeitä periaatteita, ohjeistusta ja seurantaa kaikille tuote- ja palveluketjussa mukanaoleville osapuolille.

Kuluttajat

Kuluttajien kiinnostus yritysten vastuunkantoon jatkaa kasvuaan, vaikka ostopäätöksiä ohjaa edelleen vahvasti hinta. Vastuuseen liitetään laadukkaat tuotteet, palvelujen säilyttäminen, henkilökunnasta huolehtiminen, ympäristönsuojelu, tasa-arvon edistäminen ja tuotteiden valmistuksessa toimivien työntekijöiden työolojen parantaminen. Tavara- ja palvelutarjonnan kasvaessa kuluttajilla on enemmän vaihtoehtoja ja valtaa vaikuttaa kaupan rakenteeseen ja tavaratarjontaan. Valtaa käytetään useammin selvistä epäonnistumisista rankaisemiseen kuin hyvien suoritusten palkitsemiseen.

Keskolla on merkittävä vaikutus perheiden hyvinvointiin ja elämänlaatuun. Kauppa- ja jakeluverkko on pystytävä pitämään asiakkaiden kannalta oikein mitoitettuna ja taloudellisesti tehokkaana. Kauppapaikkojen, liiketoimintamallien ja kilpailukykyä tukevien palvelujen on tuotava K-kauppiaille edullisten tavaraostojen ohessa sellaista lisäarvoa, joka auttaa kauppiaita erottumaan kilpailijoistaan ja toimimaan tuloksellisesti. Turvallisuus, luotettavuus ja eettisyys nousevat viestinnässä ja markkinoinnissa vähitellen hintakuvan rinnalle. Tutkijat, kansalaisjärjestöt ja tiedotusvälineet paneutuvat halpojen hintojen taustoihin ja seurauksiin ja kouluttavat kuluttajia erottamaan vastuulliset ja vastuuttomat kilpailukeinot toisistaan.

Viranomais- ja järjestöyhteistyö

Kesko on saavuttanut työstään runsaasti tunnustusta ja sen myötä vaikuttamismahdollisuuksia niin kansallisella kuin kansainvälisellä tasolla. Voidakseen olla edelläkävijä ja vaikuttaja Keskon on aktiivisesti seurattava ja ennakoitava yhteiskunnan muutoksia ja tarjottava asiantuntemustaan niin oman toimialan kuin koko elinkeinoelämän ja yhteiskunnan kehittämiseen. Tätä varten Kesko pitää jatkuvaa yhteyttä kansalaisjärjestöihin, viranomaisiin ja muihin päättäjiin sekä osallistuu toimialansa ja koko elinkeinoelämän kansallisten ja kansainvälisten järjestöjen toimintaan.

Accountability Rating™ -tulokset strategian osalta

Strategian osalta vertailu arvioi, miten ei-taloudelliset näkökulmat on viety osaksi avainliiketoimintastrategioita.

- Keskon pistemäärä 69 on 15 pistettä yli G-50+ -yritysten keskiarvon, mutta 14 pistettä alle TOP10 -yritysten keskiarvon 83 pistettä.
- Yhteenveto tärkeimmistä havainnoista:

Yhtiön vastuullisuusstrategia on pääosin kuvattu, mukaan lukien yhtiön kasvustrategia. Samoin on kuvattu yksityiskohtaisesti eri sidosryhmien odotukset ja Keskon toimenpiteet odotusten pohjalta. Sitä millainen rooli sidosryhmien odotuksilla on ollut strategiatyöskentelyssä, ei kuitenkaan ole selvästi esitetty.

Keskon strategian taloudelliset vaikutukset esitellään yksityiskohtaisesti. Sen sijaan sosiaalisten ja ympäristövaikutusten kuvaus on vähäisempää. Keskon vastuullisuusraportoinnin tulisi käsitellä strategisina kysymyksinä myös asioita, joiden vaikutukset ovat merkittäviä, kuten vastuullista hankintaa, eläinten hyvinvointia ja terveellisten ruokailutottumusten edistämistä.

Riskit ja mahdollisuudet

Kesko-konsernin riskienhallinta on kokonaisvaltaista. Konsernissa tunnistetaan, arvioidaan, hallitaan ja seurataan strategia- ja liiketoimintalähtöisesti keskeisiä riskejä. Riskienhallinnan päämäärä on varmistaa konsernin asiakaslupausten täyttämistä, osakasarvoa, tuloskehitystä, osingonmaksukykyä ja liiketoiminnan jatkuvuutta. Tehokas riskienhallinta on Keskolle kilpailuetu.

Konsernin riskienhallintapolitiikka on luettavissa osoitteessa www.kesko.fi/Sijoittajat. Poliitiikka pohjautuu COSO ERM - viitekehykseen ja Helsingin Pörssin suosituksen listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä.

Vastuullinen johtaminen, jonka tavoitteena on suorituskyvyn parantaminen, on Keskolle mahdollisuus. Vastuullisuuden motiiveista kerrotaan lähemmin sivulla 8 (Yhteiskuntavastuun visio). Terveellisten elämäntapojen edistäminen on yksi tunnistetuista avainmahdollisuuksista. Suomalaisten kuluttajien ostokäyttäytymistä määrittävän ostoskoritutumuksen (ks. viereinen case) mukaan noin puolet kuluttajista voidaan luokitella terveys-hakuisten eli terveellisiä ravintotottumuksia ja elämäntyyliä toteuttavien ryhmään.

Riskienhallinnan periaatteet

Kesko-konsernin riskienhallinta perustuu seuraaville periaatteille:

- Strategiavalinnoissa otetaan tietoisia ja arvioituja riskejä esim. liiketoiminnan laajentamisessa, markkina-aseman ja -voiman kasvattamisessa sekä uuden liiketoiminnan luomisessa.
- Taloudellisia, operatiivisia ja vahinkoriskejä vältetään tai pienennetään.
- Asiakkaiden asioinnin turvallisuudesta ja tuoteturvallisuudesta huolehditaan.
- Työntekijöille luodaan turvallinen työympäristö.
- Riskeistä ja riskienhallinnasta tiedotetaan sidosryhmille.
- Epäterveiden ilmiöiden, rikosten tai väärinkäytösten mahdollisuudet minimoidaan toimintaperiaatteilla, kontrolleilla ja valvonnalla.
- Kriittiset toiminnot ja niiden tarvitsemat resurssit varmistetaan jatkuvuuden turvaamiseksi.
- Riskien realisoitumiseen varaudutaan kriisi-, toipumis- ja jatkuvuussuunnitelmin.
- Riskienhallintaan käytettävät kustannukset ja resurssit ovat oikeassa suhteessa saavutettavissa oleviin hyötyihin.

Riskit ja niiden hallinnointi

Konsernin riskien analysointiprosessi kuvataan johtamisjärjestelmäosiossa sivulla 24. Vuonna 2006 konsernissa tunnistetut riskit ja niiden hallinnointitoimenpiteet ovat:

Asiakaslupauksen

toteuttamiseen liittyviä riskejä

Hinta-laatusuhde on keskeinen kilpailutekijä. Mikäli tässä kilpailussa ei menestyttä, jäävät myyntitavoitteet saavuttamatta. Hintakilpailukyvyyn parantaminen edellyttää toiminnan tehostamista koko toimitusketjussa tavarantoimittajalta kaupan hyllyyn asti. Toimintoketjun kustannustehokkuuden ja kokonaisohjauksen tehostamiseksi on meneillään useita ohjelmia, joilla parannetaan hintakilpailukykyä ja kuluttaja-asiakkaiden tyytyväisyyttä vähittäiskaupan tarjontaan ja palveluun.

Kanta-asiakasjärjestelmän kilpailukyvyyn merkitys on suuri. Kanta-asiakasjärjestelmän uudistus on meneillään. Riskinä kanta-asiakasjärjestelmän uudistamisessa on, ettei uudistuksella saavuteta asiakastytyväisyydelle ja -uskollisuudelle asetettuja tavoitteita. Onnistumiseen vaikuttaa keskeisesti se, miten hyvin asiakashyödyt välittyvät asiakkaille. Uudistuksen tekninen toteuttaminen on vaativaa. Huolellisella testaamisella pyritään varmistamaan järjestelmien häiriötön käyttöönotto ja toimiva tiedonsiirto eri osapuolten välillä. Kanta-asiakasjärjestelmästä ja yksityisyyden suojasta kerrotaan osiossa 'Muu vastuullisuus' raportin sivulla 73-74.

Keskon lähtökohta on tarjota turvallisia tuotteita asiakkailleen. Mikäli toimitusketjun laadun varmistus pettää tai tuotevalvonta epäonnistuu, voi seurauksena olla taloudellisia tappioita, asiakkaiden luottamuksen menettäminen tai pahimmassa tapauksessa terveyden vaarantuminen. Riskiä hallitaan mm. niin, että tuotetutkimusyksikkö tarkastaa tuotteiden valmistajayrityksiä ja tuotteiden laatua. Kaupan omavalvonnalla varmistetaan elintarvikkeita koskevien määräysten noudattamista. Tuotteiden takaisinvetomenettelyllä varmistetaan virheellisten tuotteiden nopea myynnistä poistaminen. Tuoteturvallisuusyksikön toiminnasta kerrotaan lisää sivulla 72-73 (Muu vastuullisuus).

Kaupan alalle ominaisia riskejä

Uusien ulkomaisten kilpailijoiden tulo markkinoille ja yritysjärjestelyt voivat muuttaa kilpailutilannetta nopeasti. Toimimalla usealla kaupan alalla Kesko pienentää riippuvuutta yksittäisestä alasta. Kilpailun kiristymiseen vastataan panostamalla kauppapaikkoihin ja kehittämällä palveluja. Konseptikehitystyöllä tavoitellaan tehokkaita ja kuluttajaa houkuttelevia kauppa-konsepteja. Omat vahvat brändit ja asiakkaille tuotettavat lisäarvopalvelut ovat tärkeä kilpailukeino.

Yksittäisistä päämiehistä voimakkaasti riippuvaisilla toimialoilla voivat päämiehen strategiamuutokset jakelukanavaratkaisuissaan merkitä liiketoiminnan supistumista tai menetystä. Hyvät markkinaosuudet ja kasvava myynti luovat pohjan hyvälle päämiehesuhteille. Toimintoja kehitetään yhteistyössä päämiehen kanssa, ja näin pyritään olemaan paras jakelukanavavaihtoehto päämiehelle.

⁹ COSO ERM viittaa syyskuussa 2004 julkaistun kokonaisvaltaisen riskienhallinnan viitekehikoon: Enterprise Risk Management - Integrated Framework, jonka COSO organisaatio (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) toteutti. Kehikossa määritellään olennaisia elementtejä, yhteistä kieltä ja siinä tuetaan selvästä ohjeistusta kokonaisvaltaiseen riskienhallintaan.

Kauppapaikat ovat strateginen kilpailutekijä. Kauppa-kiinteistöihin sitoutuu huomattavia pääomia vuosikymmeniksi. Paikallinen kilpailutilanne saattaa muuttua nopeasti. Tällöin riskinä on, että toiminta kauppapaikassa muuttuu kannattamattomaksi. Riskiä hallitaan pitkäjänteisellä myymäläverkostosuunnittelulla, jokaisen kauppapaikkainvestointipäätöksen huolellisella valmistelulla ja myynti-takaisinvuokraus-toimintamallilla. Keskön toimissa rakennuttajana pyritään siihen, että kauppapaikan käyttötarkoitusta voidaan tarvittaessa muuttaa joustavasti. Vuokrakohteissa joustavuus otetaan huomioon vuokrasopimuksissa. Keskön elinkaarilähtöisistä rakentamis- ja ylläpitotoiminnoista sekä Keskön käyttämästä 'kasetti ja kuori' -mallista kerrotaan lähemmin ympäristövuorovaikutus osiossa sivulla 40.

Hävikki on merkittävä riski vähittäiskaupassa. Hävikkiä aiheuttaa mm. tavaran pilaantuminen tai rikkoutuminen, varkaudet ja muut väärinkäytökset. Konsernissa hallitaan hävikkiä tehostamalla koko toimintaketjun ohjausta ja valvontaa sekä ottamalla käyttöön toimialojen parhaita käytäntöjä.

Kansainvälistymiseen liittyviä riskejä

Kansainvälistymisellä tavoitellaan kasvua. Riskeinä kansainvälistymisessä ovat erilaiset kulttuurit ja liiketoimin-

tatavat sekä nopeasti muuttuva toimintaympäristö. Toiminnan laajentuessa uusiin maihin riskin merkitys kasvaa. Suomalaisia vähittäiskaupan toimintaprosesseja ja kontrollimenettelyjä ei voida aina sellaisenaan ottaa käyttöön ulkomailla. Riskinä ostettujen yritysten haltuunotossa voi olla paikallisen osaamisen menettäminen tai hyödyntämättä jättäminen. Yrityskauppoihin liittyviä riskejä hallitaan suunnittelemalla haltuunotto huolellisesti, varmistamalla riittävä resursointi ja yrityskaupan täytäntöönpano sekä sen seuranta. Toiminnan tehokas ohjaus ja synergiaetujen saavuttaminen edellyttävät maa- ja organisaatioerajat ylittäviä, yhteisiä toimintatapoja.

Henkilöstöön liittyviä riskejä

Kilpailu työmarkkinoilla osaavasta henkilöstöstä on kasvanut. Strategioiden toteuttaminen edellyttää osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä. Riskinä on, ettei kaupan ala houkuttele parhaita osaajia. Erikoistuminen lisää riippuvuutta yksittäisten henkilöiden osaamisesta. Strategiatyön yhteydessä tunnistetaan strategian toteuttamiseksi tarvittava osaaminen, ja laaditaan siltä pohjalta henkilöstösuunnitelmat. Keskön houkuttelevuutta työnantajana lisätään oppilaitosyhteistyöllä ja uudella K-traineerijohdella sekä suunnitelmallisella sisäisellä ja ulkoisella viestinnällä. Työtyytyväisyystutkimuksilla kartoitetaan

Case

JÄÄKAAPIN SISÄLTÖ KERTOO RUOKAILUTOTTUMUKSISTA

Ruokakesko analysoi suomalaisten kotitalouksien ruokailutottumuksia nk. FoodStyle-luokituksen avulla puolen vuoden ajan vuonna 2006. Ostoskorianalyysiin perustuva luokitus mallinnettiin 62 K-ruokakauppaan ja siihen osallistui noin 220 000 kotitaloutta. Analyysiin mukaan valitut 1974 tuotetta edustivat noin 50 % Ruokakeskon myynnistä. Mallinnusta varten tuotteisiin liitettiin ominaisuuksia, jotka mahdollisimman kattavasti määrittivät tuotteen roolin ruokailu- ja ruoanvalmistustilanteessa. Käytetyt attribuutit kuvasivat esimerkiksi tuotteen terveellisyyttä (rasvapitoisuus, kuitupitoisuus, lisätty vitamiineja jne.), ruoanvalmistuksen helppoutta (lämmittämällä valmis, esivalmistettu jne.) tai pakkausta (lämmitetään pakkauksessaan, helposti avattava ja suljettava). Käytettyjä attribuutteja oli kaikkiaan yli 50. Tuotteiden luokittelun tekivät ravitsemusalan asiantuntijat.

FoodStyle-luokitus tuotti Ruokakeskelle arvokasta tietoa asiakkaan tavasta koota ruokaostoksensa. Luokituksessa ostokorin sisällön perusteella luodut "jääkaapit" jaettiin kolmeen pääluokkaan ja kahdeksaan alaluokkaan. Luokituksen perusteella noin puolet suomalaisista kuuluu itsestään huolehtivien ja terveystietoisien luokkaan. FoodStyle-luokitus auttaa kauppiasta ymmärtämään paremmin asiakaskuntansa tarpeita ja ohjaamaan kaupan valikoimaa paremmin palvelemaan suuntaan. Jos esimerkiksi asiakaskunnan kysyntä painottuu terveellisiin vaihtoehtoihin, kauppias voi valikoimassaan suosia ko. tuoteryhmiä. Luokituksen tuottamaa tietoa voidaan myös käyttää apuna markkinoinnin sisällön suunnittelussa, jolloin osumatarkkuus kasvaa. *)

Kuittirivitasoisen tiedon keräys laajeni vuoden 2007 alusta 575 K-ruokakauppaan, mikä mahdollistaa FoodStyle-luokituksen kattavan hyötykäytön vuoden 2007 puolivälistä alkaen.

*) Yksityisyyden suoja kanta-asiakasjärjestelmässä on esitelty sivulla 73.

HR -toiminnan kehittämistarpeita. Keskon henkilöstöjohtamisesta kerrotaan raportin sivuilla 54-65 (Sosiaaliset tulokset).

Toiminnan jatkuvuuteen liittyviä riskejä

Kauppa toimii laajojen tietojärjestelmien ja -verkkojen varassa. Niiden käytön estyminen tai vajaatoiminta voisi aiheuttaa merkittäviä myynnin ja tuoton menetyksiä. Keskon jatkuvuussuunnittelun lähtökohtana on liiketoiminnan pisin siedettävä katkon kesto aika. Toiminnan jatkuvuuden varmistamisessa keskeisessä asemassa ovat luotettavat yhteistyökumppanit, järjestelmien varmentaminen, dokumentointi ja varajärjestelmät.

Vahinkoriskien ja onnettomuuksien ennaltaehkäisemisessä turvallisuustoiminnalla ja varautumisella on merkittävä rooli. Taloudellisia menetyksiä ja toiminnan keskeytymisiä katetaan konserninlaajuisilla ja tarkoituksenmukaisilla vakuutuksilla.

Lainsäädäntöön liittyviä riskejä

Lakien, määräysten, sopimusten ja Keskon eettisten periaatteiden noudattaminen on tärkeä perusarvo. Keskon toimintaa seurataan julkisuudessa tarkasti, johtuen yrityksen hyvästä maineesta yhteiskuntavastuullisena yrityksenä. Noudattamatta jättämisestä voi seurata sakkoja, vahingonkorvauksia ja muita taloudellisia menetyksiä sekä luottamuksen tai maineen menetyksiä. Lakien nou-

dattamisen varmistamiseksi konsernissa toteutetaan Compliance-ohjelmia. Kilpailuoikeudellisissa asioissa tehdään itsearviointeja. Sopimusriskejä hallitaan yhtenäistämällä sopimuksia ja sopimustentekoprosesseja.

Keskon viestinnän tavoite on tuottaa ja julkaista luotettavaa tietoa oikea-aikaisesti. Mikäli Keskon julkistama tieto osoittautuisi vääräksi tai tiedottaminen ei täytä säännöksiä, seurauksena voisi olla sijoittajien ja muiden sidosryhmien luottamuksen menettäminen ja mahdolliset sanktiot. Vaateita taloustiedon oikeellisuudelle tuo tiedottamisaikataulujen kiristyminen ja riippuvuus tietojärjestelmistä. Riskiä pyritään pienentämään aikatauluttamalla ja ohjeistamalla prosessi huolellisesti, sekä varmistamalla oikeat resurssit ja riittävä osaaminen.

Rahoitusriskit

Rahoitusriskien osalta konsernissa noudatetaan Keskon hallituksen hyväksymää yhtenäistä rahoituspolitiikkaa. Konsernirahoitus vastaa keskitetysti konsernin rahoituksen hankinnasta, likviditeetin hallinnasta, rahoittajasuhteista ja rahoitusriskien hallinnasta. Rahoitusriskit sisältävät valuuttariskin, korkoriskin, likviditeettiriskin, luottoriskin ja hyödykeriskit. Näistä on lisätietoa Keskon vuosikertomuksen 2006 tilinpäätösosan liitteessä 43, sivulla 116 ("Rahoitusriskien hallinta").

Sidosryhmäanalyysi

Keskon yhteiskuntavastuun visiota tarkastellaan tässä raportissa eri sidosryhmien kannalta. Koska Keskon toiminta on erittäin monipuolista, sidosryhmiä on runsaasti ja kullakin on omat odotuksensa, jotka voivat olla keskenään ristiriitaisia. Jotta sidosryhmät kokisivat odotustensa täyttyvän ja Kesko voisi hyödyntää yhteistyötä toimintansa kehittämisesä, keskinäisen vuorovaikutuksen tulisi olla säännöllistä, suunnitelmallista ja mitattavaa.

Sidosryhmäanalyysin tekeminen sisältyy Keskon johtamismallin vuosisuunnitteluosioon ja on oleellinen osa laatuarviointia ja riskianalyysiä. Yhteiskuntavastuun kehitysyksikkö on laatinut omasta näkökulmastaan sidosryhmäyhteistyön prosessikuvauksen (oheinen kaavio), jonka tarkoituksena on helpottaa yhteistyön jäsentämistä ja suunnittelua. Sidosryhmäyhteistyön tulosten mitaaminen, dokumentointi ja raportointi on haasteellinen tehtävä, jossa riittää kehitystyötä.

Taulukossa sivulla 16 esitellään Keskon vastuullisuuden kohdistuvia sidosryhmien odotuksia, Keskon toimintoja odotusten täyttämiseksi ja mittareita, joilla tuloksia voidaan arvioida.

Syksyllä 2006 järjestettiin alueellisia sidosryhmätaapaamisia Keskon päivä -kutsuseminaareina, joita esitellään sivulla 17.

Asiakastyytyväisyys avainasemassa

Kuluttaja-asiakkaat ovat yksi tärkeimmistä Keskon sidosryhmistä, ja asiakkaiden tyytyväisyyttä Keskon toimintaan mitataan säännöllisesti. Keskon kauppaketjut asettavat itselleen vuosittain asiakastyytyväisyystavoitteet, jotka perustuvat ulkopuolisilla tutkimuslaitoksilla teetettyihin yleisiin asiakastyytyväisyystasoihin. Tyytyväisyyttä K-Plussa-kanta-asiakasohjelmaan mitataan kaksi kertaa vuodessa. Kauppataason toimintaa ja asiakaspalvelua mitataan 'mystery shopping' -menetelmällä. Tytäryhtiöillä on omat ns. suorat linjat asiakaspalautteen keräämiseksi. Kommentteja ja toiveita voi myös lähettää suoraan konsernin viestintäyksikön sähköposti-osoitteeseen.

Aktiivista keskustelua suojelujärjestöjen kanssa

Vastuulliset ostoperiatteet olivat keskeisin keskustelunaihe eri ympäristöjärjestöjen kanssa vuonna 2006. Kaupan alan yrityksenä Kesko tunnistaa roolinsa kestävä tuotannon ja kulutuksen edistäjänä ja tarjoaa kuluttajille vastuullisia vaihtoehtoja. Samanaikaisesti Kesko on kuitenkin sen tosiasian edessä, ettei vastuullisuus useinkaan ole keskivertokuluttajan kohdalla merkittävin ostopäätöstä ohjaava tekijä. Tästä huolimatta Kesko pyr-

KESKON SIDOSRYHMÄPROSESSI

Sidosryhmävuorovaikutus

Suunnittelu

- Sidosryhmien tunnistaminen
- Suhde sidosryhmään
- Sidosryhmän odotukset
- Sidosryhmään liittyvät keskeiset arvot ja toimintaperiaatteet

Tiedonkeruu

- Näkökulma ja sen tärkeys yritykselle
- Näkökulmaan liittyvät mittarit
- Prosessin laajuus, kohde, aikataulutus
- Tiedonkeruun muoto
- Tiedon audiointi ja analysointi, vertailu tavoitteisiin & mittareihin

Varmennus Raportointi

- Saavutettujen tulosten raportointi verrattuna tavoiteasetantaan
- Raportointi kriteeriä vastaan (GRI, AA1000)
- Varmennus
- Sidosryhmäpalaute

Jalkautus, politiikat, toimintaohjeet, menetelmät

Dokumentointi

kii tarjoamaan vastuullisempia vaihtoehtoja useassa eri tuoteryhmässä.

Huhtikuussa Kesko järjesti keskustelutilaisuuden Suomen Greenpeacen, Maan ystävien, Suomen Luonnon-suojeluliiton ja Luonto-Liiton edustajien kanssa. Järjestöt kampanjoivat yhdessä uhanalaisten trooppisten puulajien käytön lopettamiseksi puutarhahuonekaluissa, muissa puutuotteissa ja lattiamateriaaleissa. Järjestöjen tavoitteena oli myös, että kaikki trooppista alkuperää olevat puutuotteet olisivat FSC-sertifioituja. Samanlaisia tilaisuuksia kampanjan puitteissa järjestettiin myös muissa Pohjoismaissa. Käytyjen keskustelujen jälkeen Kesko julkaisi oman trooppista puuta ja puutuotteita koskevan ostolinjauksensa. Linjauksen mukaisesti Keskon tavoitteena on ostaa joko FSC-sertifioitua tai pohjoismaisella ympäristömerkillä merkittyä puuta ja puutuotteita tai sellaisista lajeista valmistettuja tuotteita (eukalyptus, akaasia ja kumipuu), joiden viljely on mahdollista trooppisissa olosuhteissa. Uhanalaisia sademetsissä kasvavia puulajeja vältetään raaka-aineena. Saman tyyppistä keskustelua jatkettiin vuoden aikana WWF Suomen, Greenpeacen ja muiden luonnonsuojelujärjestöjen kanssa vastuullisten ostoperiaatteiden luomiseksi kaikelle puulle ja puutuotteille. Tavoitteena on julkaista vastuullisen puunhankinnan ja puutuotteiden ostoperiaatteet keväällä 2007.

Kestävä kalastus ja kestävät kala- ja äyriäistuotteet oli toinen keskeinen suojelujärjestöjen mielenkiinnon kohde, ja kesällä 2006 Kesko osallistui Greenpeacen organisoimaan kyselytutkimukseen, jonka tarkoituksena oli selvittää suomalaisissa vähittäiskaupoissa myytävien kalalajien ja kalatuotteiden vastuullisuus (lisää sivulla 51). Keskon linjaus vastuullisen kalastamisen ja kala- ja äyriäistuotteiden osalta on tekeillä yhteistyössä WWF

Suomen kanssa, joka on Keskon pääyhteistyökumppani luonnonsuojelun alueella. Apuna työssä on käytetty myös WWF:n kansainvälistä asiantuntijaorganisaatiota ja Greenpeacen tutkimuksessa saatua tietoa. Myös tämä ostolinjaus on tarkoitus julkaista keväällä 2007.

Oikeutta eläimille -yhdistyksen jäsenet ottivat keväällä 2006 yhteyttä Keskkoon pyytäen yhtiötä lopettamaan turkissomisteisten tuotteiden myynnin. Koska K-ryhmään kuuluvat kaupat eivät myy turkkeja ja myynnissä olleiden turkissomisteisten tuotteiden määrä oli erittäin vähäinen, Kesko ei kokenut olevansa oikea kohde järjestön pyynnölle. Keskon mielestä yhtiön politiikalla, joka vastustaisi turkiksia ja turkiseläinten tarhausta ei olisi sellaista vaikutusta yhteiskuntaan kuin Oikeutta eläimille -järjestö olisi toivonut. Turkiseläinten tarhaus on myös laillinen elinkeino Suomessa ja viranomaisvalvonnan alainen. Lopputuloksena oli, ettei Kesko julkaissut turkiksia tai tarhausta koskettelevaa politiikkaa, vaan kauppoja, joilla oli muutamia turkissomisteisia tuotteita myynnissä ohjeistettiin kertomaan kuluttajalle turkiksen alkuperästä. Järjestön jäsenet ovat uusineet pyyntönsä politiikasta useamman kerran vuoden aikana, ja Anttila-tavaratalojen edessä on ollut myös mielenosoituksia aiheesta.

Keskeiset vaikuttamisalueet

Kesko voi aktiivisella ja tavoitteellisella toiminnalla saada aikaan monenlaisia yhteiskuntaa ja sidosryhmiä hyödyttäviä tuloksia.

Taloudellisen vastuun alueella Keskon ostot luovat hyvinvointia tavarantoimittajayrityksille ja niiden henkilökunnalle, mikä taas tuottaa kunnille ja valtiolle verotuloja sosiaaliturvan ja yhteiskunnan palvelujen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Omistajille vastuullinen, tuloksellinen toiminta merkitsee osakkeen arvon tasaista kehittymistä ja hyvää osaketuottoa. Kattavan kauppaverkoston ylläpitäminen ja kauppiastryttäjäisyys paikallisena voimavarana turvaa palvelut lähellä kuluttajaa.

Ympäristötulosten jatkuva parantaminen voi merkitä muun muassa energian käytön tehostumista, päästöjen suhteellista alenemista, jätteiden synnyn ehkäisyä ja hyötykäytön kasvattamista sekä tuotteiden ja pakkausten ympäristöominaisuuksien parantamista.

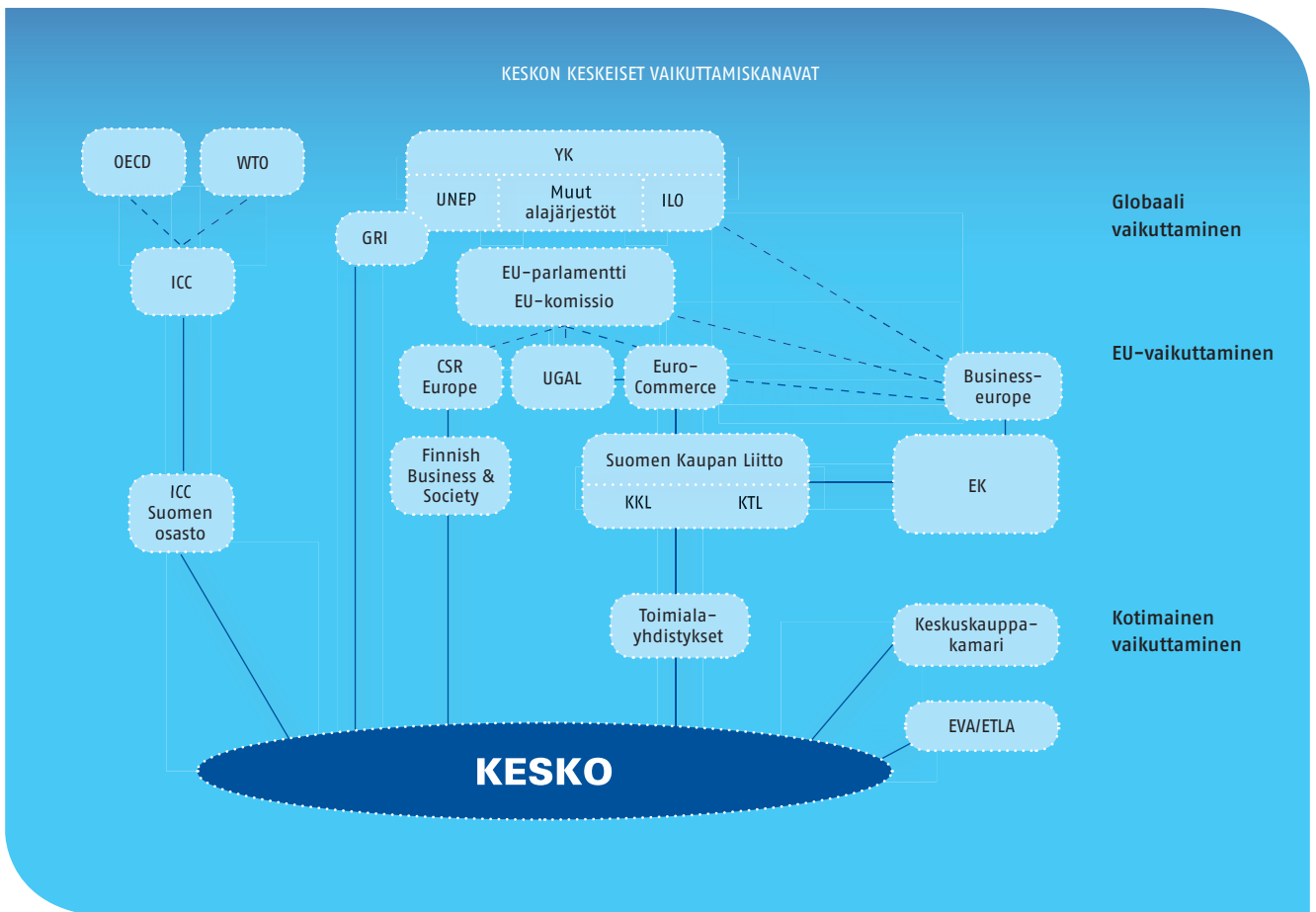
Johtamisen laatua parantamalla edistetään henkilökunnan työtyytyväisyyttä ja motivaatiota. Kehitysmaissa toimivien tavarantoimittajien työoloja kehitetään yhteistyössä, pienin askelin. Työntekijöiden yksilökohtaisten ongelmien ehkäisyyn panostetaan sekä omassa toiminnassa että hankintaketjussa.

Keskon toimintaan liittyvien yhteisöjen ja järjestöjen tukeminen edistää yhteiskunnan ja lähiyhteisöjen palveluja ja hyvinvointia. Kesko toivoo tällaisten hankkeiden johtavan vuorovaikutteiseen yhteistyöhön ja tuottavan Keskolle tietoa sidosryhmien toiveista ja odotuksista.

Accountability Rating™ -tulokset sidosryhmäyhteistyön osalta:

Sidosryhmäyhteistyön osalta vertailu arvioi, miten järjestelmällistä sidosryhmäyhteistyötä on ja miten yhteistyö on liitetty osaksi keskeisiä liiketoiminnan päätöksentekoprosesseja.

- Keskon pistemäärä 56 on 30 pistettä yli G-50+ -yritysten keskiarvon ja neljä pistettä korkeampi kuin TOP10-yritysten keskiarvo 52 pistettä.
- Yhteenvedo tärkeimmistä havainnoista:
Eri sidosryhmät on tunnistettu ja esitetty järjestelmällisesti taulukon muodossa, jossa myös kerrotaan jokaisen sidosryhmän Keskkoon kohdistuvat odotukset. Sidoryhmien tunnistamiseen käytettyä prosessia tai periaatteita ei kuitenkaan ole esitetty. Sidoryhmäyhteistyön eri muodoista on kerrottu, mukaan lukien Keskon sisäisessä käytössä olevat yhteistyömuodot henkilökunnan kanssa. Keskon tulisi kehittää yrityksen vaikutusvallasta riippumaton ilmiantomenettely, joka takaisi ilmiantajan anonymiteetin.

Vastuullista järjestötoimintaa

Osallistuminen oman toimialan ja koko elinkeinoelämän kansalliseen ja kansainväliseen kehittämiseen on osa yritysten yhteiskuntavastuuta. Kesko on vuosikymmenten ajan panostanut tähän työhön lukuisissa järjestöissä ja työryhmissä. Vuonna 2006 tällaisia yhteiskuntavastuuseen liittyviä keskeisiä vaikuttamispaikkoja olivat mm:

- Elinkeinoelämän Keskusliitto ry (hallituksen varapuheenjohtajuus)
- Keskuskauppakamari (hallitus, vastuullisen tuontikaupan ryhmän puheenjohtajuus)
- Suomen Kaupan Liitto ry (hallitus)
- Suomalaisen Työn Liitto ry (hallitus)
- Finfood ry (hallitus)
- Finnish Business & Society ry (hallitus)
- Kaupan EU-keskusjärjestö EuroCommerce (ympäristövaliokunta, yhteiskuntavastuun asiantuntijaryhmä)
- Kauppiasryhmittymien EU-järjestö UGAL (hallitus, lakiasiantuntijaryhmä)
- Sosiaalisten auditointien yhteistyöryhmä Business Social Compliance Initiative BSCI (hallitus)
- Kansainvälinen kauppakamari ICC (ympäristövaliokunta, yhteiskuntavastuun valiokunta, Suomen osaston hallitus)
- CIES - The Food Business Forum (logistiikkavalio-kunta, elintarvikkeiden turvallisuustyöryhmä)

Näiden lisäksi keskolaiset toimivat Suomessa lukuisissa valtion komiteoissa ja työryhmissä, keskusjärjestöjen valiokunnissa, toimialajärjestöissä, kierrätysorganisaatioissa jne. Edustuksista on nähtävillä tarkempi luettelo Keskon Internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi (Vastuullisuus/Taloudellinen vastuu).

Keskeisten sidosryhmien erittely

Sidosryhmä	Sidosryhmän odotuksia Keskolle	Keskon toimenpiteitä	Mittareita odotusten toteutumiseen
Viranomaiset (EU, valtio, kunnat)	Lainsäädännön tunnollista noudattamista. Hyvää veronmaksukykyä, vakaata työllisyyttä. Monipuolisen kauppa- ja jakeluverkon ylläpitämistä.	Käytännön asiantuntemusta kaupan ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten kehittämiseen. Välittömiä ja välillisiä veroja ja maksuja yhteiskunnan hyvinvoinnin kustantamiseen. Yhteistyötä kuntien kanssa kauppa- ja jakeluverkon kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi.	Maksetut verot, työpaikkojen määrä, maksetut palkat, investoinnit, kauppa- ja jakeluverkon rakenne ja alueellinen kattavuus.
Henkilökunta	Työtyytyväisyyttä ja -turvallisuutta ylläpitäviä ja kehittäviä toimenpiteitä. Työn ja työpaikan arvostukseen vaikuttavia tuloksia. Täydennyskoulutusta, etenemistä, työpaikan pysyvyyttä.	Henkilöstön osallistuminen toiminnan suunnitteluun ja kehittämiseen. Johtamisen laadun kehittäminen. Työkyvyn ylläpitäminen, sisäinen tehtäväkierto, jatkuva kouluttaminen, työyhteisöllisen hyvinvoinnin edistäminen, kannustava palkkaus.	Työtyytyväisyystutkimus, kehityskeskustelut, sisäinen asiakastytyväisyystutkimus. Työsuhderiidat, vaihtuvuus, poissaolot, tapaturmat, koulutustilastot, eläkkeelle siirtymisikä. Kiinnostavuus työpaikkana.
Omistajat	Osakkeen hyvää vuosituottoa, hallinnollisten, sosiaalisten ja ympäristöriskien hallintaa.	Yhteydenpito osakkeenomistajiin (sidosryhmälehti Kaupantekijä) ja pääomamarkkinoiden edustajiin. Runsaasti tietoa talouden kehittämisestä ja toiminnasta yleensä Internet-sivuilla. Kilpailukykyinen osinkopolitiikka.	Osakkeenomistajien lukumäärä ja rakenne, osakkeen vaihto, osakkeen vuosituotto, listaukset kestävän kehityksen indekseihin, toimialavertailut.
Tavaroiden ja palvelujen toimittajat	Liiketoiminnan kasvua, hyvää maksuvalmiutta, pitkäaikaista kauppasuhdetta.	Viljelijöiltä, teollisuudelta ja maahantuojilta kulutustuotteita. Kauppaverkon suunnittelu- ja rakennuttamispalveluja. Omassa ja K-kauppiaitten liiketoiminnassa tarvittavia kalusteita, laitteita, tietojärjestelmiä, koulutusta, mainontaa.	Ostojen kehitys ja jakautuminen maittain/alueittain. Toimittajien määrä, ostojen keskittämistä. Laskujen maksuaika.
K-kauppiaat ja tukkuasiakkaat	K-kauppiaat odottavat kilpailukykyisiä kauppapaikkoja, kauppakonsepteja, valikoimia ja hintoja sekä kilpailukykyä tukevia palveluja ym. ratkaisuja. Tukkuasiakkaat odottavat kilpailukykyisiä hintoja ja palvelua.	Keskon ja K-kauppiaitten välillä vertikaalinen yhteistyösopimus. Kesko vastaa toimintamallin ja kauppakonseptien kehittämisestä, ketju-toiminnan ohjauksesta ja tuotteiden hankinnasta, kauppapaikoista, tietojärjestelmistä, markkinoinnista, koulutuksesta jne. Kesko myy ja toimittaa tuotteita myös lukuille tukkuasiakkaalle.	Asiakastytyväisyystutkimukset. K-kauppiaitten ostokeskitys Keskon. K-keijujen markkinaosuuskehitys. Myynnin kehitys tukkuasiakkaalle.
Kuluttajat	Yleistä vastuullisuutta, vaivatonta kaupassa asiointia, neuvoja ja ohjeita. Mahdollisuuksia eettisiin kulutusvalintoihin, kierrätys- yms. palveluja.	Kuluttajia kiinnostavia ja tyydyttäviä kauppakonsepteja, tuotevalikoimia, markkinointikampanjoita yhteistyössä K-kauppiasketjujen kanssa. Plussa-kanta-asiakasjärjestelmä, Pirkka-asiakaslehti, asiakaspalauttejärjestelmät.	Asiakastytyväisyystutkimukset. K-keijujen myynnin ja markkinaosuuden kehitys. Yrityskuvatutkimukset. Palautteiden määrä ja laatu.
Kansalaisjärjestöt ja ay-liike	Yleistä vastuullisuutta, selkeitä toimintaperiaatteita ja ostolinjauksia, luotettavaa raportointia, avointa, säännöllistä kanssakäymistä.	Toiminnan esittelyä, yhteydenpitoa toimintaperiaatteiden ja -mallien valmistelussa ja toteutuksessa. Yhteistyösopimuksia, taloudellista tukea yhteiskunnallisesti merkittävälle järjestöille ja yhteisöille.	Yrityskuvatutkimukset. Yleishyödyllisen tuen määrä ja jakautuminen.
Tiedotusvälineet	Avointa, monipuolista, luotettavaa ja nopeaa viestintää.	Tietoa toiminnasta sekä pörsissäntöjen mukaisesti että omaehtoisesti. Vuosikertomus, yhteiskuntavastuun raportti, Internet-sivut, pörssi- ja muut tiedotteet, esittelyaineisto, tiedotustilaisuudet, aluetiedottajien palvelut.	Päivittäinen mediaseuranta, yritysten viestintää koskevat tutkimukset, vuosikertomusten, sijoittajaviestinnän, yhteiskuntavastuureporttien vertailut ("kilpailut").

Accountability Rating™ -tulokset julkisen raportoinnin osalta:

Julkisen raportoinnin osalta vertailu arvioi, miten hyvin yhtiön julkaisema materiaali ei-taloudellisten asioiden osalta vastaa sidosryhmien tarpeita.

- Keskon pistemäärä 72 on 35 pistettä yli G-50+ -yritysten keskiarvon ja kuusi pistettä yli TOP10 -yritysten keskiarvon 66 pistettä.
- Yhteenveto tärkeimmistä havainnoista:
Kesko kertoo raportointinsa lähtökohdista, mutta raportissa tulisi esittää myös se, miten vuoden 2005 raportoitavat asiakokonaisuudet on valittu. Ei-taloudellisten asioiden raportointi vuoden 2005 vuosikertomuksessa saa täydet pisteet selkeydestä sekä kattavasta oleellisten ei-taloudellisten asioiden ja riskien raportoinnista. Tulokset suhteessa edellisen vuoden tavoiteasetantaan sekä yrityksen politiikkoihin tulisi myös kertoa.

Case

KESKON PÄIVÄ MAAKUNTIEN VAIKUTTAJILLE

Kesko järjesti syksyllä 2006 viidellä paikkakunnalla seminaarin maakuntien vaikuttajille. Päivän teemana oli "Maakuntien rooli: elinvoimaa ja innovaatioita". Lahdessa, Jyväskylässä, Porissa, Seinäjoella ja Oulussa pidetyissä tilaisuuksissa oli yhteensä noin 800 osanottajaa: kunnallisia ja maakunnallisia päättäjiä, viranomaisia, kaupan ja teollisuuden avainhenkilöitä, K-ryhmän asiakkaita ja muita sidosryhmiä.

Pääjohtaja Matti Halmesmäki esiintyi kaikissa tilaisuuksissa käsitellen puheenvuorossaan K-ryhmän asemaa ja suunnitelmia maakunnassa ja yhteistyötä eri sidosryhmien kanssa. Muiksi puheenvuorojen käyttäjiksi oli kutsuttu talouselämän tunnettuja kansallisia vaikuttajia sekä maakunnan menestystekijöitä erittelemään kunkin alueen johtavan päivälehdessä päätoimittaja.

Puhujat pitivät kauppaa merkittävänä tekijänä alueiden ja kuntien elinvoimaisuuden säilyttämisessä ja kehittämisessä. Vastaavasti kaupan menestys on riippuvaista maakunnan muun elinkeinoelämän menestymisestä. Maakuntien valmius ripeisiin muutoksiin, monipuolinen elinkeinorakenne, vireät maakuntakeskukset, hajautettu korkeakoulupolitiikka ja vahva maakuntalehti varmistavat maakuntien elinvoimaa ja innovatiivisuutta.

Kesko ja K-kauppiat tuottavat kaikkiin Suomen maakuntiin huomattavaa taloudellista hyötyä tavaraostoillaan, investoinneillaan, maksamillaan palkoilla ja veroilla. Seminaariin liittyi konkreettinen esimerkki myös yhteistyöstä alueellisten ammattikorkeakoulujen kanssa, joiden opiskelijoille Kesko jakoi yhteensä 50 stipendiä, kokonaisarvoaan 25 000 euroa.

Lahdessa muita puhujia olivat Elinkeinoelämän keskusliiton toimitusjohtaja Leif Fagernäs, joka analysoi Suomen talouskasvun näkymiä, sekä Etelä-Suomen Sanomien päätoimittaja Heikki Hakala, joka käsittelee elinvoimaisen maakunnan vahvuuksia.

EK:n toimitusjohtaja Leif Fagernäs käsittelee Lahdessa pidetyssä Keskon päivässä Suomen talouskasvun edellytyksiä.

Raportin tietojen olennaisuuden määrittäminen

GRI-ohjeiston kolmas versio ohjaa organisaatioita keskittämään raportoinnissaan olennaisiin tietoihin. Keskon järjestettiin vuoden 2006 lopussa workshop, jonka tarkoituksena oli analysoida eri yhteiskuntavastuunäkökohtien olennaisuutta Keskon näkökulmasta. Workshopiin osallistuivat henkilöstöressurssien, konserniviestinnän, Keskon Eläkekassan, kiinteistöjen ylläpidon ja yhteiskuntavastuuyksikön edustajat sekä toimialojen ympäristöasiantuntijoita ja ostajohtaja Ruokakeskosta. Workshopissa Keskolle olennaisiksi yhteiskuntavastuunäkökohdiksi määriteltiin ne näkökohdat, joilla on merkittävä nykyinen tai potentiaalinen vaikutus yhtiöön sekä ne näkökohdat, jotka ovat erityisen tärkeitä Keskon sidosryhmille.

Olennaisten näkökohtien tunnistaminen

Lähtökohtana olennaisten näkökohtien tunnistamisessa oli Keskon vuoden 2005 yhteiskuntavastuun raportin, GRI-ohjeiston ja sijoittajakyselyjen (mm. Dow Jones Sustainability Index) perusteella laadittu lista yhteiskuntavastuunäkökohdista. Tätä listaa täydennettiin sidosryhmien odotuksilla, joita on kuvattu tarkemmin sidosryhmäanalyysissä sivulla 16, missä myös Keskon keskeiset sidosryhmät on listattu. Näistä sidosryhmistä omistajat ja sijoittajat, kuluttajat sekä media määriteltiin Kes-

kon yhteiskuntavastuuraportin pääkohderyhmiksi. Tämän vuoksi näiden sidosryhmien odotuksille annettiin erityistä painoarvoa yhteiskuntavastuunäkökohtien olennaisuuden arvioimisessa.

Näkökohtien luokittelu

Olennaiset yhteiskuntavastuunäkökohdat sijoitettiin laadulliselle asteikolle (erittäin suuri, suuri, keskimääräinen, vähäinen) sen mukaan, miten merkittävä vaikutus niillä oletettiin olevan Keskoon ja miten merkittäviä ne ovat sidosryhmien näkökulmasta. Jokainen näistä kategoriosta perustui tiettyyn kriteeristöön. Vaikutusta Keskoon arvioitiin seuraavien kriteerien mukaan: taloudellinen vaikutus, vaikutus brändiin ja maineeseen, toiminnan laillisuus ja määräystenmukaisuus sekä vaikutus yhtiön toimintaan. Merkittävyyttä sidosryhmien näkökulmasta puolestaan arvioitiin seuraavien kriteerien mukaan: vaikutus yhteiskuntaan ja ympäristöön, sidosryhmien prioriteetit, yhteys Keskon toimintaan, suhde Keskon politiikkoihin ja sitoumuksiin sekä vaikutus sidosryhmien näkemyksiin Keskon yhteiskuntavastuun tuloksista.

Keskon kannalta olennaiset yhteiskuntavastuunäkökohdat on esitetty alla olevassa matriisissa:

Merkitävyys sidosryhmien näkökulmasta	Vaikutus Keskoon			
	vähäinen	keskimääräinen	suuri	erittäin suuri
erittäin suuri			<ul style="list-style-type: none"> Tavarantoimittajien sosiaalinen laadunvalvonta Talouden kehitys omistajien kannalta 	<ul style="list-style-type: none"> Ostoenergian lähteet (vaikutus ilmastomuutokseen) Tuoteturvallisuus Lahjonnan kieltö
suuri	<ul style="list-style-type: none"> Kuljetukset ja paluulogiikka Ympäristöystävällisten ja eettisten tuotteiden kehittäminen ja markkinoiden tukeminen Työllistäminen Taloudellinen hyöty tavarantoimittajille Yksityisyysensuoja 		<ul style="list-style-type: none"> Työsuhteet, työtyytyväisyys Henkilöstön hyvinvointi Yhtenäiset yhteiskuntavastuuperiaatteet Ympäristöjärjestelmät Energian ja veden kulutus Hiilidioksiidipäästöt Jätteet (kaupat) Materiaalien käyttö Taloudellinen hyöty kauppiaille ja muille palveluntuottajille Yritysturvallisuus (Kehittyvät markkinat) 	<ul style="list-style-type: none"> Rakentamisen ja rakenteellisen turvallisuuden vaikutukset Ympäristöriskit, -vahingot ja -onnettomuudet Tavarantoimittajien valinta
keskimääräinen	<ul style="list-style-type: none"> Työturvallisuus Työsuhdetyypit (mm. osa- ja määräaikaistyöt) Tasa-arvo Jätteet (varastot) Pakkaukset Investoinnit kauppaverkoston Eläkkeet (kehittyvät markkinat) Yleishyödyllisten toimintojen tukeminen Yritysturvallisuus (Skandinavia) 		<ul style="list-style-type: none"> Keskon houkuttelevuus työnantajana ja henkilöstön sitoutuminen Kestävän tuotannon ja kulutuksen edistäminen Kansanterveyden edistäminen Kiinteistöjen huolto Maaperän pilaantuminen K-ympäristökaupat Tunnustukset yhteiskuntavastuun edelläkävijänä Suhteet politiikkaan 	
vähäinen	<ul style="list-style-type: none"> Toimintojen ympäristöjärjestelmät Eläkkeet (Suomi ja Skandinavia) 			

Hallintoperiaatteet ja organisaatio

Kesko Oyj:n varsinainen yhtiökokous valitsi hallitukseen 27. maaliskuuta 2006 seitsemän jäsentä. Yksi valituista oli nainen. Hallituksen yhtiöjärjestyksessä määritelty toimikausi alkoi 27.3.2006 ja päättyy vuoden 2009 varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Toimikausi poikkeaa Helsingin Pörssin, Keskuskauppakamarin sekä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliiton 1.7.2004 voimaantulleessa suosituksessa listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä ("Corporate Governance -suositus") annetusta suosituksesta, jonka mukaan sen tulisi olla yhden vuoden mittainen. Jäsenistä neljä on ollut yhtiöstä riippumattomia ja kolme yhtiöstä riippuvaisia. Kaikki yhtiöstä riippuvaiset jäsenet ovat K-kauppiaita, joilla on ketjusopimus Kesko-konsernin yhtiön kanssa. Kaikki hallituksen jäsenet ovat riippumattomia Corporate Governance -suosituksessa tarkoitettua merkittävästä osakkeenomistajasta. Hallituksen jäsenet eivät kuulu yrityksen toimivaan johtoon. Hallitus arvioi säännöllisesti toimintaansa ja työskentelytapojaan tekemällä niitä koskevan itsearviointin kerran vuodessa.

Suomen osakeyhtiölain mukaisesti osakkeenomistajalla on oikeus esittää yhtiökokouksessa kysymyksiä hallitukselle, joihin hallitus on yleisesti ottaen velvollinen vastaamaan. Lisäksi osakkeenomistaja voi tehdä yhtiökokouksessa ehdotuksia, joista voidaan äänestää. Osakkeenomistaja, joka omistaa vähintään 10% yhtiön osakkeista voi vaatia koolle ylimääräisen yhtiökokouksen käsittelemään tiettyä yhtiökokoukselle tehtyä ehdotusta.

Eturistiriitatilanteet käsitellään lain vaatimusten mukaisesti. Eturistiriitatilanteessa hallituksen jäsenen on jäävättävä itsensä kyseisen asian käsittelystä. Vastuu jäävästä on henkilökohtainen. Epäselvissä tilanteissa voidaan pyytää myös ulkopuolista asiantuntija-apua tilanteen ratkaisemisessa.

Hallitus on huhtikuussa 2004 perustanut tarkastusvaliokunnan ja maaliskuussa 2005 palkitsemisvaliokunnan. Molemmat valiokunnat ovat kolmijäsenisiä. Tarkastusvaliokunta valmistelee Kesko-konsernin taloudellisen tilanteen seurantaan, raportoinnin valvontaan ja tarkastukseen sekä riskienhallintaan liittyviä asioita. Palkitsemisvaliokunnan tehtävänä on yhtiön pääjohtajan ja muun konsernin johtoon kuuluvien henkilöiden nimitys- ja palkitsemisasioiden valmistelu. Lisäksi valiokunnan tehtäviin kuuluu muiden palkitsemisjärjestelmiä koskevien asioiden valmistelu. Kummallakaan valiokunnalla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan hallitus tekee päätökset asioista valiokuntien valmistelun pohjalta.

Yhteiskuntavastuuseen erityisesti perehtyviä hallituksen jäseniä ei ole nimetty eikä hallituksen palkkioita ole sidottu yhtiön yhteiskuntavastuutyön tuloksiin. Hallitus käsittelee yhteiskuntavastuun raportin keväällä sen valmistuttua ja tarvittaessa muita aiheeseen liittyviä kysymyksiä, jotka joko konsernin johtoryhmä tai yhteiskuntavastuun ohjausryhmä on nostanut esille.

Hallituksen tehtävät ovat nähtävissä osoitteessa www.kesko.fi/Sijoittajat.

Keskon hallintoperiaatteita (Corporate Governance) päivitetään säännöllisesti, ja ne ovat nähtävillä yhtiön

Internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi (Sijoittajat), mistä myös vuoden 2006 vuosikertomus on luettavissa.

Kesko-konsernissa on konsernijohtoryhmä, jonka puheenjohtajana on Keskon pääjohtaja ja jäseninä suurimpien toimialayhtiöiden toimitusjohtajat, Keskon varatoimitusjohtaja sekä konsernin taloudesta ja rahoituksesta, henkilöstöresursseista ja viestinnästä vastaavat johtajat. Kaksi jäsenistä on naisia. Konsernijohtoryhmällä ei ole lakiin tai yhtiöjärjestykseen perustuvaa toimivaltaa, vaan se on neuvoo-antava elin, jonka tehtävänä on konsernilaajuisten kehityshankkeiden sekä konsernitaseisten periaatteiden ja menettelytapojen käsittely. Konsernijohtoryhmä osallistuu myös Kesko Oyj:n hallituksessa käsiteltävien asioiden valmisteluun ja ottaa kantaa yhteiskuntavastuun ohjausohjausryhmän esille nostamiin vastuullisuuskysymyksiin. Keväällä 2007 konsernin johtoryhmä hyväksyi Keskon yhteiskuntavastuun yleiset periaatteet, K-ryhmän uudistetun ympäristöpolitiikan sekä konsernin vastuullisuustyön painopistealueet, ks. sivu 23.

Riskienhallinnan ohjausryhmä

Riskienhallinta on osa konsernin johtamisjärjestelmää ja vastuu riskienhallinnan toteutumisesta on toimialayhtiöiden liiketoimintajohtajilla, jotka ovat nimenneet organisaation riskienhallinnan vastuuhenkilöt. Konsernin hallitus on maaliskuussa 2006 hyväksynyt konsernin riskienhallintapolitiikan, joka on nähtävissä osoitteessa www.kesko.fi/Sijoittajat. Tunnistetuista riskeistä ja niiden hallintamenettelyistä kerrotaan lähemmin raportin sivuilla 10-11 (Riskit ja mahdollisuudet) sekä sivulla 24 (Politiikat ja hallintajärjestelmät).

Accountability Rating™ -tulokset hallintotavan osalta

Hallintotavan osalta vertailu arvioi, onko yhtiö vakiinnuttanut sidosryhmille tärkeiden asioiden huomioimisen osaksi ylimmän johdon toimintaa ja yhtiön toimintaperiaatteita. Vertailu sisältää myös yksityiskohtaisen arvion hallitustason menettelytavoista, joilla varmistetaan vastuullisuus yhtiön ylimmällä tasolla.

- Keskon pistemäärä 15 on 10 pistettä korkeampi kuin G-50+ -yritysten keskiarvo, mutta 13 pistettä alle TOP10 -yritysten keskiarvon 64 pistettä.
- Yhteenveto tärkeimmistä havainnoista:
Hallituksen nimeämistä valiokunnista (tarkastus- ja palkitsemisvaliokunta) kerrotaan vuosikertomuksessa, mutta tietoja esim. jäsenyysvaatimuksista, raportointivelvollisuuksista tai kokousaikatauluista ei ole julkisesti saatavilla. Toimintatapoja, joilla varmistetaan, että johdolla on riittävät tiedot ja taidot ei-taloudellisen päätöksenteon ohjaamiseen, ei esitetä. Myöskään sitä, onko sidosryhmillä tai heidän mielipiteillään vaikutusta hallituksen päätöksentekoprosessiin, ei kerrota. Keskon ympäristöpolitiikka ja ostotoiminnan eettiset periaatteet ovat julkisesti saatavilla, mutta taloudellista vastuuta ohjaavia periaatteita tai henkilöstöpolitiikkaa ei esitetä.

Konsernissa toimii pääjohtajan vetämänä riskienhallinnan ohjausryhmä, jonka jäseninä ovat talous- ja rahoitusjohtaja, lakiasianjohtaja, tarkastusjohtaja, toimialojen edustajat sekä riskienhallintajohtaja. Ohjausryhmä edistää riskienhallinnan menettelytapojen toteutumista kaikilla toimialoilla osana keskolaista johtamista.

Yhteiskuntavastuun ja ympäristötoimintojen ohjausryhmät

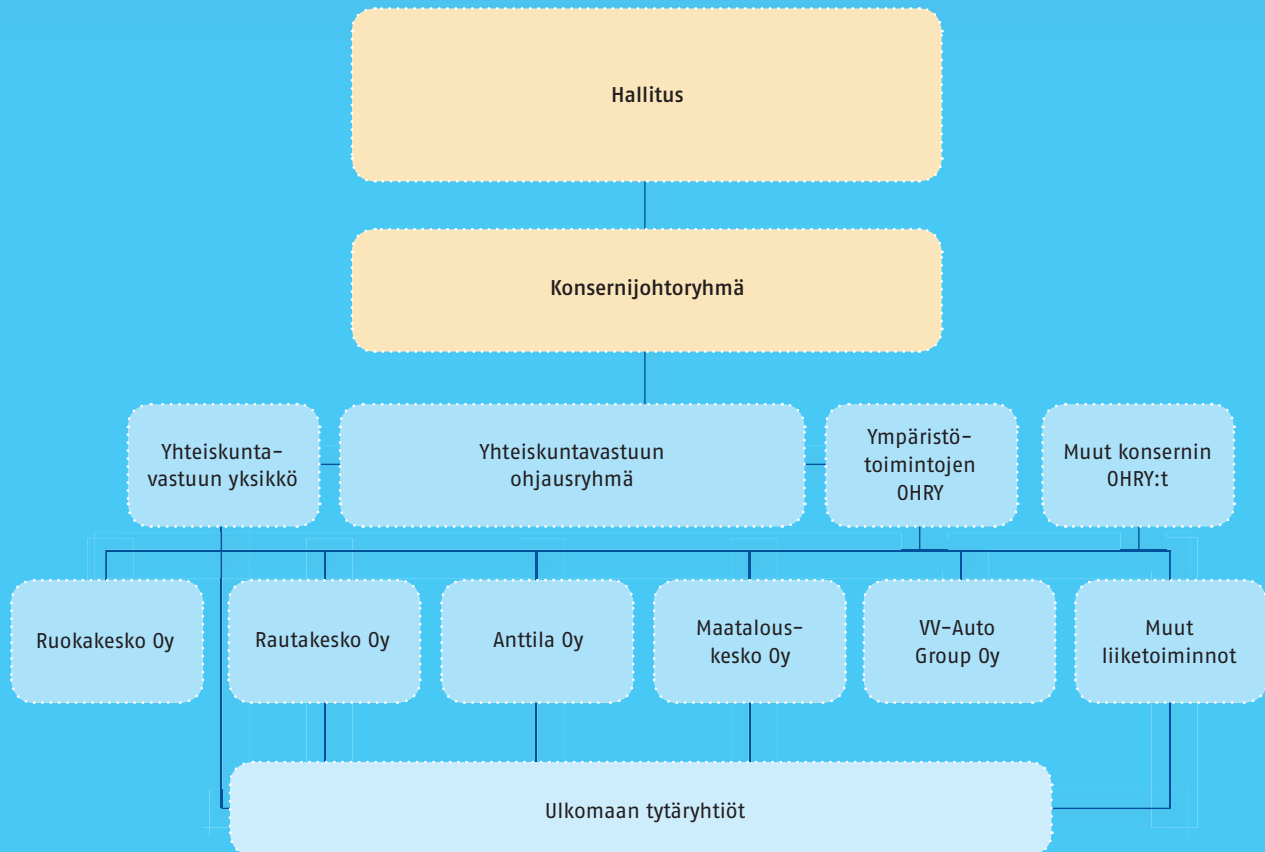
Tammikuussa 2006 konsernijohtoryhmä perusti yhteiskuntavastuun ohjausryhmän, johon kutsuttiin seitsemän Keskon johtoon kuuluvaa, yhteiskuntavastuun eri osaluokkia edustavaa jäsentä (Ruokakeskon, Rautakeskon, Maatalouskeskon, Keswellin, henkilöstöhallinnon, kiinteistöpalvelun ja konserniviestinnän edustajat). Varatoimitusjohtajan puheenjohtajana toimiva ryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden 2006 aikana. Ohjausryhmä keskittyi Keskon vastuullisuusstrategian ja tavoiteasetannan luomiseen perustuen yhteiskuntavastuun kehitysohjelmassa 2006-2008 yksilöityihin asiakokonaisuuksiin. Ryhmä käsitteli myös strategian toteuttamiseen tarvittavia toimintaperiaatteita ja -malleja sekä työn edistymisen mittaamista. Muihin käsiteltyihin asioihin kuuluivat yhteiskuntavastuun yleiset periaatteet, K-ryhmän uudistettu ympäristöpolitiikka sekä toimintaperiaate vastuullisuusnäkökulman liittämisestä osaksi due diligence -prosesia.

Yhteiskuntavastuun kehityspäällikkö vetää ympäristötoimintojen ohjausryhmää, johon kuuluu jäseninä toimialayhtiöiden ympäristöasiantuntijat ja edustaja kiinteistöjen ylläpidosta sekä tarpeen mukaan edustajat henkilöstöhallinnasta ja tuoteturvallisuudesta. Ohjausryhmän vastuulla on kehittää konsernin ympäristöhallintaa yhteiskuntavastuun ohjausryhmän osoittaman tavoiteasetannan perustella, edistää parhaiden käytäntöjen jakamista, seurata ympäristö- ja kemikaalilainsäädännön muutoksia sekä vastata uusien koko konsernia koskevien vaatimusten, kuten SER-, RoHS- tai REACH-asetusten yhtenäisestä jalkauttamisesta. Ympäristötoimintojen ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa vuonna 2006.

Yhteiskuntavastuun kehittämis- ja koordinoitavuudesta vastaa konsernitasolla kolmihenkinen yhteiskuntavastuu-yksikkö, joka toimii konsernin kehitys-ryhmässä varatoimitusjohtajan alaisuudessa.

Yhteiskuntavastuu-yksikössä työskentelevillä henkilöillä vastuullisuuteen liittyvät mittarit ovat osa tulospalkkausta. Joiltakin osin yhteiskuntavastuun tunnuslukuja (esimerkiksi työtyytyväisyyttä, asiakastytytyväisyyttä ja kierrätystoimintojen tuloksia kuvaavia mittareita) on sisällytetty myös muiden yksiköiden tulospalkkaukseen.

Yhteiskuntavastuun organisointi Keskossa

Yhteiskuntavastuuta Keskosssa ohjaavat politiikat, periaatteet ja johtamisjärjestelmät

Kesko-konsernissa on 1990-luvun puolivälistä lähtien sovellettu arvo-, laatu- ja ympäristöjohtamisjärjestelmiä. Johtamismallia on viimeksi uudistettu vuonna 2002, jolloin arvojen merkitys kaiken toiminnan perustana tuotiin aikaisempaa vahvemmin esiin. Ketjuyhteistyön tiivistymisen myötä Kesko ja K-kauppiat ovat sopineet noudattavansa samoja arvoja ja eettisiä periaatteita. Keskon kansainvälistymisen edetessä vastaavat toimintaperiaatteet viedään myös ulkomaan tytäryhtiöihin.

Konsernistrategian ja johtamismallin rinnalla suunnittelua ja toimintaa ohjaavat kaikilla liiketoimintatasoilla konsernin toimintaperiaatteet, joita ovat mm. hallinto-, henkilöstö-, ympäristö-, viestintä-, taloushallinto-, kiinteistö-, rahoitus-, turvallisuus- ja riskienhallintaperiaatteet. Konsernin vastuullisuustyötä ohjaavia ylimmän tason politiikkoja, toimintaperiaatteita ja johtamismalleja esitellään seuraavissa kappaleissa. Tarkempia tiettyihin toimintoihin kohdistuvia politiikkoja, kuten K-ryhmän ympäristöpolitiikka, käsitellään erikseen ko. toiminnon kohdalla talous-, ympäristö- tai sosiaalisen vastuun osioissa.

Arvot

Keskon nykyiset arvot otettiin käyttöön vuonna 2002. Arvojen merkitystä ja niiden vaikutusta toiminnan suunnitteluun ja käytännön työhön on käsitelty konsernin kaikkien yksiköiden henkilöstötilaisuuksissa ja koulutustapahtumissa.

Vuoden 2003 lopulla Keskon Suomen yksiköissä tutkittiin henkilökunnan näkemyksiä arvojen tärkeydestä ja toteutumisesta. Tarkoituksena oli uusien tutkimus syksyllä 2006 Suomessa sekä tehdä vastaava tutkimus ensimmäistä kertaa myös ulkomaisissa tytäryhtiöissä ja K-

kaupoissa. Suunnitelma lykkäytyi johtuen 'Tapamme toimia' -kirjaseen uudistustyöstä sekä Keskon vastuullisten toimintaperiaatteiden (nk. Code of Conduct) kirjaamisesta osaksi 'Tapamme toimia' -kirjaseen sisältöä.

Monet yhteiskuntavastuun eri alueilla käytössä olevista tulostavista sopivat kuvaamaan myös arvojen toteutumista. Oheisessa kaaviossa on muutama esimerkki tällaisista mittareista.

Henkilöstön eettiset periaatteet – 'Tapamme toimia'

Vuodesta 1999 käytössä olleet henkilöstön eettiset periaatteet eli 'Tapamme toimia' uudistettiin myös vuonna 2002 vastaamaan uusia arvoja. 'Tapamme toimia' -kirjaseen antaa yksityiskohtaisia vastauksia kysymyksiin, miten arvojen mukaan tulee käytännössä työskennellä. Opas on käännetty ruotsiksi, viroksi, latviaksi, liettuaksi, venäjäksi ja englanniksi. Eettisten periaatteiden ja arvojen omaksumista tukee erillinen koulutusmateriaali. K-kauppiat ottivat samassa yhteydessä vastaavat arvot ja periaatteet käyttöön omassa johtamisessaan.

Keväällä 2006 Keskosssa muodostettiin työryhmä uudistamaan 'Tapamme toimia' -kirjaseen sisältö sekä kirjoittamaan konsernille määrämuotoiset vastuulliset toimintaperiaatteet Code of Conductin muodossa. Työryhmän jäsenet edustavat henkilöstöhallintoa, viestintäyksikköä, strategista kehitystä ja yhteiskuntavastuuyksikköä. Uuteen kirjaseen ja sitä tukevaan verkko-oppimismateriaaliin kerätään esimerkkejä eri henkilöstöryhmiä koskevista jokapäiväisistä eettisistä valintatilanteista. Kaikilla konsernissa käytössä olevilla kielillä tehtävän materiaalin tavoitteena on olla valmiina keväällä 2007.

Arvot

Ylitämme asiakkaamme odotukset

- sisäiset ja ulkoiset asiakastytyväisyystutkimukset

Olemme alamme paras

- liikevaihdon, markkinaosuuden ja tuloksen kehitys
- asiakastutkimukset
- sijoittajatutkimukset

Luomme hyvän työyhteisön

- työtyytyväisyystutkimus
- sisäinen asiakastytyväisyystutkimus
- sairauspoissaolot, tapaturmatilastot
- tasa-arvotilastot, koulutustilastot, jne.

Kannamme yhteiskunnallisen vastuun

- asiakas-, päättäjä- ja mediatutkimukset
- kestävän kehityksen indeksit

Yhteiskuntavastuun yleiset periaatteet

Osana määrämuotoisten vastuullisten toimintaperiaatteiden kirjoittamista viimeisteltiin vuoden 2006 aikana myös konsernin yhteiskuntavastuuta käsittelevät ylätason toimintaperiaatteet, jotka linjaavat vastuullisuustyön lähtökohtia ja tavoitteita kaikilla kolmella yhteiskuntavastuun osa-alueella. Yhteiskuntavastuun yleisissä periaatteissa on myös listattu ne kansainväliset sitoumukset, joita Kesko toiminnassaan noudattaa:

- YK:n ihmisoikeuksien julistus
- YK:n sopimus lapsen oikeuksista
- Kansainvälisen työjärjestön (ILO) perussopimukset, listattu sivulla 67
- OECD:n ohjeistus monikansallisille yrityksille
- Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) kestävän kehityksen peruskirja
- ICC:n korruption ja lahjonnan vastainen suositus
- Global Compact -haaste, allekirjoitetaan keväällä 2007

Yhteiskuntavastuun yleisten periaatteiden toteutumisen varmistamiseksi konsernissa on määritelty yksityiskohtaisempia politiikkoja, kuten ympäristöpolitiikka. Kaikki toimintaa ohjaavat politiikat on listattu Code of Conductissa. Konsernin johtoryhmä hyväksyi yhteiskuntavastuun yleiset periaatteet tammikuussa 2007 ja ne ovat voimassa kaikissa toimintamaissa. Periaatteet on myös esitelty K-Kauppiasliiton hallitukselle, joka hyväksyy ne virallisesti Code of Conductin ja uuden 'Tapamme toimia' -kirjaseen valmistumisen jälkeen. Tämän jälkeen yhteiskuntavastuun yleiset periaatteet ohjaavat myös K-kauppojen toimintaa.

Keskon nopean kansainvälistymisen myötä konsernissa ohjeistettiin vuonna 2006 yrityskaupoissa tehtävät nk. due diligence -prosessit huomioimaan myös vastuullisuusasiat osana prosessia. Samoin laadittiin ohjeistuk-

set ulkomaisten vastuullisuustyön jalkauttamisen helpottamiseksi. Molempia ohjeistuksia testataan käytännössä ensimmäisen kerran keväällä 2007.

Nykyiseen 'Tapamme toimia' -kirjaseen ja yhteiskuntavastuun yleisiin periaatteisiin voi tutustua osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus. Keskon Code of Conduct ja uudistettu 'Tapamme toimia' julkistetaan samassa osoitteessa myöhemmin keväällä 2007.

Konsernin tavoitteet vuodelle 2007

Yhteiskuntavastuuta ohjaavia tavoitteita on Keskon aikaisempina vuosina määritelty toimialayhtiötasolla (ks. sivu 39). Jotta työn yhteneväisyyttä ja samalla myös tavoitteellisuutta voitaisiin edelleen parantaa, konsernin johtoryhmä hyväksyi ensimmäiset, koko konsernia koskevat vastuullisuustyön painopistealueet tammikuussa 2007. Nämä painopisteet ovat:

- Vastuullisen johtamisen koulutus koko johtajistolle ja johtopotentialille. Ryhmään kuuluu noin 200 henkilöä.
- Vastuullisuusnäkökulman ja -mittareiden selkeä integrointi sekä Keskon johtamismalliin että riskianalyysiin.
- Konsernin ilmastonmuutosta käsittelevän tavoiteohjelman laatiminen.
- Ulkomaisten tytäryhtiöiden ympäristöjärjestelmien rakentaminen.
- Riskialueilla toimivien tavarantoimittajien vastuullisuuden varmistaminen BSCI:ssä sovitun aikataulun mukaisesti.
- Terveellisten ravintotottumusten edistäminen.
- Toimialajohtajuuden säilyttäminen Dow Jonesin kestävän kehityksen indeksissä.

Päämäärät

Konsernin päämäärät ohjaavat toimialojen sekä ketjujen päämäärien ja tavoitteiden asettamista ja strategioiden toteuttamista.

Tyytyväisimmät asiakkaat – kasvava asiakasarvo

- Asiakkaiden odotusten ylittäminen
- Alansa paras – valittujen markkinoiden markkinajohtajuus

Erinomaiset toimintatavat, kaupat ja palvelut

- Kaupan alan parhaat käytännöt ja suorituskyky
- Korkea yhteiskuntavastuu

Osaavat ja innostuneet ihmiset

- Arvojen mukainen johtaminen
- Systemaattinen osaamisen kehittäminen

Hyvät tulokset – kasvava osakasarvo

- Oman pääoman tuotto 12 %
- Sijoitetun pääoman tuotto 12 %
- Suomessa markkinoita nopeampi kasvu
- Kasvava kansainvälisen toiminnan osuus

Johtamisjärjestelmät

Keskon johtamismallilla suunnitellaan ja johdetaan Kesko-konsernin toimintaa asetettujen päämäärien saavuttamiseksi. Mallin painopisteitä ovat asiakaslähtöisyyden korostaminen, ihmisten johtaminen, osallistumisen ja yhteistyön vahvistaminen, toiminnan tehostaminen, kilpailukyyn kehittäminen sekä taloudellisen lisäarvon tuottaminen. Yhteiskuntavastuuta ei johtamismallissa käsitellä erillisenä kokonaisuutena, vaan siihen liittyvät suunnitelmat ja toimenpiteet sisältyvät sen eri vaiheisiin samalla tavalla kuin kaikki muukin toiminta. Konsernin johtoryhmän hyväksymä tavoite vastuullisuusnäkökulman sekä siihen liittyvien mittareiden selkeämmästä integroinnista johtamismalliin korostaa entisestään tätä lähestymistapaa.

Riskianalyysit tehdään vuosittain osana riskienhallintamenettelyjä sekä tytäryhtiöissä että konserniyksiköissä strategian päivityskierroksen yhteydessä. Analyysi kattaa strategisten riskien lisäksi määriteltyjä hankekohtaisia riskejä ja riskialueita sekä muita liiketoimintaan liittyviä riskejä. Myös vastuulliseen toimintatapaan liittyvät riskit kuten toiminnan lainmukaisuus tai Keskon eettisten toimintaperiaatteiden noudattaminen on huomioitu riskianalyysissä. Vuoden aikana tehdään myös muita projektikohtaisia riskianalyyskejä. Konsernin johtoryhmä sekä riskienhallinnan ohjausryhmä vastaa riskien priorisoinnista. Riskit raportoidaan kaksi kertaa vuodessa tarkastusvaliokunnalle ja kerran vuodessa Keskon hallitukselle, joka myös arvioi riskienhallinnan tehokkuutta. Merkittävimmät riskit on esitelty raportin sivuilla 10-12 (Riskit ja mahdollisuudet) sekä Keskon vuosikertomuksen 2006 Hallintoperiaatteet-osiossa.

Johtamismalliin kuuluu osana laatu-arviointi, joka tehdään yksiköissä vuosittain Suomen Laatu-palkinto -kriteeristön avulla itsearviointina. Joka toinen vuosi järjestetään konsernin sisäinen laatu-palkintokilpailu ja vuosittain ”Vuoden laatu-teko” -kilpailu. Vuoden 2006 laatu-tekoina palkittiin Maatalouskeskon ja Oy FL Pipe AB:n yhteistyössä toteuttama muovihylsyjen kierrätys-hanke, jos-

sa asetettu tavoite 140 000 hylsykilon kierrättämisestä ylitettiin. Toinen laatu-teko-palkinto myönnettiin Tähti-Optikon asiakashallinnan toimintatavoille, joissa korostuvat laadukas asiakaspalvelu ja tehokas asiakaskontakti.

Ruokakeskon tuotetutkimusyksikön vastuulla oleva päivittäistavaroiden ja osin käyttötavaroiden laadunvarmistus perustuu ISO 9000 -standardin mukaiseen laatu-järjestelmään ja viranomaisten hyväksymään omavalvontajärjestelmään. Yksikkö avustaa myös K-kauppoja rakentamaan ja ylläpitämään vastaavia omavalvontajärjestelmiä. Kespro Oy:llä on sertifioitu ISO-laatu-järjestelmä ja Haminan terminaaliille myönnettiin ISO 9000 -sertifiikaatti tammikuussa 2007.

ISO 14001 -standardin mukainen ympäristöjärjestelmä on käytössä ympäristövaikutuksiltaan merkittävimmissä yksiköissä. K-kaupoissa ympäristöjohtaminen perustuu K-ympäristökauppakonseptiin, jonka noudattamista valvotaan puolueettomin tarkastuksin. Ympäristöjärjestelmän sertifioinneista kerrotaan sivulla 39 ja K-ympäristökaupoista sivulla 52. Konsernin uudistettu ympäristöpolitiikka on nähtävissä Keskon Internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi (Vastuullisuus).

Ostoyksiköt toteuttavat sosiaalisia riskejä sisältävissä kauppasuhteissaan - lähinnä kehitysmaatuonnissa - laadunvalvontaa eurooppalaisen Business Social Compliance Initiative -yhteistyöryhmän periaatteiden sekä kansainvälisen Social Accountability SA 8000 -standardin avulla. Sosiaalisesta laadunvalvonnasta kerrotaan tarkemmin sivulta 66 alkaen, ja kehitysmaatuonnin periaatteisiin voi tutustua Keskon Internet-sivuilla osoitteessa www.kesko.fi (Vastuullisuus).

Henkilöstöhallinnon periaatteista sekä työterveyshuollosta ja panostuksista ennakoivaan terveydenhoitoon kerrotaan lähemmin sivuilla 62-63.

Johdon koulutusohjelma

Vastuullinen johtaminen -koulutus käynnistettiin Keskon johdolle ja johtopotentialille keväällä 2007. Tämä yhden päivän seminaari on osa keskolaista ylempään johdon koulutusohjelmaa, ja se on pakollinen kaikille kohderyhmään kuuluville noin 200 henkilölle. Kevään 2007 aikana järjestetään yhteensä kuusi koulutustapahtumaa, joista yksi Keskon kansainväliselle johdolle. Koulutusohjelman tarkoituksena on auttaa osallistujia:

- Tunnistamaan vastuullisuuden merkitys osana joka päiväistä työtä ja tuloksellista toimintaa.
- Tunnistamaan konkreettiset kehittämistoimenpiteet ja sitoutua toteuttamaan ne osana liiketoiminnan toimintasuunnitelmaa ja oman johtajuuden kehittämissuunnitelmaa.
- Liittämään vastuullista johtamista kuvaavat mittarit osaksi liiketoiminnan mittareita ja tuloskorttia.
- Saamaan vastuullinen ja arvojen mukainen johtaminen luontevaksi osaksi liiketoimintaa ja omaa johtajuutta.

Koulutukseen osallistuneet henkilöt toimittavat omat kehityssuunnitelmansa, tavoitteensa ja tavoitteisiin liitetyt mittarit marraskuuhun 2007 mennessä yhteiskuntavastuun ohjausryhmälle, joka puolestaan raportoi edistymisestä konsernin johtoryhmälle.

Accountability Rating™ -tulokset suorituksen johtamisen osalta:

Suorituksen johtamisen osalta vertailu arvioi, miten hyvin yrityksen politiikka ja strategia ei-taloudellisissa asioissa näkyy johtamisjärjestelmissä, prosesseissa ja tuotteissa.

- Keskon pistemäärä 59 on 44 pistettä yli G-50+ -yritysten keskiarvon ja kolme pistettä yli TOP10 -yritysten keskiarvon 56 pistettä.
- Yhteenvedo tärkeimmistä havainnoista:

Keskossa ei-taloudellisten asioiden johtaminen on vastuutettu ja organisoitu selkeästi yrityksen sisällä. Lisäksi raportoinnissa esitetään, kuinka kaukana organisatorisesti ei-taloudellisten asioiden johto on hallituksesta. Myös vastuullisuuden eri osa-alueiden johtamisjärjestelmiä käsitellään. Siitä, miten sidosryhmäyhteistyötä toteutetaan osana johtamisjärjestelmiä on kerrottu vain vähän. Kesko raportoi selvästi, että johtamisen tulee olla tavoitteellista. Vastuullisuuden tavoitteita ei kuitenkaan ole esitetty vuoden 2005 yhteiskuntavastuun raportissa.

Raportointi

Kesko on noudattanut Global Reporting Initiatiiven raportointisuositusta sen ensimmäisen version julkaisemisesta lähtien. Laatujohtamisen periaatteiden ja tuloskortti-ajattelun mukaisesti Kesko uskoo, että silloin kun suorituskyky voidaan mitata, työlle voidaan asettaa selkeitä tavoitteita ja näin parantaa johtamista. Global Reporting Initiatiiven raportointisuositus on antanut Keskolle hyvän pohjan jäsentää yhteiskuntavastuun sisältöä, kehittää vastuullisuuden tulostavuuksia ja kertoa edistymisestä julkisesti. Vuoden 2005 alussa Kesko liittyi GRI:n sidosryhmilleen perustamaan yhteistyöverkoston (Organisational Stakeholders), ja Keskon edustaja kutsuttiin GRI:n indikaattoriyöryhmään, jonka työ päättyi syksyllä 2006 GRI:n raportointisuosituksen kolmannen version julkistukseen.

Ympäristö- ja sosiaalisen vastuun alueella tehdyllä kehitystyöllä on myös taloudellisia vaikutuksia - Keskon kaltaisessa yrityksessä onnistuneet ympäristötoimet merkitsevät yleensä kustannussäästöjä. Ympäristötilinpitoa koskevat suositukset ovat Keskon mielestä kuitenkin vielä niin epätarkkoja, että kirjanpitoon verrattavaa ympäristötuottojen, -kustannusten ja -investointien seuranta ei ole käynnistetty.

Raportoinnin puolueeton varmennus parantaa tiedon luotettavuutta ja edistää tunnuslukujen ja mittausmenetelmien jatkuvaa kehittämistä. Keskon raportti on varmennettu vuodesta 2002 lähtien.

Verkkopohjainen tiedonkeruu- ja raportointijärjestelmä

Keskossa ja sen kotimaisissa toimialayhtiöissä otettiin vuoden 2005 aikana käyttöön verkkopohjainen yhteiskuntavastuun tiedonkeruu- ja raportointijärjestelmä. Järjestelmä kerää ja yhdistelee vastuullisuutta mittaavat tiedot eri organisaatiotasoilta GRI-raportointiohjeistuksen edellyttämään muotoon. Järjestelmä noudattaa raportointisuosituksen G2-version tunnuslukumäärittelyä, ja G3-version mukainen päivitys on tarkoitus tehdä vuoden 2007 aikana.

Raportointijärjestelmään on integroitu Energiakolmio Oy:n ylläpitämä verkkopohjainen kulutusseurantajärjestelmä, josta siirtyy kuukausittain automaattisesti noin 700 kiinteistön kulutustiedot raportointijärjestelmään. Tavoitteena on vuoden 2007 aikana integroida järjestelmään myös muita lähdejärjestelmiä kuten jäte- ja henkilöstötietoja keräävät järjestelmät. Integraatiotyö voidaan kuitenkin aloittaa vasta sitten kun konserninlaajuinen henkilöstötietojen hallinnointiin keskittyvä SAP-projekti on valmistunut, ja jätehuoltolinjaukset toimialatasolla tehty. Kun jätetietojen integraatio raportointijärjestelmään on valmis, lopetetaan nykyisen jätetietoja hallinnoivan KELO-järjestelmän ylläpito (ks. sivu 50) ja jätetilastot kerätään myös kauppatasolta uutta raportointijärjestelmää käyttäen.

Taloudellisen vastuun tulokset

TALOUDELLISEN VASTUUN KESKEISIÄ TULOKSIA VUONNA 2006

- + Liiketulos kaikkien aikojen paras.
- + Yhtiön markkina-arvo kasvoi 66 %.
- + Kesko vähittäiskaupan toimialajohtaja Dow Jonesin kestävä kehityksen indeksissä.
- + Kesko maailman 100 parhaan yrityksen listalla kestävä kehityksen alalla.
- + Ostot sekä suomalaisilta että ulkomaisilta tavarantoimittajilta lisääntyivät.
- + K-kauppioiden ostot lähitoimittajilta lisääntyivät 361 miljoonasta 468 miljoonaan euroon.
- + K-ruokakauppojen lukumäärä lisääntyi 30:llä.
- + Työpaikkojen määrä lisääntyi sekä Suomessa että muissa toimintamaissa.
- Suomalaisien tuotteiden osuus Pirkka-tuotteiden myynnistä laski 62,5 %:sta 59,0 %:iin.
- Rimi Baltic AB:sta luopuminen vähensi Keskon tuottamaa taloudellista hyötyä Baltian maissa.

Taloudellisen vastuun hallintajärjestelmät

Tammikuussa 2007 hyväksytyjen Keskon yhteiskunta-vastuun yleisten periaatteiden mukaan taloudellisella vastuulla tarkoitetaan hyvää taloudenhoitoa, tehokasta resurssien käyttöä ja taloudellisen hyödyn tasaista ja pitkäjänteistä tuottamista eri sidosryhmille. Taloudellinen tulos tulee saavuttaa vastuullisin keinoin - hyvän hallintotavan, avoimen viestinnän ja toimivan sidosryhmävuorovaikutuksen tukemana, ympäristö- ja sosiaalinen vastuu huomioon ottaen.

Pääosa taloudellisen vastuun tunnusluvuista saadaan konsernin tilinpäätöksestä, jonka laatimista säätelee IFRS-standardi. Osinkopolitiikka määrittää tuloksesta osakkeenomistajille jaettavaa osuutta. Vuonna 2005 täsmennetyt osinkopolitiikan mukaisesti Kesko jakaa osinkoa vähintään puolet osakekohtaisesta tuloksesta yhtiön rahoituksellisen aseman ja toimintastrategian huomioon ottaen.

GRI-suosituksen mukaisten tunnuslukujen lisäksi Kesko raportoi taloudellisen vastuun osiosta mm. kaup-paverkostonsa kehittymisestä sekä taloudellisen hyödyn jakautumisesta eri sidosryhmien kesken. Esitettyihin tilastoihin ei liity tavoitteellisia linjauksia esimerkiksi toiminnan maantieteellisestä kattavuudesta, lähikauppojen myyntiosuudesta tai kotimaisen tuotannon ja tuonnin välisistä suhteista. Markkinataloudessa tämäntyyppisten asioiden kehitys riippuu kuluttajien toiveista ja käytäytymisestä, mihin Keskon on sopeuduttava ja mitä sen on ennakoitava. Keskossa pidetään myös tällaisen rakenteellisen kehityksen avointa esittelyä sidosryhmille tärkeänä osana taloudellista vastuuta.

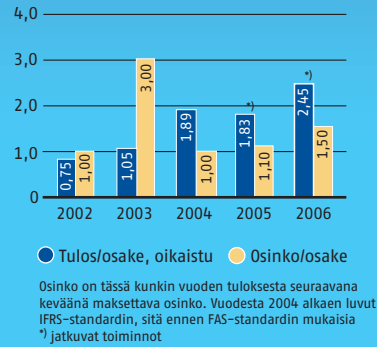
Kesko pörssi-yhtiönä

Kesko on pörssi-yhtiö, jolla on kaksi osakesarjaa, Kesko A ja Kesko B. Kesko on ollut listautuneena Helsingin Pörs-sissä vuodesta 1960 B-osakkeella ja vuodesta 1999 myös A-osakkeella. Osakesarjat eroavat toisistaan vain osakkeiden tuottamien äänimäärien suhteen. A-osake tuottaa 10 ääntä ja B-osake yhden äänen. Pörsissä kaupankäynti on painottunut lähes täysin B-osakkeella tehtävään kauppaan. B-osakkeen vilkastunut vaihto ja kurssinousu viime vuosina ovat tasoittaneet osakesarjojen kurssieron ja äänieron preemio on hävinnyt ollen ajoittain jopa negatiivinen A-osakkeelle.

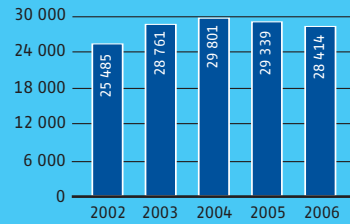
Keskon osakepääoma 31.12.2006 oli 195 039 850 euroa ja osakkeiden yhteismäärä 97 519 925 kpl. Osakemäärä nousi vuoden aikana päättyneen vuoden 2000 ja edelleen jatkuvan vuoden 2003 optio-ohjelmien perusteella tehdyillä osakemerkinnöillä 1035 999 osakkeella. A-osakkeiden osuus kaikista osakkeista on 32,5 prosenttia ja äänimäärästä 82,8 prosenttia, B-osakkeita oli kaikista osakkeista 67,5 prosenttia ja äänimäärästä 17,2 prosenttia.

Keskolla on tällä hetkellä voimassa johdon optio-ohjelma vuodelta 2003. Mikäli sen perusteella kaikki optiot merkitään osakkeiksi, osakemäärä nousee merkintöjen päätyttyä vuonna 2010 kaikkiaan 1 800 000 osakkeella eli

TULOS/OSAKE JA OSINKO/OSAKE, EUROA

OSAKKEENOMISTAJIA VUODEN LOPUSSA, KPL

TOIMINNAN KANNATTAVUUSLUVUT

	2004	2005 *)	2006 *)
Liikevaihto, miljoonaa euroa	7 509	7 922	8 749
Bruttokate, %	13,3	14,0	14,6
Voitto ennen veroja, miljoonaa euroa	241	236	358
Voitto ennen veroja, %	3,2	3,0	4,1
ROI (sijoitetun pääoman tuotto), %	14,3	12,5	22,6

*) jatkuvat toiminnot

1,8 prosenttia osakepääomasta ja 0,5 prosenttia kaikista äänistä.

Laaja, tasaisesti jakautunut omistajakunta

Keskon osakkeenomistajien määrä on pysynyt melko tasaisena viime vuosina. Vuoden 2000 jälkeen osakasmäärä kasvoi hieman, mutta on puolestaan lievästi vähentynyt vuosina 2005 (29 339) ja 2006 (28 414).

Keskon omistajajakauma omistajaryhmittäin on säilynyt myös melko vakaana. Merkittävin muutos on ollut ulkomaalaisomistuksen kasvu, joka oli vuoden 2006 lopus-

sa 33 % koko osakekannasta (27 % vuonna 2005 ja 23 % vuonna 2004) ja 49 % B-osakkeista (40 % vuonna 2005 ja 35 % vuonna 2004). Suomalaiset kotitaloudet ovat perinteisesti olleet merkittävä omistajaryhmä ja se omisti vuoden 2006 lopussa runsaat 26 % osakkeista. K-kauppi-
aat ja muut yksityiset yritykset ovat säilyttäneet noin neljänneksen osuutensa.

Keskon omistajakunta on melko tasaisesti jakautunut myös siten, että isoja yksittäisiä osakkeenomistajia ei ole. Keskon suurimpia osakkeenomistajia ovat pitkään olleet sen lähiyhteisöt Keskon Eläkekassa, K-Kauppias-
liitto ja Vähittäiskaupan Takaus Oy, kukin omistaen 3-4% osakkeista ja 7-9% äänistä. Vakuutusyhtiöt, pankit ja muut vastaavat instituutiosijoittajat ovat olleet pitkään Keskon suurimpia omistajia.

Kansainvälisen Rematch Investor Relationin omistaja-
rekisterin mukaan Keskona oli vuoden 2006 lopussa run-
sas 200 koti- ja ulkomaista instituutio-omistajaa, jotka
omistivat noin kolmanneksen B-osakkeista. Ne hallinnoi-
vat noin 630 sellaista sijoitusrahastoa, joissa oli Keskon
osake. Näistä 35 oli suomalaisia ja loput noin 600 ulko-
maisia, määrällisesti suurimpana noin 200 saksalaista
rahastoa.

Tarkempaa tietoa Keskon omistajista ja osakekehityk-
sestä Keskon internet-sivuilta www.kesko.fi (Sijoittajat).

Osakkeella hyvä pitkän ajan kokonaistuotto

Kesko on tuottanut voittoa ja maksanut osinkoa yhtäjak-
soisesti koko toimintansa ajan vuodesta 1941 lukuun ot-
tamatta vuotta 1967. Viimeisen kymmenen vuoden jak-
solta B-osakkeen vuosituotto (arvonnousu+osinko, osin-
got uudelleensijoitettuna) on ollut keskimäärin 19 pro-
senttia ja viideltä viimeiseltä vuodelta 38,9 prosenttia.
Efektiivinen osinkotuotto on ollut viimeiseltä viideltä
vuodelta keskimäärin 8,8 prosenttia.

Vuonna 2005 täsmennetyt osinkopolitiikan mukaan
Kesko jakaa osinkoa vähintään puolet osakekohtaisesta
tuloksesta yhtiön rahoituksellisen aseman ja toimin-
tastrategian kuitenkin huomioon ottaen. Tavoite on vii-
meisten viiden vuoden aikana ylittynyt ollen keskimää-
rin 114 prosenttia osakekohtaisesta tuloksesta.

Keskon osakkeiden hintakehitys on viiden viimeisen
vuoden aikana ylittänyt selvästi sekä Helsingin Pörssin
OMX Helsinki -yleisindeksin että painorajoitettua OMX
Helsinki CAP -indeksin kehityksen. Vuodesta 2001 alka-
neen nousun seurauksena B-osakkeen kurssi on yli kol-
minkertaistunut. Vuonna 2006 Keskon osakkeiden hinta
nousi edelleen selvästi (A-osake + 59 % ja B-osake+67 %).
OMX Helsinki -yleisindeksi nousi vastaavasti 18 % ja
OMX Helsinki CAP -indeksi 25 %.

Keskon markkina-arvo on kasvanut selvästi vuositu-
hannen alun jälkeen. Se on lähes kolminkertaistunut
vuodesta 2003 ja oli vuoden 2006 lopussa noin 3,9 miljard-
ia euroa. A-osakkeiden markkina-arvo oli 1 220 miljoo-
naa euroa ja B-osakkeiden 2 632 miljoonaa euroa.

Tietoa tasapuolisesti sijoittajille

Kesko tuottaa sijoittajasuhdestrategiansa mukaisesti
markkinoille jatkuvasti oikeaa ja ajan tasalla olevaa tie-
toa Keskon osakkeen hinnanmuodostuksen perustaksi.
Tavoitteena on parantaa Keskon toiminnan tunnettua,
lisätä sijoitusinformaation avoimuutta ja siten Keskon
kiinnostavuutta sijoituskohteena.

Kesko noudattaa sijoittajaviestinnässään tasapuoli-
suuden periaatetta ja julkaisee kaiken sijoittajatiedon
ensisijaisesti internet-sivuillaan www.kesko.fi suomeksi,
ruotsiksi ja englanniksi.

Kesko julkaisee painetun vuosikertomuksen suomek-
si, ruotsiksi ja englanniksi. Tilinpäätöstiedote ja kolme
osavuosikatsausta ilmestyvät osana sidosryhmälehti
Kaupantekijää (Trademaker), joka lähetetään mm. kaikil-
le osakkeenomistajille. Lisäksi yhtiössä ylläpidetään lu-
etteloa vuosikertomuksen ja Kaupantekijä-lehden jake-
lua varten muille kuin osakkeenomistajille.

Runsaasti tietoa sijoitusmarkkinoille

Kesko järjestää analyytikoille ja medialle tiedotustilai-
suuksia tulosjulkistusten ja merkittävien uutisointien
yhteydessä sekä taustatietotilaisuuksia (Capital Market
Day) eri teemoista 1-2 kertaa vuodessa. Lisäksi käydään
esittäytymässä eri tilaisuuksissa Keskoksta kiinnostu-
neille sijoittajille.

Vuonna 2006 järjestettiin tulosjulkistustilaisuudet
vuoden 2005 tuloksesta sekä kolmesta osavuositulokses-
ta medialle ja analyytikoille. Tilaisuudet välitettiin web-
casting-lähetystenä internetin kautta suomeksi ja eng-
lanniksi. Analytikoille järjestettiin vastuullista yritys-
toimintaa ja sijoittamista koskeva seminaari sekä Kes-
kon kansainvälistymistä käsitellyt Capital Market Day
syksyllä 2006.

Syksyllä osallistuttiin Sijoitus-Invest-messuille Hel-
singissä, jossa Keskon osastolla vieraili noin 1 600 sijoit-
tajaa. Keväällä toteutettiin jo perinteeksi muodostunut
kotimainen road show noin 10 merkittävimmän institu-
tiosijoittajan luo. Lisäksi osavuositulosten julkistusten
yhteydessä järjestettiin eri pankkiiriliikkeiden kanssa
infotilaisuuksia heidän sijoittaja-asiakkailleen. Ulkomai-
sia road show matkoja tehtiin 14 päivänä kohteina mm.
Englanti, Irlanti, Hollanti, Norja, Ranska, Ruotsi, Saksa,
Sveitsi ja USA.

Kesko noudattaa kahden viikon hiljaista jaksoa ennen
tulostiedotteidensa julkistamista. Muina aikoina analyt-
tikoiden ja sijoittajien kyselyihin vastataan puhelimitse,
sähköpostilla ja järjestämällä sijoittajatapaamisia.

Kesko on viime vuosina noussut usean kansainvälisen
arvioinnin perusteella vastuullisten yritysten joukkoon.
Vuonna 2006 Kesko valittiin jo kolmannen kerran peräk-
kään mm. Dow Jones Sustainability Indexissä kaupan toi-
mialajohtajaksi. Muita keskeisiä luokituksia on esitetty
oheisessa taulukossa.

Kesko kestävän kehityksen indekseissä

Dow Jones Sustainability Index

Dow Jonesin kestävän kehityksen maailman indeksiin on listattu runsaat 300 yritystä (DJ World Index'in parhaat 10 %) ja Euroopan indeksiin noin 160 yritystä (parhaat 20 % DJ STOXX 600 Index'istä). Arvioinnin suorittaa sveitsiläinen SAM Group. Arvioinnissa on mukana kaikki yhteiskuntavastuun osa-alueet. Kesko on listattuna molemmissa indekseissä DJSI World ja DJSI STOXX. Vuoden 2007 arvioinnissa Kesko jatkaa toimialansa (vähittäiskauppa) parhaana maailman indeksissä. Erillistä paremmuusjärjestystä eurooppalaisten yritysten osalta ei julkaistu.

Parhaat arvosanat Kesko saa edelleen taloudellisen vastuun menettelyohjeista, ympäristötehokkuudesta, inhimillisen pääoman kehittämisestä ja yhteiskuntavastuun raportoinnista. Myös innovatiivinen omien merkien kehitystyö arvostettiin korkealle. Kesko on ainoa suomalaisyritys, joka saavutti toimialajohtajuuden kauden 2006/2007 maailman indeksissä.

The Global 100 Most Sustainable Corporations

Kestävän kehityksen alalla 100 parhaan yrityksen lista on julkaistu World Economic Forumin kokouksessa Davosissa vuodesta 2005. Kesko on ollut mukana kaikkina kolmena vuotena tällä listalla, jonka oli johtavien indeksien pohjalta laatinut Innovest Strategic Value Advisors Inc. Vuonna 2007 arvioitiin kaikkiaan 1800 yritystä. Arviointikriteereissä yritysten suorituskykyä vertailtiin hallintotavan, ympäristö- ja sosiaalisen vastuun sekä inhimillisen pääoman osa-alueilla. Kesko sai koko vertailun kolmanneksi korkeimmat pisteet inhimillisen pääoman osa-alueelta. Vertailussa ei anneta kokonaispistemääriä, vaan kaikki listatut 100 yritystä saavat korkeimmat AAA-luokituksen.

Kempen/SNS1 Smaller Europe SRI Index

Hollantilaisten sijoitusyhtiöiden Kempen Capital Managementin ja SNS Asset Managementin yhdessä laatima indeksi markkina-arvoltaan alle 2 miljardin euron yrityksille. Vuonna 2003 indeksiin valittiin 1 700 yrityksen joukosta 69 yhtiötä 12 maasta. Arviointi uusittiin syksyllä 2005 ja Kesko läpäisi indeksin kriteerit keväällä 2006.

Ethibel Investment Register

Ethibel on belgialainen konsultointiyhtiö, joka tutkii yrityksiä eettisten rahastojen toimeksiannosta ja ylläpitää niitä varten "eettisten yritysten rekisteriä". Rekisterissä on runsaat 200 yritystä. Mukaan valitaan edelläkävijöitä ja oman alansa parhaita. Syksyllä 2003 tehdyssä kaupan toimialavertailussa Kesko arvioitiin parhaaksi yritykseksi, samoin vuoden 2005 uudessa vertailussa. Ethibelin tutkimuslaitos Stock at Stake yhdistyi vuoden 2005 lopussa ranskalaisen Vigeon kanssa.

Nordic Sustainability Index

Pohjoismaiden Ministerineuvoston alulle panema indeksi, joka arvioi pohjoismaisiin pörssiin listautuneiden 500 suurimman yrityksen suorituskykyä yhteiskuntavastuun alueella. Vuoden 2005 indeksissä mukana 50 yritystä. Arvion laati GES Investment Services Tanskassa.

Storebrand SRI

Norjalainen pankkikonserni Storebrand uudisti arviointikriteerinsä keväällä 2007 ja keskittyi nykyisin arvioimaan vain korkean riskin toimialoja. Koska päivittäistavarakauppa ei uuden arvioinnin perusteella kuulu riskitoimialoihin, poistettiin 'Best in Class' -luokitus koko toimialalta. Samalla myös Kesko menetti sille vuonna 2003 myönnetyn 'Best in Class' -luokituksen. Kesko on edelleen Storebrandin suosittela sijoituskohte ja osa Storebrandin sijoitusuniversumia.

Investoinnit ja kauppaverkosto

Keskon jatkuvien toimintojen investoinnit vuonna 2006 olivat 251 miljoonaa euroa eli 2,9 % liikevaihdosta (4,6 % jatkuvissa toiminnoissa vuonna 2005). Investoinneista Suomeen suuntautui 189 miljoonaa euroa ja ulkomaille 62 miljoonaa euroa.

Kauppapaikkainvestointeihin käytettiin 187 miljoonaa euroa ja yritysostoihin 16,2 miljoonaa euroa. Vuoden aikana Kesko osti Stockmann Auto Oy Ab:n Volkswagen ja Audi-liiketoiminnot. Muut investoinnit olivat 48 miljoonaa euroa.

Keskon investoinneilla on taloudellista vaikutusta ennen kaikkea rakennusliikkeiden, rakennusalan palveluyritysten, kaluste- ja laitetuottajien sekä tietojärjestelmätoimittajien toimintaan. Kappaleessa ”Taloudellisen hyödyn jakautuminen” (s. 35) eritellään Suomeen suuntautuneita investointeja maakunnittain.

Uusperustantaa ja uudistuksia

Vuonna 2006 Suomessa avattiin kaksi uutta K-supermarketia ja yksi K-citymarket. K-kauppojen määrä kasvoi 39 kaupalla osittain vuonna 2005 käynnistetyn ketju-uudistuksen vuoksi. Uudistuksessa 20 Cassa-kauppaa - Keskon halpamyymälä-konsepti - aloitti toimintansa osana K-kauppaketjua nimellä K-market Cassa.

Erikoiskaupassa merkittävimmät kauppapaikkainvestoinnit tehtiin pääkaupunkiseudulle. Uudet Asko-, Sotka ja Musta Pörssi -myymälät sekä Kodin Ykkönen -tavaramallisto avattiin Vantaan Porttipuiston kauppakeskukseen. Budget Sport, uusi kustannustehokkaaseen toimintaan ja alhaisiin hintoihin perustuva myymälätyyppi avattiin toukokuussa 2006 Tammistoon Vantaalle.

K-ruokakauppojen määrä nousi hieman

K-ruokakauppoja oli vuoden 2006 lopussa 1 071 eli 30 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Pienimpien kauppojen määrä oli 437.

K-ruokakauppoja oli 371 kunnassa, kun kuntia on Suomessa 431. Suuryksiköiden eli K-citymarketien osuus K-ruokakauppojen myynnistä Suomessa oli 36,2 % (sama kuin edellisenä vuonna). K-erikoiskauppojen määrä oli 708. Vähennystä edelliseen vuoteen oli 40. Kaiken kaikkiaan K-kauppoja oli näin ollen Suomessa 10 vähemmän kuin vuonna 2005.

Ulkomailla suuria muutoksia

Ruokakesko myi 18.12.2006 omistamansa 50 %:n osuuden Rimi Baltic AB:n osakkeista. Rimi Baltic aloitti toimintansa vuoden 2005 alussa ja sillä on tytäryhtiöt Virossa, Latviassa ja Liettuassa, joissa toimii yhteensä 204 hypermarket-, supermarket- ja halpamyymäläkonseptilla toimivaa ruokakauppaa. Rimi Balticin liikevaihto oli 1 088 miljoonaa euroa ja sillä oli palveluksessaan keskimäärin 8 210 työntekijää.

Rautakeskolla on Ruotsissa 14 omaa K-rautamyymlä ja yksi kauppiasyrittäjävetoinen myymälä, Virossa neljä myymälää ja Latviassa viisi sekä sen lisäksi yksi partnership K-rauta-myymlä. Liettuassa Senukailla, josta Rautakesko omistaa enemmistön, on 14 Senukai- ja 76 partnershop-myymlää. Norjasta heinäkuussa 2005 ostetun Norgros AS:n Byggmakker -ketjussa on 20 omaa kauppa ja 98 ketjusopimuksen piiriin kuuluvaa kauppiasyrittäjää. Vuonna 2005 ostettiin myös Stroymaster-ketju, jolla

INVESTOINNIT JA VARALLISUUS

	2004	2005	2006
Investoinnit, miljoonaa euroa	192	367	251
Investoinnit, % liikevaihdosta	2,6	4,6	2,9
Omavaraisuusaste, %	44,2	42,3	47,0
Nettovelkaantumisaste, %	37,0	42,4	11,9

K-RUOKAKAUPPOJEN LUKUMÄÄRÄ SUOMEN KUNNISSA

K-ruokakauppoja	Kuntia			% kaikista kunnista		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
10 tai enemmän	12	11	13	2,7	2,5	3,0
7-9	10	12	10	2,3	2,8	2,3
5-6	20	15	23	4,5	3,5	5,3
3-4	72	74	66	16,2	17,1	15,3
2	94	95	95	21,2	22,0	22,0
1	177	169	164	39,9	39,1	38,1
ei yhtään	59	56	60	13,3	13,0	13,9
Kuntia yhteensä	444	432	431	100,0	100,0	100,0

on seitsemän rauta- ja sisustuskauppaa Pietarin alueella. Kaupat ovat toimineet elokuusta 2006 K-rauta-brändin alla. Vuonna 2006 Rautakeskon ulkomaisten tytäryhtiöiden liikevaihdon osuus oli 61,3 % Rautakeskon liikevaihdosta. Maatalouskeskolla oli Baltiassa 13 kauppa eli yksi enemmän kuin edellisellä vuonna.

Työpaikkojen kehitys

Työpaikkojen määrä jatkoi kasvuaan Kesko-konsernissa sekä Suomessa että Suomen ulkopuolella.

Koko konsernin henkilökuntamäärä oli keskimäärin kokoaikaisiksi työntekijöiksi muutettuna 23 756 henkilöä eli 2 451 enemmän kuin edellisellä vuonna. Yhteisyritys Rimi Baltic AB:n henkilökuntamäärästä on Keskon lukuihin otettu 50 % eli 4 105 henkilöä. Jatkuvien toimintojen vastaavat luvut - siis ilman Rimi Baltic AB:tä - olivat 19 651 (17 449).

Suomessa keskimääräinen henkilömäärän lisäys oli 618 henkilöä, mihin vaikuttivat Pikoil Oy:n siirtyminen kokonaan Ruokakeskon omistukseen, VV-Auton liiketoimintakauppa sekä kahden uuden Anttila-tavaratalon perustaminen.

Suomen ulkopuolella keskimääräisen henkilömäärän lisäys oli 1 833 henkilöä, mikä pääasiassa johtui Rautakeskon liiketoiminnan laajenemisesta useassa toimintamaassa.

Joulukuun 2006 lopussa työsuhteita oli kaikkiaan 23 755, joista Suomessa työskenteli 14 149 (14 337) ja Suomen ulkopuolella 9 606 (12 271). Henkilömäärän väheneminen Suomen ulkopuolella johtui Rimi Balticin liiketoiminnoista luopumisesta.

Maatalouskeskossa käynnistettiin loppuvuodesta yt-neuvottelut, joiden ratkaisut ajoittuivat vuoden 2007 puolelle.

Ulkoistetuissa toiminnoissa - esimerkiksi tietohallinto, kiinteistöhoito, postitus, vahtimestarit - työskenteli vuoden lopussa noin 700 henkilöä.

K-kauppiaille on palveluksessaan - kauppiaat mukaan lukien - noin 23 000 henkilöä. Kun K-kauppoja on Suomessa 371:ssä kunnassa ja Keskolakin on toimipaikkoja yli 60:ssä kunnassa, K-ryhmän yhteensä yli 37 000 työpaikan hyvinvointivaikutukset ulottuvat käytännössä koko Suomeen.

Maksetut palkat, henkilösivukulut ja verot

Vuonna 2006 Kesko-konsernin tuloslaskelman mukaiset palkat olivat 460 miljoonaa euroa, eläkekulut 39 miljoonaa euroa ja muut henkilösivukulut 44 miljoonaa euroa. Palkoista ulkomaan toimintojen osuus oli 110 miljoonaa euroa. Myönnettyjä osakeoptioita kirjattiin kuluiksi 2 miljoonaa euroa.

Konsernin tuloverot olivat 107 miljoonaa euroa, josta 5 miljoonaa euroa maksettiin ulkomaille. Kiinteistövero maksettiin Suomessa 3,2 miljoonaa euroa 118 kuntaan, ulkomaille yhteensä 0,4 miljoonaa euroa.

K-kauppiat maksoivat palkkoja 259 miljoonaa euroa ja veroja 33 miljoonaa euroa. Mukana luvuissa ovat ne

K-kauppiat, joiden kirjanpito ja palkkalaskenta hoidetaan Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy:ssä - arviolta 80-85 % K-kauppioiden liiketoiminnan kokonaisvolymista. Tilastoissa eivät näy K-kauppioiden nostamista henkilökohtaisista palkoista maksetut verot, joten yhteenlaskettuja verotietoja on pidettävä vain suuruusluokkaa kuvaavina.

Työeläke- ja sairausvakuutusjärjestelmät

Keskon Eläkekassa hoitaa Kesko Oyj:n, sen toimialayhtiöiden sekä eräiden muiden lähilyhteisöjen henkilökunnan TEL-vakuutuksen Eläkekassan osastossa B. Eläkevakuutusyhtiö Varma hoiti vuonna 2006 muiden tytäryhtiöiden lakisääteiset TEL-vakuutukset. Keskon Eläkekassassa on myös lisäetujen osasto A, joka on suljettu vuonna 1998. Osastoon A kuuluvalla henkilöllä on mahdollisuus joihinkin sellaisiin eläkelajeihin, joita lakisääteinen TEL ei tarjoa, kuten tuotannollisilla perusteilla myönnettävään varhaiseläkkeeseen.

Eläkekassan piiriin kuului vuoden 2006 lopussa 3 779 (edellisellä vuonna 3 881) Kesko-konserniin ja lähilyhteisöihin työsuhteessa olevaa henkilöä, joista osastoon A kuului 889 (976) henkilöä. Eläkekassa maksoi eläkkeitä 52,0 miljoonaa euroa (49,6 miljoonaa euroa) yhteensä 3 318 henkilölle (3 284). Eläkeikä- ym. tilastoja käsitellään sosiaalisen vastuun osiossa sivulla 64.

Vuoden 2007 alussa Keskon Eläkekassan osuus kasvoi merkittävästi, kun 12 Keskon tytäryhtiötä siirsi aiemmin Varmassa tai Ilmarisessa hoidetut TEL-vakuutuksensa Eläkekassaan. Siirtojen myötä Eläkekassan jäsenmäärä kasvoi 4 860:llä henkilöllä ja eläkeläisten määrä 330:llä henkilöllä.

Keskon Sairauskassa hoitaa työpaikkakassana Kesko-konserniin kuuluvien yhteisöjen henkilökunnan lakisääteisen sairausvakuutuksen. Sairauskassan piirissä on noin 10 900 henkilöä. Vuonna 2006 Sairauskassa maksoi sairausvakuutuskorvauksia 8,3 miljoonaa euroa (8,2 miljoonaa euroa vuonna 2005).

Ulkomaiset tytäryhtiöt hoitavat kukin omat työeläke- ja sairausvakuutuksensa maassa noudatettavan lainsäädännön ja käytännön pohjalta.

Tavaroiden ja palvelujen toimittajat

Keskolla oli vuonna 2006 noin 24 400 sellaista tavarantarjoajaa ja palveluntoimittajaa, joilta ostettiin vuoden aikana vähintään 1 000 eurolla. Näistä toimittajista noin 11 800 oli Suomessa, noin 6 300 Keskon muissa toimintamaissa, ja noin 6 200 Keskon oman toimialueen ulkopuolella.

Keskon tavara- ja palveluostot olivat yhteensä 7 347 miljardia euroa. Keskon suomalaisten yhtiöiden ostot Suomessa toimivilta tavarantarjoajilta ja palveluntoimittajilta olivat 5 139 miljoonaa euroa eli 69,9 % konsernin kaikista ostoista (66,4 % vuonna 2005). Keskon ulkomaisten yhtiöiden ostot niiden omissa toimintamaissa toimivilta tavarantarjoajilta olivat 729 miljoonaa euroa eli 9,9 % (13,0 %). Keskon toimialueen ulkopuolisten toimittajien osuus konsernin ostoista oli 1 479 miljoonaa euroa eli

HENKILÖSTÖKULUT (MILJOONAA EUROA)
(JATKUVAT TOIMINNOT)

	2004	2005	2006
Palkat ja palkkiot	353	400	460
- tulospalkkaus ¹⁾	5,5	5,5	6,2
Henkilösivukulut			
- eläkekulut	5	39	39
- muut henkilösivukulut	36	36	44
Myönnetty osakeoptiot	2	3	2

¹⁾ vuoden 2004 luku on siltä vuodelta seuraavana keväänä maksettu palkkiosumma, vuosien 2005-2006 luvut ovat ko. tilivuonna edellisen vuoden tuloksesta maksettuja palkkiosummaa.

VEROT (MILJOONAA EUROA)

	2004	2005	2006
Tulovero Suomeen	43,5	46,4	101,8
Tulovero ulkomaille	3,1	3,0	5,3
Kiinteistövero Suomeen	3,2	3,4	3,2

TYÖN TUOTTAVUUS (TUHATTA EUROA)
(JATKUVAT TOIMINNOT)

	2004	2005	2006
Liikevaihto/työntekijöitä keskimäärin			
- Suomi	638	592	600
- muut pohjoismaat	295	506	555
- Baltia	132	112	139
- koko konserni	428	385	445
Voitto ennen veroja/ työntekijä (koko konserni)	13,7	13,5	18,2

20,2 % (20,6 %). Ostot ja toimittajien lukumäärät on eritelty toimintamaittain oheisessa taulukossa. Suomessa toimivien toimittajien suhteellinen osuus kasvoi hieman ja muualla toimivien väheni, koska Rimi Baltic AB on Keskon tilinpäätöksessä käsitelty lopetettavana toimintona, eikä sen ostojen erittelyä ole enää Baltian tilastoissa mukana.

Tilastointi on sikäli epätarkkaa, että esimerkiksi Keskon suomalaisten yhtiöiden ostot Virosta, Ruotsista ym. omista toimintamaista kirjautuvat tässä ryhmään "ostot toimialueen ulkopuolisilta toimittajilta". Tällainen ryhmän sisäinen tuonti on otettu huomioon jäljempänä kappaleessa "Taloudellisen hyödyn jakautuminen" esitettävässä markkina-alueittaisessa hyötylaskelmassa.

Kymmenen suurimman tavarantoimittajan osuus Keskon ostoista oli 22,1 % (edellisenä vuonna 22,9 %) ja 100 suurimman 50,7 % (48,9 %). Kymmenen suurimman joukossa oli kahdeksan suomalaista elintarvikealan yritystä ja kaksi saksalaista autotoimittajaa. Sadan suurimman joukossa oli 14 sellaista ulkomaista toimittajaa, joilta tehdyt ostot sisältyvät tuontitilastoihin. Lisäksi suurten toimittajien joukossa oli useita maahantuontirytyksiä ja ulkomaisten yhtiöiden suomalaisia tytäryhtiöitä, jotka ostotilastoissa kirjautuvat Suomessa toimiviksi tavarantoimittajiksi.

Kesko-konsernin suomalaisten yhtiöiden ostoista 82,4 % tehtiin Suomessa toimivilta tavarantoimittajilta. Vuoden 2005 laskennassa maahantuontirytysten osuudeksi näistä Suomessa tehdyistä ostoista saatiin noin 16 %. Vastaavaa laskentaa ei ole tehty uudelleen vuodelta 2006, vaan osuuden on oletettu pysyneen ennallaan. Tällä oletuksella ostot Suomessa toimivilta maahantuontirytyksiltä olivat 820 miljoonaa euroa (741 miljoonaa euroa). Kun oma suora tuonti oli 1 098 miljoonaa euroa (1 086 miljoonaa euroa), tuontiosojen yhteisarvo oli Keskon Suomen toiminnossa 1 918 miljoonaa euroa eli 30,8 % (31,5 %) ja kotimaisten ostojen arvo 4 319 miljoonaa euroa eli 69,2 % (68,5 %). Lukuja on pidettävä vain suuntaa antavina, koska tilastointia on voitu tehdä vain yritys-, ei tuotetasolla.

KESKO-KONSERNIN OSTOT TOIMINTAMAITTAIN 2006

	Tavarantoimittajia toimintamaassa		Ostot ko. toimittajilta		Tavarantoimittajia muissa maissa		Ostot ko. toimittajilta	
	kpl	milj. €	milj. €	%	kpl	milj. €	milj. €	%
Suomi	11 812	5 139	5 139	82,4	4 310	1 098	1 098	17,6
Ruotsi	1 549	110	110	85,3	198	19	19	14,7
Norja	258	232	232	98,3	45	4	4	1,7
Viro	1 217	97	97	63,0	383	57	57	37,0
Latvia	935	59	59	40,1	326	88	88	59,9
Liettua	1 812	137	137	41,3	858	195	195	58,7
Venäjä	401	85	85	98,8	6	1	1	1,2
Muut maat	176	9	9	34,6	79	17	17	65,4
Yhteensä	18 160	5 868	5 868	79,9	6 205	1 479	1 479	20,1

Tavarantoimittajiksi on kirjattu yritykset, joilta on ostettu vuoden aikana vähintään 1 000 eurolla. Taulukko on laadittu jatkuvista toiminnoista, eli Rimi Baltic AB:n ostoja ei ole mukana.

Keskon omien Pirkka-tuotteiden lukumäärä oli vuoden lopussa noin 1 600. Uusia tuotteita tuli vuoden aikana valikoimiin runsaat 100 kpl. Pirkka-tuotteista 49,0 % (48,5 %) oli valmistettu Suomessa ja niiden myynnin osuus oli 59 % (62,5 %). Oheisessa taulukossa on esimerkkejä suomalaisten tuotteiden osuuksista eri tavararyhmissä.

Eurooppalaisen AMS-ostoryhmittymän yhteisiä Euro-Shopper-tuotteita oli Ruokakeskon valikoimissa 338 kpl (332 kpl). Näistä Suomessa valmistettujen osuus myynnistä oli 27 %.

Taloudellisen hyödyn jakautuminen

Keskon ja K-kauppioiden toiminta tuottaa taloudellista hyvinvointia omalle henkilökunnalle, osakkeenomistajille, yhteistyökumppaneille ja heidän työntekijöilleen sekä kunnille ja valtiolle. Seuraavan sivun taulukossa hyödyn jakautumista on eritelty sidosryhmittäin ja karttakaaviossa markkina-alueittain (Suomi, muut Pohjoismaat, Baltian maat ja Luoteis-Venäjä). Maksettuja osinkoja ei ole mahdollista kohdistaa samalla tavoin alueille. Tiedossa on ainoastaan, että ulkomaisten omistajien osuus oli vuoden 2006 lopussa 33 % kaikista osakkeista.

KOTIMAASSA VALMISTETUT PIRKKA-TUOTTEET, 2006

Tuoteryhmä	Kotimainen osuus Pirkka-tuotteiden myynnistä, %
Liha, tuore ja pakastettu	98,7
Kala	62,7
Lihajalosteet	90,6
Valmisruoat	95,0
Hedelmät ja marjat	1,4
Vihannekset ja juurekset	75,3
Maitovalmisteet	100,0
Jogurtit, vanukkaat yms.	33,2
Ravintorasvat	10,7
Juusto	31,0
Ruokapakasteet	44,7
Jäätelöt	42,9
Viljatuotteet	35,6
Säilykkeet	23,0
Mehut	84,3
Lastenruoka ja -juoma	100,0
Makeiset	41,2
Virvoitusjuomat	100,0
Pehmopaperit	98,3
Intiimihygieniat	49,1
Pesu- ja puhdistusaineet	36,4
Kaikki yhteensä	59,0
Kaikki yhteensä Pirkka-tuotteiden kpl-määrästä	49,0

Case

K-KAUPPIAIDEN MÄÄRÄ KÄÄNTYI NOUSUUN

K-Kauppiasliiton jäsenmäärä kääntyi nousuun vuonna 2006. K-kauppiaita oli vuoden lopussa 1 294, mikä on 43 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Muutos on merkittävä, sillä kaupan alan rakennemuutoksen takia määrä on vähentynyt 60-luvulta asti. Tilastoihin mahtuu muutama poikkeusvuosi, jolloin K-ryhmään on liittynyt uusia kauppiasketjuja – esimerkiksi Rautia-ketju vuonna 1998.

Normaalivuosina uusia K-kauppiaita on noin 80. Vuonna 2006 K-kauppiasuransa aloitti 126 uutta yrittäjää: 106 ruokakauppiasta, kahdeksan urheilukauppiasta, neljä kenkäkauppiasta, kaksi kodintekniikkakauppiasta ja kuusi rauta- ja/tai maatalouskauppiasta. Aloitaneiden keski-ikä oli 36 vuotta. Miehiä uusista K-kauppiaista on 66 % ja naisia 34 %. Käytännössä yrittäjinä aloitti yleensä kauppiaspariskunta.

Viime vuosina kauppiasuransa on lopettanut keskimäärin 140 K-kauppiasta vuodessa. Tavallisimpia syitä ovat eläkkeelle siirtyminen tai alan vaihto. Vuonna 2006 lopettaneita oli vain 83.

Pääosa uusista K-kauppiaista on ennen ensimmäistä kauppaikaansa käynyt läpi K-kauppiastraine-ohjelman. Vuosi 2006 oli sikäli poikkeava, että 17 entistä Spar-kauppiasta liittyi K-ketjuihin Suomen Spar -ketjun siirryttyä SOK:n omistukseen. Yksi näistä on Tomi Huuhu. Hän kävi jo koulupoikana ilta- ja viikonlopputöissä Klaukkalan T-marketissa, suoritti lukion ja armeijan jälkeen T-ryhmän kauppiaskoulutuksen Hämeenkyllän kauppiasopistossa ja osti 24-vuotiaana ensimmäisen kauppaikkansa Klaukkalasta. Vuonna 1996 Huuhu perusti yhtiökumppaninsa Jouni Monton kanssa Nurmijärven SparMarketin rinnalle isomman SuperSpar -myymälän Klaukkalaan, ja vuonna 2006 SuperSparista tuli K-Supermarket Brunni.

Tomi Huuhu on ehtinyt kaupastaan myös vastuullisiin tehtäviin mm. Spar-kauppiasyhdistyksen, Spar- ja Lähikauppiasliiton, Kaupan Työntajaliiton, Palvelutyöntajain Liiton ja Suomen Yrittäjien luottamuselimissä.

KESKON TOIMINNASTA SYNTYVÄ TALOUDELLINEN
HYÖTY ERI SIDOSRYHMILLE (MILJ. €)
(JATKUVAT TOIMINNOT)

	2004	2005	2006
Tavarat- ja palveluntoimittajat			
- Suomi	4 521	4 718	5 139
- muut maat	1 993	2 363	2 208
Investointihyödykkeiden toimittajat + yrityskaupat	192	367	251
Henkilökunta (palkat ja muut edut)	353	400	460
Osakkeenomistajat (osingot) ¹⁾	274	95	107
Verottaja (tulo- ja kiinteistöverot)	56	53	111
Sosiaaliturva			
(eläke- ja henkilösivukulut)	41	74	83
Yleishyödyllinen tuki	2	2	2
¹⁾ ko. tilivuonna maksetut osingot			

TALOUDELLISEN HYÖDYN ERITTELYÄ MARKKINA-ALUEITTAIN, MILJ. EUROA

	Ostot	Investoinnit	Palkat ja verot	Yhteensä
Suomi	5 139	189	455	5 783
Muut Pohjoismaat	389	15	44	448
Baltia	334	25	61	420
Venäjä	85	21	10	116

Ostot: luvuissa mukana myös Keskon tuonti Suomeen ko. maista
Investoinnit: sekä yrityskaupat että muut investoinnit
Palkat ja verot: yhtiöiden tulo- ja kiinteistöverot

¹⁾ Ostoja kuvaava pylväs on tässä katkaistu

- Ostot
- Investoinnit
- Palkat ja verot

Kuten edellisessä kappaleessa kerrottiin, osa Keskon Suomesta ostamista tuotteista on valmistettu Suomen ulkopuolella. Keskon itse maahantuomat tai jonkun Suomessa toimivan maahantuojan Keskolle myymät ulkomaiset tuotteet eivät hyödytä pelkästään ulkomaisia tavarantoimittajia, vaan tuottavat merkittävästi taloudellista hyötyä myös Suomessa. Maahantuojan ja kaupan palkkioilla katetaan tuoteketjussa mukana olevien suomalaisten työntekijöiden palkat ja yritysten muut kulut, ja tuotteista maksetaan Suomen valtiolle arvonlisävero, osan kohdalla myös tullia. Voidaan arvioida, että tyyppillisen vähittäiskaupassa myytävän tuontituotteen Suomeen jättämä taloudellinen hyöty on 40-50 % tuotteen vähittäismyyntihinnasta. Vastaavanlainen tilanne on luonnollisesti myös Keskon muissa toimintamaissa.

Suomessa syntynyttä tuotosta on erikseen jaoteltu maakunnittain. Laskelmaan on otettu Keskon ostot, K-kauppiain suorat ostot lähitoimittajilta, Keskon ja K-kauppiain maksamat palkat, K-kauppiain maksamat verot sekä Keskon ja K-kauppiain investoinnit.

Keskon ostojen 5,1 miljardin euron yhteissummasta on erittelyssä mukana 4,9 miljardia euroa. Puuttuvat runsaat 200 miljoonaa euroa koostuvat lähinnä sellaisista toimittajista, joiden sijaintia ei ole voitu postiosoitteen perusteella määritellä tai joilta ostot ovat jääneet alle 1 000 euron vuodessa. Ostot on voitu jaotella vain toimittajan laskutuspaikkakunnan mukaan, vaikka tuotantoa olisi useammallakin paikkakunnalla. Siksi Uudenmaan osuus tilastoissa on todellista suurempi. Kuten edellä on todettu, mukana tilastoissa on myös maahantuontiyrityksiä, joista suuri osa sijaitsee Uudellamaalla.

Keskon maksamat palkat on voitu eritellä lähes kokonaisuudessaan, tuloveroa ei, koska sen jakaminen kuntiin kuuluu verohallinnon tehtäviin. Suhteessa muihin taulukon lukuihin kiinteistöverot ovat niin pieni erä, että sitä ei ole otettu jaotteluun mukaan.

K-kauppiain suorat palkka- ja veroerittelyssä mukana vain Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy:n asiakaskauppiat, joiden lukumäärä näkyy taulukossa, ja joiden osuus yhteenlasketusta liikevaihdosta on 80-85 %. K-kauppiain suoria ostoja ei ole voitu ryhmitellä laskutusosoitteiden perusteella, joten tilasto on tehty sillä olettamuksella, että ostot on tehty omasta maakunnasta.

K-kauppiain suorat ostot maakunnista olivat 468 miljoonaa euroa (361 miljoonaa euroa vuonna 2005), eli lähitoimittajien osuus kauppaakohtaisissa valikoimissa on kasvanut. Joissakin maakunnissa K-kauppiain suorat ostot ovat huomattavan suuret. Näissä maakunnissa on tällöin vain vähän sellaisia tavarantoimittajia, joiden tuotantovolyyymi riittää Keskon valtakunnallisten ketjujen valikoimiin, jolloin K-kauppiain suorat ostot ovat ostaneet pienempien toimittajien tuotteita suoraan omiin kauppaakohtaisiin valikoimiinsa. Myös Keskon varastovalikoimissa on runsaasti pientuottajien tuotteita samaan tarkoitukseen.

Absoluuttiset luvut eivät täysin kuvaa maakuntien välisiä eroja, vaan ne on erityisesti palvelutasoa arvioitaes-

KESKON JA K-KAUPPIAIDEN TUOTTAMAN TALOUDELLISEN HYÖDYN JAKAUTUMINEN SUOMEN MAAKUNTIIN 2006 (MILJ.€)

Maakunta	Keskon tavara-ostot	K-kauppioiden suoravatavaraostot ¹⁾	Keskon ja K-kauppioiden investoinnit	Keskon maksamat palkat	K-kauppioiden maksamat palkat ²⁾	K-kauppioiden maksamat verot ³⁾	Yhteensä
Etelä-Karjala	18,7	13,9	0,4	4,5	7,9	0,8	46,2
Etelä-Pohjanmaa	228,1	33,6	0,2	1,8	8,6	1,0	273,3
Etelä-Savo	38,8	15,3	-	1,2	7,6	1,0	63,9
Itä-Uusimaa	17,5	7,1	8,9	1,3	4,9	0,5	40,2
Kainuu	9,5	7,0	0,4	2,3	3,2	0,4	22,8
Kanta-Häme	72,1	26,7	8,4	3,6	9,9	1,0	121,7
Keski-Pohjanmaa	100,2	7,2	7,2	2,5	2,6	0,5	120,2
Keski-Suomi	91,9	20,9	0,3	6,1	12,2	1,4	132,8
Kymenlaakso	25,9	12,7	0,1	5,4	8,3	1,0	53,4
Lappi	17,0	35,8	4,4	2,7	12,6	1,9	74,4
Pirkanmaa	296,5	32,4	2,7	10,8	23,7	3,0	369,1
Pohjanmaa	48,9	8,4	0,3	3,3	5,2	0,5	66,6
Pohjois-Karjala	37,7	10,2	4,6	3,0	7,0	1,8	64,3
Pohjois-Pohjanmaa	79,1	23,9	9,6	13,5	16,9	1,5	144,5
Pohjois-Savo	116,7	21,4	15,5	5,3	13,8	2,1	174,8
Päijät-Häme	96,6	15,9	0,2	10,6	8,2	0,7	132,2
Satakunta	105,4	16,6	0,4	3,1	10,0	0,7	136,2
Uusimaa	2 877,4	114,2	125,2 ¹⁾	236,7	74,7	10,4	3 431,6
Varsinais-Suomi	581,0	45,3	0,6	13,2	21,8	2,9	664,8
Ahvenanmaa	16,2	**)	-	-	**)	**)	16,2
Yhteensä	4 875,2	468,5	189,4	330,9	259,1	33,1	6 149,2

¹⁾ investoinneista 78,0 m€ kohdistuu maakunnan palveluverkkoon, loput 111,4 m€ on kirjattu Uudenmaan luvuiksi

²⁾ tietoa ei kerätty

³⁾ luvuissa mukana 964 K-kauppiain ostot ajalta 1.12.2005-30.11.2006

²⁾ luvuissa mukana 962 K-kauppiain maksamat palkat ajalta 1.12.2005-30.11.2006

³⁾ luvuissa mukana 821 K-kauppiain maksamat verot 1.10.2005-30.9.2006 aikana päättyneiltä tilikausilta

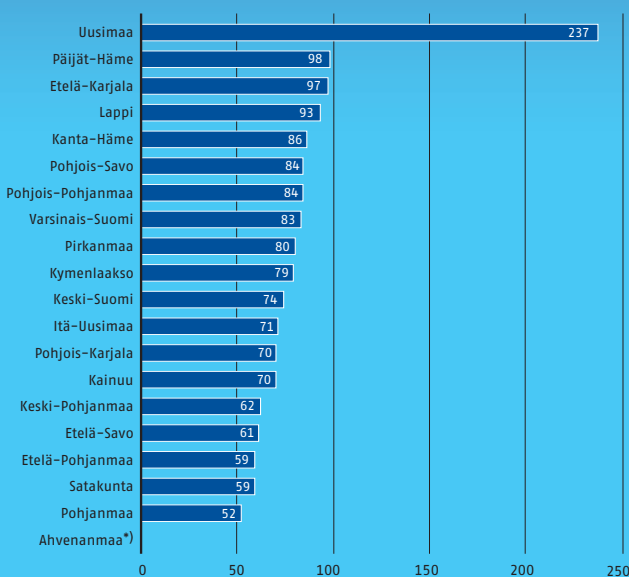
sa suhteutettava asukasluukuun. Palkkojen ja verojen määrä asukasta kohti (katso oheinen kaavio) kuvaa K-ryhmän henkilöpanostusta kunkin maakunnan palveluverkkoon. Uudenmaan luvut eivät ole tässä suhteessa vertailukelpoisia, koska niihin sisältyy Keskon konsernihallinto ja merkittävä osa toimialayhtiöiden henkilökunnasta. Myös investointeja voisi suhteuttaa samalla tavalla, mutta niitä tulisi tällöin tarkastella pidemmällä aikavälillä kuin vuositasolla.

Kesko maksaa kanta-asiakasjärjestelmänsä kuuluville K-Plussakortin haltijoille kuukausittain ostohyvitystä ns. Plussa-pisteinä, jotka voidaan muuttaa rahaksi K-kaupoissa ja muissa Plussa-yhteistyöyrityksissä. Näitä hyvityksiä ei ole otettu mukaan Keskon sidosryhmilleen tuottamaa taloudellista hyötyä koskeviin laskelmiin, koska edut ovat osa myytävien tuotteiden hinnoittelua - asiakkaiden palkitsemista ostosten keskittämisestä K-kauppoihin. Kun lisäksi osa Plussa-hintaeduista myönnetään ns. Plussa-korttitarjousten muodossa suoraan tuotteen hinnassa, tämäntyyppisiä toimenpiteitä ei Kesko lueta taloudellisen vastuun, vaan normaalien kilpailukeinojen piiriin.

Taloudellinen tukeminen

Kesko ja sen tytäryhtiöt tukevat Suomessa monenlaisten yhteiskunnan hyväksi työtä tekevien yhteisöjen toimintaa. Tuki perustuu useassa tapauksessa vuorovaikutteiseen yhteistyöhön, jossa Kesko ei ole pelkästään rahoittajan, vaan myös aktiivisen toimijan rooli. Kesko

MAKSETUT PALKAT JA VEROT
MAAKUNNITTAIN 2006, € ASUKASTA KOHTI

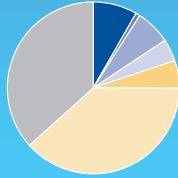

¹⁾ tietoa ei ole kerätty

Tilasto sisältää Keskon ja K-kauppiain maksamat palkat sekä K-kauppiain maksamat verot.

Asukasluvut maakuntaliittojen www-sivujen väestötilastoista.

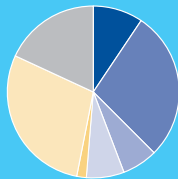
KESKON TUKI YLEISHYÖDYLLISIIN
TARKOITUKSIIN SUOMESSA (1 000 €)
2005

- Terveydenhoito 185 (8,3 %)
- Veteraanijärjestöt 18 (0,8 %)
- Kansalais- ja ympäristöjärjestöt 148 (6,6 %)
- Tiede, tutkimus ja koulutus 93 (4,2 %)
- Kulttuuri 115 (5,2 %)
- Urheilu 854 (38,3 %)
- Nuorisotyö 819 (36,7 %)

Yhteensä 2 232 (100 %)

2006

- Terveydenhoito 213 (9,4 %)
- Veteraanijärjestöt 635 (28,1 %)
- Kansalais- ja ympäristöjärjestöt 151 (6,7 %)
- Tiede, tutkimus ja taide 160 (7,1 %)
- Kulttuuri 42 (1,8 %)
- Urheilu 651 (28,8 %)
- Nuorisotyö 408 (18,1 %)

Yhteensä 2 260 (100%)

suuntaa tukeaan erityisesti hankkeisiin, jotka vaikuttavat lapsiperheiden arkeen. Myös Keskon toimintaympäristöön liittyvän yhteiskunnallisesti vastuullisen toiminnan ja kestävä kehityksen tukeminen ovat Keskolle läheisiä asioita.

Rajanveto lahjoitusten, sponsoroinnin ja markkinoinnin välillä on usein vaikeaa. Kun puhtaat markkinointitoimenpiteet jätetään laskelmien ulkopuolelle, Keskon konsernin taloudellinen tuki yleishyödyllisiin tarkoituksiin vuonna 2006 oli 2,3 miljoonaa euroa (edellisenä vuonna 2,2 miljoonaa euroa). Tästä vajaa puolet kohdistettiin urheiluun ja nuorisotyöhön. Veteraanijärjestöt saivat poikkeuksellisen suuren lahjoituksen, kun K-city-market-ketju myi vuonna 1940 taottuja rautasormuksia Sotiemme Veteraanit Keräys 2006 -kampanjan hyväksi. Myynnin tuotto - yli 610 000 euroa - tilitettiin kokonaisuudessaan neljälle veteraanijärjestölle. Ruokakeskon aluekeskuksilla oli alueellisia ja paikallisia tukikohteita yhteensä noin 120.

Ulkomaisten tytäryhtiöiden vastaavasta toiminnasta ei ole vielä kerätty tarkkaa tietoa. Muutamia esimerkkejä on käytettävissä.

Rimi Baltic kohdistaa politiikkansa mukaisesti sponsorintyhteistyönsä kohteisiin, jotka auttavat lapsia. Vuonna 2006 Rimi Balticin tuki tämänkaltaisiin kohteisiin oli kaikissa Baltian maissa yhteensä 74 000 euroa.

Virossa pääsponsorointikohde oli Tallinnassa sijaitseva vammaisten lasten koulu Helen School, jossa opiskelee lähes kolmasosa virolaisista lapsista, joilla on aistivamma. Kampanjan tavoite oli kerätä 16 000 euroa kahden luokkahuoneen kunnostamiseen ja varustamiseen teknisillä opetuksen apuvälineillä. Lähes 5 000 euroa kerättiin Rimi Balticin keittiötuotteiden myynnillä, kun 1 % kaikista keittiöosastolla tehdyistä ostoista lahjoitettiin suoraan Helen Schoolille. Rimi Baltic lahjoitti myös 1 600 euron edestä leluja sokeille lapsille. Kokonaissumma oli suurin koululle koskaan lahjoitettu sen vuonna 2002 tapahtuneen avaamisen jälkeen.

Rimi Baltic osallistui myös kahden modernin leikkikentän rakentamiseen Tallinnaan yhteistyössä kunnal-

listen viranomaisten kanssa. Rakennusprojektin tavoitteena oli luoda terveellinen elinympäristö paikallisille asukkaille. Rimi Baltic jatkaa leikkikenttien rakentamista muutaman leikkikentän vuosivauhdilla. Toinen, kaupungin keskustassa sijaitseva leikkikenttä suunniteltiin erityisesti 6-15-vuotiaille koululaisille ja teineille ja siitä pyrittiin tekemään houkutteleva juuri näille ikäryhmille.

Latviassa Rimi Baltic osallistui neljäntenä vuonna peräjälkeen keräykseen, jolla tuetaan yliopistollista lastensairaala. Tänä vuonna tavoitteena oli rakentaa talo, jossa pitkäaikaissairaiden lasten vanhemmat voivat yöpyä. Vuonna 2006 sairaalan alueelle rakennettiin myös leikkikenttä Rimi Balticin tuella ja korva-, nenä- ja kurkkutautien osasto remontoitiin. Rimi Balticin lahjoitus oli yhteensä 28 600 euron suuruinen.

Kesällä 2006 aloitettiin myös yhteistyö latvialaisen hyväntekeväisyysjärjestön Zietov.lv:n kanssa. Kuukausittain vaihtuviin projekteihin on kuulunut mm. 173 koulurepun ja muiden koulutarvikkeiden lahjoittaminen köyhien perheiden lapsille. Liettuassa samanlaista tukea annettiin 120 monilapsiselle perheelle ennen uuden kouluvuoden alkamista.

Keskon vuonna 2006 jakamat kestävän kehityksen palkinnot

Vuonna 2006 Keskon kestävän kehityksen tunnustuspalkintoja jaettiin yhteensä kuusi ja niiden yhteissumma oli 20 000 euroa.

6 000 euron tunnustuspalkinto myönnettiin ekotehokkuuskonsultti Michael Lettenmeierille Asikkalasta.

4 000 euron tunnustuspalkinnon saivat Käymäläseura Huussi ry:n perustajajäsen, kuivakäymäläteknologiaa edistänyt Raini Kiukas Tampereelta sekä Kestovaippayhdistys ry Helsingistä/Riihimäeltä.

2 000 euron tunnustuspalkinnot jaettiin Hollolan lukiolle, jääkiekkoseura Juniori-Kalpa ry:lle Kuopiosta sekä Jyväskylän Asukkaiden Paikallisagenda JAPA ry:lle.

Palkintolautakunta koostui Suomen kestävän kehityksen toimikunnan, Suomen WWF:n, Suomen YK-liiton, Elinkeinoelämän Keskusliiton ja Keskon edustajista. Palkintolautakunta piti aiempien vuosien tapaan tärkeänä lasten, nuorten ja nuorten perheiden parissa tehtävää työtä. Keskon kestävän kehityksen tunnustuspalkinnot jaettiin nyt viidettä kertaa - palkittujen kokonaismäärä on 32.

Case

VARPAAT VAUHDISSA PÄIVÄKODEISSA

Ruokakesko tuki lokakuussa Nuori Suomi ry:n kaksiviikkoista "Varpaat vauhdissa" -kampanjaa, joka järjestettiin neljättä kertaa. Kaikki Suomen päiväkodit, leikkikoulut ja päivähoitajat kutsuttiin kampanjaan mukaan. Osanottajamäärä nousi kaikkien aikojen ennätykseen: mukana oli 9 000 päiväkotiryhmää, 16 000 opettajaa ja 90 000 lasta, eli noin puolet kaikista päivähoitossa olevista.

Nuoren Suomen kampanjan pyrkimyksenä on saada lapset liikkumaan päivittäin vähintään kahden tunnin ajan, kuten Varhaiskasvatuksen neuvottelukunta on suosittelut. Kaksi tuntia aktiivista liikuntaa päivässä on vahva perusta hyvälle terveydelle ja tarpeellisten fyysisten taitojen hankkimiselle – siksi liikunnan pitäisi olla osa päivähoiton jokapäiväistä ohjelmaa.

Kampanja tarjosi opettajille runsaasti tukiaineistoa, ja lapsia motivoitiin mm. sarjakuva-hahmon avulla. Kesko sponsoroi lasten vanhemmille jaetun painetun ohjekirjaisen, jossa on liikunta- ja välipalavinkkejä.

Nuori Suomi ry. on Keskon yleishyödyllisiin yhteisöihin kohdistaman tukitoiminnan tärkeimpiä yhteistyökumppaneita. Kumppanuuden tavoitteena on innostaa lapset ja nuoret liikkumaan ja ylläpitämään hyvää peruskuntaa. "Varpaat vauhdissa" oli yksi neljästä kampanjasta, joita Nuori Suomi ry. ja Kesko yhdessä järjestivät vuonna 2006.

Marjalan päiväkodissa Helsingissä varpaat on helppo saada vauhtiin.

Ympäristötulokset

YMPÄRISTÖVASTUUN KESKEISIÄ TULOKSIA VUONNA 2006

- + Sähkön kokonaiskulutus Suomessa pysyi vuoden 2005 tasolla, ja K-citymarketien, K-supermarketien ja Anttila-tavaratalojen kulutus laski.
- + Uusiutumattomilla energialähteillä tuotetun sähkön osuus kulutuksesta laski edelleen: 46 %:n lasku vuosien 2004-2005 välillä ja arvioitu 17 %:n lasku vuosien 2005-2006 välillä.
- + Toimialayhtiöiden ympäristötavoitteet ja kauppataason tuloksia mukana raportoinnissa ensimmäisen kerran.
- + Jätteiden keskimääräinen hyötykäyttöaste Suomen jakelu-keskuksissa edelleen korkeat 89 % ja Anttilassa 97,7 %.
- + Keskon yhteiskuntavastuun raportti 2005 valittiin kansainvälisessä Global Reporters Survey 2006 raportointikilpailussa kaupan alan parhaimmaksi.
- + Hyvän maatalouskäytännön EUPERGAP-sertifikaatti 91 %:lla hedelmien ja vihannesten tuontituottajilla.
- Ulkomaan toimintojen ympäristöhallintajärjestelmien rakentamisessa ei edistystä.
- Ulkomaan toimintojen ympäristötunnuslukujen tarkkuudessa puutteita.
- K-rauta Gävle tuhoutui ostoskeskuksen tulipalossa Ruotsissa.
- Ulkomaan toiminnoissa syntyvä jätemäärä oli suhteessa toiminnan volyyymiin huomattavasti suurempi kuin Suomessa.
- K-ympäristökauppakonseptin rakentaminen K-market-ketjussa jäljessä tavoiteaikataulusta.

Ympäristöjärjestelmä

Keskossa ympäristöjohtaminen perustuu yhtiön ympäristöpolitiikkaan, jonka uudistetun version konsernin johtoryhmä hyväksyi tammikuussa 2007, Kansainvälisen kauppakamarin kestävä kehityksen periaatteisiin ja ISO 14001 -standardiin. Ympäristöpolitiikka on hyväksytty K-Kauppiasliiton hallituksessa ja se kattaa Keskon ja K-ryhmään kuuluvien kauppojen toiminnot Suomessa ja ulkomailla. Myös pääyhteistyökumppaneiden edellyttään noudattavan politiikassa esitettyjä ympäristöjohtamisen periaatteita.

Uudistetun ympäristöpolitiikan merkittävimmät muutokset käsittelevät tarkempia vastuunmäärittelyjä sekä ympäristöasioiden selkeämpää liittämistä osaksi keskoista johtamisjärjestelmää. Poliittikan mukaisesti yhteiskuntavastuun ohjausryhmän vastuulla on määrittellä konsernin ympäristötyön painopistealueet ja tavoitetaso. Toimiala- ja tytäryhtiöt liittävät määritellyt painopistealueet ja tavoitteet osaksi oman yhtiönsä liiketoimintaa tukevia ympäristöohjelmia. Ohjelmien edistymistä seurataan ja niitä päivitetään vuosittain osana yhtiön strategia työskentelyä.

K-ryhmän uudistettuun ympäristöpolitiikkaan voi tutustua osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus.

Vuoden 2006 loppuun mennessä ympäristöjärjestelmä oli sertifioitu kaikissa välittömiltä ympäristövaikutuksiltaan merkittävimmissä yksiköissä lukuun ottamatta Haminan terminaalia, jossa on käytössä ISO 14001 -standardiin perustuva ympäristöjärjestelmä. Järjestelmää ei kuitenkaan ole sertifioitu. Ruokakeskon logistiikkatoiminnoilla sekä huolinta- ja kuljetusyhtiö Keslog Oy:llä on aikaisemmin ollut käytössä erilliset ISO 14001 -sertifioidut ympäristöjärjestelmät. Ruokakesko uudisti logistiikkatoimintonsa tammikuussa 2006, jolloin Ruokakeskon varastotuotanto siirtyi Keslog Oy:lle (entinen nimi Kesped Oy). Muutoksen seurauksena erilliset ympäristöjärjestelmät yhdistettiin. Uusi ISO 14001 sertifikaatti kattaa Vantaalla sijaitsevan pakkasvaraston, keskusvarastot 1 ja 2, varaston Turussa sekä jakelukeskukset Vantaalla, Tampereella, Oulussa, Kuopiossa, Turussa, Mikkelissä ja Jyväskylässä.

Muut ISO 14001 -sertifioidut yksiköt ovat:

- Anttila Oy:n keskusyksikkö, postimyynti ja NetAnttila
- Kaikki Anttila- ja Kodin Ykkönen -tavaratalot
- kiinteistöjen huolto- ja ylläpito-toiminnot (sertifikaatti YIT Kiinteistötekniikka Oy:llä, jolle toiminnot osin ulkoistettu).

Kesällä 2005 Ruokakesko siirsi paluulogistiikkaterminaali-toimintonsa Lassila & Tikanojalle (L&T). Terminaali palauttaa kauposta palautuvan kierrätettävän materiaalin jatkokäsittelyyn ja muut palautusyksiköt toimittavat sen uudelleen käytettäväksi. Terminaali ei toistaiseksi kuulu Keskon tai L&T:n ympäristöjärjestelmien piiriin. Terminaalin tunnusluvut mitattuina kierrätettyjen materiaalien määrinä raportoidaan osana Keskon yhteiskuntavastuun raportointia.

Keskon Kiinteistöpalvelut -yksikkö teki Ovenia Oy:n kanssa sopimuksen noin 220 kiinteistön hoidosta Etelä-Suomen alueella vuoden 2006 alusta lähtien. Ovenia on

Keskon tapaan mukana MOTIVAN ja kauppa- ja teollisuusministeriön KRESS-energiansäästösopimuksessa. Yhtiö on määritellyt oman ympäristöstrategiansa sekä tavoitteet vuosille 2006-2009. Yksi keskeisistä tavoitteista on Ovenian osalta tukea asiakasyrityksissä tapahtuvaa ympäristötyötä ja asetettujen tavoitteiden toteuttamista.

Kauko-Telko Oy:llä on käytössä ISO 14001 -standardiin perustuva ympäristöjärjestelmä, jota ei kuitenkaan ole sertifioitu. Keskon päätoimitalossa Katajanokalla sekä Ruokakeskon Hakkilan keskusvarastoilla ja Turun jakelukeskuksessa on käytössä itse kehitetty toimistotyön ympäristöohjelma.

K-kauppojen ympäristöjohtamisen perustana on K-ympäristökauppakäsikirja, toimialakohtaiset täydennyskoulutusohjelmat, intranettiin kerätyt parhaat käytännöt jne. Vuoden 2006 aikana toteutetuista täydennyskoulutusohjelmista kerrotaan yksityiskohtaisemmin sivulla 49. K-ruokakaupan suurimmissa liiketyypeissä K-ympäristökaupan toimintamalli on osa ketjukonseptia (katso sivu 52). K-ryhmän uudistetun ympäristöpolitiikan mukaisesti kaikkien toimialojen, joilla on merkittäviä ympäristövaikutuksia tulee tulevaisuudessa liittää K-ympäristökauppamalli osaksi ketjukonseptia.

Rautakeskon liiketoimintoja varten kirjoitettu K-ympäristökauppakäsikirja on käännetty englanniksi helpotamaan K-rauta-ketjun ympäristöjärjestelmien rakentamista ulkomaan toiminnoissa. Ensimmäiset toimenpiteet K-ympäristökauppakonseptin rakentamisen aloittamiseksi on tehty Ruotsissa, mutta varsinainen työ ajoittuu vuosille 2007-2008. K-maatalouskaupalle kehitettyä mallia kokeillaan soveltuvin osin Kesko Agron Baltian toiminnoissa.

Tavoitteet ja saavutetut tulokset

Keskon konsernitasoinen tavoiteasetanta on esitetty raportin osiossa 'Yhteiskuntavastuuta Keskossa ohjaavat politiikat, periaatteet ja johtamisjärjestelmät' sivulla 23. Yksiköt, joilla on ISO 14001 -sertifiointi ovat kaikki määritelleet omat tavoitteensa standardin vaatimusten mukaisesti. Taulukossa sivulla 40 on esitetty yhteenveto Keslogin ympäristöhallintajärjestelmään kirjatuista tavoitteista. Tämän lisäksi kaikilla Keslogin jakelukeskuksilla on kuljetusten tehokkuutta mittaavat tavoitteet (km/kuorma, tonnia/kuorma ja m³/kuorma). Jakelukeskusten kuljetusten tunnusluvut on esitelty sivulla 46 taulukossa 'Keslog Oy:n jakelun tunnusluvut 2004-2006'. Erilliset yksikkökohtaiset tavoitteet, kuten tavoitteet kiinteistöjen ylläpidolle ja energian kulutusseurannalle, on esitetty vastaavien otsikoiden alla.

Anttilan varastotoimintojen asettama tavoite hyötykäyttöasteelle (97,3%) ylitettiin ja kokonaisjättemäärä väheni 5 %:lla huolimatta siitä, että sisään ostettujen tavaroiden määrä nousi 10,3%:lla. Kokonaisenergian kulutuksen laskulle asetettua tavoitetta (-2%) ei saavutettu. Energiankulutuksen kasvu (2,8%) vastaa kuitenkin kasvanut-ta työtuntien määrää.

Anttila- ja Kodin Ykkönen tavaratalot asettavat talokohtaiset tavoitteensa liiketoimintayksikön määrittelemien tavoitteiden mukaisesti. Tavarataloista 62% saavutti sähkön kulutuksen vähentämiselle asetetut tavoitteet-

ESIMERKKEJÄ KESLOG OY:N YMPÄRISTÖTAVOITTEISTA JA NIIDEN TOTEUTUMISESTA VUONNA 2006

Päämäärä	Tavoite	Toteuma
Jakelukuljetusten optimointi	Mitattuna (€/m ³)	Kotimaan jakelukuljetukset: tavoitteesta jäätiin 0,8 %
Kansainvälisten hankintakuljetusten optimointi	Mitattuna (€/tn)	Tavoitteesta jäätiin 4,3 %
Keskuvarasto 1: energiankulutuksen vähentäminen	- 2 % vähemmän	Tavoite saavutettu: kulutus väheni 10 % mitattuna €/m ³
Keskuvarasto 2: energiajätteen määrän vähentäminen ja sekajätteen määrän säilyttäminen vuoden 2005 tasolla	Energiajäte: - 2,5 %:n vähemmän	Tavoitetta ei saavutettu: energiajätteen määrä nousi 2 % ja sekajätteen määrä 1 % johtuen kasvaneista kuljetusvolyyymeistä.
Pakastevarasto: sekajätteen määrän vähentäminen ja kuljetusten tehokkuuden lisääminen	Sekajäte: -15%:n vähemmän Kuljetusten tehokkuus: + 4,5%:n kasvu	Sekajätteen määrä väheni 63% johtuen biojätteen lajittelun aloittamisesta. Kuljetusten tehokkuustavoite saavutettiin.
Ympäristökoulutusta nimetyissä jakeluterminaaleissa	Koulutusta järjestetään Kouvolan, Pakkalan, Porin Maarianhaminan ja paluulogistiikkaterminaaleissa	Koulutus toteutettiin kaikissa suunnitelluissa terminaaleissa

sa ja 89 % onnistui vähentämään jätemääriä suunnitellun mukaisesti. Monet tavaratalot jakavat jätehuollon muiden ostoskeskuksessa toimivien yritysten kesken, mikä vaikeuttaa tehokasta jätteiden lajittelua. Vuoden 2007 tavoitteena on tehostaa muovien erottelua ja kierrätystä.

Kiinteistötoiminnot

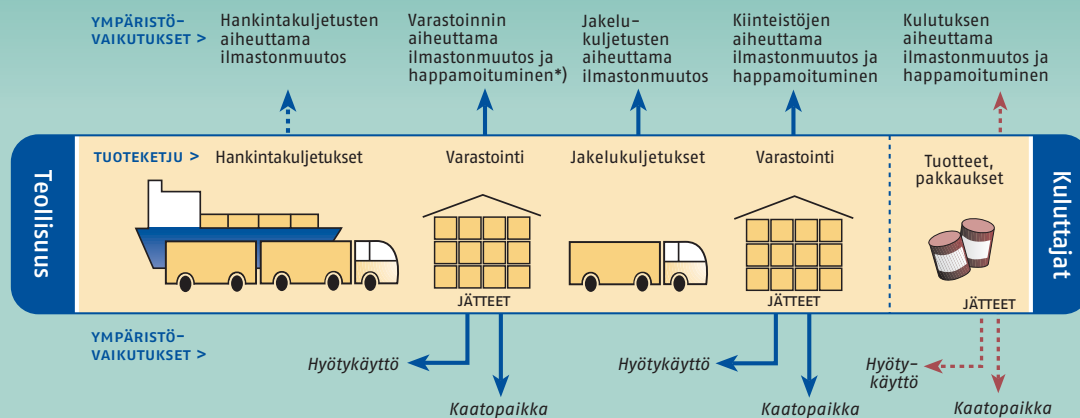
Rakennuttaminen ja ylläpito

Keskon rakennuttaminen perustuu kullekin liiketoimintakonseptille määriteltyihin tavoiteolosuhteisiin ja keskeisiin teknisiin laatu- ja ympäristövaikutuksiin sekä näiden perusteella laadittuihin talo- ja rakennusteknisiin suunnittelu- ja to-

teutusohjeisiin. Ohjeissa hyödynnetään tavoiteasetannan perustana ”kuori-kasetti”-mallia, joka jäsentää elinkaarikustannusten hallintaa jakamalla rakennuksen pitkäaikaiseen kiinteistökuoreen ja joustavasti muuttuvaan liiketoimintakasettiin. Tekninen määrittelyohjeisto ottaa huomioon myös Keskolle suurena kiinteistöjen käyttäjäomistajana syntyvän ylläpidon kokemuksen. Kokemuksen perusteella laatuvaatimukset kohdennetaan niihin rakennusosiin ja järjestelmiin, joissa ne elinkaariedullisuusmielessä ovat perusteltuja.

Keskon kauppapaikainvestointien arvo oli vuonna 2006 noin €218 miljoonaa. Luku pitää sisällään investoinnit Rimi Baltic AB:hen. Kesko myi 50 %:n omistus-

KESKON YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

*) Laskettu mukaan kiinteistöjen ympäristövaikutuksiin

osuutensa yhteisyrityksestä joulukuussa 2006. Vuoden 2006 tilinpäätöksessä Rimi Baltic raportoidaan epäjatkuvana toimintona eikä Rimi Balticiin kohdistuvia investointeja ole enää ilmoitettu vuosien 2005 ja 2006 investointiluvuissa, jotka kattavat vain jatkuvat toiminnot. €218 miljoonaa on vertailukelpoinen vuoden 2005 yhteiskuntavastuun raportissa ilmoitetun kauppapaikkainvestointien arvon kanssa, mutta se ei ole vertailukelpoinen aikaisempina vuosina raportoitujen kiinteistöinvestointien arvon kanssa, sillä kauppapaikkainvestoinnit vuosina 2005-2006 sisältävät investointeja myös jo olemassa oleviin kohteisiin.

Keskon kiinteistökannan ylläpidon ohjaukseen ja seurantaan on vuodesta 2006 alkaen käytetty Suomessa se-lain-pohjaista hallintajärjestelmää 'Tampuuria'. 'Tampuuriin' on tallennettu eri liiketoimintatyypeille määritellyt tavoiteolosuhteet ja taloteknisten järjestelmien laatusoavatimukset. 'Tampuurin' toimintaa tukee ylläpitokorjausten tiedonhallintaan kehitetty tietokantapohjainen Ryhti®-ohjelma. Näiden kahden järjestelmän avulla pystytään reaaliaikaisesti seuraamaan ja ohjaamaan kiinteistöjen ylläpitoon liittyviä hoito-, huolto- ja korjaustoimintoja. Kun ylläpitokorjaustoiminta on suunnitelmallista ja perustuu tunnistettuun tarpeeseen, myös vikakorjausten määrä minimoituu. Keskon tavoitteena on teknisten järjestelmien mahdollisimman tehokas hyödyntäminen ja oikein mitoitettut hoito- ja huoltotoimenpiteet, mikä puolestaan takaa asiakkaille, henkilökunnalle ja tuotteille ihanteelliset olosuhteet. Järjestelmillä on myös mahdollista optimoida ylläpitokorjausten vaatima panostus siten, että se tukee liiketoimintatavoitteita.

Keskon asiantuntijat ovat osallistuneet vuoden 2006 aikana aktiivisesti Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliit-

to RAKLIn toimikuntien toimintaan, työryhmiin sekä kehityshankkeisiin. ESPA-kehityshankkeessa (Energiansäästöpalvelujen kehittäminen kiinteistöpalvelualalle) tavoitteena on kehittää energiansäästöä tuottavia palvelukomponentteja energiantensiivisille asiakasryhmille, lukuun ottamatta teollisuusasiakkaita.

Rakenteellinen turvallisuus

Rakennusalan yhteisen suosituksen ja vuonna 2006 voimaan tulleiden uusien säännösten mukaisesti Kesko jatkoi järjestelmällisesti hallinnoimiensa kiinteistöjen kantavien rakenteiden turvallisuustarkastuksia Suomessa. Kahdessa suuryksikössä käynnistettiin kantavien rakenteiden korjaus yhteistoiminnassa viranomaisten kanssa tarkastuksissa havaittujen puutteiden aiheuttaman riskin eliminoinniseksi. Uusien lupa- ja suunnittelumenettelyjen mukaisesti merkittävässä rakennushankkeissa käytetään ulkopuolisia rakenneasiantuntijoita omien sisäisten riskinhallintamenettelyjen lisäksi.

Kiinteistöjen PromiseE-luokitus

Kesko on hyödyntänyt kiinteistöjen 'PromiseE'-ympäristöluokitusjärjestelmää omien kiinteistöjensä luokituksessa vuosina 2002-2004. Vuonna 2006 Ympäristöministeriö, Motiva Oy, Rakennusteollisuus RT ry, RAKLI ry ja Suomen Kiinteistöliitto ry järjestivät kilpailun, jonka tavoitteena oli kiinteistö- ja rakennusalan ympäristöosaamisen lisääminen ja rakennusten PromiseE-ympäristöluokitusten käytön laajentaminen alalla. Kesko osallistui kilpailuun Jyväskylässä sijaitsevalla K-citymarket Seppälällä, jolle oli valmistumisvuonna 2004 myönnetty ympäristöluokitus B erityisesti luonnonvalon hyödyntämisen ja rakennuksen energiatehokkuuden ansioista. Syksyllä

Case

UUSI ENERGIATEHOKAS BANAANIKYPSYTTÄMÖ

Uusi, moderni banaanikypsytämö avattiin Ruokakeskon keskusvarasto 1:ssä Vantaan Hakkilassa vuoden 2006 lopussa. Se korvaa vanhan, vuodesta 1992 käytössä olleen kypsytämön ja kuuden huoneen suuruisen, 1980-luvun lopussa Tampereelle rakennetun tilan. Molemmat vanhat tilat olivat tulleet elinkaarensa päähän, ja myös uutta kapasitettia tarvittiin.

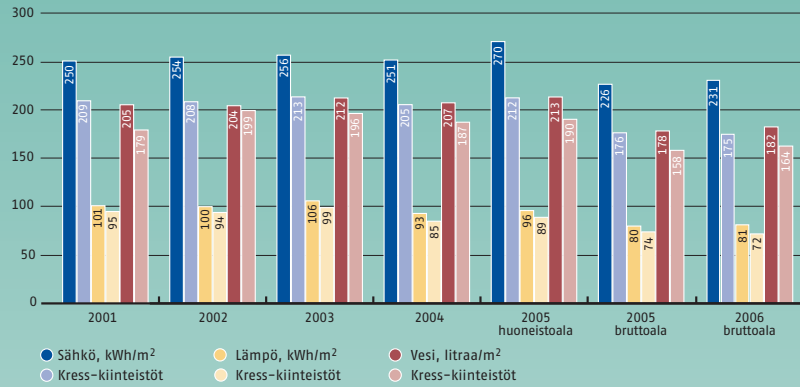
Banaanikypsytämön suunnitteluvaiheessa Keskon henkilökunta vieraili Euroopan uusimmissa kypsytämöissä ja hyödynsi myös Chiquitan asiantuntemusta. Kypsytämöstä järjestettiin tarjouskilpailu, jonka voitti hollantilainen Koeltechniek Dorenbos. Uusi kypsytämö rakennettiin Hakkilan G-halliin, jota oli aikaisemmin käytetty mm. pakasteiden varastointiin. Kypsytämöhallin koko on noin 1 100 m² ja siihen mahtuu yhteensä noin 37 000 laatikkoa banaania, mikä on 30 % enemmän kuin ennen.

Suurin etu uudessa kypsytämössä on sen toimintavarmuus. Kypsytämön kaasunkulutus on pienempi, sillä se on vanhoja laitoksia tiiviimpi. Energiatehokkuus on parempi, sillä puhaltimet ovat paremmin säädettävissä ja vain osaa laitteistosta on tarpeen käyttää kun tilakapasiteetti ei ole kokonaan käytössä. Energiaa säästetään myös logistiikassa, kun Tampereen kypsytämö on voitu sulkea. Ilmankierron tehostumisen johdosta banaanit ovat myös laadultaan parempia. Kypsytämön ylläpito on helpompaa kuin aiemmin, sillä uusi laitteisto lähettää automaattisesti huoltokutsun huoltohenkilökunnalle.

Banaanit tarvitsevat 4-8 päivää kypsymiseen. Prosessi alkaa hedelmän lämpötilan tasapainottamisella, jonka jälkeen kypsyminen käynnistetään etyleeniikaasun avulla. Kaasu synnyttää hedelmään lämpöä, ylijäävä etyleeni poistetaan ja oikea lämpötila, kosteus ja hiilidioksiditasapaino säädetään prosessin keston ja hedelmien laadun kontrolloimiseksi. Banaanit saavat tutun keltaisen värinsä, kun niiden tärkkelys muuttuu hedelmäsokeeriksi.

SÄHKÖN, LÄMMÖN JA VEDEN OMINAISKULUTUKSET KESKON
SUOMESSA HALLINNOIMISSA KIINTEISTÖISSÄ 2001–2006

KRESS-kiinteistöt kuuluvat kiinteistöalan energiansäästösovitukseen.
Niiden osuudet ominaiskulutuksen laskennassa käytetystä pinta-alasta ovat:
sähkö 28 %, lämpö 27 % ja vesi 28 %.

KESKON SUOMESSA HALLINNOIMIEN KIINTEISTÖJEN LÄMPÖ- JA SÄHKÖENERGIAN KULUTUS JA YMPÄRISTÖPROFIILI 2004–2006

Yksikkö		2004			2005 ¹⁾			2006 ¹⁾			Muutos, % ²⁾ 2005/2006
		Lämpö	Sähkö	Yhteensä	Lämpö	Sähkö	Yhteensä	Lämpö	Sähkö	Yhteensä	
Hankinta	GWh	259	638	897	286	734	1 020	291	729	1 021	0,02
Primäärienergia	PJ	1,0	5,5	6,5	1,15	4,62	5,77	1,17	4,54	5,71	-1,06
uusiutumaton	PJ	0,85	1,2	2,05	1,00	0,81	1,82	1,02	0,69	1,71	-6,03
ydinvoima	PJ	-	1,68	1,68	-	1,82	1,82	-	1,83	1,83	0,8
uusiutuva	PJ	0,2	2,5	2,7	0,14	1,99	2,13	0,15	2,02	2,16	1,59
Ympäristövaikutukset											
Ilmastonmuutos	tn CO ₂ -ekv	65 103	140 269	205 372	63 000	113 814	176 814	64 126	97 402	161 528	-8,56
Happamoituminen	tn SO ₂ -ekv	209	227	436	200	239	438	204	169	373	-14,79
Alailmakehän otsoni	tn C ₂ H ₄ -ekv	5,1	5,3	10,4	5,74	8,91	14,65	5,83	7,20	13,03	-11,05
Käytetty ydinpolttoaine	tn	-	0,49	0,49	-	0,55	0,55	-	0,50	0,5	-9,67

¹⁾ vuoden 2005 luvut on korjattu vastaamaan todellisia päästötietoja, vuoden 2006 luvut on laskettu vuoden 2005 päästötiedoilla

²⁾ Lämmön ja sähkön yhteenlaskettu muutos

KESKON K-RYHMÄLLE TOIMITTAMAN SÄHKÖN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET 2001–2006

Yksikkö		2001	2002	2003	2004	2005 ¹⁾	2006 ¹⁾	2005/2006 ²⁾
Hankinta	GWh	494	509	518	523	512	533	4,1
Primäärienergia	PJ	3,8	3,7	3,6	4,6	3,3	3,30	2,6
uusiutumaton	PJ	3,5	2,9	1,6	1,1	0,5	0,50	-17,1
ydinvoima	PJ	**)	**)	1,6	1,4	1,3	1,3	6,6
uusiutuva	PJ	0,2	0,7	0,4	2,2	1,4	1,50	7,7
Ympäristövaikutukset								
Ilmastonmuutos	tn CO ₂ -ekv	173 430	127 455	118 505	110 003	96 160	83 377	-13,3
Happamoituminen	tn SO ₂ -ekv	399	308	268	227	133	124	-6,7
Alailmakehän otsoni	tn C ₂ H ₄ -ekv	7,5	7,1	10,0	5,3	5,3	5,2	-1,5
Käytetty ydinpolttoaine ³⁾	tn	0,42	0,44	0,51	0,39	0,38	0,37	-3,7

¹⁾ vuoden 2005 luvut on korjattu vastaamaan todellisia päästötietoja, vuoden 2006 luvut on laskettu vuoden 2005 päästötiedoilla

²⁾ ydinvoima sisältyi aikaisemmin uusiutumattomaan energiaan, nyt se ilmoitetaan erikseen

³⁾ muutos-% laskettu pyöristämättömillä arvoilla

⁴⁾ vuosina 2001–2003 ilmoitettu syntyneen ydinjätteen määrä

2006 kohde arvioitiin uudelleen, jotta varmistuttiin siitä, että toiminta kauppapaikassa vastasi suunniteltua. Uusinta-arvioinnissa K-citymarket Seppälä saavutti valmiiden kiinteistöjen sarjassa myös luokituksen B.

'Vuoden ympäristörakennushanke' -kilpailussa K-citymarket Seppälä valittiin kolmen finalistin joukkoon, mutta kohdetta ei valittu voittajaksi.

Maankäytön ympäristöriskit

Pilaantuneita maita koskevia tutkimuksia tehdään vuosittain rakennustöiden tai kiinteistökauppojen yhteydessä. Vuonna 2006 pilaantuneita maita löydettiin Suomessa projektien yhteydessä yhdestä kohteesta, josta maaperä puhdistettiin. Suomen ulkopuolella ei puhdistustoimenpiteitä tehty vuoden 2006 aikana.

Merkittävä olemassa olevan kiinteistön maaperän puhdistustyö aloitettiin yhdessä VV-auton toimipisteessä, jossa vanhan öljytankin vuoto oli saastuttanut maaperää. Vuoden 2006 aikana siirrettiin yhteensä 550 tonnia saastunutta maata jatkokäsittelyyn ja työ jatkui edelleen keväällä 2007.

Kesko on jatkanut yhdessä kohteessa pohjaveden laaduntarkkailua liittyen vuonna 1998 tehtyyn pilaantuneen maaperän puhdistamiseen. Pohjavedestä vuonna 2006 tehtyjen analyysien perusteella kyseisellä tontilla ei ole enää tarpeen jatkaa säännöllistä tarkkailua.

Energian ja veden kulutuksen seuranta

Vuodesta 2005 alkaen energian ja veden kulutuksen seuranta on Suomen toimintojen osalta laskettu huoneistoneliöiden sijasta lämmitettyjä bruttoneliöitä kohden. Keskon yhteiskuntavastuun raportti 2005 esitti kulutus-tiedot sekä huoneisto- että bruttoalojen mukaan, mutta tästä eteenpäin kulutukset esitetään vain lämmitettyjä bruttoneliöitä kohden. Tämä laskentatapa parantaa omi-

naiskulutusten vertailtavuutta yleisesti Suomessa käytettyihin, mm. Motivan julkaisemiin ominaiskulutustilastoihin sekä kuvaa tarkemmin todellisia kulutusmuutoksia. Suomen ulkopuolella sijaitsevista kiinteistöistä ilmoitetaan tiedot huoneistoneliöitä kohden.

Keskon hallinnoiman kiinteistökannan yhteenlaskettu bruttoala oli Suomessa vuoden 2006 lopussa yhteensä 3,3 miljoonaa neliometriä ja huoneistoala 2,8 miljoonaa neliometriä. Bruttoalana laskettuna kiinteistöjen pinta-ala laski hieman (0,5 %). Kokonaishuoneistoala oli 3,8 miljoonaa neliometriä, josta miljoona neliometriä oli Suomen ulkopuolella. Luvut pitävät sisällään Rimi Baltic AB:n huoneistoneliöt.

Energiankulutuksen kannalta tärkeimmät kiinteistötyypit ovat K-citymarketit, K-supermarketit, K-marketit, Anttilat sekä toimisto- ja varastorakennukset. Erityisesti näissä kohteissa kulutusseurannassa on pyritty mahdollisimman laajaan kattavuuteen. Lisäksi on haluttu varmistaa, että seurannan piirissä on kohteita kaikista kiinteistöryhmistä, jotta kokonaiskulutuksen laskenta olisi mahdollisimman tarkkaa. Tavoitteena on vuoden 2007 loppuun mennessä lisätä monienergiaseurannan kattavuutta Keskon hallinnoimissa kiinteistöissä 80 %:iin ja nostaa kattavuus 100 %:iin vuoden 2008 loppuun mennessä.

Sähkön, lämmön ja veden kulutusseuranta tapahtuu Suomessa Energiakolmio Oy:n Enerkey-järjestelmällä. Enerkey mahdollistaa seurannan automatisoinnin kohteissa, joissa on sähköyhtiön tuntimittauspääte. Useimmissa kohteissa mittauspääteiden kaukoluenta tapahtuu puhelinverkon kautta vähintään kuusi kertaa kuukaudessa. Manuaalisesti seurattavien mittareiden lukemia keräävät huoltoyhtiöt.

Monienergiaseurannan (sähkö, lämpö, vesi) prosentuaalinen kattavuus (64 %) pysyi vuoden 2005 tasolla, lähinnä siksi, että Asko- ja Sotka-ketjujen kiinteistöt eivät olleet vie-

Case

TÖLKIT KIERTOON PALUUKULJETUKSISSA

Juomien myynti alumiinitölkeissä lisääntyy kiihtyvällä vauhdilla. Vuonna 2004 Suomessa myytiin 154 miljoonaa juomatölkkiä, joista kierrätykseen saatiin 139 miljoonaa. Vuonna 2005 myynti oli 236 miljoonaa kappaletta ja kierrätys 206 miljoonaa. Sama kasvuvauhti jatkui vuonna 2006. Kehitykseen on vaikuttanut juomapakkausveron aleneminen, tölkin keveyden edut ja tölkki-juomien markkinointiin panostaminen.

K-ruokakauppojen ja Keskon Horeca-asiakkaiden osuus Suomen tölkkikierrätyksestä on merkittävä. K-kaupoissa on yli 1 200 pullon- ja tölkinpalautuslaitetta, ja moni K-kauppa ja Horeca-asiakas toimittaa tyhjä tölkit kierrätykseen Keskon toimitusten paluukyydeissä.

Vuonna 2000 Keskon paluulogistiikan kautta toimitettiin kiertoon 13 miljoonaa tölkkiä. Vuonna 2005 määrä oli 33 miljoonaa ja vuonna 2006 jo 54 miljoonaa. Kasvaneet palautusvolyymit eivät ole vaatineet lisää kuljetuksia, vaan tölkit on pystytty keräämään normaalien paluukuljetusten mukaan.

Paluukuormien tölkit viedään Keskon terminaaleihin, joista ne toimitetaan kootusti tölkkien tarkastusasemille ja sieltä edelleen paalattuina sulattamoon. Sulattamossa aihiot valssataan levyiksi, jotka toimitetaan tölkkitehtaaseen uusien tölkkien valmistukseen. Kierrätetty alumiini on ominaisuuksiltaan uuden veroista, ja energiaa säästyy huomattavasti verrattuna uuden alumiinin käyttämiseen. Logistiikan kannalta tölkki on erittäin tehokas, koska se säästää tilaa kaupassa, varastossa ja kuljetuksissa.

Juomatölkkien menekin odotetaan edelleen kasvavan juomapakkausveron poistuessa Suomessa vuoden 2008 alussa. Tällöin käynnistyy myös kevytmuovisten (PET) juomapakkausten kierrätys, joten haasteita Keskon paluukuljetusten kehittämiseen riittää myös tuleville vuosille.

PET=Polyetyleenitereftalaatti

ENERGIANKULUTUS KESKON JA RIMI BALTICIN ULKOMAISISSA KIINTEISTÖISSÄ, 2005–2006

	Ruotsi		Norja		Viro		Latvia		Liettua							
	Keskon tytäryhtiöt		Keskon tytäryhtiöt		Keskon tytäryhtiöt		Keskon tytäryhtiöt		Keskon tytäryhtiöt							
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006						
Ostosähkön kulutus, GWh	9,2	10,6	9,0	10,4	5,6	5,6	42,6 ¹⁾	47,4	4,6	7,6	68,8	74,9	12,0	27,7	33,0	48,6
Itse tuotettu sähkö, GWh					0,1	0,03										
Ostolämmön kulutus, GWh	0,6	1,7	0,6	0,6	**)	0,3	**)	**)	**)	**)	**)	**)	0,6	4,4	**)	**)
Itse tuotettu lämpö, GWh		0,5		0,4	0,9	0,9			2,0	4,4			8,5	11,8		
Koko energiankäyttö GWh	9,8	12,8	9,6	11,3	6,6	6,8	42,6	47,4	6,6	12,0	68,8	74,9	21,1	43,9	33,0	48,6
Veden kulutus, m ³	1 073	3 102	680	****)	4 474	5 261	****)	****)	10 378	10 909	****)	****)	29 320	49 663	****)	****)

¹⁾ Luku väärin raportoitu vuoden 2005 yhteiskuntavastuun raportissa

**)

*) Ostolämpöä ei ole voitu erotella ostosähköstä

****) Kulutustiedot puutteellisia

****) Kulutustietoja ei saatavilla

KESKON JA RIMI BALTICIN ULKOMAISTEN KIINTEISTÖJEN ENERGIANKULUTUKSEN YMPÄRISTÖPROFIILI 2006, SÄHKÖ JA LÄMPÖ YHDISTETTYNÄ

	Yksikkö	Ruotsi		Norja		Viro		Latvia		Liettua		Yhteensä				
		Keskon tytäryhtiöt		Keskon tytäryhtiöt		Keskon tytäryhtiöt		Keskon tytäryhtiöt		Keskon tytäryhtiöt		Keskon tytäryhtiöt				
		2005	2006	2005	2006	2005 ¹⁾	2006	2005 ¹⁾	2006	2005 ¹⁾	2006	2005	2006			
Hankinta	GWh	9,8	12,3	9,6	11	48,3	5,9	47,4	73,4	7,6	74,9	45,6	32,1	48,6	186,6	239,9
Primäärienergia	PJ	0,076	0,095	0,038	0,043	0,764	0,09	0,751	0,468	0,048	0,478	0,627	0,052	0,676	1,973	2,582
uusiuutumaton	PJ	0,008	0,014	0,004	0,004	0,764	0,09	0,751	0,239	0,025	0,244	0,063	0,052	0,066	1,097	1,247
ydinvoima	PJ	0,049	0,056	0	0	0	0	0	0	0	0	0,553	0,341	0,598	0,601	0,995
uusiuutuva	PJ	0,019	0,025	0,034	0,039	0	0	0	0,229	0,024	0,234	0,011	0,007	0,012	0,293	0,340
Ympäristövaikutukset																
Ilmastonmuutos	tn CO ₂ -ekv	303	362	81	91	61 457	7 284	60 378	10 638	1 099	10 862	2 725	2 435	2 820	75 203	85 332
omista																
polttoaineista	tn CO ₂ -ekv	0	0,135	0	0,103	218	171	0	413	890	0	1 719	2 361	0	2 350	3 392
Happamoituminen	tn SO ₂ -ekv	0,55	0,72	0,28	0,32	628,6	74,8	617,5	271,44	28,1	277,2	14,36	11,6	15,1	915,2	1025,3
Käytetty																
ydinpolttoaine	tn	0,04	0,05	0	0	0	0	0	0	0	0	0,199	0,12	0,22	0,24	0,38
Rimi Balticin osuus ao. maan kulutuksesta ja päästöistä, %								89			91			64		

¹⁾ Keskon tytäryhtiöt ja Rimi Baltic on raportoitu yhdessä vuonna 2005. Vuonna 2006 Rimi Baltic raportoidaan erikseen epäjatkovana toimintona.

²⁾ Rimi Baltic Viron hiilidioksidipäästöt väärin raportoitu vuoden 2005 yhteiskuntavastuun raportissa.

lä seurannassa mukana. Pelkän sähkön seurannassa oli 13 % kiinteistöistä - lähinnä kohteita, jotka ovat muussa kuin Keskon omistuksessa. Seurannan ulkopuolelle jäävien kohteiden kulutus arvioidaan kiinteistötyypeittäin seurannassa olevien kohteiden ominaiskulutuksia käyttämällä.

Energian ja veden kulutus 2006

Vuonna 2006 Keskon ja sen hallinnoimissa kauppapainoissa toimivien K-kauppioiden yhteenlaskettu sähkönkulutus Suomessa oli hieman vajaa 729 GWh. Sähkönkulutus pysyi muuttumattomana vuoteen 2005 verrattuna, kun otetaan huomioon bruttoaloissa tapahtunut pieni lasku. Edellisvuonna raportoitu K-citymarketien ominaiskulutuksen 10 %:n kasvu kääntyi laskuun ja K-citymarketien kokonaiskulutus väheni prosenttiyksikön verran. Samanlainen kokonaiskulutuksen lasku tapahtui

myös K-supermarketeissa (-6 %) ja Anttila-tavarataloissa (-5 %). K-marketien ja muiden pienten K-ruokakauppojen kokonaiskulutus kasvoi lähes 30 %. Kulutuksen kasvu on verrannollinen pienten kauppapaikkojen pinta-alan lisäykseen (+22 %). Kiinteistöalan energiansäästösopimuksen (KRESS-sopimus) piirissä olevien kiinteistöjen sähkönkulutus kasvoi 8 GWh (5 %), mikä on verrannollinen sopimuksen piirissä olevien kiinteistöjen bruttoalan kasvuun. Ominaiskulutuksena mitattuna K-supermarketien ja K-rautakauppojen kulutus laski lähes 10 % ja K-citymarketien noin 2 %.

Keskon energiaryhmän vuonna 2006 määrittelemät hyväksytyt ominaiskulutustasot eri kiinteistötyypeille (nk. kulutusputket) ovat edesauttaneet vähentämään sekä ominais- että kokonaiskulutuksia kyseisissä kiinteistötyypeissä. Vuoden 2007 tavoitteena on määritellä kulu-

tusputket kaikille merkittäville kiinteistötyypeille: K-citymarketit, K-supermarketit, K-marketit, K-rauta- ja Rautia-kaupat.

Lämpöenergiaa käytettiin 291 GWh eli 2% enemmän kuin edellisellä vuonna. Ominaiskulutus lisääntyi keskimäärin 1,4 %:lla. K-marketeissa lisäystä oli 11 %. Luvut ovat absoluuttisia, eivät lämpötilakorjattuja. Lämpötilakorjatut kulutustiedot vertailukelpoisista kohteista näyttävät samansuuntaista muutosta: normitettu kulutus nousi 2 % edellisvuoteen verrattuna.

Veden kulutus oli 613 000 kuutiometriä eli prosenttiyksikön suurempi kuin vuonna 2005. Ominaiskulutus lisääntyi keskimäärin 2 %:lla ja KRESS-kohteissa 4 %:lla. K-supermarketeissa kulutus väheni 7 %:lla, kun taas K-citymarketeissa kulutus nousi 4 %:lla ja Anttila-tavarataloissa prosenttiyksikön.

Kolmen suurimman K-ruokakaupan ketjun (K-citymarket, K-supermarket, K-market) osuus K-ryhmän sähkön kulutuksesta oli 64 %, veden kulutuksesta 63 % ja lämmön kulutuksesta 59 %.

Keskon vuonna 2006 Suomessa käyttämä primäärienergia oli noin 0,4 % energian kokonaiskulutuksesta (Tilastokeskuksen energiatalon mukaan 1 366 PJ v. 2005). Keskon suomalaisten kiinteistöjen sähkön käyttö oli noin 0,8 % sähkön kokonaiskulutuksesta Suomessa (www.energia.fi:n tilaston mukaan 87 TWh vuonna 2005) ja vastaava osuus kaukolämmön käytöstä noin 0,9 % (Tilastokeskus: 31,3 TWh v. 2005).

Ulkomaissa yhtiöissä energiaseuranta ja siihen liittyvä päästölaskenta saatiin pääosin käyntiin vuoden 2005 aikana. Toimiva ympäristöjärjestelmä pitää sisälleen järjestelmällisen tunnuslukujen mittaamisen, mutta näitä järjestelmiä ei ulkomaan toimintoihin ole vielä rakennettu. Ulkomaan tunnuslukuja voidaan siten pitää vain suuntaa antavina, sillä niiden tarkkuus ei ole kotimaasta raportoitujen tunnuslukujen tasolla.

Ulkomaan tytäryhtiöt kuluttivat ostosähköä ja kaukolämpöä vuonna 2006 yhteensä 240 GWh (187 GWh vuonna 2005). Edellisvuonna raportoitu ostosähkön ja kaukolämmön yhteismäärä 157 GWh oli virheellinen, johtuen Rimi Baltic Viron väärästä kulutuslukemista. Ulkomaan toimintojen energiankulutuksen kasvu on verrannollinen lämpimän huoneistoalan lisäykseen: Latviassa Rautakeskon lämmitetty pinta-ala kasvoi 70% ja Liettuassa Senukain lämmitetyt neliöt kaksinkertaistuvat. Rimi Balticin osuus kulutuksesta oli 171 GWh vuonna 2006, jossa oli kasvua 18 %. Samanaikaisesti lämmitetty pinta-ala kasvoi 6 %. Itse tuotettua lämpöenergiaa kulutettiin Baltian maissa 18 GWh (11 GWh). Venäjän sähkönkulutus ei ole laskelmissa mukana. Rimi Balticin osuus sähkön kokonaiskulutuksesta oli Virossa ja Latviassa noin 90 % ja Liettuassa 64 %.

Energian ympäristöprofiili

Vuoden 2006 ympäristöprofiilit on laskenut Energiakolmio Oy. Laskelma, joka sisältää myös vertailun GRI-raportointisuosituksen energiaprotokollaan, on julkaistu kokonaisuudessaan Keskon internet-sivuilla www.kesko.fi tämän raportin vastaavan kohdan liitetiedostona.

Kesko toimitti vuonna 2006 K-ryhmälle sähköä yhteensä 534 GWh eli noin 73 % K-ryhmän yhteisestä säh-

könkulutuksesta ja noin 4 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Loput 196 GWh K-kauppiat hankkivat itse.

Sähkön tuottajilta ei ollut maaliskuussa 2007 saatavissa vuoden 2006 ympäristöprofiilia Keskon vuoden 2006 tunnuslukujen laskentaa varten. Tästä syystä Keskon laskennassa on käytetty kunkin tuottajan ilmoittamaa vuoden 2005 ympäristöprofiilia sekä K-kauppioiden itse hankkiman sähkön osalta keskimääräisen Suomessa kulutetun sähkön vuoden 2005 ympäristöprofiilia. Samalla Keskon vuoden 2005 tunnusluvut, jotka vuoden 2005 raportissa jouduttiin laskemaan vuoden 2004 ympäristöprofiilien perusteella, on nyt päivitetty vastaamaan vuoden 2005 toteutuneita päästöjä. Vuotta aiemmin tehtiin vuoden 2004 lukuihin vastaavanlainen päivitys. Kaukolämmön tuotannon osalta ympäristökuormitus on laskettu käyttäen Tilastokeskuksen julkaisemia vuoden 2005 tuotanto- ja päästötietoja.

Ydinjätteen laskentaperuste muutettiin vuonna 2005. Laskenta perustuu nyt yksinomaan käytetyn ydinpoltoaineen määrään, sillä tämän tunnusluvun energiantoimittajat joutuvat lakisääteisesti ilmoittamaan. Aikaisemmin Kesko on raportoinut ydinjätteen määrässä kaiken polttoainekierrossa syntyneen jätteen. Raportissa ilmoitettu ydinjätteen määrä vuosina 2004-2006 on laskettu käyttäen uutta laskentaperustetta.

Oheisissa taulukoissa esitetään erikseen Keskon hankkiman sähkön sekä kaikissa Keskon hallinnoimissa kiinteistöissä käytetyn sähkön ja lämmön - mukana myös K-kauppioiden hankkima sähkö - tuotannon ympäristövaikutukset vuosilta 2004-2006. Edellä esitetyistä syistä johtuen vuoden 2006 luvut ja muutokset vuodesta 2005 vuoteen 2006 ovat vain suuntaa antavia.

Vuonna 2006 Keskon sähköntoimittajien määrä väheni edelleen: vuonna 2005 toimittajien määrä väheni kymmenestä viiteen ja raportointivuonna viidestä neljään. Forum Markets Oy:n osuus nousi 82 %:sta 86 %:iin, seuraavaksi suurin oli Rao Nordic Oy 9,9 %:n osuudella. Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:n osuus putosi 4 %:iin (11 % vuonna 2005). Energiakolmion vuoden 2006 ympäristöprofiililaskennan tulos osoitti, että uusiutuvilla luonnonvaroilla ja ydinvoimalla tuotetun sähkön osuus Keskon hankinnoista jatkoi kasvua ja uusiutumattomilla luonnonvaroilla tuotetun sähkön osuus laski 17 % edellisvuoden tasosta.

Vuoden 2005 päivitetyn ympäristöprofiililaskennan mukaan Keskon hankkiman sähkön tuotannossa uusiutumattomilla luonnonvaroilla tuotetun sähkön osuus laski todellisuudessa 46 % (vuoden 2005 raportissa esitettiin arviona 35 %:n lasku).

Alailmakehän otsoni on aikaisempien vuosien tapaan arvioitu suomalaisen sähköntuotannon keskimääräisen profiilin perusteella, koska sähköntuottajat eivät yleensä ilmoita näitä päästöjä omissa päästöprofiileissaan. Näin ollen otsonia koskevat tiedot sisältävät suuria epävarmuuksia.

Em. varauksin voidaan arvioida, että Keskon ja K-kauppioiden sähkön ja lämmön kulutuksesta johtuvat kasvihuonekaasupäästöt olivat vuonna 2006 noin 0,2 % Suomen kokonaispäästöistä (noin 69 miljoonaa tonnia v. 2005, www.energia.fi)

Ulkomaan yhtiöiden laskenta perustuu Viron, Latvian, Liettuan, Ruotsin ja Norjan sähkön- ja lämmöntuotannon

primaarienergian kulutuksen osalta maakohtaisiin energiantuotannon tilastoihin sekä IEA:n tilastoihin. Sähkön osalta ominaispäästöt perustuvat Eurelectricin tilastoihin ja kaukolämmön osalta ominaispäästöt on arvioitu käytettyjen energialähteiden perusteella. Käytetyn ydinpolttoaineen ominaispäästönä on käytetty maasta riippumatta 4,25 g/MWh. Oman tuotannon hiilidioksidipäästöjen laskenta perustuu OECD / IEA ja IPCC 1996 Good Practises Guide -ohjeistuksiin. Oman tuotannon happamoivia päästöjä ei ole laskettu, sillä tuotanto pohjautuu pääosin maakaasun käyttöön.

Ulkomaisten kiinteistöjen osuus Keskon kiinteistökannasta Rimi Baltic mukaan lukien oli noin 26 % (Rimi Balticin osuus ulkomaan kiinteistöistä on noin 33 %), yhteenlasketusta sähkön ja lämmön kulutuksesta 20 % ja kasviuonekaasupäästöistä 35 %. Rimi Baltic Viron energiankulutus oli väärin laskettu vuonna 2005, mistä johtuen myös kasviuonekaasupäästöt oli virheellisesti raportoitu. Päästölaskennan päivityksen jälkeen ulkomaan toimintojen kasviuonekaasut kasvoivat 14 % edellisvuoteen verrattuna.

Suomen ja ulkomaan toiminnot yhteenlaskettuina Kesko-konsernin energiankulutus lisääntyi noin 8 %:lla, ilmastun lämpenemistä kuvaavat päästöt noin 2 %:lla ja

happamoittavat päästöt noin 23 %:lla. Erityisesti ilmastun lämpenemistä kuvaavan päästön kohdalla on huomioitava edellä esitetyt puutteet energian ympäristöprofiilin laskennassa. Radioaktiivisen jätteen määrä lisääntyi 58 % johtuen toimintojen laajentumisesta ulkomailla ja erityisesti Liettuassa.

Kuljetukset

Vuoden 2005 tapaan kuljetustilastot ja päästölaskenta on laadittu Keslogin oman toiminnan lisäksi myös Suomessa käytettyjen ulkopuolisten operaattorien (kylmäkuljetuksia hoitavien ns. +2 -kuljettajien) jakelusta. Ulkomaisten tytäryhtiöiden kuljetuksista on hieman edellisvuotta vähemmän tilastotietoa, mutta raportointivuonna laskentaan saatiin mukaan myös Senukain toiminnot Liettuassa.

Hankintakuljetuksista ei ole saatavissa luotettavia tietoja, kuten ei myöskään keskusvarastojen ja jakeluvastojen välisistä runkokuljetuksista. Luotettavia lukuja ei ole saatavissa myöskään suorajakelusta keskusvarastoilta kauppoihin oman jakelualan ulkopuolelle. Näitä ajoja ajavat sekä Keslogin sopimusautoilijat että ulkopuoliset kuljetusliikkeet, jolloin vain osa lavoista on Ruokakeskon tavaroita.

KESLOG OY:N JAKELUN TUNNUSLUKUJA 2003–2005

Jakelukeskus	km/	km/	km/	km/	t/	t/	t/	t/	m ³ /	m ³ /	m ³ /	m ³ /	
	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	
	2003	2004	2005 ¹⁾	04/05	2003	2004	2005 ¹⁾	04/05	2003	2004	2005 ¹⁾	05/06	
	kehitys, %							kehitys, %					kehitys, %
Helsinki JK	117,0	151,1	96,2	- 36,3 %	6,1	6,7	4,3	- 35,7 %	19,2	21,0	12,7	- 39,3 %	
Tampere JK	145	206,5	180,8	- 12,4 %	7,4	7,7	8,5	9,9 %	16,9	22,1	22,6	2,2 %	
Turku JK	101,4	96,5	87,6	- 9,3 %	5,0	6,0	5,8	- 3,0 %	15,1	15,7	14,8	- 5,3 %	
Kuopio JK	240	216,8	198,2	- 8,6 %	7,9	8,0	8,0	0,2 %	23,7	22,8	23,0	0,9 %	
Oulu JK	276	243,6	256,3	5,2 %	6,4	7,6	6,9	- 9,3 %	19,1	17,6	18,6	5,4 %	
Jyväskylä JK	118	145,5	60,9	- 58,1 %	5,4	4,8	3,9	- 19,1 %	13	11,1	9,2	- 17,2 %	
Mikkeli JK	-	251,0	153,9	- 38,7 %		5,8	7,8	33,1 %		18,1	24,0	33,1 %	
Koko Keslog	114,4	165,4	118,0	- 28,7 %	6,3	6,8	5,2	- 23,4 %	18,5	19,4	14,7	- 24,4 %	

¹⁾ Helsingin jakelukeskuksen tiedot on raportoitu väärin vuonna 2005. Luvut on nyt korjattu.

KESLOG OY:N JAKELUN TUNNUSLUKUJA 2004–2006

Jakelukeskus	km/	km/	km/	km/	t/	t/	t/	t/	m ³ /	m ³ /	m ³ /	m ³ /	
	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	kuorma	
	2004	2005 ¹⁾	2006	05/06	2004	2005 ¹⁾	2006	05/06	2004	2005 ¹⁾	2006	05/06	
	kehitys, %							kehitys, %					kehitys, %
Helsinki JK	151,1	96,2	99,6	3,5 %	6,7	4,3	4,4	2,7 %	21,0	12,7	13,8	8,7 %	
Tampere JK	206,5	180,8	179,7	- 0,6 %	7,7	8,5	8,1	- 4,9 %	22,1	22,6	21,5	- 4,9 %	
Turku JK	96,5	87,6	76,1	- 13,1 %	6,0	5,8	5,1	- 12,3 %	15,7	14,8	14,2	- 4,4 %	
Kuopio JK	216,8	198,2	186,7	- 5,8 %	8,0	8,0	6,7	- 16,1 %	22,8	23,0	19,3	- 16,1 %	
Oulu JK	243,6	256,3	258,7	0,9 %	7,6	6,9	6,8	- 0,8 %	17,6	18,6	18,4	- 0,8 %	
Jyväskylä JK	145,5	60,9	55,9	- 8,2 %	4,8	3,9	3,3	- 15,1 %	11,1	9,2	7,8	- 15,0 %	
Mikkeli JK	251,0	153,9	174,3	13,2 %	5,8	7,8	7,9	1,4 %	18,1	24,0	24,4	1,4 %	
Koko Keslog	165,4	118,0	120,0	1,7 %	6,8	5,2	5,1	- 2,0 %	19,4	14,7	14,9	1,9 %	

¹⁾ Helsingin jakelukeskuksen tiedot on raportoitu väärin vuonna 2005. Luvut on nyt korjattu.

Ruokakeskon varastotavaroista Suomessa noin 70 % ostetaan ns. ”tehtaan laiturilla” -hintaan, jolloin Ruokakesko päättää kuljetusmuodosta. Useimmissa tapauksissa tällaiset hankintakuljetukset hoidetaan Ruokakeskon runkokuljetusten tai jakelun paluukuljetuksilla, jolloin nämä hankinnat sisältyvät jakelun kilometreihin.

Vuonna 2006 Keslog kuljetti K-kauppoihin ja muille Keskon asiakkaille 115 272 jakelukuormaa (edellisenä vuonna 111 656 kuormaa), joissa oli tavaraa yhteensä 586 608 tonnia (579 785 tonnia). Jakelun ajokilometrejä kertyi 13,8 miljoonaa (13,2 miljoonaa). Yhdessä jakelukuormassa oli tavaraa keskimäärin 5 089 kg (5 193 kg) ja 14,9 m³ (14,7 m³). Yhtä kuormaa kohti ajettiin keskimäärin 120 km (118 km).

Valitettavasti Keslogin (aikaisemmin Kesped) raportit tunnusluvut vuodelta 2005 olivat inhimillisestä virheestä johtuen väärin Helsingin terminaalin osalta, mistä johtuen myös kuljetusten tehokkuutta mittaavat tunnusluvut olivat vuoden 2005 raportissa virheellisiä. Vierieisessä taulukossa kuljetusten tunnusluvut vuosille 2003-2005 on päivitetty korjatuilla tiedoilla.

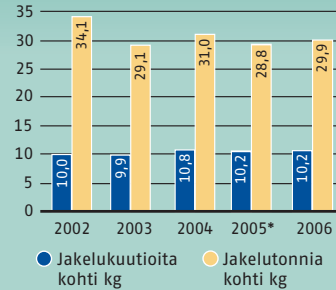
Keskimääräinen ajomatka kuormaa kohti väheni lähes kolmanneksella vuonna 2005 ja toimitettua kuutiota sekä tonnia kohden ajomatka laski runsaat 20 %. Merkittävät muutokset tehokkuusluvuissa johtuivat Keslogin toimintojen uudelleen organisoinnista sekä toiminnoissa tapahtuneista rakenteellisista muutoksista. Mikkelin terminaalin käyttöönotto vuoden 2004 lopulla vähensi noin 440 000 ajokilometriä (7 %) Vantaan jakelualueella, ja vastaavasti Pakkalan kylmäterminaalin käyttöönotto alkuvuodesta 2005 lisäsi Vantaan alueen kuljetusvolyymia. Vantaan alueella on myös käytetty aikaisempaa enemmän ulkopuolisten kuljetusyritysten palveluksia ns. lavakuljetuksissa, jolloin kuljetetut tavaramäärät kirjautuvat Keslogin tilastoihin, mutta ajokilometrejä ei näistä kuormien pienistä osista ole voitu Keskolle kohdistaa.

Vähäisempiä rakenteellisia muutoksia tapahtui edelleen vuonna 2006, kun pakasteiden jakelukuljetukset aloitettiin kaikissa jakelukeskuksissa Vantaan jakelukeskusta lukuun ottamatta. Muutoksilla oli vaikutuksia yksittäisten jakelukeskusten tehokkuuslukuihin ja niiden vaikutus koko Keslogin suorituskykyyn oli positiivinen: kuljetusten keskimääräinen tehokkuus mitattuna kuutiota kuormaa kohden nousi noin 2 %.

Ulkoisille kuljetusyrityksille (+2-kuljettajat) kertyi Ruokakeskon toimeksiannosta ajoa - pääasiassa liha-, lihajaloste- ja einestuoiteiden kuljetuksia - hieman vajaat 2,5 miljoonaa kilometriä (2,7 miljoonaa). Kilometrien vähenemiseen vaikutti Tampereen alueen +2-jakelun siirtyminen kesällä 2006 Keslogin suorittamaksi sekä monilämpötilajakelun aloittaminen. Kilometrilaskelmat perustuvat kuljetusyritysten ilmoittamaan Keskon osuuteen niiden kokonaisajomäärästä. Kuormia, kuutiota ja tonneja ei näiden kuljetusten osalta ole voitu riittävällä tarkkuudella tilastoida. Ruokakeskolla ja Valiolla on myös keskinäistä kuljetusyhteistyötä, jonka osuutta kuljetuskokonaisuudesta ei ole selvitetty.

Anttilan kuljetuksia oli noin 10 800 kuormaa ja 540 000 kilometriä (kasvua 25 %). Suurin osa Anttilan kuljetuksista (84 %) on Keslogin suorittamaa. Aikaisem-

KESPED OY:N JAKELUN CO₂-PÄÄSTÖT SUHTEESSA JAKELUN VOLYYMIIN

* Kuljetetut kilometrit laskettu väärin vuonna 2005. Luvut on nyt korjattu.

JAKELUKULJETUSTEN CO₂-PÄÄSTÖT 2004-2006, TONNIA

	2004	2005	2006
Kespedin jakelu	17 859,6	16 722,7	17 558,0
Ulkoistetut kuljetukset	2 739,0	2 351,0	2 232,0
Anttila	662,2	666,3	687,2
Suomi yhteensä	21 260,8	19 739,9	20 477,2
Kesko Agro, Viro)	45,0)
Rimi Baltic AB, Viro omat kuljetukset ¹⁾	2 193,0	1 955,1	1 888,2
Rautakesko, Viro)))
Viro yhteensä, omat kuljetukset	2 193,0	2 000,1	1 888,2
Kesko Agro, Latvia)	51,8)
Rautakesko, Latvia)	289,7	252,5
Rimi Baltic AB, Latvia, omat kuljetukset)	2 126,7	2 011,4
Latvia yhteensä, omat kuljetukset)	2 468,1	2 263,9
Senukai, Liettua))	675,1
Kesko Agro, Liettua)))
Rimi Baltic, Liettua, omat kuljetukset)	967,3	1 283,3
Liettua yhteensä, omat kuljetukset)	967,3	1 958,4
K-rauta AB)	21,3)
Ruotsi yhteensä)	21,3)
Byggmakker Norge AS)	160,2	147,4
Norja yhteensä)	160,2	147,4
Rimi Balticin ulkoistetut kuljetukset:			
Viro))	2 307,8
Latvia))	2 420,9
Liettua))	2 415,5
Kaikki yhteensä	23 453,8	25 357,0	33 879,3

¹⁾ tietoa ei ole kerätty

²⁾ Vuoden 2004 tiedot ovat Kesko Food Viron jakelusta

pina vuosina Keslogin suorittaman kuljetusten osuutta ei ole vähennetty Anttilan kuljetusluvuista, joten päällekkäistä laskentaa on tapahtunut. Rautakeskon, Maatalouskeskon ja Keswellin (poislukien Anttila) K-kauppiaille myymien tuotteiden varastointi ja kuljetukset olivat pääasiassa ulkoistettujen palveluimittajien hoidossa, eikä niistä ollut saatavissa vastaavia tilastoja kuin Ruokakeskon ja Anttilan kuljetuksista.

Ulkoisten yhtiöiden kuljetustilastoissa ovat mukana Norja, Rimi Baltic kokonaisuudessaan, Rautakesko

Latviassa sekä Senukain kuljetukset Liettuassa. Tytäryhtiöt Ruotsissa sekä Kesko Agro Virossa ja Latviassa eivät kyenneet toimittamaan kuljetustietoja. Tänä vuonna myös Rimi Balticin ulkoistetut kuljetukset ovat mukana laskennassa. Ajokilometrien ja toimitusmäärien tilastoinnissa oli vielä epäyhtenäisyyttä ja epävarmuustekijöitä, minkä takia oheiseen taulukkoon on kirjattu vain päästötiedot.

Keslogin huolitseman tuonnin kokonaisvolyyymi oli 283 044 tonnia, jossa oli vähennystä edelliseen vuoteen 8,9 %. Euroopasta saapuvat kuljetukset tapahtuivat kuorma-autoilla, puoliperävaunuilla ja konteilla, Euroopan ulkopuolelta tulevat pelkästään konteilla. Ruokakeskon osuus tuonnin volyyymista oli 75 %.

Kuljetusten päästöt

Keslogin ja muiden suomalaisten kuljettajien jakelun päästöt sekä Baltian tytäryhtiöiden päästöt on laskettu ajokilometrien pohjalta, koska polttoaineen kulutustietoja ei ole käytettävissä. Laskenta perustuu kotimaan kuljetusten osalta VTT:n LIISA 2002 -laskentamallin päästökertoimiin ja ohjeiden mukaisiin määrittelyihin. Kertoimet on ilmoitettu kuorma-autotyypeittäin, moottoriluokittain ja ajonopeusluokittain. Rimi Balticin ja Byggnäckerin päästöt on laskettu käytetyn polttoaineen pohjalta, ja muiden ulkomaiden tytäryhtiöiden päästöt kilometriperusteisesti GHG Protocol - Mobile Guide'n mukaisesti.

Kespedin laskennassa on käytetty 50 %:n täyttöastetta kuorma-autoliikenteelle ja 70 %:n täyttöastetta täyspe-

SUOMEN TOIMINTOJEN JÄTEHUOLTILASTOT, TONNIA

	Ruokakesko			Anttila **)			Rautakesko		Maatalouskesko ***)	
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Hyötykäyttöön menevä jäte										
energiajae	359	455	481	48	49	43	43	46	16	17
puujae	764	902	797	57	103	83	140	152	26	14
metalli	152	145	186	7	10	15	5	7	14	15
muovi	248	237	253	21	25	25	3	9		
aaltopahvi	4 887	4 378	4 180	468	422	425	136	119	25	20
paperi	174	153	168	60	52	4	1	1	5	7
lasi									0	0
tietosuojamateriaali					3	5				
Kaatopaikkajäte										
biojäte	874	574	498	10	7	7			10	5
rakennusjäte							89	73		
seka-jäte	833	760	728	64	18	16	1	0	41	47
Ongelmajäte										
SER-jäte	7	3	5	7	1	3	0		45	43
Yhteensä	8 298	7 607	7 296	742	708	675	417	406	182	167
Hyötykäyttö-% ¹⁾	90,0 %	90,0 %	90,0 %	91,4 %	97,5 %	97,7 %	78,3 %	82,04 %	77,4 %	72,1 %

¹⁾ Hyötykäyttöprosenttia laskettaessa mukaan on laskettu myös biojäte

²⁾ Anttilan hyötykäyttöön toimittama rakennus- ja huonekalujäte on kirjattu puujätteeseen vuosina 2005-2006

³⁾ Rautakeskon ja Maatalouskeskon jätetilastot on raportoitu erikseen vuodesta 2005 alkaen

ULKOMAAN TOIMINTOJEN JÄTILASTOT, 2005-2006

	Ruotsi		Norja		Viro			Latvia				Liettua				
	Keskon tytäryhtiöt		Keskon tytäryhtiöt		Keskon tytäryhtiöt		Rimi Baltic		Keskon tytäryhtiöt		Rimi Baltic		Keskon tytäryhtiöt		Rimi Baltic	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Kaatopaikkajäte	215	203	768	747	468	671	2 622	1 778	287	538,0	4 320	17 894	²⁾	575	2 371	393
Hyötykäyttöön menevä jäte	1 034	1 373	715	887	49	105	310	1 372	382	²⁾	2 220	5 646	²⁾	1 600	1 023	1 434
Ongelmajäte	52	79	2	10	10	10	-		8	²⁾				17	4	0
Yhteensä	1 301	1 655	1 485	1 644	527	786	2 932	3 150	677	538,0	6 540	23 540	1 502	2 179	3 394	1 827
Hyötykäyttö-%	79,5	87,7	48,1	54,6	9,4	14,6	10,6	43,6	¹⁾	²⁾	33,9	24,0	²⁾	73,6	30,1	78,5

Rimi Balticin luvut sisältävät kaupoista takaisin kerättävän pahvin ja muovin

¹⁾ Hyötykäyttöön menevissä jakeissa on myös myyjien tuotteiden pakkausmateriaaleja, joten hyötykäyttö-%:a ei ole laskettu

²⁾ Tieto jakeiden erittelystä kaatopaikalle ja hyötykäyttöön puuttuu, joten on ilmoitettu vain ongelmajätteet ja/tai yhteisumma

rävaunuliikenteelle. Kuorma-autoliikenteen osuudeksi on oletettu 22 %, ja siitä ajosta 30 % on oletettu maantieajaksi ja 70 % kaupunkiajaksi.

Täysperävaunuliikenteen osuus on 78 %, josta kaupunkiajaoa 30 % ja maantieajaoa 70 %.

Ulkoisten kuljetusyritysten jakelusta 59 % hoidettiin kuorma-autoilla ja 41 % puoli- ja täysperävaunuilla. Kuorma-autojakelussa kaupunkiajon osuus on 70 % ja muussa jakelussa 30 %. Täyttöasteoletukset ovat samat kuin Keslogilla.

Anttilan laskelmissa on käytetty yleiskertoimia kaikille kuorma-autoille, ottaen huomioon ajoneuvokannan uusitumisen. Anttilan Keslogilta tilaamien kuljetusten hiilidioksidipäästöt on raportoitu Keslogin tilastoinnissa.

Keslogin kuljetusten CO₂-päästöt vähenivät kokonaisuudessaan 5 %. Suhteelliset CO₂-päästöt pysyivät muuttumattomina kuutiota kohden laskettuina ja kasvoivat tonnia kohti mitattuina 4%. Myös häkä-, hiilivety- ja hiukkaspäästöt lisääntyivät 5 %.

Ulkomaisten yhtiöiden kuljetuspäästöt ovat olleet raportoinnissa mukana nyt kahtena vuotena. Vertailua vuoden 2005 lukuihin ei ole tehty, sillä tilastointi ei kata vielä kaikkia ulkomaan tytäryhtiöitä. Rimi Balticin osuus ulkomaisista kuljetuksista - ilman ulkoistettuja kuljetuksia - on edelleen huomattava ja yhtiön päästöt noin 87 % ulkomaisten yhtiöiden kokonaispäästöistä.

Konsernin hiilidioksidipäästöt

Hiilidioksidipäästöt ovat Keskon ympäristövaikutusten keskeisimpiä tunnuslukuja. Kesrolla ei kuitenkaan ole

KESKON SUOMEN MARKKINOILLE TUOMAT PAKKAUSMATERIAALIT (TONNIA) JA NIIDEN OSUUS TUOTTEIDEN KOKONAISPAINOSTA (%)

	2002	2003	2004	2005	2006
Kuitu	21 048	20 352	22 698	19 615	22 745
Muovi	3 973	3 843	3 717	3 276	2 646
Metalli	3 244	2 781	3 828	3 295	2 818
Lasi	1 432	1 320	1 855	1 343	1 128
Puu	2 007	2 096	1 350	1 802	1 471
Yhteensä	31 704	31 392	33 448	29 331	30 812
Pakkausten osuus %	11,4	10,6	10,3	9,4	10,9

riittävän tarkkoja tietoja kaikista toimintansa aiheuttamista hiilidioksidipäästöistä. Esimerkiksi hankinta- ja runkokuljetuksista laskenta puuttuu, Suomen jakelukuljetuksista ei ole käytettävissä polttoaineen kulutustietoja, ja henkilökunnan työmatkoja lentokoneella ja junalla on vaikea tilastoida laskennan edellyttämällä tavalla. Henkilöautoilla työmatkoja kertyy noin 14 miljoonaa kilometriä. Osa Keskon toimialayhtiöistä on ulkoistanut tavaravaroitusta ja kuljetukset, ja jotkut tavarat toimitetaan valmistajalta suoraan K-kauppoihin, jolloin kuljetustiedot eivät sisälly Keskon tilastoihin. Useista virhemahdollisuuksista ja epätarkkuuksista johtuen konsernin ns. hiilidioksiditase on toistaiseksi päätetty jättää laskematta.

Edellä on kerrottu Keskon ja K-kauppojen kiinteistöissä käytetyn energian tuotannossa syntyvistä päästöistä sekä jakelun päästöistä, joista on yhteenvedo sivulla 6.

Case

RUOHONJUURITASON KOULUTUSTA YMPÄRISTÖASIOISSA

K-ympäristökauppa-konseptiin sisältyy kaksi koulutusvaihtetta: peruskoulutus, joka käydään läpi ennen ympäristökauppadiplomin saamista sekä täydennyskoulutus, jossa keskitytään tiettyihin teemoihin. Peruskoulutus järjestetään yleensä samanaikaisesti muutamalle samalla alueella toimivalle K-kaupalle, mutta myös kaupakohtaisia koulutuksia järjestetään, varsinkin uusille tai konseptinsa uusineille kauppoille.

Peruskoulutus keskittyy kahteen tärkeään kysymykseen: miksi kaupassa tarvitaan ympäristötyötä ja miten se toteutetaan menestyksekkäästi.

Halu palvella asiakkaita paremmin sekä henkilöstön kiinnostus ympäristöasioita kohtaan toimivat merkittävänä motivaatiolähteinä ympäristötyössä. Yleensä ihmisillä on perustiedot ympäristöasioista ja halu vaikuttaa niihin, mutta tieteellisen tiedon yhdistäminen jokapäiväiseen käytännön työhön voi olla vaikeaa. Tämän vuoksi K-ympäristökauppojen koulutuksessa keskitytään ruohonjuuritason asioihin.

Elintarvikeketjulla on suuret ympäristövaikutukset ja esimerkiksi ilmastomuutokseen vaikuttavaa energiankulutusta tapahtuu kauppoissa, varastoissa ja kuljetuksissa. Rehevöityminen liittyy pääasiassa alkutuotantoon, tuotteiden kylmäsäilytys vaikuttaa otsonikehään, pakkaus suojaaa tuotetta, mutta synnyttää myös jätettä, tavalliset muovipussit eivät maadu ja niin edelleen. Kouluttajat selvittävät perusympäristöasiat, keskittyvät järkevään energiankäyttöön ja kierrättämiseen, kertovat ympäristömerkittyjen, Reilun kaupan merkillä varustettujen ja luomutuotteiden eduista ja käsittelevät myös ympäristömarkkinointia. Lopuksi kukin koulutettava määrittelee oman vastuualueensa ja suunnittelee ensimmäiset tarvittavat käytännön työt.

Vuoden 2006 loppuun mennessä noin 200 K-ympäristökauppojen työntekijää on osallistunut koulutukseen. Lisäksi yhden uuden K-citymarketin sekä yhden uuden K-supermarketin koko henkilökunta koulutettiin ennen kauppojen avajaisia.

Erja Mähönen, ulkopuolinen ympäristöasiantuntija, on kouluttanut satoja K-kauppiaita ja heidän työntekijöitään K-ympäristökauppa-ohjelman piirissä vuodesta 1997 lähtien.

RUOKAKESKON PALUULOGISTIIKAN HYÖTY- JA UUELLEENKÄYTTÖÖN TOIMITTAMAT PAKKAUKSET (1 000 KPL)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Alumiinitölkkit	14 100	15 300	20 000	22 243	33 434	54 662
Kertapullot	2 200	2 000	2 100	1 959	2 111	2 124
Kiertopullot	922	923	833	738	730	708
Transbox-laatikot	4 735	5 050	5 702	5 506	5 206	4 885

KESWELLIN KESKUSVARASTOON PALAUTUNEET UUELLEENKÄYTETTÄVÄT KULJETUSPAKKAUKSET (KÄYTTÖKERTOJA)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Häkit	99 273	92 324	95 000	94 000	94 000	94 000
Rullakot	-	-	-	-	6 000	30 000
Lainalaatikot	39 000	36 270	35 500	35 500	35 500	35 500
Palautuslavat	240 000	223 200	240 000	250 000	250 000	262 500
Pitkät huonekalulavat	15 600	15 600	7 500	7 500	16 000	19 000

Nämä tiedot kattavat valtaosan Keskon aiheuttamista päästöistä, eli suuruusluokka on tältä osin nähtävissä ja suhteutettavissa Keskon liikevaihtoon.

Materiaalien käyttö

Kesko raportoi GRI-raportointisuosituksen mukaisen materiaalien käyttöä koskevan tunnusluvun sisällyttään siihen Keskon maahantuomien ja itse pakkaamien pakkausten materiaalmäärät, jotka EU:n pakkausdirektiivin mukaisesti tulee vuosittain ilmoittaa viranomaisille.

Pakkaustilastot vuodelta 2006 on edelleen laskettu pääosin tuonnin huolintatilaston avulla. Materiaalimäärä, joka on eritelty taulukossa sivulla 49, kasvoi edellisen vuoden 29 331 tonnista 30 812 tonniin, eli 5 %:lla, kun tuonnin volyymi väheni 8,9 %:lla. Näin pakkausten suhteellinen osuus markkinoille saatetusta materiaalmäärästä kasvoi edellisen vuoden 9,4 %:sta 10,9 %:iin.

Kesko toimii edelleen aktiivisesti pakkausten standardisoinnin, ympäristömyötäisten materiaalien käytön ja materiaalmäärien vähentämisen hyväksi mm. suomalaisissa tuottajayhteisöissä ja standardointiorganisaatioissa. Erityisesti omien merkkituotteiden kehittämisessä Kesko voi vaikuttaa pakkausmateriaaleihin ja -määriin. Ruokakeskon logistiikka on julkaissut tätä tarkoitusta varten Logistiset pakkausperiaatteet -käsikirjan CD-ROM -muodossa, jonka uudistettu versio julkaistaan keväällä 2007.

Jätehuolto ja kierrätys

Ruokakeskossa KELO-laskentamalli on entiseen tapaan tuottanut tietoa kaikkien jakelukeskusten jätehuollosta, ja jätehuolto-operaattori L&T on siirtänyt jätehuoltotiedot automaattisesti KELO-malliin.

Ruokakeskon varastojen kokonaisjättemäärä oli 7 296 tonnia eli 4 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Muutoksesta suurin osa johtui paluulogistiikan K-kaupoista keräämän aaltopahvimäärän vähenemisestä, kun K-kauppiat luovuttivat aaltopahvia aikaisempaa enemmän paikallisille operaattoreille. Suhteessa toimitettuihin kuutioihin (2,1 miljoonaa) kokonaisjättemäärä väheni 3,62 kilosta 3,40 kiloon. Luku sisältää K-kaupoista kerätyn

aaltopahvin, jota ilman jättemäärä oli 1,45 kiloa (1,54 kiloa) toimitettua tonnia kohti.

Lajittelua onnistuttiin tehostamaan edellisvuodesta, mikä näkyi energijätteen lisäyksenä ja sekajätteen vähenemisenä. Sekajätettä syntyi 0,34 kiloa (0,36 kiloa) toimitettua kuutiota kohti. Keskusvarastoilla tapahtuneet rakennus- ja ylläpitotyöt (uusi banaanikypsyttämö ja NH₃-kylmälaitos) lisäsivät metallijätteen määrää. Puujätteen määrää onnistuttiin vähentämään, kun rikkiäiset kertakäyttölavat pystyttiin myymään edelleen hyötykäytettäviksi. Kokonaisuudessaan jätteiden hyötykäyttöaste (mukaan luettuna biojäte) oli 90,0 % eli pysyi entisellä tasolla.

Anttilan jakelukeskuksissa kierrätys toimi erinomaisesti ja hyötykäyttöaste nousi 97,7 %:iin. Sekajätteen määrää pystyttiin vähentämään edelleen 11 %, verrattuna edellisvuoden 72 % vähenemään. Myös rakennus- ja huonekalujäte kierrätettiin hyötykäyttöön. Sähkö- ja elektroniikkaromua kerättiin Anttila- ja Kodin Ykkönen tavarataloista 52 tonnia hyötykäytettäväksi.

Rautakeskon jättemäärät vähenivät 3 %:lla ja hyötykäyttöaste nousi 4 %. Maatalouskeskon osalta jättemäärät vähenivät 8 %:lla, mutta myös hyötykäyttöaste laski 5 %.

Ulkomaisista yhtiöistä saatiin ensimmäistä kertaa kattavat jätetilastot vuonna 2005. Jätteet on näissä yhteenvedotilastoissa ryhmitelty pelkästään kaatopaikka-, hyötykäyttö- ja ongelmajätteisiin. Lajittelu ja tilastointi ei ole kaikissa Baltian yhtiöissä vielä niin tarkkaa kuin Suomessa ja muissa Pohjoismaissa, joten taulukossa esitettyjä hyötykäyttöprosentteja on Baltian osalta pidettävä vain suuntaa antavina. Rimi Baltic on esitetty taulukossa erikseen, koska ruokakaupassa syntyy huomattavasti enemmän jätettä kuin rauta- ja maatalouskaupassa. Varastointi- ja jakelutoimintojen jätteiden lisäksi Rimi Balticin luvuissa on Keskon tapaan kaupoista paluukuljetuksiin kerätty ja edelleen hyötykäyttöön toimitettu aaltopahvi (5 768 tonnia) ja muovi (586 tonnia).

Ruokakeskon paluulogistiikan hyöty- ja uudelleen käyttöön toimittamien pakkausten määrät (katso taulukko yllä) pysyivät muuten suunnilleen ennallaan, mutta kerättyjen juomatölkkien määrä lisääntyi 33 miljoonasta 55 miljoonaan. Anttilan kuljetuspakkausten kierrätyksessä rullakoiden määrä viisinkertaistui johtuen sekä kasvaneesta rullakoiden lukumäärästä että uuden tavaratalon avaamisesta.

Kehitys tuotekaupassa

Keskon toimialayhtiöt ovat tehneet vuosien ajan yhteistyötä tavarantoimittajien kanssa tuotteiden ja pakkausten ympäristövaikutusten vähentämiseksi. Lisäksi Yhteiskuntavastuu-yksikkö on osallistunut useisiin kansallisiin kehityshankkeisiin, joissa tuotannon ja kulutuksen ympäristövaikutusten käytännön mittaamista on eri tavoin edistetty. Koska ympäristövaikutuksia on tarkasteltava koko elinkaaren ajalta, yksiselitteisten tulosten aikaansaaminen on vaikeaa ja käytäntöön soveltaminen etenee hitaasti.

Luomu-, ympäristömerkittyjen ja Reilun kaupan tuotteiden valikoima- ja markkinointilinjaukset sisältyvät K-ruokakaupan ketjukonsepteihin. Ruokakeskon valikoimissa oli vuoden 2005 lopussa noin 500 luomutuotetta ja noin 700 ympäristömerkittyä tuotetta. Valikoimissa olevien

tuotteiden lukumäärä vaihteli kaupan koosta riippuen. Pirkka-tuotesarjassa oli 33 luomutuotetta, 5 Reilun kaupan tuotetta ja 25 ympäristömerkittyä tuotetta. Osa luomutuotteista - esimerkiksi maito ja liha - menee K-kauppoihin suoraan toimittajilta, samoin K-kauppiat hankkivat luomuvihanneksia suoraan tuottajilta Keskon valikoimien ulkopuolelta. Näin ollen luomun todellisista vähittäismyymintiosoista on vaikea saada luotettavaa tietoa.

Pirkka Luomu-porkkanasose valittiin Vuoden 2007 Luomutuotteeksi tammikuussa 2007. Valinnan suoritti Luomuliitto ry:n kokoama asiantuntijaraati. Pirkka Luomu-porkkanasose on ensimmäinen kaupan oma tuotemerkki, joka valittiin Vuoden Luomutuote -kilpailun voittajaksi. Se on myös ensimmäinen luomutuote kasvisjalosteiden tuoteryhmässä, jonka jakelu- ja myyntiverkosto takaa saatuuden kaikkialla Suomessa. Tuotteen raaka-aineena on käytetty kotimaista luomuporkkanaa: tasakokoiset porkkanat pakataan Pirkka Luomu -porkkanapussiin, ja loput laadukkaat porkkanat, jotka eivät täytä tasakokoisuuden vaatimuksia valmistetaan soseeksi. Suojaava pakkaus takaa tuotteen hygieenisyyden ja säilyvyyden. Lisäksi muovipakkausmateriaalin määrää on voitu vähentää erikoispainatuksen (ns. tapettipainatus) ansiosta.

Vähittäiskaupan myymien luomutuotteiden myynnin määrä on ollut laskusuunnassa, ja muutama Keskon tavantoinnittaja lopetti luomutuotannon. Huolimatta tästä suuntauksesta, Ruokakesko edisti luomutuotteiden menekkiä tarkastamalla 200 luomutuotteen hinnoittelua ja markkinoimalla Pirkka Luomu -tuotteita televisiomainonnalla, joka toteutettiin osana Pirkka 20 vuotta -kampanjaa. Lisäksi K-ruokakaupoissa jaettava RuokaPirkka-lehti omisti yhden teemanumeron luomutuotteille.

Pirkka-tuotesarjaan kuuluvien luomu-, Reilun kaupan ja ympäristömerkittyjen tuotteiden myynnin määrä kas-

voi noin 40 %. Myynnin lisäys johtui pääasiassa Pirkka Reilun kaupan ruusujen hyvästä menestyksestä.

Ruokakeskon hedelmien ja vihannesten tuontituottajista useimmat - noin 91 % ko. tuotteiden tuonnista - ovat hankkineet EUREPGAP-sertifikaatin, joka on puolueettoman tahon myöntämä todistus EUREPissä (Euro-Retailer Produce Working Group) ko. tuotannolle asetettujen jäljitettävyyden, tuoteturvallisuuden ja ympäristövaatimusten täyttämiseksi. GAP tarkoittaa hyvää maatalouskäytäntöä ('Good Agricultural Practice'). Loput 9 % tuonnista tulee Puolan, Unkarin ja Egyptin tuottajilta, jotka ovat myös aloittaneet sertifiointiin valmistautumisen. Ruokakesko raportoi edellisenä vuonna samat prosenttiluvut EUREPGAP-sertifiointin kattavuudelle. Käytännössä sertifioitujen tuontituottajien lukumäärä on kuitenkin kasvanut, mutta koska tuonnin kokonaisvolyymi on myös kasvanut, on prosenttiosuus säilynyt ennallaan.

Ruokakeskon suomalaisten vihannestoimittajien tulee olla Kotimaiset Kasvikset ry:n (KK) viljelijöitä eli heilä on oltava oikeus KK:n sirkkalehtitunnuksen käyttöön. KK on laatinut viljelijöille 'Hyvät tuotantomenetelmät' -ohjeistuksen.

Raportointivuoden aikana kiinnitettiin Suomessa huomiota erityisesti omien merkkituotteiden alla myytävien kala- ja äyriäistuotteiden vastuulliseen hankintaan. EuroShopper-kalapuikkojen raaka-aineena käytetty Itämeren turska muutettiin Barentsin meren turskaksi, ja kahden tuotekehitysvaiheessa olevan oman merkkituotteen kehitystyö lopetettiin, kun niiden raaka-aineena käytetty kalalaji todettiin uhanalaiseksi.

K-citymarketien valikoimiin otettiin vuoden 2006 aikana kestovaipat, joista kertova case alla.

Rimi Baltic on tehnyt yhteistyötä Baltian maiden maatalousministeriöiden ja viljelijäorganisaatioiden kanssa

Case

KESTOVAIPAT – VASTUULLINEN VALINTA K-CITYMARKETEISSA

Kesko jakoi keväällä 2006 tunnustuspalkinnon kuudelle kestävän kehityksen edistäjälle. Yksi näistä oli Kestovaippayhdistys, jonka tavoitteena on kestovaippojen käytön edistäminen. Yhdistys jakaa tietoa ja vertaistukea nykyaikaisista kestovaipoista neuvoloiden ja synnytysairaaloitten henkilökunnalle ja asiakkaille, kursittaa sekä ottaa kantaa vaippakulttuuriin tiedotusvälineissä ja muilla foorumeilla. Yhdistyksessä on yli 500 henkilöjäsentä ja lähes 70 yhteisöjäsentä, joista valtaosa naisten ylläpitämiä mikroyrityksiä. Yhdistyksellä on eri puolilla Suomea 20 toimintaryhmää, jotka osallistuvat erilaisiin messu- ja muihin tapahtumiin, järjestävät esittelytilaisuuksia, tempauksia ja kursseja. Vaikka pääosa viestinnästä tapahtuu omien internet-sivujen välityksellä, yhdistys on julkaissut myös oman lehden ja hankintaoppaan.

Kertakäyttövaipat ovat suurin yksittäinen kotitalouksien kaatopaikkajätteen lähde. Lapsi tarvitsee vaippakautensa aikana noin 5 000 kertakäyttövaippaa eli Suomessa niitä käytetään vuodessa 250 miljoonaa kappaletta. Lasta kohti vaippajätettä syntyy 1 500 kiloa. Hajoaminen voi kestää jopa 500 vuotta. Kestovaippoja riittää noin 30-50 kpl ja samoja voi käyttää useampi lapsi. Kestovaipatkin kuormittavat ympäristöä mm. puuvillaa viljeltäessä ja vaippoja pestäessä, mutta vesistökuormitus on minimaalista alueilla, joissa on jätevedenpuhdistamot.

Kesko on saanut K-citymarket-keijun kautta paljon kyselyjä kestovaipoista, erityisesti lapsiperheille tarkoitetun Napero-kerhon internet-sivujen kautta. K-citymarketit ovat kesästä 2006 myyneet laajaa valikoimaa kestovaippoja ja niihin liittyviä tuotteita kilpailukyysisin hinnoin.

Kestovaippayhdistys ry:n taloudenhoitaja Heli Korhosen Konsta-pojalla on kokemusta kestovaippojen esittelystä.

kansallisten laatumerkkien tunnettuuden ja kaupallisen käytön hyväksi. Merkit takaavat tuotteiden laadun, turvallisuuden ja jäljitettävyyden, tuotanto on usein ns. lähiruokaa ja osa tuotteista on luomutuotteita. Virossa Rimi Balticin myynnissä on 122 ”kotimaisuus -merkillä” (Estonian Taste Label) ja 63 ”laatumerkillä” (Approved Taste Label) varustettua tuotetta. Latviassa valikoimissa on 156 ”Green Spoon - Latvian Quality Label” -tuotetta, ja Liettuassa 52 EkoAgros-luomutuotetta.

Rautakeskon valikoimissa on runsaasti ympäristö-, energia- ja päästöluokkamerkillä varustettuja tuotteita. Sertifioitun puun - pääosin FFCS-sertifioitua - osuus Keskon myymästä sahatavaraa oli yli 80 %. Käytöstä poistettua teollisesti kyllästettyä puutavaraa kierrätettiin K-rauta- ja Rautia-kauppojen kautta 634 tonnia. Trooppisen puun ja puutavaran myynti vastasi noin 2 % Rautakeskon kokonaisymyynnistä. Keväällä 2006 K-ryhmään kuuluvissa kaupoissa oli myynnissä muutamia tuotteita, joiden puuraaka-aine oli peräisin sademetsissä kasvavista uhanalaisista puulajeista. Keskon trooppisen puun ja puutuotteiden hankintalinjaus julkaistiin kesällä 2006 ja linjauksen mukaisesti Keskon toimialayhtiöiden kesäkaudelle 2007 hankkimat puutarhakalusteet ovat joko FSC-sertifioituja tai sellaisista puulajeista valmistettuja, joiden viljely on mahdollista trooppisissa olosuhteissa.

K-rauta- ja Rautia-ketjut jatkoivat Homeloukku-projektia yhteistyössä Hengitysliitto Helin kanssa. Uusi sopimus on voimassa 2007-2008 ja sen mukaan Rautakesko lahjoittaa rakennustarvikkeita homevaurioisten kotien kunnostukseen ja korjaukseen. Hengitysliiton asiantuntijat järjestivät vuonna 2006 kolme teemapäivää Rautia-kaupoissa ja kaksi K-rautakaupoissa, joissa sekä kauppojen henkilökuntaa että asiakkaita neuvottiin homeongelmien ratkaisussa.

K-ympäristökaupat

K-ympäristökaupan toimintamalli kuuluu K-citymarket, K-supermarket- ja K-market-ketjukonsepteihin. Kauppojen koko henkilökunta saa peruskoulutuksen ympäristöasioissa ja säännöllistä täydennyskoulutusta järjestetään vaihtuvilla teemoilla. Vuoden 2006 teimana oli luomu. Diplomia hakevat ruokakaupat tarkastaa Bureau Veritas Quality International (BVQI), joka suorittaa myös otannan perusteella tehdyt vuosittaiset uusintakatsastukset. Vuoden 2006 aikana katsastettiin 80 kaupaa ja vuoden lopussa katsastus oli käynnissä 31 kaupassa. Katsastuksessa käydään läpi kaikki K-ympäristökaupan tarkastuslistan vaatimukset, jotka koskevat koulutuksen lisäksi mm. tuotevalikoimia ja -merkintöjä, kaupan omien jätteiden synnyn ehkäisyä ja kierrätystä, asiakkaille tarjottuja kierrätyspalveluja ja kulutusta koskevaa ympäristötietoutta, kaupan energian käytön hallintaa ja siivouskäytäntöjä. Keskeiset ympäristöasiat otetaan huomioon myös konseptimittauksessa.

Vuoden 2006 lopussa kaikki K-citymarketit ja kolmea lukuunottamatta kaikki K-supermarketit olivat K-ympäristökauppoja. K-market-ketjussa asetettiin vuonna 2004 tavoitteeksi, että kaikki K-marketit olisivat K-ympäristökauppoja vuoden 2006 loppuun mennessä. Ruokakeskon vuonna 2005 toteuttamassa organisaatiouudistuksessa kaikki pienkaupat keskitettiin K-market-ketjuyksikön ohjaukseen, mikä johti uudistuksiin myös vastaavassa kaup-

paverkostossa. Tämän takia ympäristökonseptin toteutus-aikataulua on K-market-ketjussa jouduttu hidastamaan. Tavoitteena ollutta 100 uutta K-ympäristökauppaa ei saavutettu, sillä ainoastaan 51 uutta diplomia myönnettiin K-marketseille. Nyt tavoitteena on nostaa K-market-ketjussa nykyisten 148 K-ympäristökaupan lukumäärä 200 K-ympäristökauppaan vuoden 2007 loppuun mennessä.

K-rauta- ja Rautia-ketjuissa ketjunohjaus kehittää toimintamallia yhteistyössä kummankin ketjun oman K-ympäristökaupan kehitysryhmän kanssa. Ryhmään kuuluu kauppiaita ja ympäristövastaavia. Katsastuksissa rauta- ja maatalouskaupoilla on yhteistyökumppanina Suomen Ympäristöopisto (SYKLI). Uusintakatsastukset tehdään kolmen vuoden välein. K-ympäristökauppojen määrä lisääntyi yhteensä 14 kaupalla K-rauta-, Rautia- ja K-maatalous-ketjuissa. Vuoden 2006 lopussa K-ympäristökauppoja oli yhteensä 411.

Rautakesko on vuoden 2006 alussa ryhtynyt suunnittelemaan K-ympäristökaupakonseptin soveltamista ulkomaisiin toimintoihinsa. Tarkkaa aikataulua suunnitelman toteuttamiselle ei ole vielä lyöty lukkoon, mutta pilottikauppojen on tarkoitus aloittaa konseptin rakentaminen loppuvuodesta 2007.

Sidosryhmäyhteistyö ja -viestintä

Kesko piti entiseen tapaan tiivistä yhteyttä ympäristötoimintojensa sidosryhmiin.

Viranomaisyhteyksiä Suomessa ja Euroopan unionissa hoidettiin pääasiassa Suomen Kaupan Liiton ympäristövaliokunnan kautta. Keskolla oli edustaja Suomen ympäristökeskuksen neuvottelukunnassa, Ympäristömerkin johtoryhmässä (KTM ja SFS), EuroCommercen ympäristövaliokunnassa ja Kansainvälisen Kauppakamarin energia- ja ympäristövaliokunnassa.

Suomessa Keskon edustajat osallistuivat toimialan sisäiseen yhteistyöhön useissa järjestöissä ja yhteisöissä. Näitä ovat esimerkiksi Päivittäistavarakauppa ry., Suomen Standardisoimisliitto, Suomen Pakkausyhdistys, Suomen Kylmäyhdistys, Elävä kaupunkikeskusta ry. sekä pakkausmateriaalien ja sähkö- ja elektroniikkaromun kierrätyksestä vastaavat tuottajayhteisöt.

Tavarantoimittajien kanssa jatkettiin yhteistyötä mm. luomutuotteiden ja erilaisten kierrätysjärjestelmien hyväksi.

Suomen Luonnonsuojeluliitossa Kesko oli edelleen kannatusjäsen. Suomen WWF:n kanssa Kesko teki yhteistyötä Itämeren suojeluohjelman ”Operaatio Mereneidon” merkeissä. Keskon edustaja jatkoi Suomen WWF:n hallituksessa.

K-ruokakauppiat jatkoivat vuonna 2004 käynnistynyttä yhteistyötä biologian ja maantiedon opettajien kanssa. Peruskoulujen 7. luokilla toteutettuun ”Meillä kierrätetään”-projektiin osallistui noin 9 000 oppilasta. Vuosien 2004-2006 aikana projektiin on osallistunut noin 25 000 oppilasta.

Keskon vuonna 2006 jakamat kestävän kehityksen palkinnot on esitelty sivulla 37.

Kesko ei osallistunut raportointivuonna Ympäristöjohtamisen yhdistyksen ym. järjestäjien vuosittaiseen yhteiskuntavastuun raporttiin vertailuun. Vertailuun luonetta muutettiin raportointivuonna siten, että kilpailuun osallistuminen edellytti merkittävän osallistumismak-

sun suorittamista. Yhtiön periaatteiden mukaisesti Kesko osallistuu vain sellaisiin riippumattomien osapuolten järjestämiin vertailuihin, joihin osallistuminen on maksutonta ja suoritettu arviointi läpinäkyvää. Kilpailussa tehdyt muutokset vaikuttivat myös vuoden 2006 osallistujamäärään: arvioitavia yrityksiä oli vain 22, verrattuna edellisvuoden 46 osallistujaan. Historiallisesti Keskon menestyminen tässä vertailussa on ollut erittäin hyvä. Keskon yhteiskuntavastuun raportointi on valittu neljä kertaa Suomen parhaimmaksi ja vuonna 2003 sijoitus oli toinen.

Keskon sijoitukset kestävä kehityksen indekseissä ym. vertailussa esitellään sivulla 29.

Ulkomaiset tytäryhtiöt pitävät vastaavalla tavalla yhteyttä paikallisiin sidosryhmiinsä. Esimerkiksi Kesko Agro on tukenut Virossa nuorten viljelijöiden ammattitaitokilpailua ja Liettuassa samantyyppistä mallitila-kilpailua sekä tehnyt Latviassa yhteistyötä viljelijöiden neuvontaorganisaation ja yliopiston maataloudellisen tiedekunnan kanssa.

Ympäristöriskit, -vahingot ja -onnettomuudet

Yksiköt, joilla on ISO 14001 -sertifiointi, hallitsevat ympäristöriskejä ja valmiutta toimia poikkeus- ja hätätilanteissa standardin vaatimusten mukaisesti. Myös Keskon turvallisuussuunnitelmaan kuuluu ympäristöriskien hallinta. Kaupan alan yritykselle suurin riski on tulipalo, jonka varalta henkilökunta on saanut tarvittavat toimenpiteet ja koulutuksen.

Ruotsissa Gävlen K-rauta tuhoutui ostoskeskuksen palossa sunnuntai-iltana 13. elokuuta 2006. Tuli sai alkunsa viereisen liikekiinteistön lastauslaiturilta, jossa varastoitui puulavoja. Palo epäillään tuhopoltoksi, mutta tutkimukset ovat vielä kesken. Ostoskeskuksessa toimivan ICA:n ruokakaupan asiakkaat jouduttiin evakuoimaan, samoin varmuustoimenpiteenä lähinaapuruston asukkaat. Palohetkellä K-rauta oli suljettuna. K-rauta ei ole tuhoutuneen kiinteistön omistaja eikä siten ole osallistunut paikallisten viranomaisten suorittamiin tutkimuksiin.

Maa-alueiden pilaantumista koskevia riskejä käsitellään sivulla 41. Kauko-Telko Oy:n Haminan terminaalilla välivarastoidaan teollisuuden raaka-ainekemikaaleja, joista osa on luokiteltu ympäristölle vaarallisiksi. Terminaali on määritelty ns. SEVESO-direktiivin mukaisesti suuronnettomuusvaaralliseksi laitokseksi ja se raportoi toiminnastaan viranomaisille. Terminaalissa sattui kaksi onnettomuutta vuonna 2006. Molemmissa tapauksissa kemikaalia roiskui pumppumiehen kasvoille. Hätäsiuhkun ja silmähuuhdonta-laitteen käyttö esti pysyvän silmävamman syntymisen. Toisessa tapauksessa työntekijä joutui käymään silmäpäivystyksessä ja tilanteen vakavuudesta johtuen onnettomuus piti raportoida viranomaisille.

Gävlen tulipaloa lukuunottamatta ulkomaisten yhtiöiden raporteissa ei ilmennyt muita ympäristövahinkoja tai onnettomuuksia.

Case

VERKKO-OPPIMINEN TUKEE KEMIKAALITURVALLISUUTTA

Ensimmäinen kesäkuuta 2007 voimaan tuleva EU:n kemikaaliasetus (REACH) asettaa uusia vaatimuksia etenkin rakennus- ja maataloustuotteita myyville K-kaupoille. Henkilökunnan täytyy tietää, mitä myymälöiden valikoimissa olevia tuotteita asetus koskee, mitä terveys- ja turvallisuusnäkökohtia niiden sisältämiin kemikaaleihin liittyy ja miten kemikaaleja koskevat tiedot tulee esittää tuoteselosteissa. Henkilökunnan täytyy myös pystyä välittämään asiakkaille tietoa kemikaaleista, jotta heidän hyvinvointinsa on turvattu.

Samaan aikaan REACH-asetuksen valmistelun kanssa YK:n johtama projektiryhmä on työstänyt kemikaalien yhdenmukaistettua luokitus- ja merkintäjärjestelmää (Globally Harmonised System of classification and labeling of chemicals, GHS), joka tulee korvaamaan nyt käytössä olevan järjestelmän. GHS-järjestelmän käyttöön ottoon menee kuitenkin vielä muutamia vuosia.

Kemikaaliturvallisuus ja tuotemerkinnät eivät ole uusia asioita K-kaupoille. Voimassa olevan kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaan henkilöstön täytyy tietää myytäviin kemikaaleihin liittyvät riskit ja turvallisuustoimenpiteet, ja kauppojen täytyy raportoida viranomaisille, mikäli varastoitujen kemikaalien määrä ylittää tietyn rajan. Varmistukseksi siitä, että tarvittava tieto on kaikkien sitä tarvitsevien K-kauppojen käytössä, Kesko on järjestänyt kauppojen henkilökunnalle verkkokoulutusta kemikaalialioissa. Rautakesko on suunnitellut verkkokurssin rakentamis- ja sisustustuotteiden parissa työskentelevälle henkilöstölle ja Maatalouskesko maataloustuotteiden parissa työskentelevälle henkilöstölle. Kurssi on osa K-instituutin verkko-oppimishjelmaa ja se on pakollinen edellä mainittuja tuotteita myyvälle henkilöstölle.

Verkkokoulutus auttaa osallistujia tunnistamaan ja laskemaan kaupassa olevien kemikaalien määrän sekä täyttämään virallisen selosteen. Se myös kasvattaa henkilöstön kemikaaliturvallisuuteen liittyvää osaamista ja auttaa heitä tiedottamaan kemikaaleista asiakkaille. Verkkokoulutusta tullaan todennäköisesti käyttämään myös tulevaisuudessa REACH- ja GHS-koulutuksessa.

Oulunkylän K-raudassa mm. maaleja myyvä Simon Israel tutkii tuoteselosteista tarkkaan niin kemikaalit kuin muut tuotetiedot.

Sosiaaliset tulokset

SOSIAALISEN VASTUUN KESKEISIÄ TULOKSIA VUONNA 2006

- + Tuotannollisista ja taloudellisista syistä päättyneitä työsuhteita Suomessa vähemmän kuin edellisellä vuonna, mutta ulkomaisissa yhtiöissä enemmän.
- + Työtyytyväisyys parani Viron ja Liettuan yhtiöissä, säilyi ennallaan Suomessa ja Latviassa, huononi Ruotsissa.
- + Tyytyväisyys tasa-arvoon parani.
- + Sairauspäivät työtunteja kohti vähenivät Suomessa, mutta lisääntyivät ulkomaisissa yhtiöissä.
- + Tapaturmien lukumäärä Suomessa kasvoi, mutta niiden vakavuusaste laski.
- + Keskimääräinen eläkkeellejäänti-ikä nousi Suomessa.
- Määrä- ja osa-aikaisten työsuhteiden osuus kasvoi Suomessa, mutta väheni hieman ulkomaisissa yhtiöissä.
- Keskon kiinnostavuus työpaikkana laski opiskelijoiden ja nuorten ammattilaisten keskuudessa. Tutkimuksen tulokset eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia edellisvuoden tulosten kanssa.
- Vuosittaisten tavoite- ja kehityskeskustelujen piirissä olevien työntekijöiden osuus laski hieman Suomessa.
- Sekä koulutukseen käytetty aika että rahallinen panostus pienenivät.

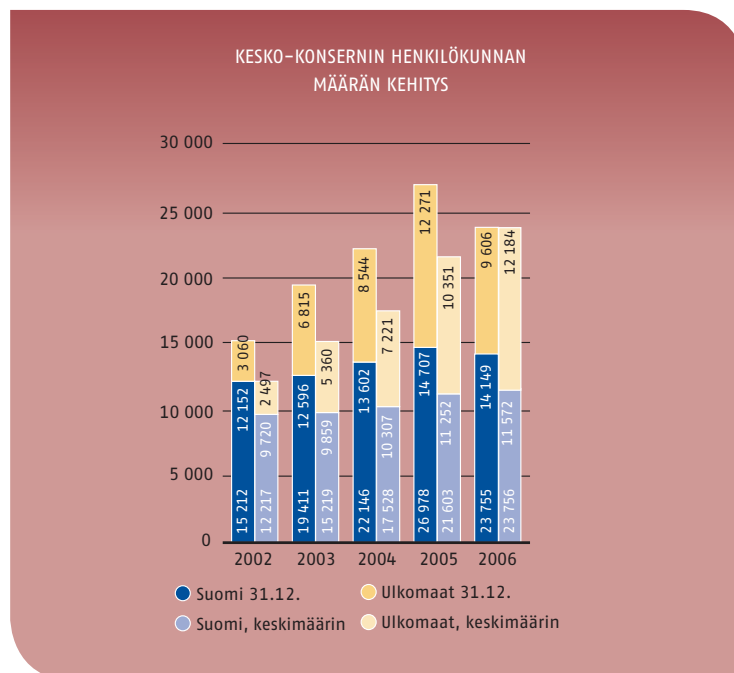
Henkilöstöjohtaminen

Keskon henkilöstöstrategia päivitettiin vuonna 2006. Se osoittaa henkilöstöjohtamisen painopisteet vuosille 2006-2009. Konsernin HR-yksikkö ohjaa tämän strategian toteuttamista.

Henkilöstöjohtamisen kriittisiä menestystekijöitä ovat mm.

- Keskon ja kauppojen hyvä maine työnantajana
- Vastuullinen ja arvojen mukainen johtaminen
- Tehokas suorituksen johtaminen ja innostava lähiesi-
miestoiminta
- Oikeat ihmiset oikeilla paikoilla
- Kilpailukykyinen palkka ja edut
- Osaamisen johtaminen ja monipuolinen kehittäminen
ketjussa
- Kyvykkäät ja sitoutuneet avainhenkilöt
- Työn ja muun elämän yhteensovittaminen sekä työhy-
vinvointi
- Liiketoimintaa tukeva ja tehokas HR-toiminto

Konsernin HR-yksikkö on käynnistänyt kehityshank-
keita näiden kriittisten menestystekijöiden saavuttami-
seksi. Näitä ovat muun muassa työtyytyväisyystutkimuk-
sen laajentaminen kaikkiin kauppoihin vuoteen 2009
mennessä, tulospalkkauksen uudistaminen sekä sisäi-
sen ja ulkoisen työnantajakuvan kehittäminen.

Keskon henkilöstöpolitiikkaa päivitetään parhaillaan, ja sen odotetaan valmistuvan keväällä 2007. Samassa yhteydessä julkaistaan myös uudistettu ”Tapamme toimia” -kirjanen.

Kesko-konsernissa henkilöstöasioissa keskeisenä toimijana on esimies jota konsernin eri henkilöstöyksiköt ja -ammattilaiset tukevat eri menettelyillä, ohjeilla ja työkaluilla. Henkilöstöasiat on ryhmitelty niin sanotun työ-

HENKILÖKUNTATILASTOJA VUODELTA 2006 TOIMINTAMAITTAIN ERITELTYNÄ

	Suomi	Viro	Latvia	Liettua	Venäjä	Ruotsi	Norja
Henkilökunta yhteensä 31.12.	14 149	540	944	4 597	1 114	836	670
Vuonna 2006 keskimäärin	11 572	567	833	4 374	795	735	549
Työsuhteita alkoi, kpl	5 216	224	441	3 096	1 167	406	240
Työsuhteita päättyi, kpl	4 270	162	299	2 534	357	289	139
työnantajan päättämänä	137	21	11	137	0	141	*)
Kesätyöntekijöitä	751	61	27	238	0	106	*)
Vaihtuvuus, %	24,9	18,7	28,8	49,9	32,0	21,9	20,7****)
Sairaspäiviä	135 735	3 326	5 747	45 805	7 899	6 020	6 267*****)
per henkilö	9,6	6,2	6,1	10,0	7,1	7,2	9,4*****)
per miljoona työtuntia	6 665	2 348	3 415	5 184	5 018	4 654	6 485*****)
Maksetut palkat, milj. €	340	6,7	9,6	41,3	8,0	19,7	24,2
keskipalkka vuodessa, €	29 383	11 898	11 513	9 453	10 123	26 831	44 086
Ammatillinen koulutus, %	61	44	61	13**)	38	*)	*)
Korkeakoulututkinto, %	19	44	29	23	47	*)	*)
Koulutuspäiviä per henkilö	1,5	3,8**)	2,3	0,2	0,1	*)	*)
kustannukset, € per henkilö	354	412	232	17	*)	264	*)
Järjestäytymisaste, %	38,2	-	-	-	-	*)	26,9

*) tieto ei saatavilla

***) Rautakesko AS:n osalta tieto ei saatavilla

****) Senukain osalta tieto ei saatavilla

*****) sisältää kesätyöntekijät

*****) puutteellinen tieto

Taulukosta puuttuvat Rimi Balticin tiedot

Tavoite

Kaupan alan paras henkilöstön työn tuottavuus

Kaupan alan osaavin ja innostunein henkilökunta

Kaupan alan houkuttelevin työpaikka

Tunnusluvut

- Henkilökulut/myyntikate
- Henkilökulut/liikevaihto
- Käydyt tavoite- ja kehityskeskustelut (toteutumis-%)
- Sairauspoissaolotunnit/työtunnit, %
- Koulutuspäivät
- Henkilöstön kehittämiskustannukset
- Työtyytyväisyys
- Asiakastyytyväisyys

Sisäinen työnantajakuva:

- Työtyytyväisyys
- Vaihtuvuus, %

Ulkoisen työnantajakuva:

- Sijoittuminen työnantajakuvatutkimuksissa

suhteen elinkaarimallin mukaisesti. Siinä henkilöstöprosessin vaiheet ovat henkilöstösuunnittelu, rekrytointi, osaamisen kehittäminen, suorituksen johtaminen, hyvän työyhteisön luominen ja työsuhteen päättymisen.

Tavoitteet ja tulokset

Keskon henkilöstöstrategian tavoitteet ja niihin liittyvät tunnusluvut on esitetty yllä olevassa taulukossa. Tuloksia käsitellään tekstissä kunkin osa-alueen alla.

Työsuhteet ja vaihtuvuus

Vuoden lopussa konsernin palveluksessa olleista oli vakinaisessa työsuhteessa 20 864 henkilöä eli 89,8 % ja määräaikaisessa työsuhteessa 2 370 henkilöä eli 10,2 %. Vakinaisiin on laskettu 927 pitkäaikaispoissaolevaa, mikä sisältää esimerkiksi vanhempainlomalla olijat. Määräaikaisten osuus on vuoden lopussa tehtävissä tilastoissa joulusesongin takia korkeampi kuin sesonkien ulkopuolisen aikana.

Osa-aikaisten osuus oli koko konsernissa 28,6 %. Pääosa osa-aikaisista työsuhteista on vähittäiskauppaa Suomessa harjoittavissa tytäryhtiöissä. Koko konsernin henkilöstöstä noin kolme neljäsosaa työskentelee vähittäiskaupassa. Kauko-Telkon 521 työntekijää eivät sisälly näihin tilastoihin. Rimi-Balticissa oli 10 165 työntekijää vuoden 2006 lopussa, joista 9 132 eli 89,8 % oli kokoaikaisia työntekijöitä.

Oheisessa taulukossa on eritelty kehitystä Suomen ja ulkomaisten tytäryhtiöiden osalta. Taulukosta on nähtävissä, että määrä- ja osa-aikaisten osuus on kasvanut Suomessa ja koko konsernissa, mutta vähentynyt hieman ulkomaisissa tytäryhtiöissä.

Konsernin palvelukseen tuli vuoden aikana Suomessa 5 216 ja muissa maissa 5 574 uutta työntekijää. Konsernin palveluksesta lähti Suomessa 4 270 ja ulkomailla 3 780 henkilöä. Työntekijöiden vaihtuvuus oli Suomessa 24,9 % (poislähteneistä vähennetty kesätyöntekijät, erotuksen suhde vuoden lopun henkilöstömäärään) eli suunnilleen sama kuin edellisenä vuonna (24,2 %). Vaihtuvuus ulkomailla oli keskimäärin 38,5 % - erot yhtiöiden välillä olivat suuret, 16 %:sta 51 %:iin. Rimi Balticissa vaihtuvuus oli 14,4 %.

Yleisin syy työsuhteen päättymiseen oli Suomessa määräaikaisuus - noin 44 % - ja ulkomailla työntekijän irtisanoutuminen - noin 64 %. Tuotannollisista ja taloudellisista sekä muista työ sopimuslain mukaisista syistä päättyneitä työsuhteita oli Suomessa 137 eli noin 3 % ja ulkomailla 310 eli noin 9 %. Vastaavat luvut vuonna 2005 olivat 256 ja 123. Eläkkeelle jäi Suomessa 140 henkeä ja ulkomailla yksi. Työsuhteen päättymissyistä puuttuu eritellyt Byggmakkerista, Rimi Baltic AB:stä ja Senukaista.

Kesätyöntekijöitä oli Suomessa 751 ja ulkomailla 432. Näistä suurin osa työskenteli vähittäiskaupassa ja varas totehtävissä. Kesätyöntekijöiden määrä ei ole saatavilla Byggmakkerin osalta.

MÄÄRÄ- JA OSA-AIKAISTEN TYÖSUHTEIDEN OSUUDET 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006 ¹⁾
Määräaikaisia koko henkilöstöstä 31.12.					
Suomi	17,3	18,6	16,2	14,1	16,5
ulkomaiset yhtiöt	1,4	3,1	1,1	1,0	0,9
koko konserni yhteensä	14,1	12,9	10,2	8,2	10,2
Osa-aikaisia koko henkilöstöstä 31.12.					
Suomi	41,1	41,3	40,1	37,1	42,0
ulkomaiset yhtiöt	9,9	8,8	8,7	9,0	8,8
koko konserni yhteensä	34,9	29,8	27,8	24,3	28,6

¹⁾ Vuoden 2006 luvut eivät sisällä Kauko-Telkoa eivätkä siksi ole täysin vertailukelpoisia edellisten vuosien lukujen kanssa

Keski-ikä ja työsuhteen pituus

Konsernin Suomen henkilökunnan ikäjakauma on esitetty alla olevassa kaaviossa. Yli puolet työntekijöistä on alle 36-vuotiaita, ja yli 55-vuotiaita on vain 8 %. Keski-ikä on pysynyt samana viimeiset kaksi vuotta.

Ulkomaisissa tytäryhtiöissä henkilökunta on nuorempaa kuin Suomessa. Ruotsissa keski-ikä on 29, Norjassa 33, Virossa 34, Liettuaissa ja Latviassa 32 ja Venäjällä 27.

Työsuhteen keskipituus oli vuoden 2006 lopussa noin 9 vuotta eli sama kuin aiemmin. Palvelusvuosien jakauma on esitetty alla olevassa kaaviossa. Yli 20 vuotta talossa olleita oli 1 936 eli 13 %.

Ulkomaiset tytäryhtiöt ovat vielä niin nuoria, että työsuhteet ovat pisimmilläänkin alle 15-vuotisia. Yli 70 % työsuhteista on kestänyt alle kaksi vuotta, ja yli 5 vuotta jatkuneita työsuhteita on vasta 11 %.

Em. tilastot puuttuvat Byggmakkerista, Rimi Baltic AB:stä ja Senukaista.

Rekrytointi ja työkierto

Keskoon rekrytoidaan vuosittain noin 5 300 uutta työntekijää. Näistä noin 1 500 on vakinaisia työntekijöitä ja loput määräaikaaisia, mm. kausiapulaisia. Keskon kansainvälisessä työyhteisössä on lähes 700 eri tehtävämikettä. Sisäinen tehtäväkierto avaa mahdollisuudet tarjota runsaasti erilaisia uravaihtoehtoja kaupan alan eri tehtävissä.

Tehdyn kartoituksen mukaan henkilöstöriskejä ovat erityisesti työvoiman riittävyys kaupan myyntitehtävissä Suomessa ja asiantuntijatehtävissä Venäjällä ja Baltiassa. K-ryhmän sisäisten työmarkkinoiden toimivuus sekä hallitun tehtäväkierron edistäminen ovat tästä syystä avainasemassa lähivuosina. Vuonna 2006 Keskossa siirtyi sisäisesti uusiin tehtäviin noin 500 henkilöä.

K-ryhmän rekrytointia tukevat K-trainee-ohjelma ja K-kauppiastrainee-ohjelma. Vuonna 2006 K-trainee-ohjelmaan rekrytoitiin noin 1 100 hakijan joukosta 18 vastavalmistunutta valmennettavaksi erilaisiin johto- ja asiantuntijatehtäviin. K-kauppiastrainee-ohjelmasta valmistuu vuosittain noin 100 henkilöä.

Keskon kiinnostavuus työpaikkana

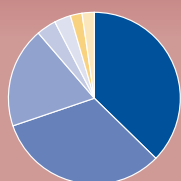
Keskon tavoitteena on olla kaupan alan houkuttelevin työpaikka. Nykyisen henkilökunnan sitoutumisen ja tyytyväisyyden parantamisen lisäksi tavoitteena on olla kiinnostava vaihtoehto myös muille kaupan alan ammatillisille ja eri alojen opiskelijoille. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Kesko kehittää edelleen monimuotoista oppilaitosyhteistyötä, käy rekrytointimessuilla sekä esittelee K-ryhmää työnantajana erilaisissa tilaisuuksissa.

Kesko seuraa kiinnostavuuttaan työnantajana sekä opiskelijoiden että jonkin aikaa työelämässä toimineiden keskuudessa tehtävillä tutkimuksilla. Myös ylimpien päättäjien ja vaikuttajien käsitystä Keskon työnantajakuvasta tutkitaan säännöllisesti.

Vuonna 2006 seurattiin kahta opiskelijoiden käsityksiä kuvaavaa tutkimusta (Universum ja Talentum), kahta jo työelämässä olevien keskuudessa tehtyä tutkimusta (Universum ja Talentum) ja yhtä päättäjien piirissä tehtyä tutkimusta (Taloustutkimus). Lisäksi EVTEK-Mercuria Business School tutki merkonomiopiskelijoiden käsityksiä Keskoa työnantajana.

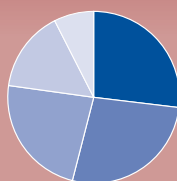
Keskon sijoitus on opiskelijoiden keskuudessa nousut tasaisesti vuodesta 2000, poikkeuksena vuosi 2006. Universum-tutkimuksen sadan yrityksen joukossa Kesko oli sijalla 42 (30). Talentumin tutkimuksessa mukana oli ensimmäistä kertaa kaupallisten ja teknillisten alojen lisäksi yliopisto-opiskelijoita. Myös tutkimusmenetdit oli-

KESKO-KONSERNIN HENKILÖKUNNAN
JAKAUTUMINEN TOIMIALOITTAIN
31.12.2006, %

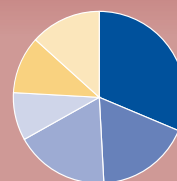
● Rautakesko 37,3 %
● Ruokakesko 32,5 %
● Keswell 18,9 %
● Kesko Agro 3,7 %
● VV-Auto 3,1 %
● Kauko-Telko 2,2 %
● Muut konserniyhtiöt 2,3 %

HENKILÖKUNNAN IKÄRAKENNE
SUOMESSA 2006, %

● alle 26 v. 26,9 %
● 26-35 v. 27,1 %
● 36-45 v. 23,2 %
● 46-55 v. 15,3 %
● over 55 v. 7,5 %

HENKILÖKUNNAN PALVELUSVUODET
SUOMESSA 2006, %

● alle 2 v. 31,3 %
● 2-5 v. 17,8 %
● 5-10 v. 17,7 %
● 10-15 v. 9,0 %
● 15-20 v. 10,8 %
● yli 20 v. 13,3 %

vat erilaiset vuonna 2006: ainoastaan hyvin yrityksen tuntevat arvioivat sen houkuttelevuutta työnantajana. Keskon sijoitus Talentumin tutkimuksessa oli 53. (32.). Opiskelijoiden mielestä Kesko on luotettava, vakaa, suhteellisen kiinnostava työnantaja, joka tarjoaa monipuolista työtä, muttei ole kovin dynaamisella alalla. Osan mielikuvissa Kesko on vanhahtava ja liian suuri.

EVTEK-Mercuria Business Schoolin tekemän tutkimuksen mukaan merkonomiopiskelijat pitävät Keskoa erittäin varteenotettavana työnantajana. Toimialaa ei pidetä kaikkein kiinnostavimpana, mutta tässä kohderyhmässä Keskoa pidetään toimialansa kiinnostavimpana työnantajana.

Tutkimusten mukaan työelämässä olevat ylempät toimihenkilöt ja päättäjät ovat yleisesti ottaen kaikkein kriittisimpiä yrityksiä kohtaan. Keskon sijoitus oli nuorten ammattilaisten kohdalla 28 (26) (Universum, ekonomit 1-8 v. työelämässä) ja ylempien toimihenkilöiden (Talentum) kohdalla 39 (42). Keskon sijoitus laski hieman viime vuodesta Universum-tutkimuksessa, vaikka suurempi osa nuorista ammatillisista valitsi Keskon ihanetyönantajakseen. Nuoret ammatilliset pitävät Keskoa opiskelijoiden tapaan vakaana, luotettavana, turvallisena ja tehokkaana, mutta myös suurena ja kankeana.

Suuryritysten, järjestöjen, kuntien ja valtion virastojen ym. yhteisöjen johdon mielipiteitä kartoittavassa ns. VIP-tutkimuksessa Keskon maine työnantajana sai sekä suuryritysten (mukana yhteensä 40 yritystä) että kaupan alan yritysten vertailussa hieman keskiarvoa alemman arvosanan. Edelliseen vuoteen verrattuna arviot olivat jokseenkin ennallaan.

Johtaminen ja esimiestoiminta

Yhtenäisellä, arvoihin perustuvalla johtamismallilla pyritään toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Johto vastaa siitä, että Kesko toimii arvojensa mukaisesti. Tehokkaan suorituksen johtamisen ja innostavan lähiesimiestoiminnan yhtenä keskeisenä työkaluna on tavoite- ja kehityskeskustelu, jonka piiriin kuului 74 % henkilökunnasta Suomessa vuonna 2006 (76 % vuonna 2005).

Johtamistaitoja sekä uralla etenemistä tuetaan Keskon omalla kolmiportaisella esimies- ja johtamisvalmennuksella. Lisäksi Kesko on toteutettu pitkäjänteistä johdon ja johtopotentialin kehittämissuunnitelmaa vuodesta 2004. Ohjelmassa on mukana noin 200 henkilöä ja sen tavoitteena on varmistaa laadullisesti ja määrällisesti riittävät johtoresurssit. Ohjelma keskittyy johtamiseen, johtajuuteen ja Keskon liiketoimintaan.

Vuonna 2006 ohjelman teemoina olivat asiakas lupusten toteuttaminen ja ylittäminen, sisäisen ja ulkoisen yhteistoiminnan johtaminen arvoketjussa, itsensä johtaminen sekä henkilökohtainen kasvu johtajana. Vuoden 2007 pääteema on vastuullinen johtaminen. Lue lisää aiheesta sivulta 24.

Työtyytyväisyys

Hyvä työyhteisö on edellytys ihmisten hyvinvoinnille ja erinomaiselle suorituskyvylle. Keskoissa työyhteisön kehittämistä mitataan työtyytyväisyystutkimuksen avulla, joka sisältää johtamisen laadun mittarit, ja joka on ollut käytössä vuodesta 1996. Tutkimuksella arvioidaan tyytyväisyyttä omaan työhön, esimiestyöhön, oman yksikön toimintaan ja Keskon toimintaan yleensä. Tutkimuksen

HENKILÖSTÖN TYÖTYTYVÄISYYS SUOMEN YHTIÖISSÄ (ASTEIKKO 1-5)

	2002	2003	2004	2005	2006
Oma työ	3,72	3,71	3,79	3,82	3,82
Esimiestoiminta	3,82	3,79	3,80	3,84	3,81
Yksikön toiminta	3,78	3,76	3,76	3,78	3,76
Keskon toiminta ¹⁾	3,71	3,70	3,60	3,58	3,58

¹⁾ Vuosien 2002 ja 2003 tulokset eivät ole täysin vertailukelpoisia vuosien 2004, 2005 ja 2006 tulosten kanssa

HENKILÖSTÖN TYÖTYTYVÄISYYS ULKOMAIEN YHTIÖISSÄ (ASTEIKKO 1-5)

	Ruotsi			Viro			Latvia			Liettua			Norja Venäjä	
	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2004	2005	2006	2006	2006
Oma työ	3,91	3,97	3,86	3,79	4,09	4,15	4,00	4,14	4,11	4,08	3,88	4,10	3,95	4,14
Esimiestoiminta	3,87	3,74	3,65	3,84	3,96	4,02	3,83	3,98	4,04	4,08	3,94	3,70	3,66	4,13
Yksikön toiminta	3,74	3,79	3,63	3,79	3,95	4,06	3,79	3,99	3,99	3,93	3,71	3,85	3,66	4,23
Ketjun toiminta	3,75	3,76	3,70	3,80	4,01	4,06	3,74	4,02	3,97	4,03	3,65	3,73	3,68	3,96
Keskiarvo	3,81	3,82	3,71	3,87	4,00	4,08	3,87	4,03	4,05	3,99	3,73	3,88	3,79	4,17
Vastanneiden määrä	261	380	547	342	377	449	226	398	596	101	116	149	346	666
% henkilökunnasta	48,6	51,0	53,0	79,0	74,0	79,0	67,7	60,0	64,0	70,1	68,0	76,0	51,0	66,0

tuloksia hyödynnetään yksiköiden sekä koko konsernin toiminnan, työilmapiirin ja henkilöstön hyvinvoinnin kehittämiseksi.

Työtyytyväisyys ennallaan Suomessa

Työtyytyväisyys on viimeisten viiden vuoden aikana pysynyt jokseenkin samalla tasolla. Tulokset on esitetty sivun 58 taulukossa.

Suomen yksiköissä tutkimukseen vastasi 9 387 henkilöä eli 69,9 % henkilökunnasta, mikä on täsmälleen saman verran kuin viime vuonna. Pitkäaikaispoissaolevat olivat tutkimuksen ulkopuolella.

Työtyytyväisyys omaan työhön ja Keskon toimintaan pysyivät Suomen yhtiöissä samalla tasolla kuin viime vuonna, mutta työtyytyväisyys esimiestoimintaan ja yksikön toimintaan laski hieman. Muutokset olivat kuitenkin hyvin pieniä. Vuonna 2006 vahvuuksia olivat tietoisuus omista ja yksikön tavoitteista, asiastytyväisyyden korkeaksi koettu taso sekä ympäristöasioiden huomioon ottaminen. Työtyytyväisyys mahdollisuuksiin vaihtaa uusiin tehtäviin on parantunut, mutta nähdään yhä kehittämiskohdeena, samoin kuin tiedonkulku johdon ja henkilöstön välillä sekä työhyvinvointiin panostaminen.

Työtyytyväisyystutkimuksen tulokset ovat Suomen yhtiöissä osa esimiesten tulospalkkausta.

Lähes kaikki ulkomaiset yhtiöt mukana tutkimuksessa

Ulkomaisissa tytäryhtiöissä vastausprosentit nousivat hieman lukuun ottamatta Liettuaa, ja vaihtelivat 51 %:sta

79 %:iin. Tutkimusta ei toteutettu Senukaissa Liettuassa. Vuonna 2006 keskimääräinen työtyytyväisyys parani Viron ja Liettuan yhtiöissä, pysyi samalla tasolla Latviassa ja huononi Ruotsissa. Tutkimus toteutettiin ensimmäistä kertaa myös Norjassa ja Venäjällä vuonna 2006.

Muita arviointitapoja

Johtamisen laatua arvioidaan säännöllisesti monen muunkin tutkimuksen avulla. Vuosittaisissa asiakastytyväisyystutkimuksissa selvitetään sekä ulkoisten että sisäisten asiakassuhteiden kehittymistä. Molemmat tutkimukset ovat osa esimiesten yksikkötasoisista tulospalkkausta. Konsernin kaikki yksiköt tekevät vuosittain ryhmätyönä Suomen laatupalkintokriteeristön mukaisen itsearviointin, johon on joka toinen vuosi liitetty konsernin sisäinen laatupalkintokilpailu.

Henkilökunta voi antaa palautetta toiminnasta paitsi omassa yksikössään, myös suoraan ylimmälle johdolle Keskon intranetin välityksellä Suomessa. Käytössä on ”Suora linja”-palauttekanava, ”Postia pääjohtajalle”-kanava sekä keskustelupalsta, joissa voi nimellä tai nimettömänä kommentoida Keskoa koskevia asioita ja tehdä ehdotuksia. Johdon palautteet julkaistaan Suoran linjan vastauspalstalla, ja pääjohtaja vastaa saamaansa postiiin henkilökohtaisesti. Ulkomaisista yhtiöistä esimerkiksi Senukaissa on viisihenkinen, johdon edustajista koottu ”Eettinen komitea”, joka kokoontuu tarvittaessa käsittelemään henkilökunnan sille esittämiä valituksia ja ongelmia. Komitea ei saanut valituksia vuonna 2006.

Case

PUHUTTAISKO?

Anttilan henkilöstöpäällikkö Sini Syväjärvi ja henkilöstön kehittämispäällikkö Eeva Kukkonen pitivät vuoden 2005 alussa sarjan koulutustilaisuuksia Anttila-tavarataloissa. Kun osallistujilta kysyttiin kehittämiskohteita henkilöstöasioissa, kävi ilmi että ihmiset halusivat työkalun, jolla voitaisiin ratkoa konflikteja henkilöstön välisissä suhteissa.

Nämä keskustelut johtivat ”Puhuttaisko?”-mallin laatimiseen, joka perustuu yhteen Keskon arvoista: ”Luomme hyvän työyhteisön”. Tämän arvon mukaan toimimme avoimessa, vuorovaikutteisessa ja ihmisiä arvostavassa työyhteisössä, jossa jokainen voi toimia täysipainoisesti ja aloitteellisesti.

”Puhuttaisko?”-mallissa kuvataan hyvän työyhteisön erityispiirteet, käydään läpi toisten kanssa työskentelemisen ja hyvän käytöksen perussäännöt sekä määritellään häirintä ja kuvataan miten se voidaan estää. Häirinnän estäminen on keskeisessä asemassa jo sen vuoksi, että työsuojelulaki velvoittaa työnantajan estämään häirinnän. ”Puhuttaisko?”-mallissa annetaan ohjeita työntekijöille, jotka kokevat tulevansa häirityksi sekä esimiehille, joiden alaiset ilmoittavat kokevansa häirintää.

Malli on osoittautunut menestykseksi ja auttanut sekä ratkaisemaan konflikteja työpaikalla että estämään uusia kehittymistä. Menestys on heijastunut myös Anttilan vuosittaisen työtytyväisyystutkimuksen tuloksiin, joiden mukaan Anttilan henkilöstö ei ole kokenut häirintää tai muuta huonoa kohtelua.

”Puhuttaisko?”-malli sai kunniamaininnan Keskon sisäisessä laatuteko-kilpailussa joulukuussa 2005. Malli on nyt käytössä koko konsernissa ja sitä voidaan helposti soveltaa eri yksiköiden tarpeisiin.

Anttilan valikoimapäällikkö Ari Puusniekka ja tuotepäällikkö Pasi Korhonen ovat vahvasti sitä mieltä, että avoimella keskustelulla turhat konfliktit voidaan välttää.

NAISTEN JA MIESTEN OSUUS HENKILÖSTÖRYHMITTÄIN SUOMESSA 31.12.2006

	Naiset,		Miehet,	
	lkm	%	lkm	%
Ylin johto	7	15,6	38	84,4
Keskijohto	141	24,7	431	75,3
Esimiehet ja asiantuntijat	778	48,7	818	51,3
Työntekijät ja toimihenkilöt	7 927	64,4	4 388	35,6
Yhteensä	8 853	60,9	5 675	39,1

NAISTEN %-OSUUS HENKILÖSTÖRYHMITTÄIN SUOMESSA 2002-2006

	2002	2003	2004	2005	2006
Ylin johto	10,4	8,9	13,3	14,3	15,6
Keskijohto	22,2	23,9	24,1	23,6	24,7
Esimiehet ja asiantuntijat	56,8	58,2	55,4	54,8	48,7
Työntekijät ja toimihenkilöt	65,5	64,3	63,7	63,4	64,4
Yhteensä	62,8	61,9	61,1	60,8	60,9

Tasa-arvo

Emoyhtiö Kesko Oyj:ssä sekä konsernin kussakin toimiala- ja tytäryhtiössä Suomessa on määritelty kansallisen tasa-arvolain mukaiset tasa-arvosuunnitelmat tavoitteineen. Vuosina 2005-2006 tehdyt tasa-arvosuunnitelmat kattavat mm. rekrytoinnin, urakehityksen ja koulutuksen, palkkauksen sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen. Sukupuolten välisen tasa-arvon lisäksi suunnitelmassa on linjauksia mm. eri-ikäisten ja eri kulttuuritaustaisten henkilöiden tasa-arvoisesta kohtelusta. Kesko-konsernissa tasa-arvon kokemista on selvitetty vuosittain tehdyissä työtyytyväisyys tutkimuksissa vuodesta 1996 lukien.

Vuoden 2006 lopussa Kesko-konsernin suomalaisten yhtiöiden kaikista työntekijöistä oli naisia 60,9 % (edel-

lisenä vuonna 60,8 %) ja miehiä 39,1 % (39,2 %). Ulkomaiset yhtiöt olivat miesvoittoisia - miesten osuus oli 61 %, paitsi Rimi Balticissa, jossa naisia oli 87 %.

Ylimmässä johdossa naisia oli seitsemän eli 15,6 %. Hallituksen seitsemästä jäsenestä yksi oli nainen ja konsernijohtoryhmän yhdeksästä jäsenestä naisia oli kaksi.

Koska Keskona otettiin vuonna 2006 käyttöön uusi tehtävien vaatimuusarviointijärjestelmä, tiedot naisten ja miesten osuuksista eri henkilöstöryhmissä eivät ole täysin vertailukelpoisia edellisiin vuosiin nähden. Suomen keskijohdossa naisia oli 24,7 % (edellisenä vuonna 23,7 %). Naisten osuus on vuotta 2005 lukuun ottamatta kasvanut joka vuosi vuodesta 2000 alkaen. Esimies- ja asiantuntijatehtävissä naisten osuus laski 48,7 %:iin (edellisenä vuonna 54,8 %).

Naisten osuus keskijohdosta oli virolaisissa yhtiöissä 29,6 %, Latviassa 36,6 %, Liettuassa 25,9 % ja Venäjällä 59,3 %. Esimies- ja asiantuntijatehtävissä naisten osuus oli virolaisissa yhtiöissä 22,5 %, Latviassa 30,3 %, Liettuassa 33,3 % ja Venäjällä 65,6 %. Erittelyä ei ole saatavissa K-rauta AB:stä Ruotsista, Byggmakkerista, Rimi Balticista eikä Senukaista.

Latvian sosiaali- ja terveysministeriö palkitsi Rimi Latvian tasa-arvoasioissa. Rimi Latvia katsottiin tasa-arvoisimmaksi työpaikaksi ministeriön "Tasa-arvoindeksi"-tutkimuksen perusteella.

Vähittäiskauppaa harjoittavissa tytäryhtiöissä naisten osuus esimiestehtävissä on merkittävä. Esimerkiksi K-citymarketien osastopäälliköistä 81 % ja Anttila-tavaratalojen osastopäälliköistä 74 % on naisia.

Suomessa työtyytyväisyys tutkimuksessa tasa-arvon toteutumiseksi annettiin arvosana 3,60 (3,58) asteikolla 1-5. Arvosana on vuodesta 1996 lähtien parantunut joka vuosi vuotta 2004 lukuun ottamatta.

Keskona ei ole tilastoitu tasa-arvon toteutumista muulla kuin sukupuolen perusteella.

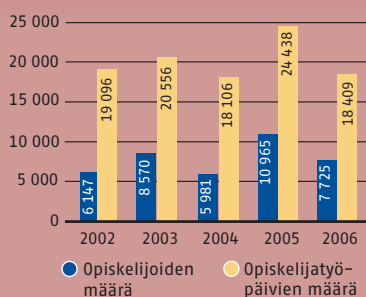
Osaamisen kehittäminen ja koulutus

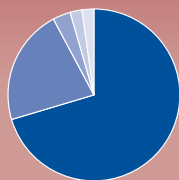
Keskona henkilöstön kehittämisen ja koulutuksen tavoitteena on varmistaa konsernin liiketoimintastrategian ja ketjujen asiakaslupausten toteuttamiseksi tarvittava ydinosaaminen.

Keskolaisten peruskoulutus on Suomessa kartoitettu muiden kuin vähittäiskauppayhtiöiden osalta. Tilaston piiriin kuuluvista 4 924 henkilöstä 20 %:lla on peruskoulututkinto, 61 %:lla keskiasteen ammatillinen peruskoulutus ja 19 %:lla korkeakoulututkinto.

Baltian ja Venäjän yhtiöissä korkeakoulun käyneiden osuus on korkeampi kuin Suomessa - Virossa 44 %, Latviassa 29 %, Liettuassa 23 % ja Venäjällä 47 %. Erittely puuttuu Ruotsista, Norjasta ja Rimi Baltic AB:stä.

Täydennyskoulutukseen käytettiin Suomessa yhteensä 17 100 päivää eli 1,5 päivää työntekijää kohti (laskennan perusteena keskimääräinen henkilökuntamäärä). Rahaa koulutukseen sijoitettiin 4,1 miljoonaa euroa eli 354 euroa työntekijää kohti. Vuonna 2005 koulutusta oli 1,8 päivää työntekijää kohti ja rahaa käytettiin 370 euroa, joten sekä ajallinen että rahallinen panostus koulutuk-

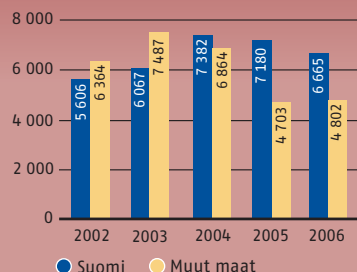
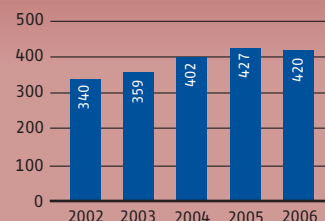
K-INSTITUUTIN OPISKELIJAMÄÄRÄT
2002-2006

SAIRAUSPOISSAOLOT 2006
(SUOMEN TOIMINNOT), % *)

- Palkalliset sairauspäivät 69,4 %
- Palkattomat sairauspäivät (pitkäaikaiset sairaudet) 21,5 %
- Lapsen sairastaminen 3,3 %
- Työmatka- ja työtapaturmat 2,2 %
- Ammattisairaudet ja kuntoutus 2,2 %

Suomessa sairauspäiviä yhteensä: 135 735

* Kauko-Telkon osalta vain sairauspäivien kokonaismäärä on saatavilla

SAIRAUSPÄIVIEN MÄÄRÄN KEHITYMINEN,
SAIRAUSPÄIVIÄ/MILJOONAA TYÖTUNTIAKESKON PANOSTUS TYÖTERVEYSHUOLTOON
SUOMESSA, EUROA/HENKILÖ
(KESKON OMA TYÖTERVEYSHUOLTO)

seen väheni vuonna 2006. Noin 80 % koulutuksesta toteutettiin konsernin sisäisenä, mihin on luettu koulutus K-instituutissa. Vuonna 2006 henkilöstön osaamisen kehittämisen hankkeita Suomessa olivat

- "Mitä tänään syötäisiin?" -koulutustilaisuudet K-ruokakaupoille, yli 2 200 osallistujaa
- Anttilan Parasta palvelua -koulutus, 2 800 osallistujaa
- Ruokakeskon Tavarakaupan "Kesko CBM Master" -koulutus, 300 osallistujaa
- Tuloksellinen myynnin johtaminen K-raudassa, 160 osallistujaa
- Koulutettuja työpaikkaohjaajia Citymarket-, Anttila- ja K-supermarket-ketjuissa, yli 300 osallistujaa

Ulkomaiden yhtiöissä koulutuspäiviä oli 3 589 eli 0,5 päivää työntekijää kohti, ja rahaa käytettiin 695 796 euroa eli 95 euroa työntekijää kohti. Sisäisen koulutuksen osuus oli 44 %. Henkilöstö sai koulutusta mm. myynnissä ja markkinoinnissa, johtamisessa sekä varastoinnissa ja logistiikassa. Rimi Baltic AB ja Byggnakker eivät ole mukana luvuissa. Tieto koulutuspäivistä puuttuu Rautakesko AS:sta Virosta sekä K-rauta AB:stä Ruotsista.

Rimi Baltic jatkoi vuonna 2005 käynnistettyä sisäistä trainee-ohjelmaa nuorille akateemisen loppututkinnon suorittaneille työntekijöilleen, tavoitteenaan kasvattaa yrityksen sisäistä potentiaalia tuleviin johtotehtäviin. Seitsemän kuukautta kestävä koulutusjakso sisältää työskentelyä kaupassa, sekä koulutusta tukitoimintoihin, logistiikkaan, hankintatoimeen, valikoimahallintaan ja markkinointiin liittyen. Rimi Baltic tukee henkilöstön osaamista ja henkilökohtaista kehittymistä kaikilla organisaatiossa. Vuonna 2006 yhteensä 60

työntekijää päätti opintonsa: heistä viisi sai päätökseen maisteriopinnon, 32 kandidaattitutkinnon, kuusi ammatikorkeakoulun ja 17 lukion.

K-instituutissa opiskeli 7 725 keskolaista, K-kauppiasta ja K-kauppojen työntekijää. Vuonna 2005 opiskelijoita oli 10 965. Opiskelijatyöpäiviä kertyi 18 409 (24 438). Opiskelijamäärät vaihtelevat vuosittain riippuen siitä, onko ohjelmassa ollut suuria massakoulutustapahtumia. Vuonna 2006 opiskelijamäärältään suurin yksittäinen valmennus oli K-ruokakauppojen "Mitä tänään syötäisiin?" -valmennus. Sen sijaan koko vuoden 2005 ajan toteutuksessa olleet Ruokakeskon ja kauppojen toiminnanohjausjärjestelmän käyttöönottoon liittyneet SAP-koulutukset saatiin päätökseen kesällä 2006. Tämä näkyy opiskelijamäärien pienentymisenä edelliseen vuoteen verrattuna. K-instituutti on toteuttanut myös noin 20 verkkokoulutusohjelmaa konserniyhtiöille ja ketjuille.

K-kauppiasliiton järjestämään, pääasiassa etäopetuksena toteutettavaan Mestari-myjäkoulutukseen osallistui 15 755 henkilöä, joista 897 oli keskolaista (lisäksi Keskon vähittäiskauppayhtiöiden henkilökunta sisältyy kokonaismäärään). Mestari-myjäkoulutusta toteutettiin edellisten vuosien tapaan myös noin sadassa kaupallisessa oppilaitoksessa ja ammattikorkeakoulussa, pääasiassa päättävillä luokilla. Viime vuoden koulutukseen osallistui oppilaitoksissa noin 6 000 opiskelijaa, joista keskimäärin parhaat opintosuoritukset kirjattiin Etelä-Karjalan aikuisopistoon.

Terveys ja turvallisuus

Työhyvinvoinnin edistäminen on tärkeä osa Keskon henkilöstöstrategiaa ja jatkuvaa toiminnan kehittämistä.

Sairauspäivät Suomessa

Kesko ylläpitää työterveys- ja -turvallisuus- sekä poissaolotilastoja konserniyhtiöiden osalta. Tilastot eivät kata urakoitsijoita. Työtunteihin ja työpäiviin suhteutettujen tunnuslukujen laskennassa on käytetty henkilöstön määrää keskimäärin ja muiden tunnuslukujen laskennassa henkilöstön määrää vuoden lopussa.

Työtapaturmia oli Suomessa yhteensä 397 (edellisenä vuonna 392), ja työmatkatapaturmia 105 (97). Yksi ammattitaitapaus raportoitiin vakuutusyhtiölle. Kuolemaan johtaneita tapaturmia ei sattunut. Tapaturmataajuus oli 19,5 tapaturmaa miljoonaa työtuntia kohti. Tapaturmien vakavuusaste laski 13 % laskettuna tapaturmien aiheuttamista poissaolopäivistä. Työtapaturmat ja työmatkatapaturmat aiheuttivat Suomessa yhteensä 3 040 eli 0,2 poissaolopäivää henkilöä kohti, mikä on saman verran kuin viime vuonna.

Sairauspäiviä oli Suomessa yhteensä 135 735 eli 9,6 päivää henkilöä kohti (edellisenä vuonna 9,7). Miljoonaa työtuntia kohti sairaspäiviä oli 6 665, mikä oli 7,2 % vähemmän kuin viime vuonna. Vuosittaisena työtuntimääränä on käytetty 1 760 tuntia.

Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) mukaan keskimääräinen sairauspoissaoloprosentti palvelusektorin yrityksissä Suomessa oli 3,8 % ja teollisuudessa 6,5 % teoreettisista työtunneista. 7,5-tuntisen työpäivän perusteella laskettuna poissaoloprosentti Keskon Suomen yhtiöissä oli 5,0 % (edellisenä vuonna 5,5 %). Keskon tilastoinnissa osa-aikaisten työntekijöiden sairauspäivät kirjautuvat kokonaisina päivinä. Jos ne kirjattaisiin tunteina, sairauspoissaolon tunnusluvut olisivat nyt ilmoitettuja jonkin verran pienempiä.

Sivun 61 kaaviossa sairauspäiviä on eritelty poissaoloyksien perusteella. Edelliseen vuoteen verrattuna merkittävimmät muutokset olivat palkattomien, pitkäaikaisista sairauksista johtuvien sairauspäivien väheneminen työtunneista laskettuna 15,3 %:lla ja palkallisten sairauspäivien väheneminen työtunneista laskettuna 8,8 %:lla.

Lyhyiden sairausjaksojen vähenemiseen vaikuttivat mm. toteutetut työhyvinvointiprojektit, joista voidaan mainita esimerkiksi Rautakeskon Timantti-ohjelma, Ruokakeskon Ilo-ohjelma ja Liikutaan yhdessä -kampanja, joka kattaa koko K-ryhmän.

Kuntoutukseen käytettyjen palkallisten ja palkattomien sairauspäivien määrä lisääntyi 19,7 %:lla. Kuntoutus painottui ns. ASLAK-kursseihin (ammattillisesti syvennetty varhaiskuntoutus). Vuonna 2006 aloitti kahdeksan kuntoutusryhmää, ja kaikki edellisenä vuonna alkaneet kuusi kurssia jatkuivat vielä vuoden 2006 puolella. Lisäksi käynnistettiin neljä TYK-kurssia (työkykyä ylläpitävä kuntoutus) kohdennettuna työntekijöille, joilla on työkykyä alentava sairaus ja työkyvyttömyyden uhka.

Keskon Suomen yhtiöissä on Suomen työsuojelulain mukaiset työsuojelutoimikunnat.

Sairauspäivien määrän kehittyminen miljoonaa työtuntia kohti vuosina 2002-2006 selviää edellisen sivun pylväsdiagrammista. Tilastointi on vuosi vuodelta tar-

kentunut, mikä on jonkin verran kasvattanut sairauspäivien määrää ja samalla vaikeuttanut vuosien välistä vertailua. Vuonna 2005 tarkennettiin palkattomien sairauspäivien kirjaamista.

Sairauspäivät ulkomailla

Ulkomaisissa yhtiöissä sairauspäiviä oli yhteensä 75 064 eli 8,6 päivää henkilöä kohti (8,0 päivää vuonna 2005) ja 4 802 päivää (4,703) miljoonaa työtuntia kohti. Poissaolot vastasivat 3,6 %:ia työpäivistä, mikä on vähemmän kuin Keskon Suomen yhtiöissä. Rimi Balticissa oli 10,7 sairauspäivää henkilöä kohti. Maakohtainen erittely on taulukossa sivulla 55. Vuosittaisina työtuntimäärinä on käytetty Virossa 2 030 tuntia, Latviassa ja Liettuassa 2 020 tuntia, Venäjällä 1 980 tuntia ja Ruotsissa ja Norjassa 1 760 tuntia.

Sairauspoissaolojen suhteellinen määrä nousi lukujen valossa, mutta vuosia ei voida pitää keskenään täysin vertailukelpoisina. Byggmakkerin 670 työntekijää on sisällytetty vuoden 2006 tilastoihin.

Työterveyshuolto

Keskon oman työterveyshuollon piirissä pääkaupunkiseudulla, Oulussa, Turussa, Kuopiossa ja Tampereella oli Suomessa noin 5 900 henkilöä. Pääkaupunkiseudun omilla työterveysasemilla hoidettiin runsaat 5 300 henkilöä. Oman työterveyshuollon palveluksessa on kuusi työterveyslääkäriä, 12 työterveyshoitajaa, kolme työfysioterapeuttia ja kolme sihteerä/vastaanottohoitajaa. Keskona on myös oma työpsykologi, joka ei kuitenkaan kuulu työterveyshuollon alaisuuteen. Osa konserniyrityksistä hankkii työterveyshuoltonsa ulkopuolisilta palveluntuottajilta.

Työterveyshuoltoon käytettiin Kesko-konsernissa Suomessa vuonna 2006 kaikkiaan noin 4,1 miljoonaa euroa. Tästä summasta Kela korvaa jälkikäteen puolet, noin 2,1 miljoonaa euroa.

Vuonna 2006 työterveyshuollon kokonaiskustannukset Suomessa olivat 304 euroa henkilöä kohden vuodessa. Ulkopuolisilta palveluntuottajilta ostettuna palveluna työkykyä ylläpitävään ja sairauksia ennaltaehkäisevään toimintaan käytettiin noin 35 % kustannuksista. Vastava panostus Keskon oman työterveyshuollon piirissä olevien osalta oli 420 euroa ja 45 %.

Työterveyshuolto toimii Keskon vähittäiskauppayhtiöiden asiantuntijana ergonomiakysymyksissä. Vuonna 2006 käynnistyi työterveyshuollon ja Ruokakeskon yhteistyö, jonka tarkoituksena on hyödyntää työterveyshuollon ergonomiaoosaamista myymäläsuunnittelussa. Työterveyshuollon tekemissä työpaikkaselvityksissä esiin tulleita kehittämiskohteita ovat tyypillisesti olleet kassapisteiden ja myymäläkalusteiden ergonomia sekä myymälöiden varastotilojen turvallisuus ja ergonomia.

Työterveyshuolto osallistuu tarvittaessa päihdeongelmaisten hoitoon ja hoitoonohjaukseen sekä kouluttaa esimiehiä yhdessä työpsykologin kanssa päihdeongelmatilanteisiin, tavoitteena ehkäistä ongelmien syntymistä.

HIV-testejä tehdään vain sairaanhoidon yhteydessä, normaalin työhöntulo- ja terveystarkastuksen yhteydessä niitä ei tehdä.

Työterveyshuollon keskeiset tavoitteet vuodelle 2007 ovat:

- Sairauspoissaolojen raportoinnin ja käsittelyn yhtenäistäminen systemaattiseksi toiminnaksi kaikissa toimialayhtiöissä ja yksiköissä.
- Esimiehen, työntekijän ja työterveyshuollon yhteistaamisten yhtenäistäminen.
- Huumetestaukset työhöntulotarkastuksiin tietyillä henkilöstöryhmillä. Näitä ovat esimerkiksi tietohallinto, työterveyshuolto ja turvallisuustehtävät sekä moottoriajoneuvoja kuljettavat.

Palkat ja muut edut

Keskolaisten keskimääräinen vuosipalkka oli Suomessa 29 383 euroa, muissa Pohjoismaissa 34 208 euroa ja Baltian maissa ja Venäjällä 10 006 euroa. Henkilömääränä on laskennassa käytetty keskimääräistä henkilökuntaa. Rimi Balticissa keskimääräinen vuosipalkka oli 5 560 euroa. Luontaisedut eivät sisälly kirjanpidon palkkasummaan, vaikka ne ovat saajalleen verotettavaa tuloa, koska ne kirjataan muille kulutileille kuin palkkoihin (esimerkiksi työsuhteautojen aiheuttamat kulut kirjataan autokuluihin).

Koska Kesko-konsernin toiminta on erittäin monimuotoista ja esimerkiksi erilaisia tehtävänimikkeitä on noin 700, keskimääräinen palkka ei ole hyvä tunnusluku kuvaamaan palkkauksen tasoa tai rakennetta. Tehtävien yksilöllisyyden takia ei myöskään miesten ja naisten välinen palkkavertailu ole mielekästä. Konsernin rakenne on myös siinä määrin muuttunut sekä Suomessa että ulkomailla, että kalenterivuosien välinen vertailu ei anna kuvaa palkkakehityksestä.

Tulospalkat

Vuoden 2006 keväällä tulospalkkoja maksettiin vuoden 2005 tuloksesta 6,2 miljoonaa euroa eli 1,8 % palkkasummasta. Konsernin tulospalkkiojärjestelmä koskee Kesko Oyj:n ja sen suomalaisten tytäryhtiöiden koko henkilökuntaa lukuunottamatta vähittäiskauppoja, joissa se on ulotettu Anttiloiden ja K-citymarketien esimiestehtäviin. Vuonna 2006 K-citymarketissa pilotoitiin myyntipalkkiojärjestelmää työntekijätehtävien piirissä. Indoor Groupissa on lisäksi oma järjestelmänsä. Keskeisiä palkkioon vaikuttavia tekijöitä ovat konsernin ja toimialan kokonaistulos, oman yksikön myynti ja tulos tai niiden kehittyminen sekä asiakastytyväisyys. Esimiesten tulospalkkaan vaikuttaa myös alaisten työtyytyväisyys.

Case

UUSI URA KESKÖN ELÄKEKASSAN TUELLA

Siilinjärveläinen Pentti Leskinen työskenteli varastomiehenä Keskön Kuopion aluekeskuksessa 27 vuoden ajan. Tästä ajasta kuusi vuotta hän toimi Ruokakeskön luottamusmiehenä Kuopiossa ja osallistui aktiivisesti konsernin kansallisiin yhteistyökokouksiin.

Leskisen selkä oli vihoitellut jo 1980-luvulta alkaen. Keväällä 2002 hän joutui pitämään pitkiä sairauslomia, vaikkei hän luottamusmiestehtävänsä takia täysipäiväisesti varastossa työskennellytkään. Samoihin aikoihin Ruokakeskossa organisoitiin uudelleen mm. tuoretavaroiden kuljetusta ja varastointia, mikä johti varastoinnin lopettamiseen Kuopiossa kesällä 2002. Leskisen kohdalla ratkaisuksi löytyi uudelleenkoulutus. Hän suoritti Ingmannin Käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa kolmivuotisen perustutkinnon linjalla "Ympäristön suunnittelu ja rakentaminen". Keskön eläkekassa maksoi koulutuskustannukset ja Leskinen sai koulutusajalta toimeentuloetuuden, joka vastasi työkyvyttömyyseläkettä kolmanneksella korotettuna. Myöhemmin Leskinen kävi omalla kustannuksellaan vielä yrittäjäkurssin.

Vuoden 2006 alussa Leskinen näki televisiossa ohjelman vuokra-aviomiehistä. Tampere-lainen Petteri Ikonen oli pari vuotta aiemmin käynnistänyt tällä nimikkeellä kotitalouspalvelujen tarjonnan, jonka kysyntä on ollut kovassa kasvussa verovähennysmahdollisuuksien parannuttua. Nyt vuokra-aviomiehiä on eri puolilla Suomea jo yli 20, joista osa on täysipäiväisiä. Pentti Leskinen liittyi joukkoon kesäkuussa, toimialueenaan Kuopio, Siilinjärvi ja Maaninka.

Keskön Eläkekassa on käynnistänyt runsaat 30 uudelleenkoulutusta. Niistä kahdeksan on johtanut uuteen työpaikkaan, osalla koulutus on kesken, ja muutama on keskeyttänyt. Leskisen uudelleenkoulutus oli molemmin puolin onnistunut ratkaisu. Leskinen on tyytyväinen uuteen ammattiinsa. Työ on vaihtelevaa, asiakkaat ovat pääosin yksin asuvia naisia tai vanhuk-sia, jotka tarvitsevat apua arjen askareissa, ja myönteistä palautetta saa herkästi. Eläkekassalle Leskisen uudelleenkoulutuksen kustannukset jäivät noin neljäsosaan siitä, mitä mahdollinen työkyvyttömyyseläke olisi maksanut.

Pentti Leskinen tällä kertaa aidankorjaustöissä.

Konsernin tulospalkkiojärjestelmän lisäksi tytäryhtiöillä - sekä suomalaisilla että ulkomaisilla - on omia tulospalkkausjärjestelmiä. Ulkomaisten yhtiöiden tulospalkkausjärjestelmät eivät välttämättä vastaa Suomessa käytössä olevia järjestelmiä. Ulkomaiset yhtiöt maksoivat vuonna 2006 tulospalkkoja vuoden 2005 tuloksesta 4,2 miljoonaa euroa eli noin 4,9 % palkkasummasta. Tästä summasta puuttuvat Byggnätker ja Senekain tiedot.

Konsernin ylimmällä johdolla - noin 50 Kesko-konsernin johtajaa - on oma Kesko Oyj:n hallituksen hyväksymä tulospalkkiojärjestelmä, jossa palkkion enimmäismäärät vaihtelevat tehtävän tulosvaikutuksen perusteella 2-6 kuukauden palkkaa vastaaviin määriin asti.

Optiot

Keskolla oli vuonna 2006 voimassa kaksi optio-ohjelmaa. Vuoden 2000 optio-ohjelman merkintä päättyi 31.3.2006. Vuoden 2003 yhtiökokouksessa hyväksytty optio-ohjelma on suunnattu ylimpään johtoon kuuluville henkilöille (nykyiset 50 sekä mahdolliset uudet rekrytoitavat). Ohjelman merkintä päättyi optioerästä riippuen huhtikuun lopussa 2008, 2009 tai 2010. Optio-ohjelman sisältö esitellään Keskon Internet-sivuilla www.kesko.fi (Sijoittajat).

Vuoden 2005 tilinpäätöksen henkilöstökuluihin sisältyi myönnettyjä osakeoptioita 2,1 miljoonaa euron arvosta.

Luontaisedut

Suomessa käytössä olevien luontaisedutujen määrä kasvoi hieman. Autoetu oli vuoden lopussa 795 henkilöllä (edellisenä vuonna 748) ja puhelinetu 2 820 henkilöllä (2 760). Konsernin omistuksessa ei ollut työsuhdeasuntoja. Ulkomaisten yhtiöiden luontaiseduista ei ole käytettävissä tilastoja.

Työyhteisöllistä hyvinvointia edistetään Suomessa muun muassa tukemalla henkilökunnan oma-aloitteista harrastus- ja virkistystoimintaa järjestävää Keskon kerhoa. Kerhon vuosibudjetti on noin 0,5 miljoonaa euroa ja sen toiminta jakautuu pääkerhon lisäksi 11 aluekerhoon. Esimerkiksi Helsingin Katajanokan kerholla on 17 harrastepiiriä - kulttuurista, musiisointia, lasitaidetta, posliinimaalausta, monenlaista kuntoilua ym. Henkilökunnan lomaviihtöön on tarjolla seitsemän lomamökkiä, joiden käyttöaste on jokseenkin 100 %. Ulkomaiset yhtiöt käyttivät henkilökunnan harrastus- ja virkistystoimintoihin yhteensä noin 120 000 euroa. Tiedot puuttuvat Liettuan, Ruotsin ja Norjan yhtiöistä.

Eläkkeet

Kesko-konsernista siirtyi vuoden 2005 aikana Suomessa eläkkeelle 140 henkilöä (edellisenä vuonna 177), joista Eläkekassan jäseniä oli 59 (87) ja Varma-Sammossa vakuutettuja 81 (90). Lukuun sisältyvät osa-aikaeläkkeelle ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle jääneet, joiden työsuhde jatkuu edelleen. Uudelleen koulutukseen sijoitettiin 26 (16) sellaista henkilöä, joilla ei enää ollut sairauden vuoksi työkykyä entiseen työhönsä tai joiden työkyky oli vaa-

rantumassa. Ulkomaisissa yhtiöissä oli yksi eläketapah-tuma.

Terveystieteistä syistä kokoaikaiselle eläkkeelle siirtyneitä oli 57 eli yhdeksän enemmän kuin edellisenä vuonna. Eläkekassan A-osastossa myönnettiin taloudellisin ja tuotannollisin perustein varhaiseläke 10 henkilölle, mikä on selvästi vähemmän kuin viimeisen viiden vuoden keskiarvo.

Keskimääräinen eläkkeellejäänti-ikä nousi Keskon Eläkekassan eläkemyönnyössä 58,1 vuoteen (56,3) ja Varma-Sammossa 55,0 vuoteen (54,7). Keskiarvoa nosti uusi eläkelaki, joka mahdollistaa vanhuuseläkkeelle siirtymisen oman harkinnan mukaan 63-68 vuoden iässä. Keskon Eläkekassan osalta muutama työntekijä, joka jatkoi työelämässä 63 tai jopa 65 ikävuoteen asti sekä se, että nuoria työkyvyttömyyseläkkeelle jääjiä ei ollut vuoden aikana montaa, nostivat keskimääräistä eläkkeellejäänti-ikää. Koko Suomen työeläkejärjestelmässä keskimääräinen eläkkeellejäänti-ikä oli 58,6 vuotta (2005).

Keskon Eläkekassan vuonna 2006 maksamat eläkkeet - yhteensä 52 miljoonaa euroa 3 318 henkilölle - olivat suuruudeltaan keskimäärin 1 305 euroa kuukaudessa.

Toiminta työnantajajärjestöissä

Kesko on työnantajana järjestäytyneet Suomessa Suomen Kaupan Liittoon, Ruotsissa Handels Arbetsgivareorganisationiin ja Norjassa Näringslivet's Hovedorganisasjonin (NHO). Baltiassa Rautakeskon ja Maatalouskeskon tytäryhtiöt eivät kuuluneet järjestöihin. Baltian maissa järjestäytymisaste on sekä työnantaja- että työntekijäpuolella alhainen, eikä toistaiseksi ole syntynyt sitovaa, koko toimialan kattavaa työehtosopimusta.

Keskon pääjohtaja on Elinkeinoelämän Keskusliiton (EK) hallituksen jäsen ja yksi EK:n kolmesta varapuheenjohtajasta.

Yhteistyö henkilöstön edustajien kanssa

Kesko-konsernin Suomessa työskentelevästä henkilökunnasta 38,2 % (edellisenä vuonna 33,7 %) oli järjestäytyneet ammattiliittoihin, pääasiassa Palvelualan Ammattiliittoon. Tilastossa ovat mukana ne työntekijät, joiden ay-jäsenmaksu pidätetään palkasta. Norjassa järjestäytymisaste oli 26,9 %. Baltiassa ja Venäjällä järjestäytyneitä oli vain muutama henkilö. Tiedot eivät ole saatavilla K-rauta AB:sta Ruotsista eivätkä Senekaista.

Kesko-konsernissa on yhtiökohtainen luottamusmiesjärjestelmä, joka on käytössä kaikissa suurimmissa tytäryhtiöissä Suomessa. Keslog Oy:n toimipaikkakohtaiset luottamusmiehet edustivat myös muiden toimialayhtiöiden henkilöstöä ao. toimipaikoilla. Anttila Oy:ssä ja Citymarket Oy:ssä on myös tavaratalokohtaisia luottamusmiehiä. Ylempien toimihenkilöiden edustajiksi oli valittu luottamusvaltuutetut Ruokakesko Oy:öön, Rautakesko Oy:öön ja Maatalouskesko Oy:öön.

Akavaan järjestäytyneiden keskolaisten jäsenten yhteistyöelimenä ja edunvalvojana toimii Keskon esimiehet

ja asiantuntijat ry., joka kuuluu Akavan toimihenkilöiden neuvottelujärjestöön YTN:öön.

Kansalliset yhteistyökokoukset pidetään kahdesti vuodessa. Kansainvälinen konserniyhteistyökokous (European Works Council, EWC) järjestetään kerran vuodessa ja siihen osallistuivat vuonna 2006 edustajat Suomesta, Ruotsista, Liettuasta ja Virosta. Latvian edustaja oli estynyt osallistumasta. Vuonna 2006 järjestettiin myös kansainvälinen HR Summit -seminaari päivä konsernin henkilöstöammattilaisille. Seminaaripäivässä keskolaiset ja ulkopuoliset asiantuntijat jakoivat näkemyksiään henkilöstöjohtamisesta kansainvälisessä yrityksessä.

Kesko-konsernin kotimaisia yhtiöitä koskevia työsuhteriitoja oli vuonna 2006 käsiteltävänä hovioikeudessa yksi ja välimiesoikeudessa yksi. Riidat koskivat työsuhteen päättämisistä. Hovioikeudessa käsitelty tapaus päättyi Keskon eduksi ja välimiesoikeus päätti tapauksen en-

tisen työntekijän eduksi. Alioikeuksissa oli vireillä kuusi työsuhteriitaa, joista neljä liittyi työsuhteen päättämiseen, yksi matkakustannusten korvaamiseen ja yksi henkilökunnan alennusoikeuden muuttamiseen. Näistä yksi työsuhteen päättämiseen liittyvä riita päättyi Keskon eduksi vuoden 2006 lopussa ja kaksi sovittiin vuoden 2007 alussa. Matkakustannusten korvaamiseen liittyvä riita päättyi työntekijän eduksi ja henkilökunnan alennusoikeuden muuttamista koskeva riita sovittiin vuoden 2007 alussa. Yksi työsuhteen päättämistä koskeva riita on vielä käsittelyssä.

Ulkomaiden yhtiöiden osalta vuoden lopun työsuhteriitatilastot kattavat vain avoimet riidat, jotka ovat taloudellisesti merkittäviä. Näiden tilastojen mukaan vuoden 2006 lopussa oli vireillä yksi riita liittyen työsuhteen rikkomiseen työntekijän toimesta.

Case

PAMIN VUODEN HYVÄ TEKO -TUNNUSTUS CITYMARKET OY:LE

Palvelualojen ammattiliitto PAM ry myönsi vuoden 2006 Hyvä teko -tunnustuksen Citymarket Oy:lle osa-aikatyöntekijöiden työaikaa koskevasta sopimuksesta. Sopimus tarjoaa osa-aikaisissa työsuhteissa työskenteleville mahdollisuuden kasvattaa viikkotyötuntimääriään. Ruokakeskon tytäryhtiö Citymarket vastaa K-citymarketien käyttötavara- ja kassapalveluista ja työllistää 3 200 henkilöä 54 K-Citymarketissa. Elintarvikemyynnistä K-citymarketeissa vastaa itsenäinen kauppias.

Citymarket Oy:n osa-aikaiset työntekijät ilmaisivat vuonna 2005 halunsa tehdä suurempia viikkotyötuntimääriä, ja Citymarketin pääluottamusmies ja työnantajan edustaja neuvottelivat asiasta sopimuksen. Tuntimäärien lisäämisen havaittiin pian olevan sekä työntekijän että työnantajan etu: lisätuntien kohdentuminen oman yrityksen työntekijöille edistää työntekijöiden motivoituneisuutta ja sitoutumista työhönsä ja varmistaa työnantajalle osaavan ja ammattitaitoisen henkilökunnan. Ensimmäiset kartoitukset osa-aikaisten työntekijöiden viikkotyötuntimääristä tehtiin vuoden 2006 alussa. Sopimuksen toteutumisesta vastaavat paikallisesti Citymarket Oy:n tavaratalojohtajat ja toimipaikkakohtaiset luottamusmiehet.

K-citymarket Turtolassa vapaa-ajanastolla työskentelevä työsuojeluvaltuutettu Jonne Sassi, Eija Kykkänen kodinosastolta ja Citymarket Oy:n pääluottamusmies Leila Tilvis työvuorolistojen parissa.

Tavarantoimittajien sosiaalisen laadun valvonta

SOSIAALISEN LAADUN VALVONNAN KESKEISIÄ TULOKSIA VUONNA 2006

- + BSCI-yhteistyöhön saatiin lisää markkinavoimaa, kun jäsenyritysten määrä kasvoi 50:stä 63:een.
- + BSCI:n toimintamalli elintarviketuotannon auditointiin valmistui ja sen myötä alkutuotannon auditoinnit voidaan aloittaa alkuvuodesta 2007.
- + Pirkka Reilun kaupan ruusut ovat olleet menestys ja tasoittavat tietä muiden samantyyppisten Reilun kaupan tuotteiden lanseeraukselle.
- Kesko ei onnistunut edistämään BSCI-auditoiteja ja tulokset olivat pettymys.
- Merkittäviä brittiläisiä ja ranskalaisia kauppaketjuja ei ole saatu houkuteltua BSCI:n jäseniksi.
- BSCI:n yleisten tilastojen mukaan tavarantoimittajilla runsaasti puutteita ensimmäisellä auditointikerralla.

Sosiaalisten riskien mittasuhteet

Keskon oman riskituonnin arvo oli vuonna 2006 yhteensä 78 miljoonaa euroa (84 miljoonaa euroa vuonna 2005). Tämä tuonti oli 1,1 % kaikista ostoista ja 7,9 % Keskon tuonnista Suomeen. Noin 72 % tuonnista tulee EU-maista. Keskon tärkeimmät EU:n ulkopuoliset tuontimaat ovat Kiina (57 miljoonaa euroa), Costa Rica (16 miljoonaa euroa) ja Intia (8 miljoonaa euroa).

Oman tuonnin lisäksi Kesko ostaa riskimaissa valmistettuja tuotteita myös muilta Suomessa toimivilta maantuontiyrityksiltä (ks. sivu 32) sekä kansainvälisten ostoryhmittymien välityksellä. Pääosa näistä ostoista on kansainvälisiä merkkituotteita, joiden valmistajat ja valmistuttajat ovat panostaneet jo vuosikautia sosiaalisen laadun varmistamiseen. Näitä ostoja ei pystytä erittelemään tuotteiden alkuperämaiden perusteella, mutta Kesko arvioidaan muiden ostokanavien kautta riskialueilta tulevien tuotteiden osuuden olevan lähes samaa luokkaa kuin oman riskituonnin, joten sosiaalisten riskien osuus Keskon kaikista ostoista on yhteensä noin 2 %.

Keskon ulkomaiset tytäryhtiöt eivät ole vielä rakentaneet vastaavaa menettelyä oman suoran tuontinsa valvontaan. Koska emoyhtiöt ostavat pääasiassa keskitetyksi, on tytäryhtiöillä vain muutamia ulkomaisia tavarantoimittajia, joista suurin osa EU:n alueella. Tytäryhtiöiden maakohtainen tuonnin määrä on esitelty sivulla 31.

Ostotoiminnan periaatteet

Kesko on julkaissut ostotoimintansa eettiset periaatteet keväällä 2000 (katso www.kesko.fi/Vastuullisuus). Periaatteiden mukaan Kesko vaatii tavarantoimittajiltaan aina kansallisen työläinsäädännön noudattamista. Mikäli työelämän kansainväliset vähimmäisvaatimukset - ennen kaikkea Kansainvälisen Työjärjestön ILO:n keskeiset työelämää säätelevät sopimukset - kuitenkin ovat työntekijän kannalta kansallisia lakeja vaativampia, tulee noudattaa näitä kansainvälisiä normeja.

Vuoden 2005 alusta Kesko on kuulunut jäsenenä Business Social Compliance Initiativeen (BSCI), joka on eurooppalaisten kauppaketjujen perustama, sosiaalisia auditointeja kehityksmaatuonnissa edistävä yhteenliittymä (katso www.bsci-eu.org). Samalla Kesko päätti noudattaa BSCI:n periaatteita (BSCI Code of Conduct), jotka ovat vaatimuksiltaan vastaavaa tasoa kuin Keskon omat aikaisemmat periaatteet. BSCI on marraskuussa 2006 uudistanut Code of Conductiaan hieman entistä vaativampaan suuntaan - uudistus tulee voimaan huhtikuussa 2007.

Valvonnan työkalut

Kesko aloitti sosiaalisen laadun valvontansa vuoden 1999 syksyllä toteutettujen testauksen jälkeen keväällä 2000. Toimintamalliksi valittiin tuolloin ainoa käytössä oleva auditointiva standardi eli Social Accountability SA 8000. Keskon ostajat saivat koulutuksen SA 8000:n perusteisiin ja alkoivat esitellä sitä riskialueen tavarantoimittajilleen. Koska vain muutama kauppaketju maailmalla oli ottanut SA 8000:n käyttöön, Kesko ei voinut vielä pitää SA 8000 -sertifiointia kauppasuhteen ehtona, vaan ilmoitti tuossa vaiheessa suosivansa sertifioituja toimittajia.

Tämän jälkeen maailmalla on käynnistetty lukuisia, milloin ostajien, milloin valmistajien perustamia toimiala- ja tuotekohtaisia yhteenliittymiä, jotka tähtäävät hankintaketjun valvonnan tehostamiseen. SA 8000 -standardi ei valitettavasti ole osoittautunut kaikille sopi-

vaksi ratkaisuksi, toisin kuin esimerkiksi ISO 14001 -ympäristöjärjestelmä, joka on ollut menestyksekkäämpi tässä suhteessa. Vaikka kaikki toimintamallit eivät vastaa Keskon asettamia vaatimuksia - esimerkiksi ILO:n työaikasäännöksistä joudutaan edelleen tinkimään - tietoisuus hankintaketjun epäkohdista on merkittävästi lisääntynyt ja työntekijöiden asemaa ja työoloja on pystytty monella tavoin parantamaan.

Käytössä olevista toimintamalleista monet vaikuttavat Keskon tavarantoimittajien työolojen kehittymiseen ja valvontaan, vaikka Kesko ei itse niihin kaikkiin suoraan osallistukaan. Tämän takia on entistä vaikeampaa raportoida siitä, kuinka moni tavarantoimittaja tosiasiaa täyttää Keskon sosiaalisen laadun vaatimukset. Seuraavassa esitetään yhteenveto sosiaalisen laadun keskeisistä valvontajärjestelmistä.

Social Accountability SA 8000 -standardi

SA 8000 on Social Accountability Internationalin (SAI) kehittämä standardi, joka pohjautuu YK:n ihmisoikeuksien julistukseen ja lapsen oikeuksien yleissopimukseen sekä Kansainvälisen Työjärjestön ILO:n keskeisiin työelämää sääteleviin sopimuksiin. Standardin kehitystyössä ja hallinnossa on mukana kansalais- ja ammattijärjestöjen, yliopistojen, sertifiointilaitosten ja yritysten edustajia. Sertifiointien voivat myöntää SAI:n akkreditoimat kansainväliset sertifiointilaitokset, joiden toimintaa SAI valvoo. Menettely vastaa ISO 9000- ja ISO 14000-standardeja.

SA 8000 on tarjolla olevista valvontatyökaluista vaativin ja kallein ja täyttää kaikki Keskon periaatteissa esitetyt ehdot. Vuoden 2006 syyskuun lopussa SA 8000 -sertifikaatteja oli voimassa 1 112. SA 8000 -sertifiointien lista on nähtävissä SAI:n internetsivuilla (www.sa-intl.org).

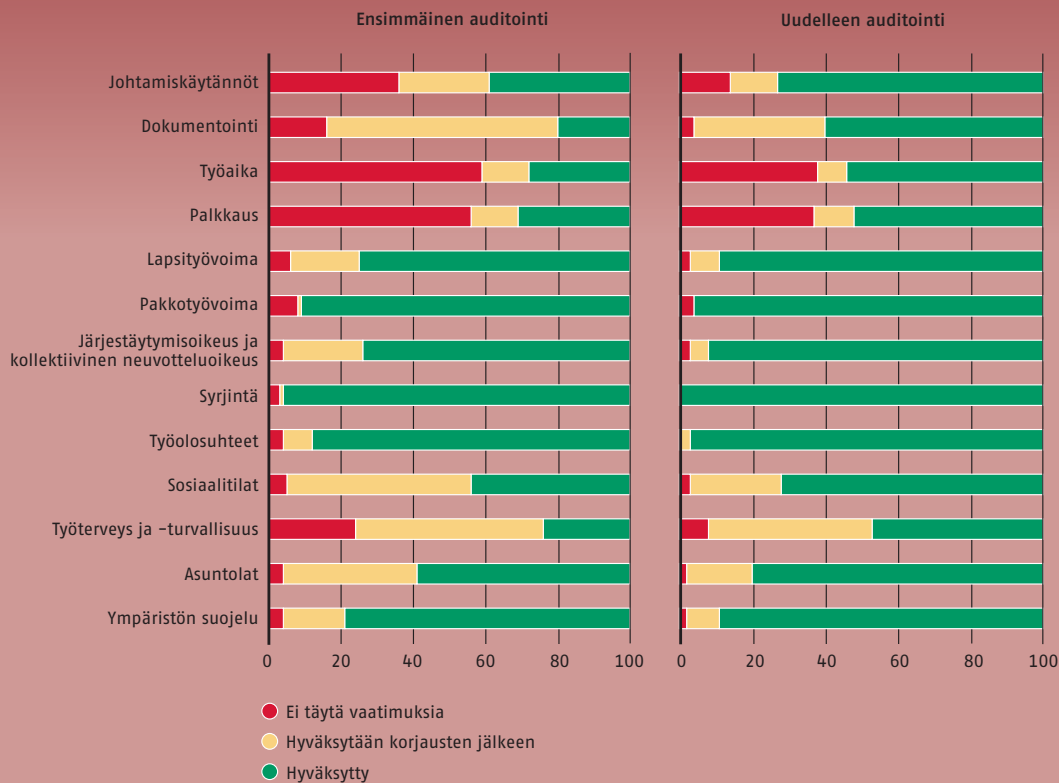
Business Social Compliance Initiative (BSCI)

BSCI on eurooppalaisten kauppaketjujen perustama sosiaalisia auditointeja edistävä organisaatio, joka tekee yhteistyötä SAI:n kanssa. BSCI-auditointeja tekevät SAI:n hyväksymät SA 8000 -auditointijat, ja auditointi vastaa työntekijän kannalta SA 8000 -sertifiointia. Jos yritys, joka on läpäissyt BSCI-auditoinnin, rakentaa SA 8000 -standardin mukaisen johtamisjärjestelmän, sille voidaan myöntää SA 8000 -sertifikaatti. BSCI-järjestelmä sisältää itsearviointimenettelyn, jonka tavoitteena on poikkeamien korjaaminen jo ennen auditointia ja siten ajan säästäminen auditointivaiheessa.

SA 8000 -JA BSCI-AUDITOINTIEN PÄÄKOHDAT

Auditoinnin osa-alueet	Vastaava ILO:n perussopimus
Lakien ja sopimusten noudattaminen	
Järjestäytymisoikeus ja kollektiivinen neuvottelu-oikeus	87, 98 ja 135
Syrjintä	100 ja 111
Palkkaus	26 ja 131
Työajat	1 ja 14
Työterveys ja -turvallisuus	154 ja suositus 164
Lapsityövoima	79, 138, 141 ja 182
Pakkotyövoima	29 ja 105
Ympäristösuojelun peruskysymykset	

BSCI-AUDITOINTIEN TULOKSIA ERI OSA-ALUEILLA 2006, % AUDITOIDUISTA YRITYKSISTÄ

Ensimmäinen auditointi tehtiin 601 yrityksessä ja uudelleen auditointi 140 yrityksessä. Asuntolaita koskevat luvut on laskettu vain niistä yrityksistä, joissa on asuntola = 46 % auditoiduista yrityksistä.

BSCI ei toistaiseksi ole erillinen juridinen yhteisö, vaan se on osa Foreign Trade Associationin (FTA) toimintaa, ja sen hallinnossa on vain jäsenyritysten edustajia. Kansalaisjärjestöille, ay-liikkeelle ynnä muille BSCI tarjoaa mahdollisuuden osallistua ns. sidosryhmädialogikokouksiin. Jäsenyrityksiä oli vuoden 2006 lopussa 63, ja tietokannassa oli 2 370 tavarantoimittajaa, joista osan auditointi oli valmiina ja osan meneillään. Vuonna 2006 saatiin päätökseen kaiken kaikkiaan 741 BSCI-auditointia. Tietokanta on vain jäsenyritysten käytössä, eikä BSCI-auditoinneista myönnetä julkisia sertifikaatteja. Vuoden 2007 alussa BSCI sai valmiiksi maataloustuotannon auditointijärjestelmän, jonka koordinoinnista EUREPGAP-sertifioinnin kanssa sovittiin syksyllä.

BSCI-auditointi täyttää kaikki Keskon periaatteisiin sisältyvät ehdot. Kesko edistää ensisijaisesti tavarantoimittajiensa BSCI-auditointia, mutta suosittelee edelleen myös SA 8000 -sertifiointia sosiaalisen laadun lopullisena päämääränä.

EUREPGAP-sertifiointi

EUREP (Euro-Retailer Produce Working Group) on ruoka-kaupan ketjujen ja maataloustuotteita jalostavien ja myyvien yritysten kansainvälinen organisaatio, joka on kehittänyt maataloustuotannolle jäljitettävyy-, tuoteturvallisuus- ja ympäristövaatimukset. EUREPGAP-sertifioinnin myöntää puolueeton sertifiointilaitos. GAP tarkoittaa hyvää maatalouskäytäntöä ("Good Agricultural Practice").

EUREPGAP on sisällyttänyt sosiaalisen laadun kysymykset osaksi omaa auditointiprosessiaan, tosin vain pienessä mittakaavassa. Syksyllä 2006 EUREPGAP ja BSCI tekivät sopimuksen, että silloin kun viljelijä tai pakkaaja läpäisee BSCI-auditoinnin, EUREPGAPin ei enää omassa sertifioinnissaan tarvitse käydä läpi sosiaalisen laadun osuutta.

EUREPGAP-sertifiointi on tarkoitettu jäsenyritysten - kuten Kesko - sisäiseksi laadunvalvontatyökaluksi, eikä sertifiointeja ole julkaistu. Vuoden 2006 syksyllä sertifioituja hedelmä- ja vihannestuottajia oli eri puolilla maailmaa noin 65 000.

Reilun kaupan sertifiointijärjestelmä

FLO, eli Fairtrade Labeling Organizations International (eri maissa toimivien Reilun kaupan edistämisyhdistysten ja tuottajaorganisaatioiden yhteistyöelin) valvoo yhteistyössä FLO-Cert-sertifiointiyhtiön kanssa yhteensä noin miljoonan pienen ja keskisuuren tuottajan sosiaalista laatua 50 maassa. Reilun kaupan tuotteiden myynnin volyymiksi on vuonna 2006 arvioitu maailmanlaajuisesti noin 1,5 miljardia dollaria ja Suomessa noin 20 miljoonaa euroa.

Reilun kaupan sertifiointijärjestelmä noudattaa samoja periaatteita kuin EUREPGAP-sertifiointi ja BSCI:n maataloustuotannon auditointimalli, mutta Reilun kaupan järjestelmän piirissä olevat maatilat ovat keskimäärin huomattavasti pienempiä. Merkittävin ero Reilun

kaupan ja muiden järjestelmien välillä on se, että Reilun kaupan järjestelmässä tuottajille taataan takuuhintaa, joka on korkeampi kuin maailmanmarkkinahinta. Samalla tuottajat veloitetaan investoimaan paikallisten elinolojen parantamiseen.

Reilun kaupan merkki on ainoa sosiaalisen laadun tuotemerkki, joka on maailmanlaajuisesti tunnettu ja hyväksytty. Esimerkiksi SA 8000 -järjestelmä ei sisällä tuotemerkkiä.

Ruokakesko on Suomen Reilun kaupan edistämisyhdistyksen lisenssinhaltija Pirkka-sarjallaan, ja myy kaikkia Suomessa saatavilla olevia Reilun kaupan tuoteryhmiä.

Muita aloitteita

Suurimmilla brittiläisillä ja ranskalaisilla kauppaketjuilla on omat sosiaalisen laadun valvonnan aloitteensa, jotka ovat BSCI-järjestelmän ulkopuolella.

Iso-Britanniassa merkittävimmät kauppaketjut ovat Ethical Trading Initiativen (ETI) jäseniä ja jakavat tietoa auditoinneista Sedex-tietokannan avulla. ETI:n periaatteet ovat samansisältöiset kuin BSCI:n ja Keskon, ja siten tavarantoimittaja, joka läpäisee ETI-auditoinnin, täyttäisi myös Keskon vaatimukset. Keskolla ei kuitenkaan ole pääsyä ETI:n auditointiraportteihin, sillä se ei ole ETI:n ja Sedex:n jäsen. Sedex-tietokantaan puolestaan voidaan tallentaa myös muiden järjestelmien auditointitietoja.

Ranskan kaupan alan etujärjestö (FCD) on luonut yhteiset periaatteet (Code of Conduct), auditointimallin ja tietokannan, jotka ovat kahdentoista ranskalaisen super- ja hypermarketketjun käytössä. Järjestelmän piirissä kerätyt auditointitiedot eivät ole julkisia. Ranskalaisten periaatteet eivät kaikilta osin noudata ILO:n sopimuksia, ja siten FCD-auditointi ei ole riittävä Keskon vaatimusten täyttämiseksi.

Yhdysvaltalainen tekstiilialan valvontajärjestelmä WRAP (Worldwide Responsible Apparel Production) on hyvin samankaltainen kuin BSCI-järjestelmä. Siinä korostetaan itsearviointia, ja se käyttää samoja kansainvälisiä auditointiyhtiöitä paikallisten auditointiyhtyritysten lisäksi. WRAP ei kuitenkaan ole yhtä vaativa kuin SA 8000 tai BSCI esimerkiksi lapsityövoiman kiellon, työajan ja palkkauksen suhteen, ja siten WRAP-sertifiointi ei kata Keskon vaatimuksia. Myös WRAP-tietokanta on vain jäsenyhtyritysten käytössä.

Suurin osa maailman merkittävimmistä lelujen valmistajista toimii nykyisin Kiinassa ja kuuluu lelualan kansainväliseen järjestöön ICTI:in (International Council of Toy Industry), jolla myös on oma auditointijärjestelmänsä. ICTI:n periaatteet sisältävät hyvin yksityiskohtaiset vaatimukset työterveys- ja -turvallisuusasioissa, mutta eivät nojaa ILO:n sopimukseen koskien työaika ja ylityötä. BSCI ja ICTI ovat neuvotelleet yhteistyöstä moneen otteeseen, mutta puuttavat ICTI:n järjestelmässä ovat toistaiseksi estäneet ICTI-auditointien hyväksymisen BSCI:n ja siten myös Keskon taholta.

Case

VIETNAMILAISET TAVARANTOIMITTAJAT MUKANA KOLMIVUOTISESSA KEHITYS- JA KOULUTUSHANKKEESSA

Kesko on ollut Keskuskauppamarin Vastuullisen tuontikaupan verkoston puheenjohtaja verkoston perustamisesta, vuodesta 2001 lähtien. Vuonna 2005 verkoston piirissä käynnistettiin Keskon aloitteesta yhteinen kehitys- ja koulutushanke vietnamilaisille tavarantoimittajille.

Laajojen keskustelujen jälkeen hankkeesta muodostui ns. kolmikantainen projekti, jossa tuontiyhtyritysten lisäksi on mukana Suomen Ammattijärjestöjen Solidaarisuuskeskus (SASK) ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK. Hanke rahoitetaan pääosin Suomen valtion kehitysyhteistyömäärärahoilla.

Vietnamiin rakennettiin samankaltainen projektihallinto, jossa paikallisina yhteistyökumppaneina ovat Vietnamin työministeriö, ammattiliitto ja keskuskauppamari. Projektia hallinnoi Apheda, Australian ammattiliittojen omistama kehitysjärjestö, jolla on 20 vuoden kokemus Vietnamissa toimimisesta. Apheda myös koordinoi hankkeessa mukana olevien tutkimus-, koulutus, konsultointi- ja auditointiyhtyritysten työtä.

Hanke alkoi kesäkuussa Ho Chi Minh Cityssä pidetyllä seminaarilla, jossa yli 50 osallistujalle esiteltiin hankkeen tavoitteet, BSCI-mallin perusvaatimukset sekä kokemuksia siitä, kuinka työolojen parantamisella voidaan parantaa myös tuotteiden laatua ja toiminnan tuottavuutta. Tämän jälkeen 22:ssa hankkeessa mukana olevassa tavarantoimittajayhtyrityksessä tehtiin kaksi kyselyä, joiden avulla arvioitiin niiden taloudellisia tuloksia ja henkilöstön työtyytyväisyyttä.

Keväällä 2007 tehtaissa tehdään ensimmäiset BSCI-auditoinnit, ja seuraavassa koulutustilaisuudessa käsitellään tarvittavia korjaavia toimenpiteitä. Tässä vaiheessa hankkeessa mukana olleet konsultit auttavat yrityksiä toteuttamaan tarvittavat muutokset. Toinen auditointi tapahtuu loppuvuodesta 2007. Viimeinen vaihe on jälleen tavarantoimittajayhtyrityksissä suoritettava kysely, jonka avulla tutkitaan hankkeen vaikutuksia taloudellisiin tuloksiin ja työtyytyväisyyteen.

Puolet hankkeeseen osallistuvista yrityksistä on Keskon tavarantoimittajia, ja Kesko näkee hyvät mahdollisuudet projektissa syntyneen toimintamallin käyttöön myös muualla. Hankkeeseen osallistuvat myös Stockmann ja Tuko.

Projektin johtoryhmään kuuluvat mm. Ho Chi Minh Cityn ammattijärjestön varapuheenjohtaja Mr Tran Thanh Hai sekä Vietnamin työministeriön osastopäällikkö Ms Nguyen Thi Thanh Mai.

Paljon erilaisia hankkeita on käynnissä myös elintarvikesektorilla maatilojen työolojen parantamiseksi. Kaikkien aloitteiden tuloksia ei tosin vielä julkaista luotettavalla ja läpinäkyvällä tavalla. Kahvintuottajien olosuhteisiin on viime aikoina kiinnitetty erityistä huomiota ja alalle on syntynyt useita aloitteita ja sertifiointijärjestelmiä. Näitä ovat mm. Common Code for the Coffee Community, joka on merkittävien kansainvälisten merkien perustama, International Coffee Partners (mukana Paulig, Löfbergs Lila, Tchibo, Lavazza), Rainforest Alliance ja Utz Kapeh (nyk. Utz Certified) sekä Starbuck's Code. The Ethical Tea Partnershipissä puolestaan ovat mukana Tetley, Twining's ja Unilever. Suklaa- ja kaakaoteollisuus toimii International Cocoa Initiativen puitteissa, ja kukateollisuudella on omat GAP- ja SQ-sertifiointinsa.

Sosiaalisen laadun valvonnan tulokset

Käytössä olevat monet sosiaalisen laadun valvonnan järjestelmät kattavat pääosin samat työoloihin ja työehtoihin liittyvät asiat, mutta pienet poikkeamat vaatimuksissa aiheuttavat käytännön työhön paljon sekavuutta ja pakottavat tavarantoimittajat moniin auditointeihin. SA 8000 ja BSCI eivät toistaiseksi ole pystyneet poistamaan päällekkäisten auditointien ongelmaa. Useimmat kaupakäytöt eivät kuitenkaan enää ylläpidä omia, yrityskohdaisia periaatteitaan ja valvontajärjestelmiään, mikä on myönteistä kehitystä.

Omien tavarantoimittajiensa sosiaalisen laadun valvonnasta Kesko pystyy tarjoamaan tarkkaa tietoa ainoastaan SA 8000 -sertifioinneista, BSCI-auditoinneista ja Reilun kaupan tuottajista.

SA 8000 -sertifiointien tulokset

Koska Kesko on keskittynyt edistämään tavarantoimittajiensa BSCI-auditointeja, edistyminen SA 8000 -sertifioinneissa oli vaatimatonta. Neljä uutta sertifiointia - kaksi Kiinassa, yksi Filippiineillä ja yksi Kroatiassa - valmistui vuoden 2006 aikana. Vuoden lopussa SA 8000 -sertifioituja tavarantoimittajia oli 18 maassa yhteensä 28. Näissä yrityksissä oli kaiken kaikkiaan 60 000 työntekijää.

Social Accountability International (SAI) -järjestön ohjausryhmä (Advisory Board) kokoontui Keskon pääkonttorissa Helsingissä syyskuussa, ja Kesko oli yksi pääsponsoreista ja -puhujista Finlandia-talolla pidetyssä SAI:n vuosikonferenssissa.

Kesko jatkaa SA 8000 -sertifioinnin suosittelamista tavarantoimittajilleen sosiaalisen laadun lopullisena päämääränä ja viimeisenä askeleena BSCI-auditoinnissa (osa C, parhaat käytännöt).

BSCI-auditointien tulokset

Keskon tavoite vuodelle 2006 oli saada 50 tavarantoimittajaa auditoinnin piiriin, mutta tätä tavoitetta ei saavutettu, pääosin siksi että prosessi on osoittanut vievän paljon enemmän aikaa kuin odotettiin.

Vuoden 2006 alussa 42 Keskon tavarantoimittajan tiedot oli syötetty BSCI-tietokantaan joko Keskon tai jonkun toisen jäsenyrityksen toimesta. Tavarantoimittajan kirjaaminen tietokantaan tarkoittaa, että tavarantoimittaja on aloittanut tai on aloittamassa BSCI-auditoinnin. Vuoden lopussa monen tavarantoimittajan tiedot jouduttiin kuitenkin poistamaan tietokannasta, sillä auditointi ei ollut edistynyt.

BSCI-järjestelmässä ajanjakso auditointiin sitoutumisen ja sen läpikäymisen välillä ei saisi ylittää yhtä vuotta. Jos tavarantoimittaja kuitenkin suorittaa kattavan itsearvioinnin, tunnistaa monia kehityskohteita ja päättää toteuttaa kaikki korjaavat toimenpiteet ennen ensimmäistä auditointia, prosessi saattaa kestää enemmän kuin vuoden. Tämän takia Kesko on päättänyt jatkossa syöttää tavarantoimittajien tiedot tietokantaan vasta siinä vaiheessa, kun on olemassa selvää näyttöä heidän sitoutumisestaan auditointiin; tyypillisesti itsearviointivaiheen suorittamisen jälkeen.

Vuoden 2006 lopussa Keskolla oli 27 tavarantoimittajaa BSCI-tietokannassa, joista vain kuusi oli auditoitu. Tietokannassa olevilla Keskon tavarantoimittajilla oli yhteensä noin 20 000 työntekijää, joista auditoiduilla tavarantoimittajilla noin 5 000.

Tämä epätydyttävä tulos on saanut Keskon suunnittelemaan tehokkaampaa tapaa sisäisesti organisoida ja vastuuttaa tavarantoimittajiensa sosiaalisen laadun valvonta. Tilanteen kartoitus aloitettiin marraskuussa 2006 ja parannusehdotukset käsitellään yhteiskuntavastuun ohjausryhmässä ja konsernin johtoryhmässä kevään 2007 aikana. Kesko uudisti tavoitteensa saada 50 tavarantoimittajaa auditoinnin piiriin, tällä kertaa vuoden 2007 aikana. Elintarvikepuolen auditointien edistämiseksi Kesko keskittyy hedelmä- ja vihannestoimittajiin, joilla jo on EUREPGAP-sertifiointi, ja jotka voidaan auditoida BSCI:n elintarvike-tuotannon auditointimallin kriteereitä vasten.

Keskon edustajat ovat olleet aktiivisesti mukana BSCI:n edustajistossa, pilotointityöryhmässä (mallin tekninen kehittäminen) ja elintarvike-tuotannon auditointimallin kehittämisessä. Keskon henkilöstö on myös osallistunut Espanjassa pidettyyn työpajaan ja neuvotteluihin ranskalaisen FCD:n jäsenten kanssa sekä esitellyt BSCI-auditointimallia suomalaisten tuontiyhtyritysten Vietnam-projektissa.

ESIMERKKEJÄ KESKON OMASTA SUORASTA TUONNISTA V. 2006 *)

Maa	Tuonnin arvo (milj €)
1. Saksa	71,6
2. Kiina	57,5
3. Ruotsi	46,8
4. Ranska	38,9
5. Hollanti	38,4
6. Tanska	33,8
7. Italia	31,9
8. Viro	30,5
9. Espanja	27,8
10. Belgia	18,9
11. Costa Rica	16,1
12. Iso-Britannia	11,3
13. Japani	8,9
14. Puola	8,8
15. Intia	8,1
16. Yhdysvallat	8,0
17. Turkki	7,9
18. Liettua	7,5
19. Portugali	6,6
20. Vietnam	6,5

*) luvuissa Keslog Oy:n huolitsema suora tuonti, ei VW-Auto Oy:n eikä Kauko-Telko Groupin tuontia

Reilun kaupan tuotteet

Keskolla oli vuonna 2006 valikoimissaan kaikki Reilun kaupan tuoteryhmät - yhteensä 48 tuotetta - joista viisi Pirkka-sarjassa.

Tärkein markkinoille tuotu uusi Reilun kaupan tuote vuonna 2006 oli Pirkka Reilun kaupan ruusu Keniasta (katso case). Vuoden lopussa Keskolla oli 28 Reilun kaupan tavarantoimittajaa 24 maassa, joilla oli yhteensä 91 000 työntekijää.

Koska kenialaiset Reilun kaupan ruusut ovat olleet todellinen menestystuote, Kesko alkaa keväällä 2007 myymään kahta uutta Reilun kaupan kukkaa Pirkka-sarjassa: kolumbialaisia neiliköitä ja ecuadorilaisia suuria ruusuja.

Muut aloitteet

Monet suuret tuotteitaan Eurooppaan vievät tavarantoimittajayritykset toimivat sekä BSCI:n että ETI:n ja FCD:n jäsenten kanssa, joilla on samatyypisiä kauppakonsepteja ja tuotevalikoimia kuin Keskolla. Siten on todennäköistä, että jotkut Keskön tavarantoimittajista ovat näiden muiden valvontajärjestelmien piirissä. Tilanne on sama elintarvikealan suhteen sekä myös leluvalmistajien suhteen, joista useimmat täyttävät ICTI:n periaatteiden vaatimukset.

Yleiset tulokset

Jos otetaan huomioon SA 8000 -sertifioinnit, Reilun kaupan järjestelmä ja BSCI-auditoinnit, Keskolla on tähän mennessä ollut suora vaikutus 83 tavarantoimittajayrityksen ja niiden 170 000 työntekijän työolosuhteisiin.

Muut Keskön toimittajaketjussa käytössä olevista aloitteista ovat johtaneet parannuksiin, erityisesti kansainvälisten työelämän normien noudattamisessa. Karkean arvion mukaan noin 100 Keskön tavarantoimittajaa on jonkinlaisen valvontajärjestelmän piirissä, mutta tarkkoja tietoja tästä on mahdotonta esittää. Vaikka Keskön omat saavutukset ovat tähän asti olleet vaatimattomat, yleinen tilanne näyttää tyydyttävämmältä kuin kaksi tai kolme vuotta sitten.

Kehityshankkeet

Kesko on puheenjohtajana kolmivuotisessa vietnamilaisen tavarantoimittajien koulutus- ja kehitysprojektissa (katso case), joka sisältää osallistuvien yritysten BSCI-auditoinnin.

Yhteistyö UNICEF:n kanssa jatkuu, ja Kesko lahjoitti 20 000 euroa projektiin, jonka Suomen UNICEF aloitti Vietnamissa vuonna 2006. K-Plussa-kortin haltijoilla oli mahdollisuus lahjoittaa tähän ohjelmaan Plussa-pisteitään vastaavia rahasummia. Näitä lahjoituksia tilitettiin UNICEFille vuoden aikana 8 870 euroa.

Case

PIRKKA REILUN KAUPAN RUUSUT – TODELLINEN MYYNTIMENESTYS

Kesko myy 48:aa erilaista Reilun kaupan tuotetta, joista viisi sisältyy Pirkka-sarjaan: luomukahvi, luomutee, 100-prosenttinen appelsiini-mangomehu, tuore ananas ja ruusu. Reilun kaupan merkin yhdistäminen Pirkka-brändiin on osoittautunut toimivaksi ratkaisuksi. Koska Reilun kaupan leikkokukat ovat olleet suosittuja monissa Euroopan maissa, Kesko päätti sisällyttää Reilun kaupan ruusut Pirkka-tuotepereheeseen, ja myynti käynnistettiin syyskuussa 2006.

Pääosa ruusuista tulee Keskolle Oserianin-kukkatilalta, joka sijaitsee Naivasha-järven eteläpuolella Keniassa. Tilan omistaa hollantilainen Zwagerin perhe, joka on kasvattanut ruusuja ja muita leikkokukkia 25 vuoden ajan. Tila tuottaa 400 miljoonaa kukkaa vuosittain ja työllistää 5 000 työntekijää. Muita Keskolle kukkia toimittavia tiloja ovat Liki, Longonot ja Ravine. Kaikilla tiloilla on Reilun kaupan sertifikaatti sekä MPS-sertifikaatti, joka kattaa ympäristö- ja sosiaaliset asiat. Lisäksi ne on auditoitu brittiläisen ETI:n (Ethical Trading Initiative) periaatteiden mukaisesti. Tarhat kierrättävät käyttämänsä veden useaan kertaan ja lopulta puhdistavat sen ennen luontoon palauttamista.

Maanantaina Pirkka Reilun kaupan ruusut leikataan ja pakataan Pirkka-kääreeseen - 10 ruusua jokaiseen - Oserianin tilalla, jäädytetään ja kuljetetaan rekalla Nairobien lentokentälle, josta ne lennätetään yön aikana Amsterdamiin. Tiistaina tukkukauppias laittaa ruusut vesiampareihin, jotta ne voivat imeä itseensä paljon vettä. Näin ruusuista tulee kestäviä. Keskiiviikkona ruusut aloittavat matkansa maanteitse Saksan, Tanskan ja Ruotsin läpi Suomeen, jossa ne voidaan laittaa esille K-kauppoihin perjantaina.

Kesko on aiemminkin tuonut kenialaisia ruusuja K-kauppoihin, mutta niiden myynti ei ylittänyt Pirkka Reilun kaupan ruusujen lukemiin. Reilun kaupan ruusuja arvioitiin myytävän ensimmäisenä vuonna noin 4 miljoonaa kappaletta, mutta jo ensimmäisen neljän kuukauden aikana niitä myytiin 3,2 miljoonaa kappaletta. Tämä tuottaa vuosittain noin 70 000 euron suuruisen Reilun kaupan lisän, joka maksetaan tilalle vientihinnan lisäksi. Paikallinen työntekijöiden ja johdon edustajista koostuva neuvosto Keniassa suunnittelee käyttävänsä rahat tilan alueella olevien koulujen kunnostamiseen, koulutarvikkeiden ostamiseen, stipendien jakamiseen, terveyskeskuksen ja paikallisen vesihuollon kehittämiseen sekä tietokoneiden hankkimiseen tilan harrastus- ja koulutuskeskukseen.

Samuel Okoth leikkaa ruusut Oserianin tilalla juuri oikeaan aikaan, jotta ne varmasti säilyvät laadukkaina pitkään.

Muita vastuullisuuden osa-alueita

Tässä luvussa on käsitelty Keskon näkökulmasta niitä yhteiskuntavastuunäkökohtia, jotka GRI-ohjeistossa sijoittuvat otsikoiden ”Tuotevastuu” ja ”Yhteiskunta” alle. Näitä ovat tuoteturvallisuus, yksityisuuden suoja, markkinointi- ja kilpailulainsäädännön noudattaminen, suhtautuminen lahjontaan sekä suhteet politiikkaan.

Tuoteturvallisuus

Tuoteturvallisuudesta huolehtiminen koskee Keskon kaikkia toimialoja. Erityisen tärkeää se on ruokakaupassa, jossa turvallisuuteen panostetaan sekä lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan keinoin että yritysten omaehtoisilla toimenpiteillä.

Muutokset lainsäädännössä ja Keskon tuoteturvallisuutta ohjaavat periaatteet

Keskon toimintaa tuoteturvallisuusasioissa säätelevät lukuisat lait ja säännökset. Vuonna 2006 merkittävimmät muutokset Suomen lainsäädännössä olivat maaliskuussa voimaan tullut uusi elintarvikelaki, sekä lääkelain uudistus. Uusi elintarvikelaki vaikutti Ruokakeskon toimintaan usealla taholla. Lain myötä mm. kunnallinen elintarvikevalvonta yhdenmukaistui ja uusien elintarvikekauppojen hyväksyttämiskäytännöt päivittyivät.

Helmikuussa 2006 tapahtuneen päivityksen jälkeen lääkelaki sallii nikotiinivalmisteiden myynnin elintarvikekaupoissa, kioskeissa ja huoltoasemilla. K-kaupoissa nämä tuotteet on sijoitettu lähelle kassoja, jotta henkilökunta voi jatkuvasti valvoa niitä. Erityistä huomiota kiinnitetään näitä tuotteita ostavien nuorten asiakkaiden iän varmistamiseen.

Keskon vapaaehtoisia tuoteturvallisuuteen liittyviä periaatteita ovat pakkausmerkintäohjeistus sekä kannanotto geenitekniikkaan. Näihin voi tutustua Keskon internet-sivuilla www.kesko.fi (Vastuullisuus).

Ruokakesko on laatinut omia merkki- ja maahantuontituotteitaan varten pakkausmerkintäohjeistuksen, joka perustuu EU:n ja Suomen lainsäädännön määräyksiin ja viranomaisohjeisiin. Joiltakin osin ohjeistus ylittää lainsäädännön vaatimukset. Esimerkiksi omien merkkituotteiden pakkauksiin merkitään aina - pakkauksen koon ja merkintätilan salliessa - ravintoarvomerkinnot, ja allergiaa aiheuttavista ainesosista ilmoitetaan myös silloin, kun niiden tahaton päätyminen tuotteeseen on tuotannon aikana mahdollista. Ulkomaisiin omiin merkkituotteisiin merkitään alkuperämaa, kotimaisiin valmistajan nimi ja kotipaikkakunta. Pakkausmerkintäohjeistuksessa määritellään myös erilaisten kotimaisuus-, ympäristö- ja kierrätysmerkkien käyttö.

Kesko seuraa aktiivisesti geenitekniikan käyttöä koskevan lainsäädännön kehitystä sekä asiasta saatavaa uusinta tutkimustietoa ja tuotteita. Erityishuomiota kiinnitetään kuluttajalle lisäarvoa tarjoaviin tuotteisiin. Keskon valikoimapäätökset perustuvat kuluttajan tarpeisiin ja toiveisiin. Mymälöiden elintarvikevalikoiman tulee

olla laaja ja kattava antaen kuluttajalle runsaasti valinnanmahdollisuuksia. Kesko voi hyväksyä valikoimiinsa sellaisen muuntogeenisen tuotteen, jonka turvallisuus on varmistettu asianmukaisesti viranomaisten edellyttämällä tavalla. Tällä hetkellä Keskon omista merkeissä (Pirkka, Euro Shopper, Rico, Costa Rica) ei ole lainkaan muuntogeenisiä tuotteita, eivätkä K-ruokakaupat myy muitakaan tällaisia tuotteita.

Ruokakeskon tuotetutkimusyksikkö

Ruokakeskon tuotetutkimusyksikkö vastaa hankinnan laadunvarmistuksesta, omavalvontasuunnitelmien ylläpidosta ja tuesta, elintarvikelainsäädännön seuraamisesta, resepti- ja kuluttajapalvelusta sekä on mukana omien merkkituotteiden kehittämisessä. Elintarvikkeiden lisäksi yksikkö valvoo jossain määrin myös kodintarvikkeiden ja käyttötavaroitten laatua. Keskon omien merkkien osalta osalta yksikkö toimii tuotekehittäjänä tiiviissä yhteistyössä Keskon ostajien ja tuotteiden valmistajien kanssa. Tuotetutkimusyksikössä työskentelee yhteensä 20 työntekijää.

Rimi Baltic AB:llä on tuoteturvallisuusyksiköt kaikissa Baltian maissa ja niissä työskentelee 21 henkilöä. Lisäksi yrityksellä on koko Baltian myyntialuetta palveleva laatutiimi, jonka tehtävänä on valvoa omien merkkituotteiden laatua.

Yritys- ja tuoteauditoinnit

Vuonna 2006 Ruokakeskon tuotetutkimusyksikkö auditoi 40 tavarantoimittajaa (edellisenä vuonna 58), joista suomalaisia oli 21, ja muut 19 jakautuivat kahdeksan maan kesken. Auditoitavat yritykset ovat pääsääntöisesti Keskon omien merkkien valmistajia, ja auditointi tapahtuu Ruokakeskon oman audit-protokollan mukaisesti. Yleisimmät parannusehdotukset koskevat tuotantotilojen suunnittelua ja hygieniaa.

Tuotenäytteitä tutkittiin 9 739 kappaletta (8 809). Tuotekehitysnäytteistä yli puolet oli omiin merkkeihin liittyviä näytteitä. Uutuustuotteisiin liittyvien näytteiden määrä oli 1 982 (edellisenä vuonna 1 952). Erävalvonta- ja muita omavalvontanäytteitä tutkittiin 1 277 kappaletta (1 193). Laboratoriossa tehtiin seitsemän ns. interkalibrointitutkimusta - usean laboratorion välistä oikeellisuusvertailua - joiden tulokset olivat moitteettomia.

Takaisinvedot

Tuotetutkimusyksikkö vastaa myös tuotteiden takaisinvedoista, joita oli vuoden aikana 36 (35). Suurin osa johdettiin laatu-, maku-, pakkaus- tai valmistusvirheestä. Tapauksista 18 (21) koski Ruokakeskon omia merkkituotteita, muiden osalta tuotetutkimusyksikkö avusti valmistavaa teollisuutta takaisinvedossa. Kolme tapauksista oli ns. julkisia takaisinveotoja, jolloin tuotevirheellä voi olla terveydellisiä vaikutuksia. Tällaisista tapauksista tehdään aina ilmoitus valtakunnallisille valvontaviranomaisille.

Rimi Baltic AB otti vuonna 2005 käyttöön yhtenäisen kaikkia Baltian maita koskevan kriisinhallintaohjeistuksen, jonka tavoitteena on varmistaa nopea takaisinvento samanaikaisesti kaikissa toimintamaissa. Takaisinventoja tehtiin Virossa 29, Latviassa 223 ja Liettuassa 124. Takaisinvedoista vajaa puolet johtui virheellisistä pakkausmerkinnöistä. Omien merkkien takaisinventoja oli Baltiassa yhteensä 19.

Asiakaspalaute

Tuotetutkimuksen Suomessa ylläpitämään kuluttajapalveluun tuli vuoden aikana 19 322 palautetta (18 697). Yhteydenottojen määrä on joka vuosi lisääntynyt. Noin 75 % yhteydenotoista oli tuoterekламаatioita ja lähes 20 % tuotekyselyjä. Joukossa oli myös kiitoksia, ideoita ja aloitteita. Yleisimmät yhteydenottotavat olivat puhelinsoitto (11 045 kertaa) ja sähköposti (6 275 kertaa). Kaikkiin palautteisiin vastattiin. Tuotenäytteitä tai niiden kääreitä lähetettiin kuluttajapalveluun runsaat 1 300 kpl, joista pääosa tutkittiin itse ja noin kolmasosa lähetettiin edelleen valmistajan tutkittavaksi. Rimi Baltic AB:n tutkimuksista ei ole vastaavanlaisia tilastoja.

Valmiusastetta nostettiin

Keväällä 2006 Suomen lähialueilta löytyi useita luonnonvaraisia lintuja koskevia H5N1-viruksen aiheuttamia influenssatapauksia. Keskon valmiusastetta toimia poikke-

ustilanteissa nostettiin ja toiminnan jatkuvuuden varmistavat prosessit käytiin läpi osana kaupan alan yleistä valmistautumista lintuinfluenssaan. Erityisesti keskityttiin elintarvikeketjun suojaamiseen mahdolliselta lintuinfluenssatartunnalta.

Osallistuminen lainsäädäntötyöhön

Tuotetutkimusyksikön edustajat osallistuvat lukuisiin elintarvikkeiden laatua ja turvallisuutta koskeviin lainsäädäntö- ja kehityshankkeisiin kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Näistä mainittakoon elintarvikekaupan ja -teollisuuden järjestön CIES:in käynnistämä Global Food Safety Initiative, EU/Codex -hygieni- ja pakkausmerkintätyöryhmät, Elintarvikeneuvottelukunnan biotekniikka-asiantuntijatyöryhmä, Maa- ja metsätalousministeriön laatustrategian tutkimustyöryhmä sekä Päivittäistavara- ja elintarviketeollisuuden tutkimuskeskuksen ja Päivittäistavara- ja elintarviketeollisuuden tutkimuskeskuksen edustaja osallistui lisäksi kahteen ISO:n työryhmään: tekstiilien testauksessa käytettävät kotipesun ja kuivauksen menetelmät sekä tekstiilien hoito-ohjelmien järjestelmä. Tarvittaessa yksikkö laatii ja julkistaa Ruokakeskon kannanottoja ajankohtaisiin kysymyksiin.

Yksityisyyden suoja

Keskon tytäryhtiö K-Plus Oy hallinnoi ja ylläpitää K-keittujen ja Plussa-yhteistyökumppaneiden Plussa-kanta-asiakasjärjestelmää. Järjestelmä rajoittuu Suomen toi-

Case

RAVINTOKOODI-PALVELU RUOKAOSTOSTEN TERVEELLISYDEN SEURANTAAN

K-supermarket-keiju tarjoaa ensimmäisenä ruokakaupan ketjuna Suomessa kanta-asiakkailleen mahdollisuuden seurata ruokaostostensa terveellisyyttä suoraan kotitietokoneeltaan. Keiju on sopinut yhteistyöstä Ravintokoodi-palvelun kehittäjän Tuulia International Oy:n kanssa.

Ravintokoodi-palveluun voi liittyä hankkimalla K-supermarketista K-Plussa-korttiinsa viivakooditarran, jonka kautta tiedot ostoksista välittyvät Ravintokoodi.fi -verkkopalveluun.

Asiakas voi seuraavana arkipäivänä tarkistaa kotitietokoneeltaan mm. sen, miten ostokset ovat jakaantuneet eri ruoka-aineiden kesken, paljonko tuotteissa on energiaa ja paljonko eri ravinto-aineita ostokset sisältävät kokonaisuudessaan. Järjestelmä vertaa ostoskorin Valtion ravitsemusneuvottelukunnan vuonna 2005 antamiin suosituksiin. Palvelu sopii kaikille terveydestään kiinnostuneille ja toimii apuna esimerkiksi painonhallinnassa.

Asiakas maksaa ruokakorin tietojen tallentamisesta 20 senttiä ostoskertaa kohti. Itse palvelun käyttö internetissä on ilmainen. Palvelu on täysin suojattu, eikä järjestelmä kerää eikä käsittele käyttäjien henkilötietoja. Tuulia Internationalin toimitusjohtajan Eero Toivaisen mukaan kohtuullisen luotettavan kuvan oman ruokakorin terveellisyydestä saa jo kuukauden yhteisvertailun avulla.

Kauniaisissa asuvan opettajan Pirjo Ylitalon perhe liikkuu aktiivisesti. Ruoan terveellisyteen on kiinnitetty aina huomiota, esimerkiksi rasvan ja hiilihydraattien kulutusta on tarkkailtu pitkään. Ravintokoodin käyttö on parantanut Ylitalojen tarkkaavaisuutta mm. tuotteiden sisältämän suolan ja sokerin suhteen – lapset syövät paljon esimerkiksi maustettua jogurtia, jonka sokerimääriä ei tule aina pakkauksesta katsottua.

mintoihin. Plussa-kortteja oli vuoden 2006 lopussa noin 3,4 miljoonaa kappaletta yli 1,8 miljoonassa taloudessa. Korttien maksu- ja luottokorttiominaisuuksien tuottamisesta vastaa Nordea Rahoitus Suomi Oy.

Plussa-kortin haltijoiden asiakastiedoista muodostuu asiakasrekisteri, jota käytetään asiakkaan suostumuksella Plussa-ohjelman yhteistyökumppaneiden palvelujen kehittämiseen, asiakassuhteiden hoitamiseen, asiakasyhteydenpitoon ja markkinointiin.

Rekisteriin kerätään kortinhaltijoiden ostokäyttäytymistietoja tuoteryhmätasolla. Yksityiskohtaisempaa tietoa analysoidaan asiakasryhmittäin, ei yksittäisen asiakkaan tasolla. Asiakas voi myös kieltää tuoteryhmätietojen käytön. Tässä tapauksessa tietoja hänen ostoksistaan ei kerätä eikä käytetä valikoimasuunnittelun tai suoramainonnan tukena. Asiakkaat voivat myös kokonaan kieltää tietojensa rekisteröimisen ja hyödyntää vain Plussa-kortin välittömät edut. Silloin ostotiedot eivät kirjaudu Plussa-järjestelmään eivätkä asiakkaat voi hyödyntää Plussa-pisteiden kertymisestä koituvaa etua. Vuonna 2006 noin 4 000 asiakasta kielsi ostotietojensa keräämisen.

Rekisterinpitäjänä K-Plus Oy huolehtii siitä, että asiakastietoja käytetään vain rekisteriselosteessa kerrotulla tavalla. Yksittäistä asiakasta koskevia tietoja suojataan

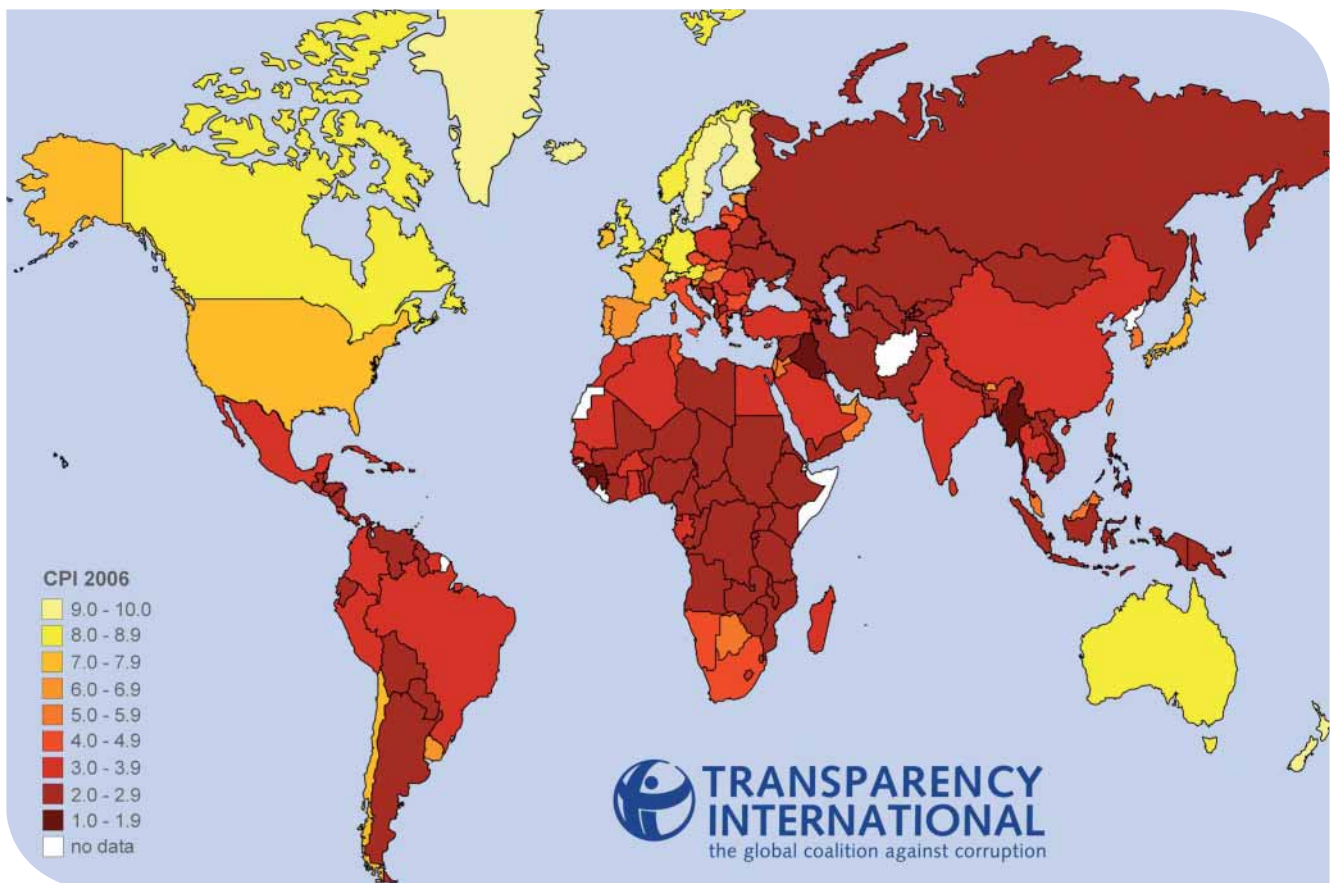
henkilöstölle annetuilla ohjeilla ja teknisesti tehokkaasti. Henkilöstöllä, joka käsittelee esimerkiksi asiakkaiden henkilötietoja, ei ole pääsyä tuoteryhmäkohtaisiin tietoihin, ja päinvastoin. Asiakastietoja ilmoitetaan ulkopuolisille tahoille ainoastaan lakiin perustuvan ilmoitusvelvollisuuden johdosta.

Jokaisella rekisterinpitäjällä tulee henkilötietolain mukaan olla rekisteriseloste. K-Plus Oy:n rekisteriseloste on nähtävissä Plussa-verkkopalvelussa osoitteessa www.plussa.com.

Markkinointi- ja kilpailusäännökset

Keskon tehtävänä on mm. määrittää K-kauppiasketjujen perusvalikoimat, asettaa osalle K-kauppiaitten myymistä ketjuvalikoimatuotteista ylimmät vähittäishinnat, jotka kauppiaat voivat aina alittaa, sekä suunnitella ja toteuttaa K-kauppiasketjujen markkinointiohjelmat. Kesko ja K-kauppiaat toimivat ns. vertikaalisessa sopimussuhteessa, joten markkinointi ja muu yhteistoiminta toteutetaan kilpailulainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Kilpailunrajoituslain muututtua 1.5.2004 alkaen Kilpailuvirasto ei enää myönnä Keskon toimialayhtiöille poikkeuslupia K-kauppiasketjujen ylimpien vähittäishintojen asettamiseen ja ketjuvalikoimien määrittämiseen.

Yritysten tulee siten itse arvioida sopimustensa ja menettelyjensä kilpailuoikeudellinen hyväksyttävyyden, ottaen huomioon kilpailusäännökset, oikeuskäytäntö ja kilpailuviranomaisten suuntaviivat.

Kesko sai elokuussa 2004 Kilpailuvirastolta esitysluonnoksen, jonka mukaan Kesko oli 1990-luvun lopulla ylittänyt K-market- ja K-extra-ketjuissa poikkeusluvan sallimat enimmäishinnoittelun rajat. K-ryhmän toiminta perustui tuohon aikaan K-kauppioiden keskinäiseen horisontaaliseen yhteistyöhön.

Helmikuussa 2005 Kilpailuvirasto esitti markkinaoikeudelle, että em. menettelystä määrättäisiin Keskon maksettavaksi 100 000 euron seuraamusmaksu. Markkinaoikeus ei ratkaissut asiaa vuoden 2006 loppuun mennessä.

Hovioikeus katsoi 14.6.2006 antamillaan päätöksillä, että Kesrolla oli sopimukseen perustuva laillinen syy irtisanoo kahdeksan entisen K-citymarket-kauppiain sopimukset ja että irtisanomisaika on ollut kohtuullinen. Hovioikeus hylkäsi kauppioiden tukkuhinnoittelusta esittämät korvausvaatimukset. Hovioikeus velvoitti Keskon korvaamaan kantajille ketjuhuvityksen maksamatta jättämisestä irtisanomisvuodelta 2001 yhteensä 0,4 milj. euroa. Korkein oikeus hylkäsi 22.12.2006 kaikki hovioikeuden kesäkuussa antamista tuomioista tehdyt valituslupahakemukset.

Suhteet politiikkaan

Kesko osallistuu aktiivisesti kaupan ja elinkeinoelämän järjestötoimintaan kotimaassa ja Euroopan unionissa ja tarjoaa sitä kautta asiantuntemustaan lainsäädäntötyöhön. Vaikuttaminen tapahtuu Suomessa Keskuskaupparikamarin, Suomen Kaupan Liiton ja sen toimialajärjestöjen sekä Elinkeinoelämän Keskusliiton välityksellä. Suomen Kaupan Liitto kuuluu kaupan EU-keskusjärjestöön EuroCommercen, joka hoitaa kaupan edunvalvonta-asioissa keskitetysti yhteyksiä Euroopan unionin komissioon ja Euroopan parlamenttiin. Kesko kuuluu lisäksi kauppiasryhmittymien EU-järjestöön UGALiin, joka valvoo jäsentensä etuja asiasta riippuen joko suoraan tai EuroCommercen kautta. EuroCommerce on usein nimenyt keskolaisten asiantuntijan omaksi edustajakseen EU-työryhmiin ja -kokouksiin, viimeksi EU:n sidosryhmäforumin työryhmän kokoukseen joulukuussa. Keskon vaikutuskanavia kuvaava kaavio on sivulla 15.

Keskon tytäryhtiöt Ruotsissa ja Norjassa ovat kansallisten työnantajajärjestöjen jäseniä. Baltian maissa elinkeinoelämän järjestötoiminta ei ole vielä yhtä organisoitunutta kuin Suomessa, mutta niin toimiala- ja keskusjärjestöjä kuin kauppakamareita on perustettu. Keskon ulkomaiset jäsenyydet on lueteltu kohdassa ”Toiminta työnantajajärjestöissä” sivulla 64. Ministeriöt ovat Baltiassa käyttäneet Keskon asiantuntemusta hyväkseen mm. EU-ympäristödirektiivien toimeenpanon suunnittelussa.

Kesko ei vuonna 2006 maksanut poliittista tukea missään maassa. Suomen puoluelehdissä oli tukiluonteista

ilmoittelua 22 700 euron arvosta. Taulukossa ”Keskon tuki yleishyödyllisiin tarkoituksiin” (sivu 36) tämä ilmoitus sisältyy ryhmään ”Kansalais- ja ympäristöjärjestöt”.

Suhtautuminen lahjontaan

Keskon periaatteet suhteessa lahjontaan - niin lahjusten vastaanottamiseen kuin antamiseen - ovat jyrkän kielteiset. Periaatteet on viestitty henkilökunnalle muun muassa ”Tapamme toimia - henkilöstön eettiset periaatteet” -ohjeistuksessa, jonka viimeisin versio on ollut käytössä vuodesta 2002 alkaen. Ohjeistukseen, jota parhaillaan päivitetään, voi tutustua Keskon Internet-sivuilla www.kesko.fi (Vastuullisuus). Ohjeistus on julkaistu suomen, ruotsin, englannin, venäjän ja kaikilla Baltian maiden kielillä, ja se on jaettu kirjallisena konsernin koko henkilökunnalle sekä esitelty suullisesti henkilöstötilaisuuksissa kaikilla organisaatiotasolla. Aihetta on käyty läpi myös ylimmän johdon koulutuksessa, ja sisäinen tarkastus on omassa toiminnassaan kiinnittänyt erityistä huomiota väärinkäytöksiä ja taloudellisia menetyksiä estävien järjestelmien arviointiin. Väärinkäytöksiä ei raportointivuonna tullut esiin.

Keskon ostotoiminnan eettisissä periaatteissa, joita käytetään lähinnä kauppasuhteissa kehitysmaiden tavaraostajien kanssa, on julkaistu vastaava kielteinen suhtautuminen lahjontaan.

Kesko kuuluu jäsenenä Transparency Internationalin Suomen osastoon. Transparency Internationalin vuoden 2006 korruptioindeksissä Keskon toimintamaista Viro, Latvia, Kiina, Venäjä ja Puola ovat hieman parantaneet arvosanaansa, kun taas Unkarin, Liettuan, Vietnamin ja Valko-Venäjän saamat pisteet ovat edellisvuodesta pudonneet.

KESKON TOIMINTAMAIDEN SIIJOITUS TRANSPARENCYN KORRUPTIOINDEKSISSÄ

	skaala 1-10
1. Suomi	9,6
4. Tanska	9,5
6. Ruotsi	9,2
8. Norja	8,8
15. Hong Kong	8,3
16. Saksa	8,0
24. Viro	6,7
41. Unkari	5,2
46. Liettua	4,8
49. Latvia	4,7
61. Puola	3,7
70. Kiina	3,3
111. Vietnam	2,6
121. Venäjä	2,5
151. Valko-Venäjä	2,1

Transparency International 2006

Raportin vertailu Global Reporting Initiativen suositukseen

GRI:N SUOSITUS		KESKON RAPORTTI			
TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SISÄLTYY	SIVULLA	RAPORTIN OTSIKKO	PUUTTEET/POIKKEAMAT
Profiili					
1. Strategia ja analyysi					
1.1.	Toimitusjohtajan katsaus	Kyllä	3	Pääjohtajan katsaus	
1.2.	Yhteiskuntavastuun vaikutusalueet, riskit ja mahdollisuudet	Kyllä	8 10 14	Yhteiskuntavastuun visio Riskit ja mahdollisuudet Keskeiset vaikuttamisalueet	
2. Organisaation kuvaus					
2.1-2.10.	Perustiedot yrityksestä	Kyllä	4	Perustietoja Kesko-konsernista	
3. Raportin rajoitukset					
Raportin kuvaus					
3.1.	Raportointiajanjakso	Kyllä	1	Raportin sisällön esittely	
3.2.	Edellisen raportin julkaisemisajankohta	Kyllä	1	Raportin sisällön esittely	
3.3.	Raportointitiheys	Kyllä	1	Raportin sisällön esittely	
3.4.	Yhteystiedot	Kyllä	81	Yhteiskuntavastuun yhteyshenkilöitä	
Raportin kattavuus ja laskentaraja					
3.5.	Raportin sisällön määrittely	Kyllä	1 18	Raportin sisällön esittely Raportin tietojen olennaisuuden määrittäminen	
3.6.	Raportin laskentaraja	Kyllä	1	Raportin sisällön esittely	
3.7.	Laskentakokonaisuus ja siihen liittyvät rajoitukset	Kyllä	1 6	Raportin sisällön esittely Yhteiskuntavastuun keskeiset tunnusluvut 2004-2006	Aikataulua kaikkien tunnuslukujen sisällyttämiseksi raporttiin ei ole esitetty.
3.8.	Raportointiperiaatteet koskien mm. yhteisyrittäisiä, tytäryhtiöitä, vuokratiloja ym.	Kyllä	1	Raportin sisällön esittely	
3.9.	Mittaus- ja laskentamenetelmät	Kyllä		Mittaus- ja laskentamenetelmät raportoidaan tunnuslukujen esittämisen yhteydessä	
3.10.	Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa	Kyllä	1	Raportin sisällön esittely Muutokset raportoidaan myös tunnuslukujen esittämisen yhteydessä	
3.11.	Merkittävät muutokset raportin kattavuudessa, laskentarajassa tai mittausmenetelmissä	Kyllä	1	Raportin sisällön esittely	
3.12.	GRI-sisältövertailu	Kyllä	76	Raportin vertailu Global Reporting Initiativen suositukseen	
Raportin varmennus					
3.13.	Periaatteet ja nykykäytäntö liittyen raportin varmennukseen	Kyllä	1 82	Raportin sisällön esittely Varmennuslausunnot	

GRI:N SUOSITUS		KESKON RAPORTTI			
TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SISÄLTYY	SIVULLA	RAPORTIN OTSIKKO	PUUTTEET/POIKKEAMAT
4. Hallintokäytännöt ja sitoumukset					
4.1.	Hallintoelimet	Kyllä	19	Hallintoperiaattet ja organisaatio	
4.2.	Hallituksen puheenjohtajan riippumattomuus	Kyllä	19	Hallintoperiaattet ja organisaatio	
4.3.	Riippumattomien jäsenten määrä hallituksessa	Kyllä	19	Hallintoperiaattet ja organisaatio	
4.4.	Osakkeenomistajien osallistuminen	Kyllä	19	Hallintoperiaattet ja organisaatio	
4.5.	Yhteiskuntavastuun tulosten vaikutus hallituksen jäsenten ja muun johdon palkitsemiseen	Kyllä	19	Hallintoperiaattet ja organisaatio	
4.6.	Intressiristiriitojen ehkäiseminen hallitustyöskentelyssä	Kyllä	19	Hallintoperiaattet ja organisaatio	
4.7.	Hallituksen yhteiskunta- vastuuasiantuntemus	Ei			
4.8.	Yhteiskuntavastuuseen liittyvät arvot, periaatteet ja menettelytapaohjeet	Kyllä	22	Yhteiskuntavastuuta Keskosssa ohjaavat politiikat, periaatteet ja johtamisjärjestelmät	
4.9.	Yhteiskuntavastuunäkökohtien sekä niihin liittyvien riskien ja mahdollisuuksien tunnistaminen	Kyllä	10 19	Riskit ja mahdollisuudet Hallintoperiaattet ja organisaatio	
4.10.	Hallituksen toiminnan arviointi	Kyllä	19	Hallintoperiaattet ja organisaatio	
Sitoutuminen ulkoisiin yhteiskuntavastuualoitteisiin					
4.11.	Varovaisuusperiaatteen soveltaminen	Osittain	72	Tuoteturvallisuus	Keskon tuotetutkimusyksikkö valvoo tuotteiden laatua ja turvallisuutta. Varovaisuuden periaate ei kuitenkaan sellaisenaan (kuten muotoiltu Rion periaatteiden pykälässä 15) sisälly yksikön valvontamenetelmiin.
4.12.	Ulkoiset yhteiskuntavastuualoitteet, joihin organisaatio on sitoutunut	Kyllä	23	Yhteiskuntavastuun yleiset periaatteet	
4.13.	Jäsenyydet yhdistyksissä	Kyllä	15	Vastuullista järjestötoimintaa	
Sidosryhmävuorovaikutus					
4.14.	Organisaation sidosryhmät	Kyllä	13	Sidosryhmäanalyysi	
4.15.	Sidosryhmien tunnistaminen ja valinta	Kyllä	13	Sidosryhmäanalyysi	
4.16.	Lähestymistapa sidosryhmävuorovaikutukseen	Kyllä	13	Sidosryhmäanalyysi	
4.17.	Sidosryhmävuorovaikutuksessa esiin nousseet asiat	Kyllä	13 18	Sidosryhmäanalyysi Raportin tietojen olennaisuuden määrittäminen	

GRI:N SUOSITUS		KESKON RAPORTTI			
TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SISÄLTYY	SIVULLA	RAPORTIN OTSIKKO	PUUTEET/POIKKEAMAT
5. Johtamisen lähestymistapa ja tulokset Lähestymistapa taloudellisen vastuun johtamiseen		Osittain	27	Taloudellisen vastuun hallintajärjestelmät	Keskon lähestymistapaa taloudellisen vastuun johtamiseen ei ole raportoitu G3-ohjeiston mukaisesti erikseen kaikille taloudellisen vastuun näkökohdille, vaan se on kuvattu yhtenä kokonaisuutena.
Taloudellisen vastuun tunnusluvut					
EC1	Liikevaihto	Kyllä	4	Kesko yrityksenä	
EC2	Markkinoiden maantieteellinen jaottelu	Kyllä	4	Perustietoja Kesko-konsernista	Lisätietoa Keskon vuosikertomuksessa ja www.kesko.fi -sivuilla.
EC3	Tavara- ja palveluostot	Kyllä	31	Tavaroiden ja palvelujen toimittajat	
EC4	Maksuaikojen noudattaminen	Ei			
EC5	Maksetut palkat, eläkkeet ym.	Kyllä	31	Maksetut palkat, henkilösivukulut ja verot	
			31	Työeläke- ja sairausvakuutusjärjestelmät	
EC6	Maksetut korot ja osingot	Osittain	28	Osakkeilla hyvä pitkän ajan kokonaistuotto	Maksettuja korkoja ei ole eritelty. Tiedot tilinpäätöksessä. Tiedot tilinpäätöksessä.
EC7	Kertyneiden voittovarojen muutos	Ei			
EC8	Maksetut verot	Kyllä	31	Maksetut palkat, henkilösivukulut ja verot	
EC9	Saadut taloudelliset tuet	Ei			Ei ole GRI:n tarkoittamia tukia.
EC10	Tuki yleishyödyllisiin tarkoituksiin	Kyllä	35	Taloudellinen tukeminen	
EC13*	Epäsuorat taloudelliset vaikutukset	Kyllä	33	Taloudellisen hyödyn jakautuminen	

GRI:N SUOSITUS		KESKON RAPORTTI			
TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SISÄLTYY	SIVULLA	RAPORTIN OTSIKKO	PUUTTEET/POIKKEAMAT
	Lähestymistapa ympäristöjohtamiseen	Osittain	39	Ympäristöjärjestelmä	Keskon lähestymistapaa ympäristöjohtamiseen ei ole raportoitu G3-ohjeiston mukaisesti erikseen kaikille ympäristövastuun näkökohdille, vaan se on kuvattu yhtenä kokonaisuutena.
Ympäristövastuun tunnusluvut					
EN1	Materiaalien käyttö	Kyllä	50	Materiaalien käyttö	Vain pakkausmateriaalit raportoitu.
EN2	Ulkoisen jätteen hyödyntäminen	Ei			Kaupparyityksessä ei hyödynnetä jätettä GRI:n tarkoittamalla tavalla.
EN3+EN4	Energian käyttö (välitön/väliillinen)	Kyllä	44	Energian ja veden kulutus 2006	
EN5	Veden käyttö	Kyllä	44	Energian ja veden kulutus 2006	
EN6+EN7	Biodiversiteettivaikutukset	Ei			Maa-alueista ei ole tehty analyysia biodiversiteetin kannalta.
EN8	Kasvihuonekaasupäästöt	Kyllä	45 48	Energian ympäristöprofiili Kuljetusten päästöt	
EN9	Otsoni	Kyllä	45	Energian ympäristöprofiili	Alailmakehän otsoni C ₂ H ₄ -ekvivalentteina.
EN10	Happamoituminen	Kyllä	45	Energian ympäristöprofiili	
EN11	Jätteet	Kyllä	50	Jätehuolto ja kierrätys	
EN12	Päästöt veteen	Ei			Ei relevantti Keskon toiminnassa.
EN13	Kemikaali-, öljy- yms. vuodot	Kyllä	53	Ympäristöriskit, -vahingot ja -onnettomuudet	
EN14	Tuotteiden ympäristövaikutukset	Ei			Kesko ei tuota tuotteita.
EN15	Tuotteiden hyötykäyttö	Ei			Kesko osallistuu hyötykäyttöjärjestelmiin, mutta GRI:n suositus koskee valmistajia.
EN16	Ympäristövahingot	Kyllä	53	Ympäristöriskit, -vahingot ja -onnettomuudet	
EN17*	Energiätehokkuutta parantavat ohjelmat	Kyllä	40	Kiinteistötoiminnot	
EN18*	Kuljetusten ympäristövaikutukset	Kyllä	48	Kuljetusten päästöt	

GRI:N SUOSITUS		KESKON RAPORTTI			
TUNNUS	GRI:N SISÄLTÖ	SISÄLTYY	SIVULLA	RAPORTIN OTSIKKO	PUUTEET/POIKKEAMAT
	Lähestymistapa sosiaalisen vastuun johtamiseen	Osittain	55	Henkilöstöjohtaminen	Keskon lähestymistapaa sosiaalisen vastuun johtamiseen ei ole raportoitu G3-ohjeiston mukaisesti erikseen kaikille sosiaalisen vastuun näkökohdille, vaan Keskon henkilöstöjohtamista on kuvattu yhtenä kokonaisuutena. Johtamista on kuvattu myös tavarantoimittajien sosiaalisen laadun valvonnan, tuoteturvallisuuden ja yksityisyydensuojan osalta.
Sosiaalisen vastuun tunnusluvut					
LA1+LA2	Työpaikkoja koskevat tilastot	Kyllä	31 56	Työpaikkojen kehitys Työsuhteet ja vaihtuvuus	
LA3+LA4	Järjestäytyminen, neuvottelumekanismit	Kyllä	64 64	Toiminta työnantajajärjestöissä Yhteistyö henkilöstön edustajien kanssa	
LA5-LA8	Terveys ja turvallisuus	Osittain	61	Terveys ja turvallisuus	Arvio ILO:n ohjeiden noudattamisesta ja tiedot urakoitsijoiden tapaturmista puuttuvat.
LA9	Koulutus	Kyllä	60	Osaamisen kehittäminen ja koulutus	
LA10+LA11	Tasa-arvo	Kyllä	60	Tasa-arvo	
LA12*	Vapaaehtoiset työsuhte-edut	Kyllä	63 64	Palkat ja muut edut Eläkkeet	
LA17*	Elinikäinen oppiminen	Kyllä	58 60	Johtaminen ja esimiestoiminta Osaamisen kehittäminen ja koulutus	
HR1-HR7	Ihmisoikeuskysymykset	Osittain	54 66	Sosiaalinen vastuu Tavarantoimittajien sosiaalisen laadun valvonta	Kaikki tunnusluvut eivät ole relevantteja Keskon toiminnassa, käsitellään tuotehankintojen osalta.
S01	Toiminta lähiyhteisössä	Osittain	13 35	Sidosryhmäanalyysi Taloudellinen tukeminen	Sidosryhmäprosessi on kuvattu, mutta tulosten mittaaminen on vielä puutteellista.
S02	Suhtautuminen lahjontaan	Osittain	75	Suhtautuminen lahjontaan	Vertailu OECD:n dokumenttiin puuttuu.
S03,S05*	Suhteet politiikkaan	Kyllä	75	Suhteet politiikkaan	
S04*	Saadut tunnustukset	Kyllä	65	Sosiaalinen vastuu	
S06*, S07*	Kilpailu ja hinnoittelu	Kyllä	74	Markkinointi- ja kilpailusäädökset	
PR1+PR2	Tuoteturvallisuus	Kyllä	72	Tuoteturvallisuus	
PR3	Yksityisyyden suoja	Kyllä	73	Yksityisyyden suoja	
Lisäksi:				Työtyytyväisyys	

* Vapaaehtoinen lisäindikaattori

Yhteiskuntavastuun yhteyshenkilöitä

Luettelossa on yhteystiedot henkilöistä, joilta ensisijaisesti saa lisätietoja raportin sisältämillä osa-alueilla.

Luettelo ei kata kaikkia toimitustyöhön osallistuneita keskolaisia. Keskon puhelinnumero on kaikkialta Suomesta soitettuna 010 5311.

Sähköpostiosoite = etunimi.sukunimi@kesko.fi.

NIMI	TEHTÄVÄ	YKSIKKÖ
Kehitys, koordinointi, raportin toimitusvastuu		
Jouko Kuisma	kehitysjohtaja	Yhteiskuntavastuu
Ulla Rehell	kehityspäällikkö	Yhteiskuntavastuu
Marjut Lovio	yhteiskuntavastuuasiantuntija	Yhteiskuntavastuu
Taloudellisen vastuun tunnusluvut		
Pauli Alajoki	talouspäällikkö	Konsernitalous
Suvi Vertanen	kirjanpitoapäällikkö	Konsernitalous
Antti Mansikka	paikkatietoasiantuntija	Ruokakesko Oy/kenttä
Jukka Pokki	sijoittajasuhdepäällikkö	Sijoittajasuhteet
Ympäristövastuun tunnusluvut		
Jari Suuronen	ylläpitopäällikkö	Ylläpidon ohjaus
Jari Pihlajamaa	ylläpitopäällikkö	Ylläpidon ohjaus
Toni Pelin	ympäristölogistiikka-asiantuntija	Ruokakesko Oy/toimitusketjun hallinta
Toni Tynkkynen	suunnittelija	Keslog Oy
Marja Ola	ympäristösuunnittelija	Rautakesko Oy/osto ja logistiikka
Sari Koskinen	ympäristösuunnittelija	Rautakesko Oy/osto ja logistiikka
Virpi Kantoluoto	ympäristösuunnittelija	Maatalouskesko Oy/kehitys
Katarina Perkkiö	projektiassistentti	Henkilöstö- ja toimistopalvelut
Sosiaalisen vastuun tunnusluvut		
Sari Kulmala	henkilöstöpäällikkö	Henkilöstöresurssit
Mikko Myyryläinen	HR-controller	Henkilöstöresurssit
Maija Fast	HR-kehittäjä	Henkilöstöresurssit
Lea Heikkinen	kehityspäällikkö	Henkilöstöresurssit
Päivi Sariola	talouspäällikkö	Eläkevakuutus ja työterveys
Sosiaalisen laadun valvontajärjestelmä		
Jouko Kuisma	kehitysjohtaja	Yhteiskuntavastuu
Tuoteturvallisuus		
Matti Kalervo	tuotetutkimuspäällikkö	Ruokakesko Oy/tuotetutkimus
Yritysturvallisuus ja riskienhallinta		
Juha Pietarinen	riskienhallintajohtaja	Riskienhallinta
Yksityisyydensuoja/kanta-asiakasjärjestelmä		
Tuulikki Markkula	asiakkuusjohtaja	K-Plus Oy
Konsernviestintä		
Paavo Moilanen	viestintäjohtaja	Konsernviestintä

Riippumaton varmennuslausunto

Laajuus ja tavoitteet

Kesko on antanut csrnetworkille toimeksi varmentaa Keskon yhteiskuntavastuun raportin 2006 (Raportti) yhteiskuntavastuutiedot. Varmennusprosessin tavoitteena oli tarkastaa raportin sisältämät väittämät sekä käydä läpi sosiaalisen ja ympäristövastuun johtamis- ja tiedonkeruujärjestelmät. csrnetwork on soveltanut varmennusprosessin suunnittelussa AA1000 -varmennusstandardin periaatteita. Raportissa esitetyt taloudellisen vastuun tiedot eivät olleet csrnetworkin varmuuden piirissä, vaan niiden varmentamisen on suorittanut PricewaterhouseCoopers Oy.

Keskon johdon ja varmentajan vastuut

Keskon johto vastaa yhteiskuntavastuun raportin laatimisesta. Tämä lausunto edustaa csrnetworkin riippumatonta mielipidettä. Emme ole osallistuneet Raportin minkään osan laatimiseen. csrnetwork on erillisenä toimeksiantona arvioinut Keskon edellisen raportin käyttäen Accountability benchmark Rating™ -arviointimallia (www.accountabilityrating.com). Toimimme Keskon raportin varmentajina ensimmäistä kertaa. Toimitamme pyydettyä riippumattomuuslausunnon koskien toimeksiantosopimustamme Keskon kanssa. Antamaamme varmennuslausuntoa ei tule pitää perusteena rahoitus- ja sijoituspäätöksiä tehdessä. Keskon yhteiskuntavastuuraportin varmennusryhmään kuuluivat Mark Line, Richard Hughes ja Anne Euler. Lisätietoja sekä tiedot varmentajien pätevydestä löytyvät osoitteesta www.csrnetwork.com.

Menetelmä

Lausunnon perusteet

Rajoitettua varmuustason antavan varmennusprosessin tarkoituksena oli kerätä perusteet, joihin johtopäätöksemme pohjautuvat. Sitä varten suoritimme seuraavat toimenpiteet:

- Haastattelimme Helsingissä konsernin johtoa, joka vastaa Raportin kattamista aihealueista. Keskustelujen tavoitteena oli saada tietoa Keskon hallintokäytännöistä ja johtamisen prioriteeteista.
- Haastattelimme Keskon valitsemat johtajat seuraavista toiminnoista: Anttilan ostotoiminto ja jakelukeskus, Keslog, kiinteistötoiminto, K-raudan toiminnot Ruotsissa sekä seuraavat Ruokakeskon toiminnot: ostotoiminto, tuotetutkimus, K-ympäristökauppakonsepti, keskusvarasto ja paluulogistiikkakeskus. Vierailujen aikana kävimme läpi tiedonkeruujärjestelmät, joita käytetään raportoitavan tiedon tuottamisessa sekä tarkastimme otoksia viimeaikaisista yhteiskuntavastuutiedoista. Keskustelimme myös yhteiskuntavastuun johtamiskäytännöistä.
- Tarkastimme konsernitasolla 12 kuukauden ajalta kerätyt yhteiskuntavastuutiedot sekä Raportin sisältämät väittämät. Ulkoinen varmennusryhmä työskenteli yhtä aikaa Keskon tietojen oikeellisuudesta vastaavan ryhmän kanssa, mutta siitä riippumattomana. Haastattelimme tiedon oikeellisuudesta vastaavia päälliköitä, kävimme läpi heidän käyttämiään prosesseja sekä tarkastimme valikoituja konsernitason konsolidoituja tietoja.

- Arvioimme yhtiön raportointi- ja johtamisprosesseja suhteessa AA1000 -varmennusstandardin tietojen olennaisuutta, kattavuutta sekä reagointikykyä koskeviin periaatteisiin.
- Toteutimme Keskon ostopäälliköille kohdennettua kyselyn arvioidaksemme yhteiskuntavastuuriskien hallintaa ostoissa. Osallistuimme myös workshopiin, jossa tehtävänä oli auttaa Keskoa analysoimaan eri yhteiskuntavastuunäkökohtien olennaisuutta.
- Kävimme läpi Raportin luonnosversion sekä lopullisen raporttiversiön ja siinä esitetyt tärkeimmät väittämät. Kävimme nämä väittämät läpi Raportin laatimisesta vastaavien päälliköiden kanssa.
- Emme haastatelleet yhtiön ulkoisia sidosryhmiä osana varmennustyötä.
- Varmennuksessa käytettiin tämän Raportin englanninkielistä versiota. Suomenkielinen versio varmennuslausunnosta on Keskon kääntämä.

Lausunto

Tietojen kattavuus

Kesko on aloittanut sidosryhmien odotusten tunnistamiseen liittyvien prosessien sisällyttämisen konsernin toimintoihin, mutta nämä prosessit eivät vielä ole systemaattisia. Näitä prosesseja tulisi edelleen kehittää erityisesti uusien esien nousevien yhteiskuntavastuunäkökohtien tunnistamiseksi.

Oman työemme, Keskon antamien tietojen perusteella sekä huomioiden alla mainitut poikkeamat havaitsimme seuraavaa:

Kuljetusten hiilidioksidipäästöt:

- Tietääksemme yhtäkään merkittävää raportoivaa yksikköä ei ole jätetty konsernitunnuslukujen ulkopuolelle, paitsi ne, jotka on Raportissa yksilöity.
- Tietoomme ei ole tullut mitään sellaista, mikä olisi antanut aiheutta epäillä, ettei tietoa olisi koottu oikein yksikkötasolla raportoituista tiedoista.
- Emme ole tietoisia mistään sellaisesta virheestä, joka vaikuttaisi olennaisesti raportoituun tietoon.

Sosiaaliset tulokset sekä energia- ja jätetiedot:

- Tietääksemme yhtäkään merkittävää raportoivaa yksikköä ei ole jätetty konsernitunnuslukujen ulkopuolelle, paitsi ne, jotka on Raportissa yksilöity.
- Tietoomme ei ole tullut mitään sellaista, mikä olisi antanut aiheutta epäillä, ettei tietoa olisi koottu oikein yksikkötasolla raportoituista tiedoista.
- Emme ole tietoisia mistään sellaisesta virheestä, joka vaikuttaisi olennaisesti raportoituun tietoon. Koska ulkomaan toiminnot eivät ole yhtenäisen ympäristöjohtamisjärjestelmän piirissä eikä määrämutoista koulutusta ole järjestetty, pidämme kuitenkin niitä koskevia tietoja vähemmän luotettavina.
- Sosiaaliset tulokset kootaan ulkomaan toimintojen osalta konsernitasolla taulukkolaskentaohjelmalla. Tämän prosessin automatisointi vähentäisi virheen mahdollisuutta, jonka havaitsimme raportin luonnosvaiheessa.

Tietojen olennaisuus

Kesko on testannut sisäistä prosessia, jolla yhteiskuntavastuunäkökohtien olennaisuutta voidaan arvioida perustuen Keskon näkemykseen sidosryhmien tärkeinä pitämistä asioista. Seuraava askel on sidosryhmien näkemysten sisällyttäminen prosessiin systemaattisemmin sekä tulosten hyödyntäminen raportin sisällön määrittelemisessä. Tässä Raportissa raportoidaan kaikki ne näkökohdat, jotka Keskon olennaisuusmatriisissa luokiteltiin vaikutuksiltaan luokkiin 'suuri' tai 'erittäin suuri'.

Keskon suunnitelmana on seuraavalla raportointikieroksella soveltaa GRI raportointisuosituksen kolmatta versiota (G3), mikä tuo lisää joustavuutta raportoitavien tunnuslukujen valintaan niiden olennaisuuden perusteella.

Reagointikyky

Kesko on ilmoittanut tavoitteekseen toimialajohtajuuden Dow Jones Sustainability -indeksissä. Tämän päämäärän mukaisesti konsernitason yhteiskuntavastuutavoitteet vuodelle 2007 hyväksyttiin konsernijohtoryhmässä tamikuussa. Määriteltyihin tavoitteisiin vaikutti johdon käsitys sidosryhmien tärkeinä pitämistä asioista, mutta sidosryhmien odotuksia ei ole tunnustettu käyttäen muodollista prosessia.

Suosituksia tulevaan raportointiin

Suosittellemme, että Kesko kehittää edelleen prosessejaan olennaisten yhteiskuntavastuunäkökohtien tunnistamiseksi:

- Konsultimalla sisäisiä ja ulkoisia sidosryhmiä ja hakemalla niiden kannoittumista.
- Käyttämällä vuoropuhelua uusien näkökohtien tunnistamiseen ja niiden tärkeysjärjestyksen määrittelemiseen.
- Käyttämällä olennaisuusmatriisia tulevien raporttien sisällön määrittämiseen ja laajemman viestinnän suunnitteluun.

Tulevaisuudessa raportin tulisi sisältää enemmän tietoa vastuullisesta vaikuttamisesta sekä vastuullisesta palmuöllyn hankinnasta.

Suosituksia tulevaan johtamiseen

Keskon tulisi selvittää liiketoiminta- ja yhteiskuntavastuutyötyjä, joita voitaisiin saavuttaa sen omat toiminnot, ostoenergian lähteet, energiatehokkaiden tuotteiden myynnin ja paikalliset hankinnat kattavan ilmastonmuutosstrategian avulla. Tämä strategia voi perustua siihen työhön ja toimenpiteisiin, joita Keslog on tehnyt kuljetusten optimoimiseksi, ja kiinteistötoiminnot sekä energiatehokkuuden parantamiseksi että ennaltaehkäisevän huollon edistämiseksi.

Keskon tulisi jatkaa tietojärjestelmiensä kehittämistä painopisteenä ulkomaantoiminnot. Kerättävien tietojen johdonmukaisuutta eri maiden, toimialojen ja raportointivuosien välillä tulisi parantaa koulutuksella, paremmalla ohjeistuksella, tietojen vertailulla toimialatasolla sekä tietojenkeruumenetelmien paremmalla dokumentoinnilla.

Lisäksi suosittelemme seuraavia, osittain konsernitavoitteiden kanssa yhteneväisiä toimenpiteitä:

- Konserninlaajuisten suorituskykytavoitteiden määrittelemisen (esim. energiankäyttö).
- Ympäristöjärjestelmien rakentaminen ulkomaan toimintoihin.
- Ylimmän johdon tulospalkkauksen laajentaminen kattamaan yhteiskuntavastuukriteerit.
- BSCI-auditointien määrän lisääminen, jotta näitä koskevat tavoitteet saavutetaan vuoden 2008 loppuun mennessä. Keskon tulisi myös pohtia, onko pelkkä riskimaatuontiin keskittyminen riittävän kattavaa ja edistytävätkö BSCI-auditoinnit riittävän nopeasti.

csrnetwork™
making csr a reality

Bath, Iso-Britannia
maaliskuussa 2007

Mark Line
Director

Richard Hughes
Associate

Riippumaton varmennusraportti

KESKO OYJ:N JOHDOLLE

Olemme Kesko Oyj:n johdon pyynnöstä varmentaneet Kesko Oyj:n vuoden 2006 Yhteiskuntavastuun raportin (jäljempänä ”Raportti”) seuraavien tietojen osalta:

- Yhteiskuntavastuun tulokset taloudellisen vastuun alueella, mitkä tiedot on esitetty jaksossa ”Taloudellisen vastuun tulokset” sivuilla 26-37; ja
- Taloudellisen vastuun tunnuslukujen vertailu Global Reporting Initiative Sustainability Reporting Guidelines 2002 -ohjeiston mukaisesti taloudellisen vastuun tunnuslukuihin, mitkä tiedot on esitetty jaksossa ”Raportin vertailu Global Reporting Initiatiiven suositukseen” sivulla 78.

Kesko Oyj:n johto on vastuussa Raportin laatimisesta ja sen sisältämistä tiedoista ja arvioinneista. Meidän velvollisuutenamme on esittää rajoitetun varmuuden antavan varmennustoimeksiannon perusteella riippumaton johtopäätös varmennustoimeksiannon kohteena olleista tiedoista.

Tämä varmennusraportti on laadittu toimeksiantomme ehtojen mukaisesti. Vastaamme työstämme, raportistamme ja esittämistämme johtopäätöksistä vain Kesko Oyj:lle, emme kolmansille osapuolille.

Toimeksiannon lähestymistapa

Olemme suorittaneet riippumattoman varmennustoimeksiannon, jonka kohteena ovat olleet edellä määritellyt Kesko Oyj:n vuoden 2006 Yhteiskuntavastuun raportin sisältämät tiedot. Raportin sisältämät muut tiedot on rajattu toimeksiantomme ulkopuolelle.

Global Reporting Initiative Sustainability Reporting Guidelines 2002 -ohjeistoa on käytetty kriteerinä, jonka perusteella varmennustoimeksiannon kohdetta on arvioitu.

Toimeksiantomme on suoritettu varmennustoimeksi-antostandardin (ISAE) 3000 ”Muut varmennustoimeksiannot kuin menneitä kausia koskevaan taloudelliseen informaatioon kohdistuva tilintarkastus tai yleisluonteinen tarkastus” mukaisesti.

Olemme suunnitelleet ja suorittaneet sellaiset evidenssin hankkimistoimenpiteet, joilla olemme hankkineet tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa evidenssiä johtopäätöksemme perustaksi. Rajoitetun varmuuden antavassa toimeksiannossa evidenssin hankkimistoimenpiteet ovat rajoitetumpia kuin kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa, minkä vuoksi siinä saadaan vähemmän varmuutta kuin kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa.

Johtopäätös

Tässä raportissa kuvaamamme työn perusteella tietoomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, että varmennustoimeksiannon kohteena olleet tiedot eivät kaikilta olennaisilta osiltaan antaisi käytettyjen varmennuskriteerien perusteella tasapainoista ja asianmukaista kuvaa Kesko Oyj:n yhteiskuntavastuun tuloksista taloudellisen vastuun alueella.

Helsingissä 30. päivänä maaliskuuta 2007

PricewaterhouseCoopers Oy

Pekka Nikula
KHT

Sirpa Juutinen
Director, Sustainable Business Solutions

Termien selitykset

Tekstissä ja taulukoissa esiintyy termejä ja tunnuslukuja, joiden sisältöä selvitetään tässä tarkemmin.

Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI)	=	$\frac{\text{voitto ennen satunnaisia eriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{taseen loppusumma} \text{ ./. korottomat velat}}$	x 100
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{taseen loppusumma} \text{ ./. saadut ennakot}}$	x 100
Nettovelkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{korollinen vieras pääoma} \text{ ./. rahoitusarvopaperit} \text{ ./. rahat ja pankkisaamiset}}{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}$	x 100
Osakekannan markkina-arvo	=	osakkeen kurssi x osakkeiden lukumäärä	
Primäärienergia	=	jalostamatonta luonnon energiaa, joka jaetaan uusiutuvaan ja uusiutumattomaan energiaan	
GWh	=	gigawattitunti = miljoona kilowattituntia (kWh)	
1 kWh	=	3,6 MJ = 3 600 kJ (GRI-suosituksessa energian mittayksikkö on J eli joule)	
CO ₂	=	hiilidioksidi, aiheuttaa ilmaston muutosta ("kasvihuoneilmiö")	
CO ₂ -ekv	=	hiilidioksidiekvivalentti, se määrä erilaisia kaasuja, joiden yhteisvaikutus kasvihuoneilmiöön vastaa mainittua hiilidioksidimäärää	
SO ₂	=	rikkidioksidi, vaikuttaa happamoitumiseen	
C ₂ H ₄	=	eteeni, vaikuttaa alailmakehän otsonipitoisuuteen	
Transbox-laatikko	=	muovista valmistettu, uudelleen käytettävä kuljetuslaatikko	
KRESS-kiinteistö	=	kiinteistö- ja rakennusalan energiansäästösopimuksen (KRESS) piiriin kuuluva kiinteistö, jolle on asetettu sähkö- ja lämmön ominaiskulutusta koskevat säästötavoitteet.	

441 014
Painotuote

Keskon yhteiskuntavastuuraportti on julkaistu suomen- ja englanninkielisenä ja sitä voi tilata postiosoitteesta Kesko Oyj, Konserniviestintä, Satamakatu 3, 00016 Kesko, puhelimitse numerosta 01053 22404. Raportti on tilattavissa ja luettavissa myös Keskon Internet-sivuilta osoitteessa www.kesko.fi.

Raportin toimittanut Keskon yhteiskuntavastuu -yksikkö (Jouko Kuisma, Ulla Rehell ja Marjut Lovio)
Valokuvat: Jari Härkönen, paitsi s. 3 ja 11 Kirsi Salovaara, s. 17 Heikki Tuuli, s. 63 Anneli Leskinen, s. 65 Elina Ketola, s. 69 Sharan KC, s. 66 ja 71 Matti Remes.
Ulkoasu ja taitto: Spokesman Oy
Painopaikka: Libris Oy, Helsinki 2007
Paperi: Multi Art Matt.
Paperille ja kirjapainolle on myönnetty Pohjoismaisen Joutsenmerkin käyttöoikeus.

Käytännön tekoja huomisen hyväksi

KESKO
Kaupan tekijä

Kesko Oyj, Satamakatu 3, 00016 Kesko, Helsinki
Puh. 010 5311, www.kesko.fi